COMMENTARIVS DE SPOLIIS CLERICORVM, SVPER CAP. NON LICEAT PAPAE, XII. QVAES. II.

MARTINO AB AZPILCVETA

DOCTORE NAVARRO
Autore.

Ad Illuſtriſ. & Reuerendiſ. Card.
ALCIATVM.

ROMAE Apud Victorium Elianum,
M. D. LXXI
Cum licentia Superiorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ex libris D. Iosephi Aureli Misini

ILLVSTRISS.MO AC REVER.MO

DOMINO D. FRANCISCO ALCIATO TITVLI S. Mariæ in Porticu Card.

S. D. N. Pii Summo Propœnitentiario, Domino ſuo,

MARTINVS AB AZPILCVETA DOCTOR NAVARRVS fœlicitatem temporariam & æternam.

QVanquam Illuſtriſſime Reuerendiſſimeque Domine, multa me retrahebant, a dedicando Illuſtriſſimæ. D. T. præſenti opuſculo; & in his, quòd eſſet exiguum, & parum dolatum, horiſque ſuccifiuis, ob quæſtiones nunquam non ſeſe ingerentes, filſumque eius interrumpentes, compoſitum, quodque maiora longè me

debere, ac D. T. Illuſtriſſimam decere non obſcurè intelligerem. Plura tamē me ad dedicandum impulerunt, primùm quidem, quòd iam inde ab annis circiter. 60. Alciatorum familiæ obſeruandæ colendæque deuinctus fui, eo ꝙ dum in Gallijs ius vtrumq; audirē, & docerem, Andreæ Alciati D.T. Illuſtriſſimæ Agnati, educatoris, promotoriſq; tui amantiſſimi, tunc eas illa ſua recondita eruditione mirificè exornantis, Iuriſconſultorū ſuæ ætatis, mea quidem ſententia, facilè principis, & omniiuga omniū literarū encyclopædia, qua ad miraculum vſque ornatus extitit, omnes excellentis, præclariſſimis & immortalibus illis munimentis plurimum adiutus fui. Deinde quòd in Vrbem ingreſſus, dolorem quem ex illius obitu acerbum conceperam, D. T. Illuſtriſſimæ. (Quæ ipſum vt naturæ, ita etiā quæſitis præclariſſimis animi, corporiſque dotibus, multis nominibus refert) præſentia, ſi non ademit planè,

certè

centè leniuit, ac mitigauit, vtpote, ꝙ is mortuus, in te ipſius non modò fortunarum, ſed etiam clariſſimarum virtutum & literarum hærede, mihi reuixiſſe viſus fuit. Ad hæc, quòd S. D. N. Pius Quintus pietate, ac inaudita Reipub. Chriſt. adminiſtrandi ratione, toti orbi Chriſt. admirabilis, iuſſit vt D.T. Illuſtriſſimæ in tuo illo ſacerrimo Pœnitentiariæ Prætorio, ad quod multæ eæque nõ vulgares quæſtiones indies deferuntur, quæ per radices in præſenti opuſculo defixas, facilius, & clarius decidi poterunt, aſſiſterem. Quod magna cum animi voluptate facio. Tum ꝙ mihi videor, Deo, eiuſque ſummo Vicario, digniſſimoq́; ipſi ſuffecto, vtcũque inſeruire. Tum quòd cerno, audio, ſuſpicio, & quãdoque demiror tuã iſtam rarã, & oĩbus tui Prætorii uiris iuris diuini, & humani callentiſſimis in præſidendo placidam dexteritatem; dum adeò abſolutè proponis, perſpicuè narras, grauiter dubitas, omnium ſententias

tias

tias patiētia minimè vulgari audis, eaſ-
demq́ue iudicio ſereno perpendis, &
matura ſyneſi, eam quæ tibi magis ar-
ridet deligis, confirmas, & declaras, ac
gnome quadam alta mollis, aliiſq; ita
concilias, vt a ſummi Vicarij Dei men
te nunquam recedens, ſemper tuū de
vultu diuino, prodeat iudicium. Poſtre
mò, animi iſtius tui verè heroici, erga
me immerentem, niueus candor, atque
beneuolentia. Quæ omnia, me tibi
perpetuo gratitudinis vinculo ita ob-
ſtringunt, vt quando grates condignas
non modo referre, ſed ne quidem age-
re me poſſe animaduerto, ſaltem animi
mei erga Illuſtriſs. D. T. gratitudinē vel
hoc quantulocumq; officii ſymbolo te
ſtatam facere debeam. Accipe igitur
Illuſtriſs. Reuerendiſſimeq; præſul, exi-
guū hoc munus, eo animi cādore, quo
offero, Deo Opt. Max. ſupplicans vt D.
T. Illuſtriſs. maxima præſenti & futura
fœlicitate donet æternum. Amen. Ro-
mæ, Idibus Octob. anno. 1571.

DIlecte fili, Salutem & Apoſto licam Ben.&c. Dudum a fe: rec. Paulo PP. III. Prædeceſſore noſtro, emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis; Dilecto filio Martino de Azpilcueta Decretornm Doctori, primariam cathedram Iuris canonici in uniuerſitate ſtudii Conimbricen. actu regenti, Paulus PP.III.Dilecte filij Salutem & Apoſto licam Ben. &c. Cum (ſicut Nobis exponi feciſti) tu, ut aliis iuxta traditum tibi a Deo talentum, prodeſſe poſſes; nonnullas lecturas ſuper uoluminibus Decreti, & Decretalium, non ſine maximis laboribus & uigiliis ad laudem diuini nominis: cuius ope litterariæ rei, & Chriſtianæ Reipub.conſuluiſſe & profeciſſe credis, ſcribendo compoſueris & compilaueris; eaſque de proximo, tuis propriis expenſis, in lucem edere & imprimi facere intendas. Pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut tibi, quod lecturæ huiuſmodi abſque tuo conſenſu imprimi non poſſint, ut tuarum uigiliarum effectu læteris, concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos, uolentes te ſpecialis gratiæ fauore proſequi; huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, tibi quod ad ſeptemnium, a die quo tu lecturas præ-

dictas imprimi feceris, computandum; nullus alius per uniuerſum orbem Chriſtianum conſtitutus, lecturas ipſas, uel earum aliquam partem imprimere aut imprimi facere; uel impreſſas in ſua domo aut alibi habere et tenere, nec illas uēdere ſeu mutuo aut ex dono, uel alias donare poſſit; authoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpeciali gratia indulgemus. Diſtrictius inhibentes in uirtute Sanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna, eo ipſo ſi contra factum fuerit incurrenda, omnibus & ſingulis cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus, & quauis etiam Apoſtolica authoritate aut facultate fungentibus, per vniuerſum orbē conſtitutis; ne lecturas huiuſmodi vel earum aliquam partem, abſque tuo expreſſo conſenſu et licentia ſeptennio prædicto duntaxat durante, imprimere ſeu imprimi facere, aut vendere ſeu donare præſumant. Non obſtan. conſtitutionib. et ordinationib. Apoſtolicis, ac quarumcunque prouinciarum, & locorum ſtatutis & conſuetudinibus etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis: necnon priuilegiis, indultis, & literis Apoſtolicis quibuſuis Prouinciis, & illarum perſonis ac Vniuerſitatibus & Collegiis, etiam per nos & Sedem Apoſtolicam ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cū quibuſuis clauſulis et decretis, etiā derogagato-

toriarũ derogatoriis, & alias qũdolibet conceſſis, cõfirmatis, et etiã iteratis vicibus innouatis. Quibus omnibus, etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum; non autem per clauſulas generales id importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret: tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbũ insererentur, præſentibus pro expreſſis, & de verbo ad verbum inſertis habentes; illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat, ſpecialiter & expreſſe derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcunque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, ſub annulo piſcatoris. Die viii. Ianuarii. M. D. XLIII. Pontificatus noſtri Anno nono. L. de Torres. Et deinde. Cum, ſicut Nobis nuper exponi feciſti: tu: qui (ſicut aſſeris) rogeris a multis, vt opera tua tam prius edita, quàm nondum edita, quæ ſuper iure Pontificio, & ſuper pertinentibus ad declarationem illius habes compoſita, typis excudi faceres; idque facere proponas (vita comite, & Deo iuuante) impenſis tuis, & te præſente, quò correctiora, auctiora, & pientiora prodeant. Nobis humiliter ſupplicari feciſti, ut in præmiſſis opportune prouidere de beniguitate Apoſtolica dignaremur: Nos te amplioris gratiæ fauore proſequi uolentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati

nati, Apoſtolica authoritate tenore præſentium, Declaramus intentionem Noſtram eſſe, ut dicti Pauli Prædeceſſoris litterræ, quæ de lecturis loquuntur, habeant etiam locum in aliis Commentariis, libris, & tractatibus, quæ tu edideris ſuper his quæ pertinent ad præfati Iuris Pontificii declarationem. Non obſtantibus omnibus ſupradictis, quæ idem Paulus Prædeceſſor in dictis præinſertis litteris uoluit non obſtare. Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris. Die xviii. Maii. M. D. LXXI. Pontificatus. Noſtri Anno Sexto.

P. Tarus.

B. De Caſtro.

PRIVILEGE DV TRESCHRESTIEN Roy de France.

CHARLES *par la grace de Dieu*, Roy de France, Au Preuoſt de Paris, Bailly de Rouen, Seneſchaulx de Lyon, Tholoze, Bourdeaulx, Poictou, ou leurs Lieutenans, & a tous noz Bailliz, Seneſchaulx, Preuoſtz, Iuges, ou leurs Lieutenans: & autres noz Iuſticieres & Officiers quil appartiendra, Salut & dilection. Receue auons l'humble Supplicacion a nous faicte de la part de noſtre treſcher & treſame bon frere le Roy Catholicque des Eſpaignes, en faueur de noſtre cher & bon amy le Docteur Martin de Azpilcueta Nauarro, Commandeur de l'ordre de Roncheſuaulx: Contenant que le dict Docteur a faict imprimer & mectre en lumiere un Liure intitulè *Le Manual de Confeſſores y penitentes*, & vn autre auſſi intitulè *Tractado de alabanza y murmuration, ſobre el Capitulo, inter uerba*. xj. q. I I I. & un autre auſſi intitulè. *Tractado de las rentas Eccleſiaſticas,*

ſobre

ſobre el cap.final. xvj.q.j.en langue Latine ſur le Decret, & quelques Commentaires, *Sobre el titulo de Reſcriptis,de Reſtitutione ſpoliatorum,y de præbendis en.las Decretales.* Et doubte que aucuns de nos ſubgectz, ou de la nation Eſpaignolle, voulziſſent faire Imprimer leſdictz Liures en noſtre Royaume: & auſſi que lesImprimeurs dicelluy noſtredict Royaume, ou autres, uoulziſſent par maligne & mauuaiſe intention ſemer en ſeſdictz oeuures quelque mauuaiſe & reprouuée doctrine, ſil ne luy eſtoit par nous ſur ce pourueu. Nous a ces cauſes inclinans, & uoullans en ceſt endroict gratifier a la requeſte, ainſi que dict eſt, a nous faite pour ledict Docteur, auons inhibe & defendu, inhibons & defendons par ces preſentes, a tous Libraires & Imprimeurs de noſtredict Royaume, & autres noz ſubgectz, ſoit de la nation de France ou d'Eſpaigne, reſidens en ceſtuy noſtre Royaume: Que les deſſuſdictz Liures cy deſſus intitulez & declarez, ilz nayent durant le temps de dix ans prochainement venant, enſuiuans, & conſecutifz a Imprimer, ne faire imprimer, mectre ne expoſer en vente, ſans le ſceu, conge, & conſentement dudict Docteur. Sur peine de confiſcacion des Liures qui ſen trouueront imprimez, contre noſ-

dictz

dictz preſentes deſenſes, & damende arbitrai re. Si uous mandons, commandons, & expreſſement enioignons, & a vngchaſcun de nous, ſi comme a luy appartiendra. Que celles noz preſentes inhibitions & deſenſes uous faictes lire, publier, & enregier. En procedant alencontre des tranſgreſſeurs & contrauenans a icelles, ſi aucuns ſen trouuent, par les peynes y contenues, & autrement, ſelon l'exigence des cas. Car tel eſt noſtre plaiſir. Non obſtant quelconques lettres, mandamens, ou deſenſes a ce contraires. Et pource que de ces preſentes lon pourra auoir a faire en pluſieurs & diuers lieux: Nous uoulons que au Vidimus dicelles, deuement collatione, foy ſoit adiouſtee, comme au preſent Original. Donne a Sainct Maur des foſſez le XXVII. Iour de Iuing. L'an de grace Mil cinq cens ſoixante ſix: & de noſtre Regne, le ſixieme.

Par le Roy, la Royne
ſa mere preſente.

De laubeſpine.

Ad candidum Lectorem.

COGOR Candide Lector, ſcribere aliqua de bonis, quæ vulgo appellantur ſpolia clericorum; Quoniam componēti mihi Apologiam libri quem de Reditibus eccleſiaſticis ſuper cap. fin. 16. q. 1. ante compoſueram, occurrerunt aliquot dubia circa beneficiariorum facultatē diſponēdi & teſtandi de reditibus eccleſiaſticis illa concernentia, quæ ne nimium creſceret Apologia, non licuit in ea pro rei dignitate reſoluere. Reſoluturus igitur nunc illa, breuiter opem diuinam primum ex animo imploro. dicendaque omnia cenſuræ ſacroſanctæ Sed. Apoſt. de cuius re agendū eſt, & cuiuſque alius ſanius ſentientis,

ſubmit

ſubmitto. Te autem præmonitum velim, quod a nimia textuum, gloſ. & Doctorum præſertim recentiorum allegatione, eiſdem rationibus abſtinebo, quibus in Apologiæ prædictæ initio me abſteturum proteſtatus fui. Enitar tamen, vti in eadem eniſus fui, quo ad eius fieri poterit (præter morem eorum, qui numero magiſquã ſententiarũ ponderi deferunt) confirmare quæ dixero, textibus, glos. claſſicis & receptioribus (quorum copia fere vbique eſt, & authoritas illuſtrior) authoribus, ad recentiorum accumulationes, quum argumenta vtriuſque partis, æque, vel quaſi vrgentia videbuntur, & alias quum res poſtulauerit, debita cum obſeruãtia recurrendo: præſertim quũ ab eis primum & ſpeciatim res ipſa recte tangitur. Quod ipſum etiam ſeruabimus,

Deo

Deo iuuante in editione Manualis noſtri confeſſariorum, & pœnitentium, quod ex ſermone hiſpano in latinũ per nos ipſos traductum, ac recognitum, & quam plurimis auctum, mox euulgabimus. Vale.

PRESSA

PONDERE

EXVRGO

V. H.

Ad Lectorem, & Clerum Chriſtianum.

SIMONIS MAGNI RAMLOTAEI BELGAE I. V. DOCTORIS.

Carmen.

SI curæ tibi Chriſtiane Lector,
In ſortemq; Dei uocate Clere,
Sãcta eſt relligio, fidesq; auita,
Et doctrina ſacra probata lege:
Horas ſi bene collocare auebis,
Seu diſponere tempus otioſum,
Si triſtes animi cauere morſus,
Et ſanctæ iugiter uacare vitæ,
Qua non abſimili Patres beati
Diam pro meritis tulere palmam:

Volue hũc de SPOLIIS ſacrũ libellũ,&
Quos paſſim latio, ſimulq; Ibero
Scriptos eloquio,vſque & vſq; libros,
Ne terræ infoderet datum talentum,
Vir notæ nimium eruditionis,
Illuſtris quoque iure ſanctitatis,
Diuini ſimul atque de medulla
Arcaniſque adytis, fretoque iuris
Humani tibi iam dedit NAVARRVS,
Extremæ HESPERIAE iubar, Soliq;
Multis nominibus decus Nauarri.
Hic(raram ut ſileam hoſpitalitatem,
Virtuteſq; alias,Deique cultum)
Si fortaſſe animi requiris, atque
Dotes ingenij, profectò,uincet
Aequabitue Dynos & Hoſtienſes,
Baldos, Hippolytos, Fabros, Socinos,
Abbates etiam, Innocentioſque,
Sylueſtros, Decioſque,Bartholoſque,
Azones,Butrios, Cynos,Felinos,
Et turbam reliquam uetuſtiorum.
Vt (ne ſingula perſequi laborem)
Non mirum mihi, ſi illud exhibetur
Viuenti decus, atque ſentienti,

Poſt

Poſt manes,tumulumq́;, quale pauci,
Et molles cineres,habent uirorum.
Hinc illum meritò colunt Iberi,
Belgæ,Sauromatæ,Getæ,Britanni,
Galli ac Auſonij,Scythæ,Poloni,
Germani atq; Arabes,Scoti atq; Dani:
Eius ROMA etiam beata pleno
Laudes ore canit,NAVARRVS,aiens,
Dignus qui Pyliam quater ſenectam
Traducat,Priamiue,Neſtorisue
Auctus præcipuo repentè honore
Longæuos ſuperet beatus annos.

COMMENTARIVS DE SPOLIIS CLERICORVM, SVPER CAP. NON LICEAT PAPAE, XII. QVAES. II.

MARTINO AB AZPILCVETA DOCTORE NAVARRO *Autore.*

SVMMARIVM.

SPOLII *definitio quid nominis, & diuiſio. numero 1.*
D. Ioan Auſtriacus ſpolia opima reportauit, & victoriam naualem ter maximam obtinuit. numero 1.
Pannicularia quæ dicantur. num. 1.
Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio. num. 2.
Eccleſiaſticæ perſonæ dicuntur, & ſunt fori Eccleſiaſtici, Deo donati, conuerſi, &c. etiamſi clerici non ſint. num. 2.
Bona patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per

induſtriam, contractus, &c. non dicuntur ſpolia. num. 2.

Bona debita, licet nondum ſoluta, & quærenda beneficiario poſt mortem, cenſentur ſpolia. num. 3.

Superflua non eſt repetitio claritatem augens. num. 3.

Bona in vita iuſte impenſa, non dicuntur ſpolia, male autem, profane, aut in fraudem Eccleſiæ ſic. num. 3.

Bona reliquata per beneficiarium ex his quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, fiunt illi quaſi patrimonialia, nec cenſentur ſpolia. num. 3.

Bona patrimonialia, vel quaſi, non ſpectant ad ſpolia, poſſuntq; clerici de ijs pro libito diſponere, ſicut laici. num. 3.

Bona ad ſuſtentationem beneficiarij neceſſaria, non pertinent ad ſpolia, neq; illa quæ ipſe dum viueret, emit pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, vel alijs operibus pijs. nu. 4.

Bona ex reditibus Eccleſiaſticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad ſpolia. num. 4.

Spolia non ſunt poſt Pij V. extrauag. ornamenta, paramenta, vaſa ſacra, &c. prout ante, & minus ſunt patrimonialia, vel quaſi; ſed applicantur Eccleſiis. num. 4.

Spolia

Spolia non ſunt ſcamna, menſæ, dolia vacua, &c. etiam ex Eccleſiæ reditibus comparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, & paramenta. num. 4.

Spolia nulla cenſentur relinquere beneficiarij, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel penſiones excedentes valorem 30. *ducatorum auri de Camera, ſi ab illicita negotiatione abſtinuerunt.*

§. 1. PRO fundamēto in præſenti Commentario tractandorū, aſſumo celebrem illum canonem Symmachi Papæ, cuius initium eſt. Non liceat Papæ, 12. q. 2. Et primum definiam, quæ bona dicantur ſpolia clericorum. Deinde ſubijciam prædicti canonis tenorem, hauſurus ex eo quædam, ex quibus deducenda eſt vera reſolutio 4. dubiorum, poſtremò, proponam illa, & ſimul ſingulatim reſoluam.

1 Definiturus igitur quæ appellantur ſpolia Clericorum, dico primum, verbum, ſpoliū, ſiue ſpolia, generaliter ſumptum, ſignificare omne id, quo aliquis vi vel ſponte exuitur, nudatur, vel priuatur, Quia deſcendit

A 2 à ver-

à verbo ſpolio, quod ſignificat exuere, nudare, priuare, vel capere, Et ita diuiditur in ſpolium violentum, & voluntarium. Violentum dicitur, quod vi, vel metu capitur, iuxta rubricam, & totum titulum de reſtit. ſpoliat. & c. reintegranda. 3.q.1. & iuxta id quod communiter aſſeritur, ſpolia opima eſſe illa, quæ dux exercitus, duci aduerſario victo aufert, qualia fuerunt ea quæ primus omnium Ioui feretrio obtulit Romulus, Rege Ceninenſium manibus in acie occiſo, autore. Liuio lib. 1. ab vrbe condita. Cuiuſmodi etiam ſunt illa, quæ me huic commentario manum extremam addente, reportauit huius menſis Octobris die 7. anno 1571. D. Ioannes Auſtriacus diuo illo Carolo quinto Cæſare parente natus, Imperator glorioſus fortiſſimi ſacri fœderis exercitus, nuper inter S.D.N. Pium V. Regem Catholicum, & vetuſtiſſimam Venetorum Rempublicã aduerſus coniuratum illum, atque Chriſtiani ſanguinis ſitientiſſimum religionis Chriſtianæ hoſtem Selimum icti, quum ſupra ætatẽ, conſilio prouidus, ac manu promptus, ſuperata in Helleſponto claſſe Turcica, totius Reipublicæ Chriſtianæ incredibili applauſu, maximam naualium victoriarum Chriſtianorũ à Chriſto nato, diuinitus obtinuit.

Vo-

Voluntarium autem eſt, quod ſponte exuitur, & relinquitur iuxta l. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. ibi; ne mutuo amore ſe exſpolient, & iuxta verbum, ſpoliatorium, quod apud Plinium in Panegyri ſignificat locum vbi loturi ſe in balneis exuunt ſponte ſe ſuis veſtibus. Ex quibus infertur, eos qui dicunt ſpolia proprie dici quæ ab hoſte auferuntur, recte dicere; iuxta illud Maronis, egregiam laudem, & ſpolia ampla refertis, modo non addant, ſola ea ſic appellari, quoniam & veſtes, exuuiæ, & alia bona quibus nudamur, vel exuimur, etiam ſponte, ſic appellantur, per prædicta. Secundo infertur, bona illa quæ clerici morientes relinquunt inconſumpta, proprie dici poſſe ſpolia, ſiue quòd ſponte ſe illis exuunt, ſiue quòd vi quadam, mors exuit eos illis, qua ſignificatione generali, etiam bona patrimonialia clericorum mortuorum, poſſent appellari ſpolia eorum, partim violenta, partim voluntaria.

Secundò dico, quòd ſtrictius communiter accipitur ab his qui de illis ſcribunt, videlicet, pro ijs bonis morientis, in quæ nemo ſuccedit ex teſtamento, neque ab inteſtato, communi via, ſed alia quadam particulari ratione, de quibus agit textus ſingula-

ris in l. diuus. ff. de bon. damn. quatenus habet, Panniculaſia; id eſt, veſtes viles quas reus attulit in carcerem, & nummos inueterales, cuius nominis ſignificationem dicit ibi ſe ignorare Budæus, per quos tamen Iuriſconſultus intelligit eſſe illos, quos invictum quotidianum reus affert, & gloſſa non inepte declarat, pertinere ad optiones, ſiue cuſtodes aut cuſtodum adiutores, & ſpiculatorem, reo affecto ſupplicio: alia verò pretioſiora, & annulos quinque aureis valentes, ad præſidem in vſus ibi deſignatos. Quod ipſum colligitur ex extrauag. Pauli tertij, Iulij tertii, & Pij quarti, & Pij quinti, quarum partes propoſito noſtro neceſſariæ, infra trāſcribentur: ſecundum quarum autorum

2 mentem, ſic poſſunt definiri. Spolia ſunt bona Eccleſiaſticæ perſonæ, quæſita immediate vel mediate ex bonis Eccleſiaſticis, vel reditus eorum debiti, quæ non fuerunt ante mortem eius iuſte impenſa, nec facta iure patrimonialia, nec quæſita alij irreuocabiliter, vel quæ ſunt ex illicita negotiatione cōparata. Dixi bona, pro genere, quo omnis bona definitio debet conſtare, Arg. l. 1. ff. de teſtam. vbi Bart. ab omnibus receptus, & l. 1. ff. de dolo. & late tradidimus in rubric. de præb. & in rubr. de probat. poſt Decium ibidem,

dem: omnia enim ſpolia clericorum ſunt bona, non contra, omnia bona clericorum, ſunt ſpolia. Dixi item generaliter, bona, vt comprehenderem tam mobilia, & ſe mouentia, quàm immobilia, iura, & actiones, quocumque nomine cenſeantur, quæ omnia appellatione generali bonorum continentur, l. bonorum. ff. de verborum ſignificatione, cum ei annotátis per eruditiſſimum Alciatum. Dixi, Eccleſiaſticæ perſonæ, & non clerici, vt comprehenderem bona Deo donatorum, conuerſorum, vel monachorum, & aliorum qui ſunt fori Eccleſiaſtici, hi enim omnes etiamſi clerici non ſint, dicuntur Eccleſiaſticæ perſonæ, vt probat textus iuncta gloſſa in c. duo ſunt, q. 1. ſuprà ead. cauſ. & tradit poſt alios Decius, in c. Eccleſia, de conſtitut. num. 7. & probatur in c. alia. & c. legi. 16. q. 1. & c. non dubium, & c. de monialibus, de ſent. excomm. & latius tradidimus in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 55. qui poſt profeſſionem regularem, poſſunt, & ſolent habere beneficia regularia in titulum iure communi, & ſecularia in commendam per diſpenſationem Apoſtolicam, iuxta c. cum ſingula. §. prohibemus, de præb. lib. 6. & c. poſſeſſiones, de reb. Eccleſ. non alien. & iuxta latius tradita in Apolog. præfata q. 1. Mon. 53. Di-

xi, quæſita ex bonis Eccleſiaſticis, quia patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus, aut vltimas voluntates, non dicuntur ſpolia ſecundum hanc ſignificationem, neque etiam quæſita ratione clericalis dignitatis, & officij, aliunde quàm ex reditibus beneficiarijs, quia illa inter patrimonialia collocantur, vt probauimus in dicta Apolog. q. 1. Mon. 21. Dixi, mediate vel immediate, vt comprehenderem, non ſolum fructus ex eis collectos extantes, & penſiones ob ea ſolutas, & pecunias ex locatione, ſeu arrendatione, vel venditione illorum acceptas. Sed & alia bona, & actiones, & iura qualiacumque per emptionem vel alios contractus ex eis quæſita: vt clare probant extrauagantes Iulij tertij, Pauli quarti, & Pij quarti, infrà §. 6. relatæ, vt in extrauag. Iulij
3 tertij inſinuabimus. Dixi, vel reditus eorum ei debiti, vt comprehenderem bona debita mortuo non ab eo apprehenſa, eo quòd nondum eſſent ſoluta, vel diuiſa inter eum, & alios, ad quos eorum pars pertinebat, ſed iam erant in horreum, vel cellarium importata, vel ſaltem à ſolo ſeparata, & ita iã debita ei, per adducta in Apolog. præfata. q. 2. Mon. 14. vel quia poſt mortem erãt quærenda, iuxta conſuetudines, vel gratias, & priuilegia

uilegia Papæ, quibus fructus primi, vel ſecundi anni poſt mortem pertinere poſſunt ad defunctum, iuxta c. ſi propter, de reſcript. lib. 6. & extrauag. ſuſcepti, ne ſede vacante, quàmuis dici poſſet, hæc ſatis comprehendi ſub verbo illo, bona, quatenus comprehẽdit actiones, vt prædictum eſt: clarius tamen ſic dicitur, & quæ repetitio claritatem auget, nõ dicitur ſuperflua, iuxta gloſſ. c. 1. de ſumma Trinitate, & fid. cath. lib. 6. in verbo, & filio, tradit Fel. in c. ſolitæ, de maioritate. colum. 3. Dixi, nondum ante mortem iuſte impenſa, quia quæ viuus iuſte impendit, non appellantur ſpolia, illa enim non exuit per mortem, nec mors eum priuat illis. Dixi, iuſte, quia ſi profane, vel male illa donauit concubinæ, ſicario, vel hiſtrionibus, & alijs id genus hominibus, vel in fraudem Eccleſiæ vel Cameræ Apoſtolicæ, vel Epiſcopalis, quibus iure communi, priuilegio vel conſuetudine, ſpolia eius deberentur, merito dicuntur ſpolia, per ea quæ dicta ſunt in Apolog. memorata q. 2. Mon. 7. & probatur per extrauag. Pauli tertij, Iulij tertij, Pauli quarti, Pij quarti, & Pij quinti, quarum partes huc pertinentes infra à §. 5. vt dixi, tranſcribentur. Dixi, & non facta iure quaſi patrimonialia, ad excludendum à nomine ſpoliorum, illa quæ

bene

beneficiarius reliquat ex his, quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, quæ facit ſibi quaſi patrimonialia, per tradita in Apolo. præfata q. 1. Mon. 30. & duobus ſequētibus: quod paulo poſt in illatione ſexta iterum comprobo per extrauag. nouam ſanctiſſimi D. N. Pij v. Dixi (nec quæſita alij irreuocabiliter) propterea quæ beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, quæ licet quærantur Eccleſijs eorum, non tamen quæruntur irreuocabiliter, iuxta ea quæ infra, §. 5. num. 2. dicemus. Dixi tandem (vel quæ ſunt ex illicita negotiatione quæſita) ad comprehendendum illa, quæ beneficiarius ſiue regularis, ſiue ſecularis, quærit, negotiando contra canones negotiationem ei vetantes, etiam aliunde quàm ex reditibus Eccleſiaſticis, quæ videtur ampliatio noua, introducta iure nouo extrauagantium Pij quarti, & Pij quinti, infra relatarum. §. 6. 7. & 8. Ex qua definitione, palam eſt primo, non pertinere ad ſpolia, bona vlla patrimonialia, vel quaſi patrimonialia clerici, de quibus pro libito in pauperes, & diuites, in pios & profanos vſus, licite, ſicut laicus, poterat in vita diſponere: quoniam omnia illa ex teſtamento vel ab inteſtato debentur hæredibus, iuxta tradita in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 21. & ſeq.

Secundò

Secundò noto, quòd non pertinent etiam ad ſpolia, bona Eccleſiæ, ex quibus beneficiarius recipit reditus ad ſui ſuſtentationẽ, neq; illa quæ beneficiarius emit dũ viueret ex reditibus pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, quia non exuitur eis per mortem, imò eum reperit exutum ipſa mors, quoniá tempore mortis eccleſia eſt eorum domina, argum. l. fin. C. de ſacr. ſanct. Eccleſ. & l. traditionibus, C. de pact. & §. item per traditionem, Inſtit. de rerum diuiſio.

Tertiò, quòd bona empta ex reditibus Eccleſiaſticis à beneficiario ſibi, & in vſus ſuos, non pro Eccleſia, quæ non fiunt ipſo iure Eccleſiæ, iuxta tradita in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. ſiue ſint mobilia, ſiue immobilia, pertinent ad ſpolia: quod clare probatur per extrauagantes præfatas.

Quartò, quòd aliqua debebant inter ſpolia computari ante extrauagantem S. D. N. Pij v. infrà §. 8. referendam, quæ poſt eam non ſunt illis annumeranda, puta ornamenta, paramenta, vaſa ſacra auri, & argenti, & cuiuſcumque alius materiæ, miſſalia, gradualia, libri muſicales, cantus firmi, &c. ad cultum diuinum parata, etiam ſi nondum ſint Eccleſijs tradita, vt latius in eius principio continetur. Quæ tamen, vt non ſunt,

nec

nec dicuntur ſpolia, ita minus dicuntur patrimonialia, vel quaſi, quia non poſſunt diſponere de illis beneficiarij, ſed debent applicari Eccleſijs eorum, vt ibidem diſponitur.

Quintò, quòd per eandẽ extrauag §. Et inſuper, non debent annumerari ſpolijs, quædam quæ ante illam annumerabantur; videlicet: ſcamna: arcæ, menſæ, dolia vacua, etiã ex Eccleſiæ reditibus comparata, vt latius in illo §. declaratur. Hæc autem alio fine eximuntur à numero ſpoliorum, quàm prædicta, quia hæc ita eximuntur, vt de illis perinde poſſint clerici ſeculares teſtari, ac de patrimonialibus, illa vero, ita vt iure ſpoliorum capi non poſſint, ſed debeant remanere ipſis Eccleſijs.

Sextò, quòd iuridica, ſanctiſſima & vtiliſſima fuit declaratio illa ſanctiſſimi D. N. Pij. V. qua in præfata extrauag. §. præterea, declarauit, nulla bona clericorum, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel pẽſiones, excedentes, valorem 30. ducatorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, debent dici ſpolia, ſi ab illicita negotiatione abſtinuerunt, quoniam illa iuſta ratione fundari poteſt, quòd quum quilibet clericus, quàmlibet ſimplex, honeſte

poſſit

poſſit impendere ſuis vſibus 30. ducatos annuos, id quod ex eis reliquat, efficit ſibi quaſi patrimoniale, per prædicta monita, quod etiam infra ſuper dicta extrauagante notabimus.

SVMMARIVM.

Intellectus cap. non liceat Papæ, 12.q.2. nu. 1.

Papæ nomen, & ſi Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis conueniat, antonomaſice tamen ſoli Romano Põtifici attribuitur. nu. 1.

Papa non eſt verus, & abſolutus bonorum Eccleſiaſticorum dominus. nu. 2.

Bonorum Eccleſiaſticorum verus, & abſolutus dominus, eſt CHRISTVS: & qua ratione. nu. 2.

Papa eo temporis momento, quo electus eſt, accipit à Deo poteſtatem ſuper totum corpus CHRISTI myſticum. nu. 2.

Papa nulla lege humana ligatur, ſaltem quo ad vim coactiuam. nu. 2.

Papa lege naturali prohibetur alienare bona Eccleſiaſtica ſine iuſta cauſa. nu. 2.

Lex naturalis, qua bonorum Eccleſiæ alienatio prohibetur, quæ ſit. nu. 3.

Præcepta Decalogi, omnia ſunt naturalia. nu. 3.

Dominus rei, in dubio, non præſumitur velle,

vt res eius alteri tradatur. nu. 3.
Beneficiarius rebus Eccleſiaſticis in vſus profanos vtens, violat præceptum de non ſurando. nu. 4.
Epiſcopus rem Eccleſiæ, iuſta de cauſa alienare poteſt, & à fortiori Papa. nu. 5.
Alienandi rē Eccleſiæ cauſa iuſta triplex nu. 5.
Eccleſiæ res uēdere licet, pro ſoluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris. nu. 5.
Alienandi res Eccleſiæ facultas quam habet Papa diuerſa eſt à facultate inferiorum Prælatorum. nu. 6.
Electus electione valida iure naturali, licèt inualida iure humano, tuta conſcientia dignitatem retinet. nu 7.
Præſumendum non eſt iuſtam cauſam interueniſſe in alienatione rei Eccleſiæ, etiam per Papam facta, niſi de illa conſtet. nu. 8.
Probanda cauſa eſt ſine qua iuſte aliquid fieri nequit. nu. 8.
Intellectus Clem. 1. de probatio. nu. 9.

SYMMACHVS PAPA.

§. 2. NON liceat Papæ, prædium Eccleſiæ alienare, aliquo modo pro aliqua neceſſitate: nec in vſumfructum rura dare, niſi tãtummodo domos,

quæ

quæ in quibuſlibet vrbibus non modica im penſa ſuſtentantur: qua lege omnes cuſtodes adſtringantur, vt donator, acceſſator, venditor, honorem perdat: & qui ſubſcripſerit, anathema ſit, cum eo qui dedit, vel qui recepit, niſi reſtituatur. Liceat etiam quibuſlibet Eccleſiaſticis perſonis contradicere, & cũ fructibus alienata repoſcere, quod non ſolummodo in Apoſtolica conſeruandum eſt Eccleſia: Verum etiam vniuerſis Eccleſijs per prouincias quidem, dicitur id conuenire.

1 Multa notabilia ex hoc canone colligi poſſent, ſed ipſe non tangam alia quàm quæ propoſito noſtro de ſpolijs conuenient, & primo quidem, ex eo colligitur ampliatio, vel declaratio illius concluſionis quæ habet nõ licere alicui, res Eccleſiæ pro ſuo libito alienare c. nulli, de reb. Eccleſ. non alien. ampliatur enim, vel declaratur per hunc canonem, vt comprehendat etiam Pontificem Romanum ſummum Prochriſtum, ſiue CHRISTI Vicarium, quem appellamus Papam, habet enim, non liceat Papæ prædium Eccleſiæ alienare. Nec obſtat dicere, quòd omnes Epiſcopi appellantur Papæ, quia de ſummo Papa intelligendus eſt eius contextus ſecundum Archidiaconum communiter receptũ

& merito, quia licet Patriarchæ, Archiepiſcopi, & etiam Epiſcopi, aliquando appellentur Papæ, vt colligitur ex ſupraſcriptione, c. abſit, l. diſtinct. & cap. vlt. §. fin. 24. q. 2. & tradunt late citati per gloſſam. prag. ſanct. Gallic. tit. de elect. §. præmiſſis, verbo Papali, & Sarnen. in cap. 1. de conſtitut. lib. 6. Cuius parum circumſpectis deriuationibus huius nominis omiſſis, illud certiſſimum deſumimus, quòd communiter ſolus Pont. Romanus Maximus, appellatur, & debet appellari Papa, quia plus ei conuenit hoc nomen quàm alijs, ſiue dicamus hoc nomen deriuari, ab illo Græco πάππας quod patrem ſignificat, eſtque nomen venerationis, vt vero propius videtur, ſiue dicamus eſſe cōpoſitum ex illis verbis, pater & patria, vt ſignificet idem quod pater patriæ, ſiue ex illis, pater patrum, ſiue deriuetur ab illa interiectione Papæ admirantis, ita quod ſonet admirabilis, vt dicit gloſſa ſing. in proœmio clementinarum verb. Papa. Quia licet quilibet aliorum recte dicatur pater patriæ ſuæ particularis Diœceſis, & quilibet admirabilis, ob illam poteſtatem admirabilem quam habet ſuper corpus CHRISTI verum & myſticum particularem in vtroque foro, & Archiepiſcopi appellari poſſint patres aliquorum

aliquorum patrum, etiam Epiſcoporũ ſuæ prouinciæ, ipſe tamen ſolus ſummus Pontifex Romanus eſt omniũ patrum, & vniuerſalis Chriſtiani orbis, ac totius gregis dominici pater, c. Cũcta per mũdum, 9. q. 3 c. 1. de conſtit. & pater omnium patrum, & maxime omnium admirabilis, iuxta illud Poetæ à præfata gloſſ. citati, Papa ſtupor mundi, & tandem qui maxima rerum, nec Deus es, nec homo, quaſi neuter es inter utrumque. Propter illam admirabilem poteſtatem quã immediate in ipſo temporis momento quo eſt electus canonice, accipit a Deo Optimo Maximo, ſuper totum corpus CHRISTI myſticum, iuxta c. licet, & ei annotata de elect. ex qua, veluti fonte perenni, omnium aliorum patrum poteſtas manat, c. in nouo, 21. diſtinct. & c. 1. 22. diſtinct. & ita per Antonomaſiam, meritò appellatione ſimplici Papæ, ipſe ſolus intelligitur, ſicut appellatione ſimplici Apoſtoli, intelligimus Paulum, & ſapientis, Salomonem, & Poetæ Homerum, & Virgilium, & Iuris ciuilis, Romanum, vt habetur in §. ſed ius quidem ciuile, adiuncta glo. Inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. Dixi ſuperius (ſupra totum corpus CHRISTI myſticum) quia ſuper corpus CHRISTI verum, recipit mediante conſecratione,

ne, ſiue ſacramento ordinis, ab alio Epiſco-po ei miniſtrato, vt ſingulariter determinat Card. de Tur.Crema.in lib.2.cap.43.de poteſtat. Eccleſ. Alia item ratione comprehendit hic text.ſummum Pontificem,quia cum negatio præponatur verbo Papæ, perinde ſonat,ac ſi diceret, nulli Papæ, iuxta gloſſ.ſingul.cap.cum dilectus,de conſuetud.quæ habet negationem præpoſitam, contradictorium omnium quæ ſequuntur importare: & ita, licet omnes Epiſcopi appellarentur ex æquo Papæ,comprehenderetur ſummus, quia eſſet vnus ex eis.

2 Noto ſecundo,ex hoc cap. adiunctis prædictis,Papam,qui Pontifex ſummus eſt,non eſſe verum & abſolutum dominum bonorũ Eccleſiaſticorum, ſicut Laici communiter ſunt ſuorum, & ſicut ipſemet eſt ſuorum patrimonialium, ſi alioqui non eſt religioſus: quia qui verus & abſolutus eſt Dominus alicuius rei, poteſt eam alienare, & donare,& ea vti pro libito,l.ſed & ſi §. Conſuluit,ff.de petit. hæred. l. in re mandata C. de mandat. At Papa non poteſt id facere de bonis Eccleſiaſticis,per hunc Canonem. Ergo &c. Confirmatur hoc, eo quod omnium bonorum Eccleſiaſticorum verus & abſolutus dominus eſt IESVS CHRISTVS D.N. non

ſolum

ſolum ea ratione generali qua Domini eſt terra, & plenitudo eius, Pſal. 23. & c. Quo iure 8. diſt. ſed etiam ex ſpeciali diſpoſitione, cenſuraq; humana. ſicut quilibet alius homo, eſt rei ſuæ dominus, vt late ſimul & efficaciter authoritate concilij Trident. & aliorum multorum, & multis rationibus efficacibus monſtrauimus, in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 24. Vltra vbi dicta eſt illud S. Thomæ 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. Res Eccleſiæ, licet ſint Papæ, vt diſpenſatoris, Non tamen ſunt eius vt domini, & poſſeſſoris, quod intelligendum eſt, de poſſeſſione nomine ſui ipſius: Nam nomine CHRISTI, & tanquam ſummus eius Vicarius, & Procurator, ita eſt poſſeſſor eorum, ac diſpenſator.

Tertio, noto ex eodem canone adiunctis prædictis, prohiberi Papæ alienationem bonorum Eccleſiæ ſine iuſta cauſa, iure diuino vel naturali, quod eſt immutabile. 5. diſt. in principio, & §. ſed Naturalia, inſt. de iure nat. gent. & ci. Nam cum Papa ſit ſummus Monarcha, & Princeps c. Cuncta per mundum, 9. q. 3. & conſequenter nulla lege humana ligetur l. Princeps, ff. de leg. & c. Propoſuit, de conceſ. Præb. ſaltem quoad vim coactiuã, vt declarat Th. receptus in 1. 2. q. 96. art. 5.

& cum ligetur hac lege de non alienanda Eccleſiæ re ſine iuſta cauſa, vt hic canõ probat, conſequitur, prædictam legem eſſe naturalem, vel diuinam, quod etiam ſentit Archid. in præſenti cum communi, præſertim Bellamera qui hoc expreſſit nu. 12. 13. & 14. quæ tamen ſit illa lex diuina, vel naturalis, qua hæc alienatio prohibetur, a paucis exerte declaratur. Et quidem Bellamera hic ait eſſe illam legem de qua in principio huius libri; Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, & quod tibi vis, alteri facias. Quæ licet vtcũque applicari poſſit propoſito, tamen non videtur ſatisfacere, quia vagum, & nimium generale principium videtur, & longe aptius dici poteſt eſſe præceptũ ſeptimum Decalogi de non furando: omnia enim præcepta Decalogi, ſunt Iura naturalia, vt aſſerit Thom. receptus 1. ſec. q. 94. art. 1. & q. 99. art. 2. & ſec. 2. q. 122. Art. 1. & ipſemet cum alijs omnibus in 3. ſent. diſt. 37. q. 1. artic. 4. Præceptum autem de non furando, eſt præceptum Decalogi, vt patet exod. 20. & gloſ. in c. Quid in omnibus, 32. q. 7. quod non ſolum prohibet, ne quis rem alienam ſibi appropriet, ſed etiam ne quis rem alienam alteri tradat, vel ea vtatur contra voluntatem Dñi, §. Furtum, & §. Placuit, inſt. de obligat.

quæ

quæ ex delict. naſcuntur. Cum ergo, vt ſupra dictum eſt, bona Eccleſiæ ſint bona CHRISTI, qui tollit ea CHRISTO, & tradit alteri contra eius mentem & voluntatem, hoc præceptum tranſgreditur: Contra mentem autem & voluntatem CHRISTI eſt, vt bona eius tollantur ei, & tradātur alteri ſine iuſta cauſa. Quia Dominus rei in dubio non præſumitur velle vt res eius alteri tradatur. l. inter omnes. §. recte, iuncta glo. magna per Bar. & communem recepta. ff. de furt. iuxta. l. Qui vas. §. vetare, eodem tit. Et ita qui rem Eccleſiaſticam, quæ CHRISTI eſt, ſibi appropriat, vel alij tradit ſine iuſta cauſa, contra voluntatem CHRISTI, ſaltem præſumptam, re eius vtitur, & cōſequenter tranſgreditur præceptū legis naturæ, de non furando, a qua nec Papa eſt ſolutus: ſicut & legem hanc tranſgrederetur Procurator Cæſaris, qui eſt quidam Vicarius eius, velut Papa CHRISTI, ſi rem Cæſaris aliter quàm de ipſius mēte & voluntate alienaret. l. 2. ff. de off. procu. Cæſaris. Qua ratione pulchre Guilielmus a monte, Laud. probatus ibi per Card. ait in clem. Quia contingit, de Relig. domib. præfato præcepto contraire beneficiariū rebus Eccleſiaſticis in vſus profanos vtentem, quod nos late confirmamus in

Apologia prædicta.q.1.Mon.27.38.& 39.

Noto quartò, ex prædictis, Canonẽ hũc, non continere legem purè humanam quoad prædictas tres concluſiones, nec Symmachum eius authorem eo animo illum conſtituiſſe, vt ſua lege ligaret ſucceſſorem ſuũ ſibi parem, cum par in parem non habeat imperium, c.Innotuit, de elect.l.penult.ff. de arbit.l.Ille a quo.§.tempeſtiuum. ff. ad Trebel. Sed videri habuiſſe animum declarandi legem antiquã, & naturalem,& per illa verba, Non liceat Papæ, idem ſignificaſſe, ac ſi dixiſſet, intelligat, & conſidet Papa, non licere ſibi prædiũ Eccleſiæ alienare, aut quod in ſimili dixit Bonifacius in c.fin. de reſcrip. lib.6.quod non patimur nobis licere, ſucceſſoribus noſtris indicamus. Dixi, quoad tres prædictas concluſiones, quoniã quoad pœnam ſpiritualem,anathematis quam ſtatuit, ius humanum continet: quandoquidẽ nullo iure diuino, vel naturali eiuſmodi cenſura fertur, & ita neutri eorum eſt attribuenda,arg.c.legatur, 24.q.2.& §.conſideremus, Auth.de Trient.& Sem.coll.3.

Noto quinto,ex prædictis,licere Papæ alienare iuſta de cauſa rem Eccleſiæ, quia ſecundum omnes hic tex.eſt intelligendus de alienatione ſine iuſta cauſa, & non de illa quæ

cum

cum illa fieret, nam intelligendus eſt de illa quæ fit contra mentem, & voluntatē CHRISTI, vt ſupra inſinuatū eſt, & interuenien te illa, præſumitur CHRISTVS id velle, ſicut & cum intercedit iuſta cauſa credendi quòd Dominus alicuius rei velle debeat, vt eam alius capiat, vel ea in aliquem vſum vtatur, eo quòd eſt cognatus, amicus, vel de ipſo benemeritus, vel ob alias circumſtantias præſumitur in dubio velle illud: vt colligitur ex
5 Bar. & alijs, in d.l. inter omnes, §. Recte. Qua eadem ratione, etiam quilibet Epiſcopus, poteſt alienare rem Eccleſiæ iuſta de cauſa, per c. ſine exceptione, infra ead. cau. & q. vbi gl. & in ſumma ſupra ead. q. & in d.c. Nulli, de reb. Eccleſ. non alienan. id annotauit, ergo a fortiori Papa, quia conſtat per infra dicenda, & dicta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 24. Epiſcopos, hanc poteſtatē cum omni alia facultate adminiſtrandi bona Eccleſiaſtica ab ipſo Papa accepiſſe, & ita penes eum eandē, imo maiorem poteſtatem reſidere, vt dicitur in ſimili, in c. dudum, in 2. de præb. lib. 6. Nec obſtat, ꝙ prædictæ glo. receptæ, tenent iuſtam cauſam alienandi, eſſe triplicem, neceſſitatem, pietatem, & vtilitatem, & ꝙ hic canon, habet, non licere Papæ alienare pro quacumque neceſſitate, quia gloſſæ ille lo-

quuntur de neceſſitate Eccleſiæ, canon autem hic, de neceſſitate perſonæ: quamuis enim liceat rem Eccleſiæ vendere pro ſoluẽdis eius debitis, non tamen licet idem facere pro ſoluendis debitis, quæ Rector eius contraxit pro ſua perſona, aut pro cognatis, vel amicis ſuis, vt recte Bellam. hic tetigit, nu. 14. quod ipſum, omnes ſentiunt, & infra tangetur; & ita intelligendus eſt hic textus de neceſſitate perſonæ Papæ, quam haberet ad ſoluenda debita, quæ in minoribus exiſtens, bene vel male contraxit, vel ad locandas cognatas aliquas, promiſit, vel mutuo accepit, & non ſoluit, non autem eſt intelligẽdus, de neceſſitate ipſiusmet Eccleſiæ Romanæ, quam haberet Papa ad eam defendẽdam, uel alendam, uel ſuſtentandam. In quo fundatur extrauagans S. D. N. Pij V. ſuper affrancatione bonorum Eccleſiaſticorũ nunc nunc edita, quæ infra. §. antepen. refertur, & defenditur.

6 Inter facultatem vero alienandi, quã habet Papa, & inter eam, quam habent eo inferiores, illud diſtat, quod inferioris alienatio requirit cauſam, & ſolemnitatẽ a iure humano ſaltem põtificio ſtatutam, vt habet cõmunis reſolutio in d. c. ſine exceptione, & in d. c. Nulli. & in c. 1. de reb. Eccl. lib. 6. Ad hoc autem

autem vt valeat alienatio a Papa facta, ſuffi-cit interuentio iuſtæ cauſæ, ſine prædicta ſolemnitate. Quia cum illa inducta ſit lege humana, & nulla tali lege obligetur Papa, vt ſupra dictum eſt, non tenetur ipſe ad eam ſeruandam; ſaltem ad hoc vt alienatio valeat: quàmuis etiam dici poſſit, alienationem ab inferiore iuſta de cauſa, ſine ſolemnitate humana factam, teneri poſſe pro valida, quoad forum conſcientiæ tantum, argu. eorũ quæ ait Inno. in c. Quia plerique, de Imm. Eccl. & in c. Quod ſicut, de elect. vbi nu. 8. ait, quòd electus tali electione, quæ iure naturali tenet, eo ꝙ conſenſus legitimus eligentium interuenit, licet ob defectum ſolemnitatis iuris humani caſſari poſſit, bona conſcientia retinet dignitatem, donec illa caſſetur, eo quòd ſolemnitates illæ ad præſumẽdam iuſtam cauſam inductæ, non habent locum in eo foro, in quo eſt ſtandum veritati, quæ Deo patet, iuxta notata in c. Is qui, & c. tua, de ſponſal. Id autem quod ſupra proxime dixi, non poſſe iuſte alienare Papam bona Eccleſiæ ad ſoluenda debita quæ in minoribus contraxit, intelligendum eſt, de bonis ſtabilibus, vel de mobilibus, quæ illis in hoc æquantur, non autem, de fructibus. & reditibus qui ex eis percipiuntur, quoniam hos iu

ſte

ſte in eiuſmodi ſolutionem alienare poteſt quum etiam alij beneficiarij licite id facere poſſint, per c. peruenit, de fideiuſ. & ea quæ ſuper illius intellectu in Apol. prædicta. q. 1. Mon. 44. tradidimus.

Noto ſexto, ex eod. c. adiunctis prædictis, non eſſe præſumendum iuſtam cauſam interueniſſe in eiuſmodi alienatione per Papam facta, niſi aliter de illa conſtet: contextus enim habet, alienationem eiuſmodi non valere, & adiectum eſt, intelligendum eſſe id de illa, quæ ſine iuſta cauſa fit, eo quòd facta cum ea, valet, & conſequenter, ſi iuſta cauſa præſumeretur ineſſe, ſemper cenſenda eſſet valere, quod eſt contra verba, & mentem huius canonis, pro quo facit fundamentum irrefragabile cõmuniter receptum, Bart. per illum text. in l. ſi forte, ff. de Caſtren. pe
8 cul. & l. ſi donatione. C. de collat. quod quã do aliquid non poteſt fieri ſine iuſta cauſa, debet illa probari. Non obſtat, quod Panor. in c. Quæ in Eccleſiarum, de conſt. & alijs locis, & multi alij, quos ibi fel. nu. 60. uerſ. quinta concluſio, & Decius nu. 27. referunt, tenent contrariam partem. Tum quia ipſemet Panor. affirmat, non eſſe preſumendam cauſam iuſtam in principe ſuo contractui cõ traueniente, quia ſine tali cauſa, ei contraue

nire

nire non poteſt, c. 1 de probat. Cum ei adnot. per ipſummet Panor.& alios. & eadem ratio idem Ius perſuadet in omnibus alijs, quæ ſine iuſta cauſa facere nequit. Tum quia prædictus fel. ibidem cum fulgos. conſi. 61, iuſtius tenet, id quod diximus, & Dec. ſequutus ipſos reſpondet ibidem fundamentis cōtrarium tenentium. tum quia non ſatis conſiderant, vanū fore, dicere, Papā non poſſe illud aut illud facere, ſine iuſta cauſa, ſi factū fuerit, quoniam ſemper dicetur interfuiſſe iuſta cauſa, vera, vel præſumpta. Sed quia exiliter Dec. ſatiſfacit Clemen. 1. de probat. efficacius reſponderi poteſt, quòd illa non prodeſt eis, primo quia concluſio comprehendit etiam caſus in quibus Papa & alius Princeps facit aliquid, quod ſine iuſta cauſa facere nequit, non exprimendo, ſe ad id ex iuſta, cau
9 ſa moueri: generaliter enim aſſerunt præſumendam eſſe cauſam in Principe faciente id, quod ſine cauſa facere non poteſt. ſecundo ꝙ non eſt locus ei, niſi in caſibus in ea expreſſis & ſimilibus, quia eſt exorbitans a Iure communi, de quo in c, Cum à nobis, de teſtib. & de quo per Paul. Caſtr, col. 46. pa. 2. & de ijs ſolum loquitur: At alienatio rei Eccleſiæ non eſt de contentis in illa, neque de ſimilibus eis, vt palam eſt. Tertio quòd illi Clem.

non eſt

non eſt locus niſi in ijs quæ de facto ſuo proprio narrat Papa, vt latè coucludit gloſ. an rep. eiuſdem. At cauſa alienandi rem Eccleſiæ, vt plurimum nõ eſt factum eius proprium. Quartò ꝙ illi Clemẽ. non eſt locus in narratis per Papam contra Ius, iuxta c. ſi Papa, in princ. iuncta gloſ. de Priuilleg. lib. 6. Imo neque in eis quæ præiudicant tertio ſecundum Anchar. conſ. 398. Præmitto, quem ſequitur Dec. vbi ſupra, quod ſatis planum videtur in eiuſmodi præiudicijs, cuiuſmodi eſt alienatio rei & ſublatio iuris alterius iam quæſiti, de quo loquimur: quia nõ ſatis perpendũt, quod c. in præſentia, de renunt. quatenus habet pro iudice præſumendum, ſolùm habet locũ in illis, in quibus datur ei poteſtas faciendi ea abſque neceſſitate interuentionis iuſtæ cauſæ.

SVMMARIVM.

Papa ſine iuſta cauſa rem Eccleſiæ etiam inferioris alienare iuſte nequit. nu. 1.

Alienatio rei vnius Eccleſiæ in aliam, vel in eccleſiaſticos vſus, an Papæ licita? nu. 1.

Papæ, aut Monarchæ, voluntates donantium ſine iuſta cauſa mutare non licet. nu. 2.

Intelle-

Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialibus eſt pro ratione voluntas nu. 3.
Beneficiorum liberam & plenariam diſpoſitionẽ, pertinere ad Papam, quomodo intelligendum. nu. 4.
Beneficiarium inter, & beneficium ſeu Eccleſiã, quidam contractus matrimonij eſt. nu. 5.
Papa cum cauſa rationabili, diuidere, & vnire, Eccleſias cõferre & auferre beneficia poteſt, etiam ſine beneficiariorum culpa nu. 6.
Roncæuallis Prioratus quare etiam cum cauſa non fuit a domino Franciſco a Nauarra ablatus nu. 7.
Alienatio Papæ, quæ iuſta, & valida, quæ nec iuſta, nec valida, & quæ valida, & non iuſta nu. 8.
Beneficia Eccleſiaſtica in quo ſenſu manualia Papæ, & quę ablatio eorum valida, & non iuſta, licet non obliget ad reſtituendum nu. 9.

§. 3. NOTO ſeptimo, non poſſe Papam alienare ſine iuſta cauſa, etiam rem Eccleſiæ inferioris. Tum quia hic canon in principio generaliter loquitnr de prædio Eccleſiæ, non diſtinguendo inter prædium Eccleſiæ Romanæ, & aliarum inferiorũ & ita generaliter eſt intelligendus, c. ſolitæ de Maioritate, & l. de pretio, ff. de public. in rem

in rem actio. Tum quia hicmet canon in fine ait, diſpoſitionem illius non ſolum eſſe ſeruandam in Eccleſia Romana, ſed & in alijs vniuerſis. Tum quia liberiorem facultatem habet ſuper prædijs Eccleſiæ Romanæ, quorum fructus ipſe ſolus percipit, quàm ſuper rebus inferiorum Eccleſiarum, quarum fructibus ipſe non fruitur, cum liberius quis ſibi, quam alteri præiudicare poſſit, arg. l. in re mandata C. de mandat. & eorum quæ late notantur in gloſ. magna. c. ſi diligenti, de foro competenti, & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis, ſuper valore renunciationis, quoad præiudicium renunciātis tantum, & non quoad præiudicium alterius. Et quidem, non videtur dubium, de alienatione in laicum, vel laicos vſus, ſed magis dubium eſt de alienatione rei vnius Eccleſiæ in aliam, vel alios Eccleſiaſticos vſus, & pro parte quidem affirmatiua, Primo eſt, quod frequenter id facit Papa, applicando rem vnius Eccleſiæ, alteri, imò & totam vnã Eccleſiam cum ſuis bonis per vnionem & diuiſionem, quod fecit Ioannes. 22. qui ex epiſcopatu Tholoſano, fecit quatuor Epiſcopatus, & ipſum erexit in Archiepiſcopatum, vt patet ex extrauag. eius Saluator, tit. de præb. inter cõmunes, & extrauag. penul. & vlt. in eo. tit. inter extrauag.
eiuſdem

eiuſdem. & nuper Pius Quartus tantam partem ademit Epiſcopatui Leodien̄. quanta ſuffecit tribus Epiſcopatibus de nouo erigēdis. Quod iure facere potuerint, patet, per c. ſicut vnire, de exceſſ. prælat. & c. Conſtitutus, de relig. dom. Secundo, quod omnium bonorū Eccleſiaſticorum dominium eſt penes CHRISTVM, vt efficaciter probatum fuit, in Apol. prædicta. q. 1. Monit. 24. & probat extrauaga. prædicta Saluator, & Papa habet omniū bonorum Eccleſiæ adminiſtrationem immediate ſibi ab ipſomet CHRISTO conceſſam, tanquam ſuo ſummo Vicario, & procuratori, c. Quanto, de tranſl. præla. & c. 1. de homi. lib. 6. ita ꝙ ipſe ſolus recipit immediate a CHRISTO poteſtatem adminiſtrandi ea omnia, & alij omnes prælati, & Eccleſiæ inferiores mediate per ipſum, vt in prædicto Mon. 24. latius declaratur, & in c. 1. & 2. 22. diſtin. explanatur, adeo quidem, quòd præeſt immediate omnibus Eccleſiis & Chriſtianis, vt probat Thom. in ſumma contra errores græcorum. q. 66. dicens, contrarium eſſe hæreſim, & tradit ſel. in c. 1. de conſti. col. 2. licet aliqui recētiores habentes forte codices vitiatos, dixerint, eum non immediate, ſed mediate præeſſe Eccleſijs inferioribus, male allegātes ad hoc Fel. vbi ſupra, & ita quaſcumque res inferiores

ſeriores Eccleſiæ habent, acceperunt vel accipiunt immediate, vel mediate ab ipſo Papa, qui ab initio potuit eas applicare alijs, ſicut ipſis applicauit: ergo & nunc poteſt idem facere, cum non ſit ei abbreuiata manus, & poteſtas. Cumque par in parem non habeat imperium, c. innotuit, de elect. conſequenter applicatio facta per anteriorem, non præiudicauit poſterioribus. Tertio quod gloſ. 2. c. ſi gratioſe de reſcript. lib. 6, recepta, dicit quòd in beneficialibus eſt Papæ pro ratione voluntas, & ante illam alia gloſ. quæ in hoc putatur ſingularis in c. per principalem, 9. q. 3. dixit, poſſe Papam auferre Epiſcopatũ vni vel alteri Epiſcopo, licet nõ omnibus ſimul. Quarto quòd Dominicus, a multis receptus, dixit in fine d c. ſi gratiosè, per eius gl. præfatã omnia beneficia eſſe ei manualia, in hoc quòd poteſt auferre, & conferre titulos beneficiales, pro libito, per c. 2. de præb. lib. 6. & Clem. 1. vt lite pendent, vt eſt videre latius apud Fel. & citatos ab eo in c. Quæ in Eccleſiarũ, col. 15. de conſt. & Dec. ibidem a nu. 26. At bona Eccleſiaſtica fere omnia pertinent ad beneficia, ergo etiam illa erunt ei manualia, & ad libitum reuocabilia, & ijs, vel alijs, applicabilia. Sed pro contraria parte quam videtur tenere Fel. vbi ſupra col. 17. & ſeruare ſancta

ſancta ſedes Apoſtolica, facit primo, hoc c. quatenus generaliter habet, nó licere Papæ, alienare prædium Eccleſiæ, & certum eſt, quòd licet maior alienatio fiat, cum alienatur in laicum vel laicos vſus, quàm cum in Eccleſiam, tamẽ etiam cum fit in Eccleſiam alienatio eſt, cap. ſine exceptione, infra, ead. q. & c. nulli, de reb. eccl. non alienandis, quatenus ſentiunt omnes pro illa prohiberi alienationem rei vnius Eccleſiæ in aliam ſine iuſta cauſa, & ſolemnitate debita: & eſt caſus in ſpecie, in cap. Dudum, de reb. eccl. lib. 6. Deinde, quòd non ſolum contra legẽ naturalem, & diuinam Decalogi, ſcilicet præceptum ſeptimum de non furando, & decimum de non cócupiſcendo rem alienã, eſt, auferre alicuius dominium ab aliquo eo inuito, ſed etiam auferre vſumfructum, vſum vel adminiſtrationem quam habet in ea. l. 1. ff. de furtis, & conſtat Eccleſiam particularẽ cui eſt applicata iuſte res aliqua per Papam, vel alium prælatũ in dotem, vel in dotis augmentum ad ſui ſuſtentationem neceſſariã vel decoram, habere vſumfructũ, vſum vel adminiſtrationem eius in ſuam vtilitatem, licet verũ dominium quod penes CHRISTVM eſt, non habeat: ergo auferre illud ei & conferre alteri etiã Eccleſiæ ſine iuſta

cauſa, eſt cõtrá præfatam legem naturalem & diuinam Decalogi.

3 Tertiò, quòd non licet abſque iuſta cauſa vlli Monarchæ & Papæ mutare voluntates eorum qui aliqua in certum vſum donarunt & reliquerunt.l. 1.& l. Legatam.ff. de adminiſtratione rerum ad ciuit.pert.quia id eſſet in effectu priuare quem re ſua & facultate ſibi lege naturali & diuina conceſſa: quòd facere ſine cauſa non poſſunt Monarchæ,c. 1.de probat.c. 1.§.notandum, iuncta gloſ.qui feudum dare poſſunt, & l. id quod noſtrum,ff.de reg.iur.at omnia fere prædia eccleſiarum particularium, ſunt donata vel relicta eis a CHRISTI fidelibus ad earũ neceſſitatem & decorem: ergo non licet Papæ dare alijs etiam Eccleſijs illa ſine iuſta cauſa.

Quartò, quòd gloſ.ibi recepta communiter in c. 1. 10.diſt. ſuper verbo, diuiſionem, dixit Papam non debere Epiſcoparum diuidere inuito Epiſcopo, nec Epiſcopum parochiam, inuito rectore,& alia glo.communiter ibi recepta in c. 1. 22.diſt.verbo, in iuſtitium, ſic ait, Papa nõ debet vni Eccleſiæ detrahere, & dare alteri.99.diſt.c. Ecce, & c.nullus,& 25.q. 2.De eccleſiaſticis, niſi ſub ſit cauſa, vt 9.q.3.Conqueſti,& c. nunc vero,&

ro, &c.per principalē, ead.cauſa, & quæſt.

Quinto, quòd non videntur obſtare cita ta pro parte contraria. Non primum, quoniam Ioannes.22.diuiſionem præfatam præfati Epiſcopatus Tholoſani non fecit pro libito voluntatis ſine cauſa, ſed ob magnas cauſas quæ exprimuntur in d.extrauag. Saluator, & prædictum cap. ſicut vnire, nō probat Papam poſſe iuſte diuidere, & vnire Epiſcopatus ſine cauſa, ſed ſolùm cauſa rationabili id ſuadente.

Ad ſecundum reſpondetur, quòd conceſſo quòd Papa, recipiat immediate poteſtatem adminiſtrādi omnia bona Eccleſiaſtica, & immediate præſit omnibus eccleſijs, & Chriſtianis, non conſequitur eum poſſe iuſte auferre illis pro libito voluntatis, ſine vlla cauſa, ea bona quæ iam illis iuſte applicauit per ſeipſum, vel præceſſores eius immediate, vel per alios prælatos eis præfectos mediate, Non enim accepit (vt Apoſtolus ait) poteſtatem in deſtructionem, ſed in ædificationē, ad vtendum ea ſecundum rectam rationem, 2 Corint. 5.

3 Ad tertium reſpondeo, quòd glo. prædicti.c. ſi gratioſe, quatenus habet, quòd Papæ in beneficialibus, eſt pro ratione voluntas, habet locum quoad ea quæ ſunt iuris

poſitiui, & fieri poſſunt non contrauenien do vlli legi naturali,aut diuinæ, non autem in alijs per.c.Sũt quidam, 25.q.1. & c.1.de probat. Et ita quando fieri poſſunt ſine præiudicio tertii, quod legé naturali fieri vetatur, per ea quæ proxime in confirmatione noſtræ cõcluſionis citata ſunt, & per ea quæ in reſponſione ad quartum dicentur, & conſequenter nec dicit, nec ſentire præſumenda eſt, quòd liceat Papæ ſine vlla cauſa, priuare quem beneficio canonice obtento, per proxime dicenda.

Ad quartum reſpondeo, quòd glo.illa c. per principalem.9.q.3.a multis parum conſiderate citata, non ait id quod imponunt ei, videlicet Papã poſſe ſine cauſa Epiſcopũ deponere, ſed tantum ſimpliciter deponere, quod intelligendum eſt,cum cauſa,quia author ipſiusmet gloſſæ.in c,1.10.diſt.& in c.1.21.diſt.ſe declarat,dicendo quòd id poteſt facere cum cauſa, ſed non ſine illa,vt ſupra pro hac parte induximus,& generale dictum vnius authoris, debet intelligi ſecundum quod ipſemet alibi ſpecialius dixit. l. hæredes palam.§ ſed & ſi notam.ff. de teſta. arg.c.Generi per ſpeciem derogatur, de reg. iur.lib.6.& l.In toto.ff.eod.cum additis, ibi per Dec.

Nec

Nec obſtat Clem.2.ſub finem vt lit.penden• in argumento citata, licet eam in hoc pluri mi faciat Ant.Burgenſis in rubrica de empt. col.2.appellando eam in hoc ſingularem, vt eam meliorē iuris dixit Selua de beneficio.
4 2.parte.q.5.quatenus habet, liberam diſpo ſitionem beneficiorum, pertinere ad papā, quia verbum (libere) licet ſignificet ſine licentia, & conſenſu, & non obſtante contradictione alterius, iuxta gl.celebrem in Clemen.Dudum, verbo, libere, de ſepulturis, recipit tamē interpretationem, & reſtrictionem per alia iura, vt colligitur ex glo.c.cum nobis, de elect.verb.liberam, vt latius tradit Decius in ca.Quæ in Eccleſiarū, n.3.de con ſti.& debet intelligi ſine præiudicio tertii, vt colligit Decius, ex.c.Directe, ibi, de appel. nu.2.& ſignificat libertatem ab impedimen to, de quo tractatur, & non ab alio, vt colligitur ex c.De multa, de præb. & l.ſi quando.C.de inoffi.teſt.& l.1.C.de ſacroſanct. ecclc.& ideo Clem.illa quæ dat liberam beneficiorum diſpoſitionem Papæ, debet reſtringi ſecundum alia iura, & intelligi ſine præiudicio tertii, & de libertate ab impedimen to diſponendi quod naſcitur ex pendentia li tis de quo loquitur prædicta clem. quæ eſt aptiſſima reſponſio.

Non obſtat etiam c. 2. de præb. lib. 6. in argumento citatũ, quatenus habet, plenariam diſpoſitionem beneficiorũ pertinere ad Papam, quia debet interpretari, & exponi, ſicut diximus exponendum verbum, libere, licet enim Papa habeat plenariã adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt, non tamen licet de illis pro libito diſponere, vt probat hoc c. & ſecundum notabile ſupra poſitum.

Ad quintum, negamus plane id quod ait Dominicus, cum Barbar. & alijs multis ſuis ſequacibus in d. c. ſi gratioſe, ſcilicet, poſſe Papam licite ſine cauſa conferre & auferre pro libito ſuæ voluntatis beneficia clericis, Tum quia gloſ. ex qua id infertur, non dicit nec ſentit illud, vt proxime monſtraui. Tum quia id eſſe falſum efficaciter probat Cardinalis cõſilio 141. ſanctiſſimus, quẽ ſequitur Fel. vbi ſupra col. 16. Tum quia quod dicimus, optime fundatur per cap. Niſi cum pridem, §. Verum, de renunciat. quatenus ſin-
5 gulariter probat inter beneficiarium & beneficium, & Eccleſiam, contractum matrimonij ſpiritualis fieri, ratione cuius non poteſt beneficiarius eam relinquere ſine ſuperioris authoritate, c. quod in dubijs, & c. admonet, de renunciat. contractum autem non

poſſe

poſſe tolli ſine cauſa per Papam, aut per aliũ Principem, receptum eſt per c. 1. de proba. & c. 1. §. Notandum, qui feud. dare poſſunt, quia lege naturali, qua ipſi ligantur, debet ſeruari l. 1. ff. de pact. Cum ergo inter beneficiarium & beneficium cum ei confertur, & ab eo acceptatur, contrahatur matrimoniũ quoddam ſpirituale cum interueniente conſenſu ad id Papæ mediate vel immediate, vt habet illud cap. Niſi cum pridem, & c. 2. de translat. Epiſcop. non poteſt diſſolui ſine cauſa, & ſine vtriuſque conſenſu. Quæ omnia quia parum perpenſa fuerunt a multis Neotericis Iuriſconſultis, contraria opinio cœpit noſtra ætate nimium valere: alijs docentibus illam, vt ſibi, & alijs ambientibus habere multa beneficia, placerent, alijs acceptantibus illam, tamquam ſuæ ambitioni & auaritiæ commodantem, adeo quidẽ vt duo viri doctiſſimi, egregia virtute alioqui præditi, alter Theologus, alter canoniſta, quorum nomina cauſa honoris taceo, publice docuerunt eam, dicentes ſe acceptaturos libenter omnia beneficia Regni, ſi ea Papa cõferret. Quod forte vel alia ſimilia, fuerunt in cauſa quod S. D. N. Pius V. mihi ſemel dixerit, Iuriſconſultos ſolitos eſſe plus ſatis poteſtatis tribuere Papæ, cui humiliter reſpon

di, non omnes id facere, imo aliquos nimiũ detrahere, Sed media eademque recta via iura naturalia & diuina cum humanis conciliando, eſſe incedendum, quod omnibus iuris vtriuſq; profeſſoribus perſuaſum iri quã maxime cupio: ne dum ſola iura humana cũ deductis ex eis à Neotericis diuina ignorantibus magnificant, multa contra Naturalia, & diuina reſpondeant. Et quidem Sacroſãctum Concilium Tridẽtinum per ea quæ de neceſſitate reſidendi in c. 1. ſeſſ. 25. & de Vnico tantum beneficio ſufficienti habendo & de multis parochialibus & impatibilibus non habendis, etiam ſi vnum non ſufficiat. ſeſſ. 24. cap. 17. & alia deducta a iure naturali & diuino ſtatuit, ſatis ſuperq; videtur præfatam Dominici, & quàm plurimorũ qui eum magno Reip. damno ſequuti ſunt, opinionem tacite reprobaſſe. Concludendum ergo eſt, poſteaquam Papa per ſeipſum immediate, vel per inferiores ſuos, qui sũt quidam procuratores Christi, & eius mediate, contulerit alicui Eccleſiæ in dotem pro eius ſuſtentatione, aliqua bona, iuxta c. Nemo, de conſec. diſt. 1. c. cum ſicut, de conſecrat. Eccleſ. quatenus cum ſuis gloſ. habent, Eccleſiam non eſſe fundandam neque conſecrãdam ſine dote, non debet ſine cauſa ipſi ea-

tollere

tollere, Quare quoquomodo multorum iu rium, rationum & authorum maxime recen tiorum allegatione, res hæc ab aliquibus cō
6 fundatur, veritas eſt, quod Papa iuſte quidē poteſt cum cauſa rationabili etiam ſine bene ficiariorum culpa, diuidere, & vnire Eccleſias, cōferre, & auferre beneficia Eccleſiaſtica eis, & bona eccleſiaſtica eccleſijs, ſed non pro ſolo voluntatis libito, nec ſolet id facere, Imò quando ſubeſt aliqua cauſa rationabilis auferendi alicui beneficiario ſuum beneficium, ſi alioquin ipſe non peccauit, non aufert ei niſi cum iuſta compenſatione, ſiue cambio, iuxta dictum ſingulare Innoc. recepti in d. c. Niſi cum pridem, quod vidimus ad vnguē ſeruatum a fœlicis recordationis Adriano ſexto, qui rogatus à bo. me. Carolo Quinto, & a bona parte magnatum Hiſpaniæ, cum adhuc ageret in Hiſpania, & nondum ad vrbem veniſſet, vt a D. Franciſco a
7 Nauarra priore illuſtris monaſterij Roncæuallis auferret prioratum ſuum, & cōferret illum cuidam admodum nobili, eo quod eſſet ſitus in confinio Galliæ, & frater eius Illuſtriſſimus Mariſcalus Nauarræ in Gallijs degeret, numquam voluit annuere, niſi æqualis ei dignitas intra Hiſpaniam, interius conferretur: quæ quia non fuit oblata, per-

manſit

BIBLIOTECA ... ROMA

manſit prior, donec poſt multos annos ab ipſomet Carolo Quinto præſentaretur ad Epiſcopatus ; ex quibus ad Archiepiſcopatum Valentinum tranſlatus fuit. Adrianus enim prædictus vt vir iuris diuini, & humani callentiſſimus, & iuſtiſſimus, conſtantiſſime reſpondebat, nullatenus ſe poſſe id aliter iuſte facere. Conſidero autem circa hæc quiddam a nemine, quod ſciã, hactenus ita exertum, nempe quod magna eſt differẽtia inter alienationẽ Papæ, qua ſine iuſta cauſa rem vnius Eccleſiæ ſtabilem alienat in aliam Eccleſiam vel alios pios vſus, & inter eam qua alienat in laicos, vel profanos vſus. Illa enim videtur valida, licet non ſit iuſta, hæc autẽ neque valida, neq; iuſta : quia hæc videtur facta contra legem diuinã, & naturalem, illa vero contra legem tantum humanam, contra legem enim naturalem, & diuinam eſt, quod res auferatur a Domino contra voluntatem eius l.1.ff. de furt.l. Id quod noſtrum eſt, ff. de reg.iur.& late tradunt omnes poſt Panor.in c. Quæ in Eccleſiarum, de conſtitutionibus, & qui Papa alienat rem Eccleſiaſticam ſine iuſta cauſa in laicos, & profanos vſus, aufert rem alteri, videlicet CHRISTO, ſine conſenſu eius, & dat eam alteri, per ea multa quæ adduximus in Apolog. prædicta

q. 1. mon. 24. 27. 38. & 39. per quæ proba uimus efficaciter, verum dominium rerum Eccleſiaſticarum eſſe penes CHRISTVM & earum in laicos, & vſus profanos translationem, & applicationem ſine iuſta cauſa eſſe contra eius voluntatem. Illa vero alienatio qua res vnius Eccleſiæ alienatur in aliã, vel in alios pios vſus, eſt tantum contra legem, & diſpoſitionem humanam, nam per eam non auſertur res CHRISTO, eius vero Domino, & datur alteri, ſed ſolum efficitur vt manente vtrobique dominio penes ipſum, inſeruiat ei, alio in loco, vel in alios vſus, quàm ante ſeruiebat, quum data alteri Eccleſiæ, vel alijs pijs locis, perinde maneat in Dominio CHRISTI, ſicut antea, quũ ipſe ſit adeo verus Dominus bonorum Eccleſiæ in quam transfertur, ſicut bonorum Eccleſiæ ex qua transfertur, & diſpoſitione humana tantum ſui ſummi Vicarij, vel habẽtis ab eo poteſtatem ſui ſummi Vicarij, & procuratoris, vel habẽtis ab illo poteſtatem, ſeruit potius vni Eccleſiæ, quàm alij. Ex quo infertur primo, quòd aliqua alienatio rei Ec-
8 cleſiæ per Papam facta eſt iuſta, & valida, aliqua valida, ſed non iuſta, aliqua vero nec iuſta, nec valida. Iuſta & valida eſt, quæ fit iuſta de cauſa. valida ſed non iuſta eſt, qua ſine

iuſta

iuſta cauſa res vnius Eccleſiæ in aliam, vel alios pios vſus transfertur. Illa vero neque iuſta, neque valida, qua Papa ſine iuſta cauſa rem Eccleſiæ ſtabilem in laicos, & profanos vſus alienat.

Secundo infertur, quod licet ablatio beneficij Eccleſiaſtici a Papa ſine iuſta cauſa facta ſit iniuſta, & eam faciendo Papa peccet contra vim ſuæ legis directiuam, vt ſentit lex digna vox. C. de leg. & c. Cum omnes, de cōſt. & fortius c. iuſtum 9. diſt. & late tradit vterque Thomas prima. 2. q. 96. art. 5. ad 3. eſt tamen ualida, ita quod per eam perdit uerum titulum is cui aufertur, & eum quærit is cui confertur quoniam id non facit contra legem naturalem uel diuinam, quum dominium omnium bonorum Eccleſiaſticorum ſit penes CHRISTVM, & Papa ſit eius ſummus Vicarius, & procurator & per eius diſpoſitionem humanam immediatam, uel mediatam ſint conſtituta omnia beneficia pro Eccleſiaſticis perſonis CHRISTO ſeruiētibus, auferendo beneficium ab una eiuſmodi perſona, & conferendo illud alij ſimili, nō uidetur facere contra legem, & diſpoſitionē diuinam, ſed tantum cōtra ſuam uel præceſſorum, quæ humana eſt; & non ligat eum quoad uim coactiuam, qua fit, ut actus

factus

factus contra eam ualeat, licet Princeps eum faciendo, malefaciat, & peccet, l. Princeps ff. de leg. & c. Propoſuit, de conceſſ. præb. & uterq; Thomas ubi ſupra. Pro quibus facit illud ſimile quod, aliqua Papæ diſpenſatio eſt iuſta & ualida, aliqua, nec iuſta nec ualida, aliqua ualida, ſed non iuſta, Diſpẽſatio enim Papæ qua iuſta de cauſa diſpẽſat circa legem diuinam, & naturalẽm, ut in uoto. uel iuramento, eſt ualida, & iuſta c. 1. & c. Magnæ, & c. ex multa, de uot. & c. 1. & c. uerum, de iureiur. & etiam illa qua diſpenſat circa ſuam legem, cum cauſa iuſta, 1. q. 7. c. Requiritis, cum gloſ. magna in §. Niſi rigor, ſub eo poſito, c. neceſſaria, & alijs cc. ſeq. circa legem diuinam, uel naturalem nec eſt ualida, nec iuſta c. Non eſt, iuncta gloſ. de uot. c. Quanto, iuncta gloſ. de Iureiur. Illa uero qua diſpenſat circa ſuam legem, ut ſuper impedimẽtis matrimonij, quæ ſunt hodie fere omnia legis canonicę, ſine cauſa, ualet quidem, ſed non eſt iuſta, quia licet lege ſua, uel præceſſorum ſuorum non ligetur quoad uim coactiuam, quæ eum faciat, dignum pœna humana, & quæ actum eius infirmet, iuxta prædictam legem Princeps, ff. de leg. c. Propoſuit, de conceſſ. præb. ligatur tamẽ quoad uim directiuam quæ facit eum

cit eum dignum aliqua pœna apud deum, & actum eius minus rectum, iuxta præfatam l. Digna uox, C. de leg. & alia præcitata, ubi Caiet. declarãdo profunde prædicta, conclu dit, legislatorem ligari ſua lege quoad forũ cõſcientiæ, & quoad hoc ut dicatur male fa cere, ac peccare.

Tertio infertur, quòd Eccleſia cui applica tur, uel unitur per Papã, res alterius Eccle-ſiæ, uel altera eccleſia ſine iuſta cauſa, ſalua cõſcientia, & ſine peccato eã retinere poteſt, licet Papa in uniẽdo & applicãdo peccaſſet, quia ualuit unio, & applicatio, licet eſſet iniuſta per prædicta, & per l. iuſte poſſidet qui authore Prætore poſſidet. ff. de acq. poſ.

Quarto infertur, quòd laici etiam ſi ſint Comites, & maiores eis, quibus per Papam cõferuntur aliqua bona eccleſiaſtica, ſine iu ſtã cauſa non poſſunt ea bona cõſcientia re-tinere, quia conceſſio illa non fuit iuſta, ne-que valida, quia contra legem naturalem vel diuinam ſine cauſa facta, vt prædictũ eſt. Quinto. quòd is cui collatum eſt beneficiũ eccleſiaſticum ablatum alicui per Papã ſine culpa, & ſine cauſa iuſtã, abſque tamen ſur-reptione, vel obreptione, bona cõſcientia po teſt illud retinere, quia ablatio illa valuit, li cet fuiſſet iniuſta, & ita non deeſt ei canoni-

ta inſtitutio, ſine qua beneficiũ obtinere nõ poteſt, c. 1. de reg. iur. lib. 6. & c. 1. de eo qui mit. in poſſ. cauſa rei ſeruan. eod. lib. Contrà tamen hoc, eſt argumẽtum fortiſſimum ſupra tactum, quod Papa non poteſt tollere contractum, qui iure naturæ ſeruandus eſt. l. 1. ff. de pact. ſine iuſta cauſa, c. 1. de probat. & c. 1. §. notandum, Qui feud. dar. poſ. adeò quod ſublatio eius eſt iniuſta, & inualida ſecundum omnes, & inter beneficiariũ, & eccleſiam vel beneficium, contrahitur quoddam matrimonium ſpirituale, c. niſi, §. intuetu, de renũt. & c. Quanto, & c. inter corporalia, de tranſla. prælat. & conſequenter non valet ablatio beneficii ſine culpa, & ſine iuſta cauſa facta, ſed reſpondetur, quòd licet collatio, & acceptatio beneficii habeat quãdam ſpeciem contractus, non tamen eſt verus contractus, ſed eſt potius inſtitutio, & deputatio cuiuſdã perſonæ eccleſiaſticæ ad ſeruiẽdum Deo in illo vel illo loco pro tempore quo illos, vel illos reditus percipiet, & quàmuis malefaciat Papa reuocando illam deputationem ſine aliqua cauſa, valet tamẽ reuocatio, ſicut & multi qui conſtituunt procuratores ad contrahendã matrimonia, frequenter reuocando ſine cauſa mandata, malefaciunt, valet tamen reuocatio, c. fi. de

procu.

procu. lib. 6. quod ad alia, late declarat inter alios Fel. in c. ex parte Decani, de reſcript. & ſicut Rex deputans auditores in ſuis prætoriis, quæ cancellarias, parlamenta, vel Rotas vocant, & præſides ciuitatum, & Gubernatores prouinciarum aliquãdo male reuocet, propter falſas informationes, vel malos fines, reuocatio tamen tenet, & perdunt ſuos titulos, & qui eis ſubſtituuntur, veros titulos accipiunt, & iuſte poſſunt eis vti, donec reuocentur, ſecundum omnes. Sicut item papa & alii principes paſſim cõſtituũt Iudices, & cõmiſſarios delegatos, & aliquã do ſine vlla cauſa & non ſine aliqua eorum iniuria reuocant, peccant quidem, & male faciunt, arg. c. vt debitus honor, de appella. nemo tamen dicet reuocationem non valere, iuxta l. iudicium ſoluitur, ff. de iudic.

Sexto infertur, opinionem ſupradictam Dom. in d. c. ſi gratioſè, de reſcrip. lib. 6. & plurimorum eius ſequacium, nempe quod 9 omnia beneficia eccleſiaſtica ſunt manualia Papæ, & quòd poteſt auferre, & cõferre illa pro libito ſuo, partim falſam eſſe, partim veram, falſam quidẽ, intelligendo quòd iuſte ac ſine peccato, poteſt id facere. Verã tamen intelligendo quod factum tenet, ſi fecerit. Quæ eſt noua & vera reſolutio, & doctorũ

omnium

omnium concordia.

Septimo infertur, quod de rigore iuris, papa qui pro libito ſuo ſine culpa, & cauſa tollit beneficium alicui, & Rex qui ſine culpa, & cauſa tollit officia prædicta, non videntur teneri ad reſtituendum damnum quod ob id patiuntur ij quibus illa ſic tollunt, licet in eo peccent, quia non peccant contra leges veræ iuſtitiæ, cuius ſoliꝰ violatio obligat, ad reſtituendum, vt efficaciter probauimus in Apolog. prædicta. q. 2. Mon. 2. & 3. quoniam non tollunt eis ea quæ verè ſunt eorum, ſed potius ea quæ ſunt ſua, vel quorum liberam adminiſtrationem habent, neque in eiuſmodi ablatione violant ius naturale, vel diuinum, ſed tãtum ſua iura humana, quibus ſtatutum eſt eiuſmodi collationes eſſe debere perpetuas, & irreuocabiles, niſi culpa, vel cauſa intercedat, c. præcepta, 56. diſt. & c. ſatis peruerſum, 66. diſt. & c. inuentum, 16. q. 7. Dixi, de rigore, nã de æquitate, & tanquam peccãtes contra leges charitatis, quibus tenemur diligere proximos, ſicut nos, & non facere alteri, quod nolumus nobis fieri, 1. diſt. in princ. & c. Charitas, 2. §. fin. de pœni. diſt. 2. aliquam compenſationem deberent facere. Per quod videtur ſatis reſponderi poſſe replicationibus quæ

contra prædicta fieri poterant, quas breuiuitatis gratia non explico, ſimul differo in finem huius commentarii rationem qua iuſtificatur Bulla S. D. N. Pii V. nunc hoc cómentario ad finem perducto, edita, ſuper vẽditione cenſuum, & penſionum debitarum eccleſiis ſine prælatorum earum conſenſu, ſeu ſuper affrancatione bonorum eccleſiaſticorum.

SVMMARIVM.

Papa non ſolum non poteſt iuſte ſine cauſa alienare prædia Eccleſiæ Romanæ, ſed neq; vſum fructum eorum, nu. 1.

Eccleſiaſticum prædium in emphyteoſim perpetuam dari non poteſt, neque in vſumfructum ad longum tempus, nu. 1.

Papa & alii beneficiarii quomodo poſſunt alienare iuſte fructus beneficiorum collectos, & colligendos ſine iuſta cauſa, & ſolemnitate. num. 2.

Papa ſicut non poteſt bona eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine iuſta cauſa, & conſenſu beneficiariorum, ita nec reditus eorum, nume. 3.

Noto

§. 4. NOTO octauo, Papam non ſolum non poſſe ſine iuſta cauſa alienare prædia Eccleſiæ Romanæ, &
1 aliarum pro libito, ſed neque etiam vſumfructum eorum, per quod ampliari videtur prædictum, cap. Nulli, de reb. eccl. non alienan. vt non ſolum non poſſit prædium eccleſiaſticum dari in emphyteoſim perpetuam, vt ibi dicitur, ſed neque vſumfructũ, quod eſt intelligendum, cum vſusfructus conceditur ad vitam, vel ad longum tempus, iuxta clem. 1. de reb. eccl. non alien. & extrauag. 2. eod. tit. per quas vetatur locatio, vel venditio vltra triennium, ſed conceditur vt poſſit fieri ad triennium, & eadem ratione videtur concedendum, poſſe ad tantumdẽ tempus dari vſumfructum pretio vel gratuito.

2 Nonò noto ex eodem canone, a contrario ſenſu, & ex proximo notabili, poſſe Papam, & alios beneficiarios alienare, fructus ſuorum beneficiorum iam collectos, & etiã colligendos, vſque ad modicum tempus, iuxta prædictam clem. 1. de reb. eccle. non alienan. & extrauag. ſecundam eod tit. ſine iuſta cauſa, & ſolemnitate per præfata. cc. veſtra, de locato, & cap. Querelam, ne præl. vic. ſu. & d. clem. 1. de reb. eccl. non alie. & prædictã extrauag. eod. tit. Tum quia ſimile facere poſ-

ſunt tutores de fructibus rerum pupillariũ, qui ſeruando, ſeruari non poſſunt. l. lex quæ tutores, C. de adminiſtr. tut. Tum quia iura requirentia iuſtam cauſam, & ſolemnitatem in alienandis bonis eccleſiaſticis, loquuntur de bonis ſtabilibus, ſiue immobilibus, & pretioſis mobilibus, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, vt videre eſt, in hoc. c. & in cap. ſine exceptione, infra eadem q. & per totam hãc quæſt. & in prædicto ca. Nulli, & per totum tit. de reb. eccl. non alienan. & conſequenter a contrario ſenſu, tacite ſignificant, requiri talem cauſam & ſolemnitatem in fructibus eorum: quod argumentum valet, l. 1. ff. de officio eius. cui. man. eſt iuri. & cap. cũ Apoſtolica, de his quæ fiunt a præl. Quæ omnia vera quidem ſunt, & recepta, indubieq; procedunt quoad cauſam & ſolemnitatẽ quas iura requirunt ad hoc vt alienatio rerum eccleſiæ valeat, ad hoc tamen vt etiam illa alienatio fructuum ſine peccato fiat, ſi res altius perpẽdatur, requiritur vt ipſa actualiter vel virtualiter referatur in cauſam ſeſe honeſte ſuſtentandi, vel faciendi opera pia, præſentia, vel futura. Nam ratio qua nititur hoc cap. cum alijs præcitatis, illa eſt, quòd bona deputata in ſuſtentationem neceſſariam vel decoram, alicuius eccleſiæ, & beneficiariorum

riorum eius, non debent cõuerti in vſus profanos. At conſtat quòd fructus eccleſiaſticorum bonorum ſunt eccleſiaſtica bona, & ſacra quartæ ſpeciei ſacrorum, vt poſt Thom. 2. 2.q.99.artic.3.late probauimus in Apolo. præfata.q.1.Mon.23.& 24. ergo eadem ratione non debent alienari fructus prædiorũ eccleſiaſticorum ſine relatione actuali vel virtuali ad ſuſtentationem honeſtam, vel opera pia, præſentia, vel futura. Dixi, virtuali, quia non oportet, licet eſſet melius, quod beneficiarius actualiter referat pretium fructuum ſuorum cum eos vendit in præfatam ſuſtentationem, & pia opera, ſed ſatis eſt, ꝙ ea mente id faciat, vt ſi interrogaretur, cur eos vendit, verè reſpondere poſſit, quòd ad ſuam ſuſtentationem, vel ad alia opera pia, id facit, iuxta ea quæ de relatione actuali & virtuali, clarius aliis nuper ſcripſimus, in commentario ca. cum miniſter. 23. quæſt. 5. num. 18.

2 Non obſtat, quòd iura diuina & humana permittunt venditionem, permutationem, & quamlibet aliam alienationem præfatorũ redituum, ſine vllius cauſæ requiſitione, vt ſupra eſt probatum, cum tamen eadem omnia iura vetẽt alienari bona ſtabilia eccleſiaſtica ſine cauſa, vt etiam ſupra eſt probatum,

Non, inquã, hoc obſtat, quia id procedit quo ad hoc vt valeat vel non valeat alienatio, ſed nõ ad hoc vt ſit iuſta & ſine peccato, quia ſi cut ad hoc vt aliẽatio bonorũ ſtabiliũ valear, & ſit iuſta, requiritur cauſa neceſſitatis, pietatis vel, vtilitatis vt, habetur in gloſſ. ſummæ huius quæſtionis. Ita & in alienandis fructibus ad hoc vt iuſta ſit alienatio, requiritur, vt actualiter, vel virtualiter fiat cauſa ſuſtentationis honeſtæ, vel alia pia, licet etiã aliter facta, valeret, peccaret enim cũ obligatione reſtituendi, qui venderet illos ad reponendum pretium, & reponeret in theſauro, uel impendendũ, & impenderet in alios malos, uel profanos uſus, ut late probatum eſt in Apolog. prædicta quo ad peccatum quidem. q. 1. Mon. 38. & quo ad reſtitutionem, q. 2. Mon 7. Ex quibus colligitur, quod ſicut datur alienatio rei eccleſiaſticæ, immobilis Papæ ualida, & non iuſta, ut in ſeptimo notab. dictum eſt, ita frequenter alienatio fructuum rei eccleſiaſticæ, etiã ab inferioribus facta inuenitur ualida, & non iuſta.

Noto decimo, quòd ex hoc canone, & proximo notabili, & aliis præcedentibus, colligitur radix, ex qua, deducenda eſt de-
3 ciſio quatuor dubiorũ infra de prædictis ſpoliis proponendorum, uidelicet ꝙ ſicut Papa non

non poteſt bona Eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine iuſta cauſa, in uſus profanos, neque in pios alios ab eis in quos eis, & beneficiariis earum ſunt conceſſa, ſine illorum conſenſu, ita non poteſt etiā reditus eorū. Tum quia in proximo, & ſeptimo notabili cōclusū eſt, præfatos reditus eſſe bona Eccleſiaſtica & ſacra, & deputata mediate, uel immediate ab ipſo Papa per quoſdā quaſi contractus ſuſtentationi decenti illarum, & earundem beneficiariorum. Tum quia antiquiſſima Eccleſiæ Romanæ conſuetudo habet, ne Papa accipiat aut impendat reditus inferiorum eccleſiarum, & earum beneficiariorum in alios uſus, etiam pios, ſine cauſa, pro libito abſque illorum, ad quos pertinent, conſenſu.

SVMMARIVM.

Bona quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, ſpolia ſunt. nu. 2

Forſan, dictio caſualiter iuxta materiam ſubiectam ſignificat certitudinem, licet proprie dubitationem importet. num. 3.

Verba proprie intelligi debent niſi aliud conſtet de mente diſponentis. nu. 4.

Papæ ſemper ea mente fuerunt, vt ſpolia cede-

rent Cam. Apoſt. & non alijs, nu. 4.
Spolia Eccleſiarum non ſolum Italiæ, ſed & aliarum prouinciarum Papæ reſeruata, nu. 5.
Papa immediatius a Deo ſuam poteſtatem accipit, quàm Principes ſeculares. nu. 5.

§. 5. His igitur annotatis, quatuor dubia proponam,

Dubium primum.

An iure antiquo aliqua ſpolia pertineant ad Papam ſummum Chriſti Vicarium?

Secundum.

An papa potuit illa ſibi reſeruare?

Tertium.

An de facto reſeruauerit? & quæ ſint illa.

Quartum.

An conſuetudo contraria excuſet aliquos ab eis Cameræ Papæ non ſoluendis?

Ad horum dubiorum reſolutionem, præ-
1 mitto primo, partes aliquas extrauagantium fœl. recor. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII. & S. D. N. Pij Quinti pijſſime in præſentia regnantis. Pars extrauagantis Pauli Tertij, datæ Romæ 1541. tertio non. Ian. Pontific. anno 8. huc pertinens eſt hæc. Cum itaque, ſicut accepimus, a nonnullis nimium curioſis, qui iura Cameræ Apoſt. vſurpare, ac Cameram præfatam illis defraudare vellent in-

dubium redigatur, an res & bona, ſpolia nũcupata prælatorum, etiam pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cæterarumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſæculariũ & regularium, tempore obitus ipſarum remanentia, ex eo quod Rom. Pont. pro tempore exiſtenti, & Cameræ præfatæ reſeruata fore, aliqua generali Apoſtolica conſtitutione, forſan non caueatur, ad Cameram prædictam, iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos & ſi ſatis euidenter conſtet, & appareat, prædeceſſorum noſtrorũ Rom. Pont. & noſtram indubiam intentionem, & voluntatem, ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi, ad dictam Cameram, & non ad alios ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadẽ Camera exigerentur, & recuperarentur cum prædeceſſores præfati, diuerſos dictorũ ſpoliorum, vt ad Cameram prædictam ſpect. & pertinentium, collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint & cõſtituerint, & nos deputauerimus, & conſtituerimus, variæq; literæ ab eisdem prædeceſſoribus, & a nobis ſuper exactione, aliquorum eorundem ſpoliorum, in quibus ſpolia huiuſmodi, ad præfatam Cameram ſpectare expreſſe cõtinebatur, emanauerint, ac ſemper de illis dicti prædeceſſores, per

pleras-

pleraſq; aliàs literas, tamquam de rebus, ad Cameram prædictam pertinentibus, donando, vel tranſigendo, aut aliàs diuerſimode diſpoſuerint, & nos diſpoſuerimus, necnon ea ab antiquiſſimo tempore citra, dictæ Cameræ noſtræ nomine exacta, & inter iura ipſius Cameræ connumerata fuerint. Ne tamen præmiſſorum veritas deprimi, & mendacium deſuper in præfatæ Cameræ præiudicium locum ſibi vendicare valeant, Attendentes quod iniquum eſſet, ſi ex Apoſtolicæ ſedis benignitate, vel alia rationabili cauſa, ad ſingula quæque loca, collectores non deſtinantur, iura ipſius Cameræ propterea depereant, dubium huiuſmodi enucleare, ac in præmiſſis opportune prouidere volẽtes: motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, declaramus, res & bona huiuſmodi, ſpolia, vt præfertur, nũcupata, in quibuſcumque regnis, ac dominijs, tam citra, quàm vltra montes, & maria conſiſtentia, quæ pro tempore, poſt obitus prælatorum, & perſonarum prædictarũ quantumcunq; etiam vt præfertur, vel aliàs quomodolibet qualificatarum, etiam Cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo cõdito teſtamento, vel abſque ſufficienti facultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatẽ

habue-

habuerint,condito,deceſſerunt, & decedēt, remanſerunt, remanent, & remanebunt, etiam quod ad illa recuperandum, aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apoſtolicam, & non ad alios, etiam in quibuſuis cathedralibus, etiam Metropo. & collegiatis ac alijs Eccleſijs, Monaſterijs, cæteriſque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercumque qualificatis, ſucceſſores, illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, & aliàs quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam ſi ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi, ſeu accedendi, vel ingrediendi, conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare, illaque tanquam ad ipſam Cameram ſpectantia, perpetuo colligi & recuperari potuiſſe, & poſſe, atque debere, ac ita, vt præfertur, eorum prædeceſſorum, & noſtram intentionem & voluntatē, ſemper fuiſſe, fidem facimus, & atteſtamur per præſentes, decernentes, ſic & non aliter per quoſcumque tam ordinaria, quàm delegata, & mixta authoritatibus fungentes iudices & perſonas, vbique in quacumque inſtantia, iudicari, diffiniri, & decidi debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facul

tate,

tate. Necnon irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper his, a quoquam, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attẽtari. Quocirca, dilecto filio Guidoni Aſcanio Sfortiæ, S. Euſtachij Diacono, Cardinali, & in Camerariatus officio ſucceſſoribus, committimus, & mandamus, quatenus exactioni, & recuperationi ſpoliorum huiuſmodi incumbant, & illa ad Cameram Apoſtolicam peruenire, ac præmiſſa ab omnibus inuiolabiliter obſeruari faciant, nec permittant Cameram ipſam, vel eius agentes deſuper modo aliquo moleſtari, impediri, vel inquietari. Contradictores. &c.

2 Noto primo, in hac Extrauag. illa verba, (Regularium. &c.) & inferius (Quorumuis ordinum regularibus) per quæ probatur, quòd etiam bona quæ prælati, & alij beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, connumerantur ſpolijs. Idem probat breue Pij Quarti, datum anno 1560. infra §. 7. relatum ibi, Quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum Secularium & quorũuis ordinum regularium. &c. Idem probat bulla eiuſdem Pij Quarti, data eodẽ anno, ibi. Et quorumuis ordinum regularium, &c. Idem probat bulla eiuſdem, data eodem anno, dum quæſita a religioſis per negotiationem

tionem illicitam inter ſpolia computat, & paulo infra ibi. Quorumuis ordinum regularium. Idem probat extrauagans S. D. N. Pii Quinti, §. 8. data anno 1567. ibi, Quorumuis ordinum regularium. Contra hoc notabile vrget, quod omnia quæ acquirit prælatus, vel alius beneficiarius regularis, acquirit Monaſterio, vel Eccleſiæ, cuius eſt beneficiarius, quũ nõ poſſit ſuæ pſonæ quicquam quærere, c. Cum olim 2. de priuileg. vbi late Innoc. receptus ab omnibus, c. In præſentia, de probat. Auth. Ingreſſi, C. de ſacro. Eccleſ. c. Non dicatis, 12. q. 1. ybi glo. celeberrima, & receptiſſima habet, regularem non eſſe dominum ueſtis quotidianæ qua ueſtitur, nec eam poſſidere nomine ſuo, inſtar ſerui, l. Id ueſtimentum, ff. de peculi. & l. quod ſeruus, ff. de acq. poſſ. & latius tradidimus in Apolog. prædicta, q. 1. Mon. 9. uſque ad 18. & conſequenter omnia uidentur eſſe impenſa, et inſumpta ante mortem illorum, tanquam quæ ſunt quæſita Monaſteriis, et Eccleſiis eorum, ergo non poſſunt dici ſpolia, per definitionem ſupra dictam. Item ea quæ prælatus ſecularis donat Eccleſiæ in ſua uita eo mortuo non cenſentur ſpolia, quia eo viuẽte iam fuerunt alij quæſita, et ea quæ beneficiarii regulares quærunt,

quæ-

quærruntur Monaſteriis, Eccleſiis, vel beneficiis eorum ante mortem illorum, ut dictũ eſt, ergo non poſſunt dici ſpolia, quæ dicuntur, ſola illa quæ non fuerunt impenſa, & quæſita aliis, uiuentibus ipſis beneficiariis.

Tertio quod etiã in Eccleſiis ſecularibus in quibus prælatus & capitulum omnia habent communia, & nullam menſam ſeparatam, & omnia regunt, & diſpendunt ſimul, ita quòd ſolus prælatus ſine capitulo, uel aliquibus deputatis ab eo, quos alibi diſcretos, alibi conſiliarios appellant, nihil inſumit, præterquam duo, uel tria, uel quinque ſcuta, quæ poteſt dare ſingulis menſibus pauperibus, ut ſeruatur in omnibus Monaſteriis S. Hieronymi in Hiſpania, et etiam in Dominicanis habentibus bona ſtabilia, qualia multa habent Salmãticæ in Monaſterio S. Stephani, et Pinciæ. S. Pauli, et collegio S. Gregorii mortuis prælatis, nulla uidentur remanere ſpolia: licet multa ſuper eſſent reliqua ſuſtẽtatis conuentibus, et aliis omnibus oneribus, eo quod omnia illa iudicantur acquiſita talibus Ecllesiis uiuentibus adhuc prælatis, ergo a fortiori quæſita per prælatos et alios beneficiarios regulares, non cenſebuntur ſpolia, cum ipſo iure ante mortem illorum ſint quæſita Monaſteriis, et

Eccle-

Eccleſijs uel beneficiarijs eorum. Poſtremo quòd nemo audiuit priores regulares Charthuſianorum, nec Hieronymianorum, nec Dominicanorum, nec aliorum ſimilium qui una cum capitulis ſuis bona omnia Monaſteriorum eo modo quo dictũ eſt adminiſtrãt, cenſeri relinquere aliqua ſpolia, etiamſi tempore mortis eorum multa inueniantur in arcis trinarum clauium reliquata.

Ad hæc argumẽta uiſum fuit primo aſpectu reſponderi poſſe, quòd extrauagans hæc ſolum habeat locum in beneficiariis regularibus habentibus menſas ſeparatas, & reditus ſeparatos a menſis, & reditibus Monaſteriorum & conuentuum, & eccleſiarum ſuarum, & non in alijs, quæ tamen reſponſio, non uidetur firma, tum quia eadem ratio idem uidetur concludere in iſtis, ſicut in illis, quia etiam in iſtis habentibus menſas ſeparatas, & reditus ſeparatos, omnia quæ illi quærunt, quæruntur Monaſteriis, uel eccleſiis per prædicta. Tum quia conſequeretur nulla ſpolia, relinquere prælatum regularem, qui ſolus adminiſtraret aliquam abbatiam ampliſſimam, & tempore mortis ſuæ ſuſtentato conuentu ſuo, & omnibus oneribus, relinqueret decem millia ſcutorum reliquata.

Conſe-

Conſequeretur item, quòd commendatarius cui commẽdata eſſet huiuſmodi Abbatia quam ipſe ſolus gubernaret, nulla poſſet relinquere ſpolia, quia nullam menſam, nec reditus ſeparatos a menſa, uel reditibus cõuentus & Eccleſiæ haberet, quod uidetur contraire menti huius extrauag. Quare uidetur dicendum, hanc extrauagantem intelligendam eſſe de omnibus prælatis, et beneficiariis regularibus, tam non habẽtibus menſas ſeparatas, quàm habentibus, qui ſoli ſine capitulis, et diſcretis uel deputatis ab eis in conſiliarios, ſeu diſcretos eorum poſſunt diſpendere reditus ſuos abſque limitatione. Et poteſt aſſignari illa ratio diuerſitatis, ꝙ licet quæſita per hos, quærantur Monaſteriis, et eccleſiis, ſicut quæſita per illos, hi tamẽ poſſunt in uita pauperibus, et operibus piis impendere illa ſoli, ſine ullius alius conſenſu, et ita ſunt reuocabiliter quæſita. Alii uero non poſſunt diſpendere illa iam quæſita, quod facit ut non cenſeantur ſpolia, ſicut in ſimili, bona ſtabilia, ſiue immobilia quæſita per beneficiarium ſecularem, & donata eccleſiæ in vita eius non cenſentur ſpolia, licet quæſita & nondum donata eccleſiis, vt late concluſimus in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. Et ratio huius rationis eſt, quòd libertas

illa

illa quã habet beneficiarius regularis diſpendendi quæſita ex reditibus ſuis dum viuit, ſine vllius alterius cõſenſu, facit, vt quadamtenus non videantur quæſita ſuis Monaſterijs, & Eccleſijs, quàmuis re vera ſint quæſita, ſicut & res legata nondũ acceptata, quæritur quidem legatario ipſo iure, a morte teſtatoris, ſequuta hæreditatis aditione, l. A Titio. ff. de furt. ſed reuocabiliter ante acceptationem, poſt eam vèro, irreuocabiliter.

Noto ſecundo illa verba (forſan non cacaueatur) per quæ ſignificatur, non eſſe certum, quòd per aliquam cõſtitutionem Apoſtolicam ad Paulum uſque 3. editam, clare
3 Sedes Apoſt. reſeruauerit ſibi, & ſuæ Cameræ prædicta ſpolia, quia verbum, forſan, ſignificat dubitationẽ l. 1. §. 1. ff. de rei vẽd. adiuncta gloſa, & quàmuis reſponderi poſſit, quòd caſualiter iuxta materiam ſubiectã ſignificat certitudinem, vt reſoluit Fel. in c. Accedens, 1. col. 5. Vt lite non conteſt. & quòd ita capitur hic iuxta illud, Sub dubio forte reſpondent ſæpe periti, citatum a gloſa l. ſi duo, ff. de arbit. non tamen videtur occurrere hic talis materia ſubiecta, ratione cuius verbum prædictum, quòd proprie dubitationem ſignificat, debeat impropriari,
4 quum verba proprie debeant intelligi, niſi

E quan-

quando conſtat aliud de mente diſponentis, l. Non aliter, ff. de leg. 3. & cap. fin. de verb. ſigni.

Noto tertio, verba illa. (Euidenter appareat & (illam noſtram indubiam intentionẽ. &c.) per quæ ſignificatur, omnes Romanos Pontifices ſemper fuiſſe ea mente, & intentione, vt præfata ſpolia cederent Cameræ Apoſtol.

Noto quarto, illa verba, & non ad alios, per quæ ſignificatur, prædicta ſpolia ita pertinere ad Cameram Apoſt. vt ad alios nõ pertineant, & conſequenter in eis non eſſe locũ cap. Quia ſæpe, de elect. lib. 6. quatenus per verbum (dimiſſa) ſignificat illa eſſe reſeruanda futuro ſucceſſori, de quo infra pauca.

5 Noto quinto, illa verba, (Varijs Prouincijs, & locis,) p quæ docetur, nõ ſolũ ſpolia Eccleſiaſticorum Italię, ſed etiam aliarum prouinciarum, fuiſſe, ac eſſe reſeruata Papæ, quod confirmatur, eo quòd eadem ratio, idem iuris in omnibus ſuadet, l. Illud. ff. ad legẽ aqui. c. 2. de tranſl. præl. Clarius hoc exprimitur paulo pòſt ibi, in quibuſcumque Regnis, & Dominijs, tam citra, quã vltra montes, & maria, &c.

Noto ſexto, illa verba, (Variæq; literæ, & &c per quæ apparet, quòd licet Romani

mani Pontifices per conſtitutionem generalem expreſſam non reſeruauerint ſibi ſpolia, per alias tamen literas declararunt illa ad ſe pertinere, quod ſufficere videtur, argu.cap. ſi Romanorum.19.diſtinct.& § ſed & quod Principi placuit, legis habet vigorem.inſtit. de iure natu.gent.& ciuil. Qui.§. tanto magis locum habet in Papa totius Eccleſiæ Romanæ Principe, quàm in aliis ſecularibus Principibus, quãto immediatius accipit ipſe ſuam poteſtatem a Deo, quàm illi, & quanto liberiorem, quàm illi, c. Quodcumque, 24.q.1.c.In nouo.21.diſtin.& c. cuncta per mundum.9.q.3.cum notatis in capit.1. de conſtitu.

Noto ſeptimo, illa verba, (Declaram'&c.) vſque in finem, per quæ, palam edicitur, ꝙ nõ ſolum ſtatuit, ſed ſtatutum eſſe declarat, omnia ſpolia eccleſiaſticorum non ſolum ſecularium, ſed etiam regularium, non ſolum minorum & maiorum, ſed etiam maximorum etiam patriarcharum, & Cardinalium, non ſolum in Italia, ſed etiam vbique gentiũ, citra & vltra montes, & maria etiam ſi relinquunt ſucceſſores per regreſſum & coadiutorias, ſpolia inquam, non ſolum futura, ſed etiam præterita & præſentia, ſpectare, ac ſemper ſpectaſſe ad S.Sedẽ Apoſt.& ita ſpectare,

vt non ſpectent ad alios. An tamen aliqua ratione defendi poſſit illud quod contra hoc ſeruari videmus in Hiſpania in ſpoliis aliorum quàm Epiſcoporum, & in Luſitania, & Gallia, etiam in ſpoliis Epiſcoporum, in deciſione, 4. dubij dicemus.

Noto octauo, illa verba, (Irritum & inane,) per quæ conſtat, præfatam extrauagãtem munitã eſſe decreto irritante, cuius magna eſt virtus, vt traditur, in c. 1. de conceſ. præb. lib. 6. & in c. Cum acceſſiſſent, de conſtitu. & in c. Dilecto, de præb. & in eis declarant Doctores. Quæ an impediat conſuetudinem contrariam, dicetur in prædicto quarto dubio.

SVMMARIVM.

Bona immobilia ex reditibus Eccleſiæ comparata, manent eiuſdem naturæ, cuius ſunt reditus. nu. 2.

Bona Eccleſiæ incorporata, non computantur inter ſpolia, nec alia iuſtè donata. nu. 2.

Teſtari duabus rationibus impeditur Religioſus, nu. 3.

Bona immobilia de reditibus Eccleſiaſticis per beneficiarios empta, non omnia ipſo iure fiunt Eccleſiarum. nu. 4.

Teſtari

Teſtari iure nequit beneficiarius de reditibus Eccleſiaſticis, ſiue ſimplicis, ſiue curati beneficij, neque ad pia, neque ad profana, nu. 5.
Lex maiore cum deliberatione conditur, quàm fiat commiſſio. nu. 5.
Cõſuetudinem vbique gentiũ eſſe, vt beneficiarij pro libito de ſuis reditibus donent, vel relinquant in vita, et in morte, vt quidam aſſerũt, verum non eſſe. nu. 7.
Papæ debentur fructus Eccleſiarum menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, &c. a die vacationis, vſq; ad diem prouiſionis. nu. 7.
Verba (volumus) & (decernimus) ius nouum important, nu. 9.
Spoliorum nomine quæ veniant, nu. 10.

§. 6.
1 IVLII vero Tertij, Extrauagantis pars huc pertinens, datæ anno 1549. ſexto idus Martij, Pontif. anno 1. eſt hæc. Cupientes vt alma vrbs noſtra, in qua beatus Petrus Apoſtolorum princeps ſibi, & ſuis in Chriſti vicariatum ſucceſſoribus ſedem conſtituit, & ad quam, veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens eſt hominum acceſſus, ſpecialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, ſeu Romanam curiam ſequuntur, tam in his quæ ad victũ

pertinent, quam in ſuorum diſpoſitionem bonorum, & poſt eorum obitum hæredes ſui, in eorundem bonorum aſſecutione plena libertate fruantur, & vrbis decori, ac curiæ prædictarum frequentia, necnon vrbem incolentium, & curiam huiuſmodi inſequẽtium indemnitati conſulatur, Motu proprio &c. Et inſuper auctoritate, & tenore prædictis, ſtatuimus & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes & ſinguli vrbis incolæ, ſeu curiam huiuſmodi inſequentes cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminẽtia, vel cõditionis exiſtant, etiamſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica ſeu mũdana dignitate præfulgeant, ſi eos in dicta curia, ſeu eius diſtrictu, decedere contigerit, de omnibus, & ſingulis eorum Immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalidus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, reditibus; & prouentibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qua-

qualificatorum, per eos etiam quibuſuis cõceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, vel commendam, adminiſtrationem ſeu aliàs quomodolibet obtentorũ, aut aliàs, licite tamen acquiſitis cuiuſcumq; quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris & pretij, ſeu conditionis exiſtant, etiam ſi talia ſint, quæ ſub generali verborũ expreſſione non comprehendantur, ſed ſpeciali nota digna ſint, tam donatione inter viuos, & cauſa mortis, quàm teſtamento, codicillis, fideicõmiſſis, legatis, quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, & quarumuis aliarũ perſonarum, etiam penitus extranearum, ac de iure incapacium, ſeu aliàs prohibitarũ, etiã diuitum, & potentium, ac natorum ſuorũ illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac collegiorũ, vniuerſitatum, Eccleſiarum, & locorũ piorum, & non piorum diſponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis conſanguineos, affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur, procreatos, necnon collegia, vniuerſitates, eccleſias, & loca, hæredes particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis, inſtituere libere, & licite, valeant. Quodquè ſi vrbis incolæ, aut curiam huiuſmodi ſequen

frequẽtia, cõcordat c. fundamẽta, de ele. li. 6.

Noto ſecundo, illa verba (immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus,) per quæ probatur, quòd bona immobilia empta ex reditibus beneficiorum a beneficiarijs nomine proprio, & non nomine Eccleſiæ, non fiunt,
2 ita ipſo iure Eccleſiæ, vt non poſſint alienari aliter per beneficiarios quàm alia bona Eccleſiæ antea incorporata: imo manent eiuſdem naturæ, cuius ſunt reditus ex quibus comparantur: ita quod perinde diſponere poteſt, de illis beneficiarius ac potuiſſet de illis reditibus: quòd in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. contra N. tenuimus. Vides enim quòd ſummus Pontifex computat illa inter ſpolia, inter quæ tamen non computantur bona Eccleſiæ incorporata. Concordant in hoc literæ aliæ Pauli IIII. datæ anno. 1556. 8. Februarij infra relatæ, vt ibidem inſinuamus, & etiã literæ Pij IIII. datæ anno 1560. trigeſima Iulij, quibus declaratur, idem eſſe dicendum de reædificatis, refectis, & reſtauratis, quod intelligendum videtur, de pretio in reædificatione, & refectione inſumpto. Nam non poteſt intelligi de re principali refecta, quũ potius refectio debeat cedere refecto, quàm econtrario refectum refectioni, argumento. §. Cum in ſuo, & §. Cum ex aliena

quibus, Philip. Dec. defendit quoddam primogenium ſiue maioratum, in quo illud inſtitués, poſuit clauſulam, vt deficientibus legitimis, ſuccederet in eo illegitimus, & ſucceſſionis alioquin incapax, de Regis licētia, & facultate ſuccedendi facta inſtituenti, vt eam apponere poſſet, in conſi. 271. col. pen. & quibus ſtatutum ſimile defendit Calder. conſi. 4. de conſti. quē ſequitur Nic. de Vbal. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. col. 11. num. 41. Nam licet per reſponſionem eorum, tollantur ea quæ vbi ſupra Felin. citauit quoad primogenia laicorum, tamen quoad hoc ſatis concludunt debere adimi talem facultatē eccleſiaſticis in bonis eccleſiaſticis, licet quoaduſque tollatur ſeruanda, erit, per rationes Decii vbi ſupra redditas. Quàm tamen ſublatā eſſe a S. D. N. Pio V. vidi poſt hæc ſcripta in bulla eius, ſuper reuocatione facultatum relinquendi illegitimis de bonis eccleſiaſticis, hoc eodem anno. 1571. edita. Cuius tenorem infra, §. vltimo, cum aliquot adnotationibus de verbo ad verbū inſeram.

Quarto Noto illa verba (Quorumcumque ordinum regularium) & moneo, quod non ſignificant, vt quidam putant, quod regularis moriens in curia, teſtari poſſit: ſed ſolum quòd prædictæ perſonæ poſſunt teſtari

de reditibus beneficiorum etiam regulariũ, & ex eis quæſitis, ſublato enim impedimento vno, non tollitur aliud, cap. ex tuarum, de Auth. & vſu pall. l. ſi domus, ff. de ſeruit. Vrban. præd. At religioſus duobus impedimentis arcetur a teſtando de reditibus Eccleſiaſticis, videlicet religionis, & naturæ redituum Eccleſiaſticorum, per hanc autem extrauagantem, tollitur quidem poſterius, quod ex natura redituum naſcitur, non autẽ

3 prius, quod ineſt religioni. Vnde alia extrauag. Pauli Quarti, paulo poſt relata, expreſſe reſtringit hoc ad clericos ſeculares.

Quinto Noto, quod hæc extrauagans videtur probare quod Papa poteſt iuſte facere facultatem teſtandi pro libito beneficiarijs, de ſuis ſpolijs, & reditibus Eccleſiaſticis, etiã in diuites, & potentes, cognatos, & extraneos ſine vllo pietatis vel paupertatis intuitu. Cuius contrarium probauimus nos in Apolog. prædicta q. 3. mon. 6. nu. 8. vbi & in ead. q. mon. 3. reſpondimus extrauag. Pij Quarti, idipſum quod hæc formaliter cõtinenti, quam infra §. 7. refero, omiſſa parte quæ id continet. Quo eodem modo reſpondendum eſt huic, nempe, quod ea facultas intelligenda eſt, quo ad forum exterius tantum: quoniam facta fuit, ad tollendum

gra-

grauiſſimas illas moleſtias, quæ fiebant per miniſtros a Camera deputatos, omnibus clericis ægrotis: annotando, etiam antequã morerentur, bona quæ habebant, vndecumque quæſita: ne morientibus illis, cognati, hæredes, & famuli abſconderent, vel amouerent à domibus eorum, ea ſpolia, quæ, poſt mortem eorum, Cameræ Apoſt. debebantur. ſicut diximus in q. 3. mon. 3. nu. 6. quòd lex Regia Hiſpaniæ, iubet ſeruari conſuetudinem teſtandi clericorum, non quidem, quoad forum conſcientiæ, quod facere nequit, ſed duntaxat quoad forum exterius: ne Remp. innumeræ lites, quæ alioquin naſcerentur, leui cum vtilitate, grauiter inquietarẽt, quod paulo latius repetitur infra §. 11. nu. 3.

Eiusdem Iulij Tertij extrauagans data anno 1553. 10. Ianuarij, pontificatus anno 3. per quam cognitionem cauſarum quæ ſuper ſpolijs vertebantur, auocauit, & theſaurario generali commiſit, quatenus huc pertinet, ſic habet. Ad futuram rei memoriam vt exactio ſpoliorum, tam ſtatus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quàm aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine cõfundatur. Motu ꝓprio &c. Nota quod hæ literæ probant declarationẽ præfa-

præfatam Pauli tertij, quoad ſpolia Italiæ, non quoad aliarum gentium.

Pauli autem Quarti cuiuſdam commiſſionis datæ anno 1556. 8. Febr. Pontific. anno 1. pars huc pertinens ſic habet. Cum (ſicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum prælatorum & aliarum quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Rom. curiam deceſſerunt, remanentia & relicta, quæ tanquam ſpolia, aliàs Fel. recor. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & ſpolijs huiuſmodi Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ non modicum præiudiciũ. Nos pro noſtri officij paſtoralis debito, volentes temerarios talium perſonarum auſus comprimere, & ne in futurum ſpolia prædicta diſſipentur opportune prouidere. Motu proprio &c. Et inferius, dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, & auctoritatem, omnia & ſingula, res, bona quæcumque mobilia, & immobilia, ac ſe mouẽtia,

tia, per obitum quarumcumque perſonarũ Eccleſiaſticarum, ſecularium, beneficia nõ ſimplicia ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex cõſuetudine legitime pſcripta, in loco vigenti teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuerſa Italia, extra tamen hanc almam vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuſcumq; qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint etiam gemmas, & pretioſa ornamenta, ac pecuniarum ſummas, noſtro & prædictæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, & recuperandi. &c.

Noto primo illa verba (& immobilia) quæ etiam ſupra in exrauag. Iulij tertij notaui, ad probandum clare id quod contra N. in Apolog. prædicta Mon. 37. diximus videlicet, quòd nõ omnia immobilia quæſita ex reditibus Eccleſiaſticis empta per beneficiarios, ipſo iure fiunt eorũ Eccleſiarum, quia
4 illa ſola fiunt earum quæ nomine ipſarum emunt, aut nomine ſuo empta, ipſis dono vel alio ad transferendum Dominium idoneo titulo, tradunt, vt ibi latius eſt dictum, & ſupra in extrauag. Iulij, §. 6. nu. 4. tactum

fuit,

fuit, cum ampliatione ibi addita.

Noto ſecundo illa verba (Extra Romanā curiam deceſſerunt) per quæ, ponitur differentia inter beneficiarios decedentes in curia, & decedentes extra eam, quæ non eſt vera iure communi ſolo attento, ſed attenta extrauag. prædicta Iulij Tertij, quæ tale priuilegium conceſſit Romæ decedentibus.

Noto tertio, illa verba (beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia &c.) per quæ videtur ſibi ipſi contradicere, nam primo videtur ſignificari eſſe quoad facultatem teſtandi magnam differentiam inter reditus beneficij ſimplicis, & beneficij adminiſtrationem habentis, quā ſignificat gloſ. in c. Præſenti, verbo (Reſeruari) de off. ord. lib. 6. quæ poſt Hoſtien. in c. fin. de pecul. cler. habet ſimplex beneficium habentem poſſe teſtari de reditibus eius, habentem autem beneficium, cui adminiſtratio ineſt, minime, & ita videtur facere contra communē & noſtram opinionem, quæ habet, neutrum illorum poſſe iure teſtari: quam late probauimus in Apolog. prædicta q. 3. Mon. 2. & poſtea oppoſitum ſignificat, quatenus ait, habentes ſimplicia, non poſſe teſtari, niſi facultatem ſpecialem habeant ad hoc a ſede Apoſtolica, vel a conſuetudine, clare inſinuando

nuando, non poſſe id de iure facere. Quod item ait, de priuilegio, alicui videri poſſet parum caute dictum, cum negari non poſſit, vtroſque illorum priuilegio Papæ poſſe teſtari ad pia, vt probauimus, vbi ſupra Mon. 2. & 7. ſed quicquid ſignificet hæc bulla, quæ non continet legem, ſed quandam commiſſionem, quæ nõ ſolet cum tanta deliberatione componi, cum quanta ſolet lex, l. Humanum C. de leg. erit autem lex, 4. diſtin. intelligi debet ſecundum illam iuris veritatem quæ habet, vtroſque poſſe teſtari ad pia priuilegio Papæ & ex conſuetudine prædicta, neutros autem ſine tali priuilegio, vel cõſuetudine, etiã ad pia, ad profana verò, & in diuites, neque cum priuilegio, neq; cum conſuetudine, vt probauimus in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 50. & 51. & q. 3. Mon. 2. Pius ver. 4. in quadã bulla motus proprij, data anno 1550. 26. Maii. Pont. anno primo, quo ad noſtrum propoſitum ſcribit. Cum itaque (ſicut ex proborum, & fide dignorũ hominũ relatione nuper accepimus) quamplures, prælati, presbyteri, & aliæ eccleſiaſticæ perſonæ diuerſarum prouinciarum, locorum, & dominiorum, & præſertim Regni Neapolis, nulla a nobis, ſeu ſede Apoſtolica, facultate teſtandi ſuffulti, vel muniti,

ſed temeritate propria, & forſan ad ſuorum importunã ſuggeſtionem impulſi, in eorum vltimis voluntatibus teſtamenta ſua conden do, ac donationes, ſeu legata, aut codicillos faciendo de bonis ſuis diuerſimode, licet id facere nullo modo poſſint, neque debeãt, diſponere audeant ipſaque bona ſub diuerſis confictis, prætextibus & coloribus, hoſpitalibus ac piis locis, & forſan cum promiſſionibus clandeſtinis, quo eorum conſanguineis, vel affinibus, aut alijs perſonis ab eiſdem teſtatoribus nominatis, poſt illorũ obitum ab ipſis hoſpitalibus, & locis de certa ſeu quota portione bonorum huiuſmodi ſubueniatur, teſtari, relinquere, legare, codicillare non erubeſcant, in dictæ Cameræ noſtræ graue damnum, & præiudicium maximum, dictæ Cameræ indemnitati opportune conſulere, & inconuenientibus huiuſmodi pro officij noſtri debito, cõgruum, remedium adhibere volentes, Motu proprio &c.

Noto primo, illud verbum (donationes) per quod videtur ſignificare beneficiarios non poſſe donare magis quã legare, cuius cõtrarium latè probauimus in Apolog. prædicta, q. 1. Mon. 81. num. 1. Sed vt iura iuribus concordem, iuxta c. cum expediat, de elect. lib. 6.

lib.6.intelligendus eſt hic text.de donatione cauſa mortis, vel inter uiuos ad profana, & quæ nullatenus fiũt intuitu paupertatis, aut pietatis aut fiunt ſimulatè ſub ſpecie illarũ ad profana, illa verò, quæ in Mon.81.adducuntur, intelligenda ſunt de donationibus inter uiuos irreuocabilibus, & veris quæ vere intuitu earum fiunt, quod etiam ſatis declaratum fuit in prædicto, Mon.& ſeq.

6 Noto ſecundo, clare hinc intelligi, non eſſe uerum id quod. N. contra quem prædictam Apolog.ſcripſimus, dixit, nempe vbique gentium eſſe conſuetudinem, vt beneficiarij pro libito de reditibus ſuis donent vel relinquant in vita, & in morte cũ hic Pius Quartus aſſerat vtrũque illorum male fieri, & eſſe peccatum,& ita confirmat quæ nos contra ipſum late diximus in prædicta Apolog.q.1.Mon.50.& ſeq.& in quæſt.3. Mon. 2. & 7.

Idem Pius quartus in quodam breui commiſſionis dat.1560. 30.Iulij Pont.anno. 1. ſic ait. Cum ſicut accepimus, nonnulli res & bona mobilia,& immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita per obitum prælatorum, & aliarum quarumcunque perſonarum, eccleſiaſticarum ſecularium,& quorumuis ordi-

num regularium, quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt, remanētia, & relicta, quæ tanquam ſpolia aliàs, fel. recor. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnon fructus, reditus, & prouentus menſarum patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium eccleſiarū, & monaſteriorum in tota Italia, conſiſtentium, & per obitum prælatorum illorum vacantium, indebite occupare, & ſpoliis, ac fructibus, & prouētibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officii debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipētur, opportune prouidere volentes, ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & quoſcunque dictorum ſpoliorum, & fructuum, per totam Italiam ad hunc vſque diem, quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos, collectores, & ſubcollectores, etiam ſi S. R. E. Cardinales & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam

auctoritatem, & poteſtatem abdicantes, te, qui coniugatus exiſtis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ, in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, necnon fructuum, redituum, & prouentuum menſarum huiuſmodi collectorem generalem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium quoad vixeris, & quandiu Theſaurariatus noſtri generalis officium obtinueris, conſtituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodã poteſtatem, & auctoritatem omnes & ſingulares, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, ſpolia nuncupata huiuſmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus prouentibus, & reditibus eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu aliàs ex eiſdem fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum, ſecularium beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia, obtinẽtium, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigente teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontifica-

 li di-

li dignitate fulgêtium, in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium remanſura, & relicta, cuiuſcunq; qualitatis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretioſa, & pecuniarum ſummas, nec non etiam fructus, reditus, & prouentus mēſarum huiuſmodi, a die Eccleſiarum & Monaſteriorum vacatiōis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, ac prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendæ, quos omnes & ſingulosq fructus, reditus, & prouentus ad dictam Cameram ſpectare, et pertinere volumus; et decernimus ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus, noſtro et præfatæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, et recuperandi, ac tam ſuper illis, quàm aliis, quibuſcunque ſpoliis, quæ hactenus in ipſa Italia, per ſimilium perſonarum obitum, aut aliàs remanſerunt, et inde bite vſurpantur, omnibus viis et modis inquirendi, et inueſtigandi, &c.

Noto primo, illa verba. (In tota Italia quæ poſſent ſignificare alicui ſolum in Italia deberi huiuſmodi ſpolia Papæ, quod tamen nō faciunt, nec limitant extrauagantē Pauli Tertii, quoniam hic nō agitur deferenda vel declaranda lege, qua debentur ſpolia Papæ, ſed de commiſſione facta Commiſſario, et collectori

ctori ſpoliorum Italiæ, quod eſt longe diuerſum vt palam eſt, et a diuerſis non fit illatio, l. Papinianus exuli. ff. de minor. et l. Naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poſſ.

✲ Noto ſecundo, illa verba (beneficia non ſimplicia ſed adminiſtrationẽ &c.) per quæ videtur, quoad teſtandum ſignificari differentia inter beneficia ſimplicia, et ea quibus ineſt adminiſtratio, de quo dicendum eſt idẽ quod ſupra diximus de ſimilibus verbis in litteris commiſſionis Pauli Quarti ſupra relatis.

7 Tertio, noto illa verba (necnon fructus, reditus, & prouentus menſarum duiuſmodi a die Eccleſiarum & Monaſteriorum vacationis huiuſmodi vſque ad diem præfectionis &c. quod ſaltem in Italia non ſolum debentur ſpolia beneficiariorum Papæ, ſed etiam omnes fructus menſarum Eccleſiarum Patriarchalium Metropolitanarum, Cathedralium, & Monaſteriorum, qui obueniunt a die vacationis illorum, vſque ad prouiſionem eorundem: quod videtur eſſe ius nouũ, tum quia ſupra relata extrauagans Pauli Tertij nil tale habet, tum quia c. Quia ſæpe, de elect. lib. 6. & c. Præſenti, de off. ord. eod. lib. Imo & c. Cum vos, de off. ord. in decretalib. ſtatuitur illa eſſe conuertenda in vtili-

tatem Eccleſiarum vel reſeruanda futuro ſucceſſori. Tum quia hæ literæ vtuntur verbo (volumus) & verbo (decernimus) per quod introducitur ius nouum, vt de verbo (volumus) ait glos. in Clem. prima de off. vic. & Clem. 1. de rerum permutatione. De verbo vero (decernimus) gloſ. Clem. per literas, de præb. & aliæ 3. quas citat Fel. in c. decernimus, nu. 10. de Iudic.

Noto quarto, illa verba, (etiam gemmas &c.) quod appellatione ſpoliorum veniunt non ſolum immobilia, & mobilia vulgaria, ſed etiam pecunia numerata, gemmæ, & alia pretioſa, & recte quidem, quia omnibus illis conuenit definitio ſpoliorum ſupra in principio poſita, & declarata.

SVMMARIVM.

Verbum ſtatuimus, ius nouum inducit. nu. 2.
Beneficiorum reſeruatorum et non reſeruatorum vna differentia. nu. 3.
Poſſeſſio beneficiorum reſeruatorum in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæſitum per ſimplicem ſignaturam. nu. 3.
Poſſeſſionem capiens per ſolam ſignaturam, non eſt regulariter iudicandus intruſus, vt aſſe-

...tis Eccl. nu. [illegible]
Bona cleric orũ per negotiationẽ illicitam quæſita, ſpectant ad ſedem Apoſtolicam. nu. 4.
Bona clericorum quæſita per modos à canonibus prohibitos ſunt reſeruata Papæ. nu. 5.
Teſtandi facultas non prodeſt, niſi teſtetur in qua illa facta eſt. nu. 6.
Paulus odeſcalcus laudatus, nu. 7.

§. 7. 1 IDEM Pius Quartus, in alia bulla dat. anno 1560. 7. Decembris Pontificatus anno 1. ſic ait: Cupientes ma-litijs nonnullorum, qui fructus Monaſterio-rum & aliorum beneficiorum Eccleſiaſtico-rumq; diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatorum, vſurpare non verentur, & Cameræ noſtræ Apoſtolicæ indemnitati, quantum cum Deo poſſumus, conſulere. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione no-ſtra, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudi-ne, omnes & ſingulos fructus, reditus, & prouentus, ac iura obuentiones, & emolu-menta quæcunque, quomodolibet & qua-litercunque nuncupata omnium, & ſingu-lorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, & Monaſteriorum, etiam conſiſtorialium nobis, & ſedi Apoſto-

 licæ,

licæ, tam per conſtitutiones Apoſtolicas, quàm cancellariæ Apoſtolicæ regulas æditas & edendas, ſeu alias quomodolibet, & ex quauis cauſa generaliter, vel ſpecialiter, reſeruatorum, ſeu affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis prouinciis, ciuitatibus, terris, oppidis & locis conſiſtentium per obitum & alias quouis modo, præterquam per ceſſum, illa obtinētium pro tempore vacantium, ni die ipſorum Beneficiorum, & Monaſteriorum vacationis, pro rata temporis, vſque ad diem quo prouiſi per nos, de eiſdem beneficijs, & Monaſterijs vigore litterarum noſtrarum ſub plumbo, illorum poſſeſſionem de manu dilecti filij Magiſtri Pauli Odeſcalchi notarij, & in dicto Regno dicti nuntij, & collectoris noſtri, quem per alias noſtras litteras commiſſarium ad capiendum poſſeſſionem beneficiorum, & Monaſteriorum, huiuſmodi deputauimus, habuerint, & acceperint, & aliter capta poſſeſſio, nullius ſit roboris, vel momenti, ac prouiſis ipſis nullum ius per eā acquiri, neque eis vllatenus ſuffragari poſſit, eidem Cameræ Apoſtolicæ, authoritate Apoſtolica tenore præſentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, appropriata, & incorporata, eſſe & fore, &

ad

ad illum ſpectare & pertinere, nulli umquam præter nos & dictam Cameram, aut ipſum Paulum nuntium, & collectorem, aut ab ipſo deputatos ſubcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe aut debere; ſtatuimus, & ordinamus, &c.

Noto primo, ex hac bulla, fructus & alia omnia emolumenta beneficiorum quomodocumque reſeruatorum ſedi Apoſtolicæ vacantium aliter quàm per ceſſum in toto Regno Neapolitano tempore vacationis obuenientia, ſoli ſedi Apoſtolicæ deberi, & eſſe ei reſeruata, quod videtur eſſe nouum. Tum per ea, quæ ſupra citauimus ſuper breui commiſſionis eiuſdem Pii Quarti, paulo ante relato, tum quia nuſquam alibi hoc videtur

2 fuiſſe ſtatutum, tum quia vtitur verbo (ſtatuimus) quod inducit ius nouũ, iuxta gloſ. notab. & receptum c. vt Litigantes, de off. ord. lib. 6. & in Clem. literas, de reſcriptis quas inter alios approbat Fel. in c. decernimus, de iudic. nu. 10. & ne putes hoc ipſum contineri in prædicto breui, conſidera quod illud ſolũ ſtatuit de fructibus, & emolumentis patriarchalium & aliarum Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorum, hæ autem litteræ ſtatuunt de fructibus omnium beneficiorum quomodocumq; ſedis

Apoſtolicæ prouiſioni reſeruatorum, aliter quam per ceſſum vacantium in toto Regno
8 Neapolitano. Ex quo rurſus noto nouam differentiam, inter beneficia reſeruata, & nõ reſeruata in Regno Neapolitano, nẽpe quòd illorum fructus tempore vacationis obueniẽtes, ſunt reſeruati Papæ, horum autem non item, ut ſi eſſent Eccleſiæ patriarchales, vel Cathedrales, & Monaſteria.

Noto ſecundò, quod poſſeſſio præfatorũ beneficiorum reſeruatorum præfati Regni accepta per alias litteras, quam plumbeis munitas bullis, nil valet, nec prodeſt, Imo nocet, quia perimit ius per ſignaturam quæſitum, & in hoc caſu eſſet locus opinioni Fel. affirmantis in c. Veniens, de accuſa. iudicandum illum eſſe intruſum, qui per ſolã ſignaturam capit poſſeſſionem, contra tamẽ cuius opinionem eſſe tenendum regulariter, monſtrauimus in repetitione c. Accepta, de reſti. ſpol. oppoſ. 8. quod etiam per locũ a ſpeciali, quod eſt bonum argumentum, c. Præſenti. §. loco, de præb. lib. 6. ſatis hic probatur. Admoneo tamen lectorem, quòd relegenti mihi hunc Commentarium, quo extremam ei manum imponerem, caſu occurrit quædam Extrauagans bonæ me. Iulij Tertij anno 1553. edita per quam extendit ex-

trauag.

straudg. Iniunctæ, de Elect. ad omnia etiam minora beneficia quam in dicta oppoſ. 8. declarando, diximus eſſe ius exorbitans, et nō extendendum vltra maiora beneficia, in ea contenta. Extendit, inquam, et addit ne poſſeſſio eorum, virtute ſolius ſignaturæ accepta quicquam proſit, eam accipienti. Imo adeo ei noceat, vt perimatius quod ei quæritur per ſignaturam; iuxta c. Inſtitutionis, cum gloſ. 25. q. 2. et Clem. dudum, de ſepult. cum gloſ. verb. ſepultura, et faciat eū inhabilem ſuper quo dicam plura in commentario c. fraternitas, 12. q. 2. quem de lege pœnali, nunc vtiliter, ni fallor, compono.

Item Pius Quartus in alia bulla dat. anno 1560. nonis Februarij Pontific. anno 2. confirmat facultatem teſtandi, quam Iulius Tertius per extrauagantem ſuam ſupra relatam dederat omnibus incolis vrbis, et alijs clericis curiam ſequentibus: et decernit omnia quæſita a clericis, vel religioſis per negotiationem illicitam, quæ poſt mortē eorum remanent vel quibus in vita priuantur, vbiq; gentium pertinere ad Cameram Apoſtolicā, etiam ſi cum facultate teſtandi, de illis teſtati fuerint, in hæc verba. Nos ex certis tunc expreſſis cauſis motu ſimili, et ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis ple-

nitudine, per alias noſtras literas, ſub dat. non. Nouembris Pontific. noſtri anno 1. decernimus, et declaramus, omnia et ſingula, res et bona cuiuſcunque qualitatis, et quantitatis exiſtētia, ac in quibuſuis rebus, ac regnis, et dominiis, tam vltra, quam citra montes, et maria cōſiſtentia, per quoſuis clericos, tam ſeculares, quam regulares, etiam ſi Epiſcopali, Archiepiſcopali vel ea maiori, dignitate præfulgerent, ex negotiatione illicita, aut aliàs cōtra ſacros canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore poſt obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerant teſtandi, condito teſtamento vbiuis locorum decederent, aut quibus etiam illos viuētes priuari, et eis deſtitui cōtingeret, eatenus remanſerant, et in poſterū remanerent ad eandem Cameram et nō alios ſpectaſſe, et ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire, illaque tanquam ſpolia ad eandem Cameram pertinentia perpetuo colligi, et recuperari potuiſſe, ac poſſe, et debere, prout in ſingulis literis prædictis plenius continetur &c. et mox limitat hanc ampliationem in hunc modum. Literas noſtras prædictas, ad S R. E. Cardinales etiā ubiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique exiſtentia nullo pacto, ac Vrbem, et

Curiam

Curiam præfatas, nec non prælatos, officiales, ac alios ſeculares, et cuiuſuis ordinis regulares clericos, cæterosque tam in Vrbe, et curia præfatis pro tempore exiſtentes, et in ea, ſeu eius diſtrictu decedentes, quàm alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria exiſtentes, teſtandi tamen, codicillandi; et aliàs de bonis ſuis quibuſcunq; quomodolibet diſponēdi facultatem, ſeu etiam, ꝙ eis ab inteſtato decedentibus, eorum bona ad ipſorum proximiores, et qui, niſi beneficiati eſſent, ſuccedere deberent, deuoluātur, et debeant ſpecialem ab Apoſtolica ſede, vel officiorum ſuorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo, pro tempore habentes cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis et præeminentiæ perſonas, minime ſe extendere, neque illos aut eorum aliquem comprehendere &c.

Noto primo, et admoneo lectorem, quod in Apolog. prædicta q. 3. Mon. 6. ſub finem citaui hanc Extrauag. quo ad partem decisā, qua facit facultatem teſtandi eccleſiaſticis perſonis reſidentibus in vrbe etiam quoad profana, quæ non fuit hic repetenda, quia continebat idem pænitus quod extrauagans Iulij Tertij. §. 6. relata, ſuper qua notaui, quæ ſuper hac me notaturum cōdixi in prædicto

dicto Mon. 6.

4 Noto ſecundo, illa verba (de negotiatione illicita) omnia quæſita per negotiationẽ illicitam clericorum, et religioſorum, quæ tempore mortis eorum manſerint incolumpta, vel quibus in vita priuantur, pertinere ad S. S. Apoſtol. quod etiam videtur ius nouum, tum quia nuſquam alibi hoc videtur inueniri ſtatutum, tum quia vtitur verbo (decernimus) quod inducere ius nouum ſupra diximus, poſt gloſ. receptam Clem. per literas, de præbe. et alias tres citatas a Fel. in c. Decernimus, de Iud. nu 10. quo fit, vt non ſit adeo firmum, id quod quidam reſpõderũt de bonis cuiuſdam religioſi Apoſtatæ qui nulla neceſſitate in id preſſus, apud Indos ad 20. millia ſcutorum negotiando quæſiuit; reſponderunt enim, illa omnia pertinere ad Monaſterium, vnde iam profeſſus ſine licentia exiuit, et in Indiã ſe contulit. Nã licet ſecundum antiqua iura recte reſpondiſſent, iuxta, c. Cum olim, ſecundum, et ibi notata per Innocen. ab omnibus receptum de priuileg. et Auth Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. et c Non dicatis, cum gloſ. 12 q. 1. tamen in hac bulla, quam ipſi non viderunt, contrarium ſtatuitur, quod tamquam quotidianum valde videtur notandum, et cõtu-

lendum

lendum eſſe Monaſteriis, quorũ religioſi talia taliter quæſierunt, ut ſe componerent cũ Camera ſed. Apoſt. quæ in illa ius ſuũ transferret, quò talia bona iure firmo petere poſſent.

5 Noto ſecundo, illa verba (vel alias cõtra ſacros canones) per quæ probatur, ꝙ quæſita per perſonas eccleſiaſticas per modos eis a canonibus prohibitos, etiam aliter quam per negotiationem illicitam, ſunt reſeruata Papæ, ſi morientes illa inconſumpta relinquant, vel viuentes eis priuentur: quæ profecto magna ampliatio eſt. Nam eam conſequitur quod quæſita per quaſcunque perſonas eccleſiaſticas ex beneficijs contra iura retentis, ex officijs ſecularibus contra iura exercitis, ex arte medica & Chirurgicà, vel alia eis prohibita, ex obſequiis item indecẽter Regibus, & alijs ſecularibus perſonis cõtra ſtatuta canonum exhibitis, ſunt reſeruata Papæ arg. c. Præterea, & c. Cum iam dudum, & c de multa. de præb. quæ de iniuſta retentione beneficiorum loquuntur, & c. 1. & 2. & c. ſed nec procuratores villarũ, & c. Sententiam ſanguinis, & c. ſecundum, ne clerici, vel mona. per quæ complura officia & contractus, & obſequia erga laicos clericis & monachis prohibentur, argumento

item c. tua, de homici. per quod & notata ibi vetantur eiſdem ars Chirurgiæ, & medicinæ, & c. 1. & 2. de poſtul. per quæ vetantur eſſe aduocati coram iudicibus ſecularibus, & aliorum, de quibus eſt armata militia c. clerici arma portantes, cum ei annotatis de vit. & hone. cler. & tradita Thom. 2. 2. q. 40. art. 2. quæ omnia videntur limitanda, ne procedant in clericis ſecularibus in minoribus tantum ordinibus conſtitutis, & carentibus beneficiis eccleſiaſticis ſaltem ſibi ad victum ſufficientibus, ij enim videntur poſſe iuſte exercere officia, & artes, præſtare obſequia Regibus, & aliis ſecularibus. Conducere itē prædia, & villas, ſicut & alij laici arg. c. 1. de poſtul. quod a contrario ſenſu probat ſecundum glo. eius receptam poſtulare poſſe corā iudicibus ſecularibus, etiam in cauſis profanis, licet id prohibeatur conſtitutis in ſacris, etiamſi non habeant beneficia, & conſtitutis in minoribus, ſi habeant illa ſufficiētia, eademque ratione videntur limitanda ne procedant in conſtitutis in ſacris non habentibus vnde viuant, neque in habentibus beneficia tenuia victui ſuo imparia, quoniam etiam iſti poſſunt eiuſmodi officijs, & artibus, victum ſibi quærere. arg. glo. c. clericus victum. 91. diſtin. & glo. c. canonum, 14. q. 4.
iuxta

iuxta doctrinam Panor. in d. c. 1. de poſtula.
An autem prædicta limitatio habeat locum in foro conſcientiæ, dicemus in Commentario cap. fraternitas. 12. q. 2. quem nunc cõponimus, tanquam appendicem prædictæ Apologiæ, & huius commentarij.

Noto tertio, illa verba (literas noſtras prædictas ad S. R. E. Cardinales &c.) quod ea quæ in præcedente notabili collegimus, non habent locum in tribus generibus perſonarum videlicet Cardinalium, & decedentium in Curia & eorum qui priuilegio, ſpeciali, vel generali teſtandi ratione ſuorum officiorum, vel aliàs, haberent, etiamſi extra curiam decederet: quorum tertium intelligendum videretur, dũmodo teſtati decederent, vel haberet clauſulam qua fieret facultas cognatis eorum ſuccedendi eis ab inteſtato, fa-
6 cultas enim teſtandi nil poteſt prodeſſe, niſi teſtetur cui facta eſt, illa, vt palam eſt, argu. l. ex imperfecto. & l. Hæc conſultiſſima, C. Qui teſta. fac. poſſ.

Eiuſdem item Pij Quarti breue quoddam Reuerendiſſimo Franciſco Odeſchalcho directum dat. anno 1560. 6. Martii Pontific. anno primo. Sic habet. Cum ſicut accepimus, nõnulli, res, & bona mobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſti

 corum,

ſticorũ, acquiſitá p obitũ prælatorũ, & aliarũ, quarũcunq; perſonarum eccleſiaſticarũ, ſecularium, et quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia aliàs fel. rec. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter, ad Cameram Apoſtolicã ſpectare, & ptinere decreuit, ac declarauit: nec non fructus, reditus, & prouentus menſarũ Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum cathedralium eccleſiarum, & monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, per obitum illorum prælatorum vacantium, indebite occupare, & ſpolijs, ac fructibus rediti bus, & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium nõ paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officii debito, talium perſonarũ abuſus temerarios reprimere, & ne ſpolia, ac fructus, huiuſmodi in poſterum diſſipentur, opportune prouidere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quoſcũque dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet, etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos collectores, &

ſubcol-

ſubcollectores, etiã ſi S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primũ & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper tributam auctoritatem, & poteſtatem adimentes: te, de cuius fide, & integritate, & diligentia plurimum in domino cõfidimus, noſtrũ & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentiũ, nec non fructuum, redituum, & prouentuum menſarum huiuſmodi collectorem generalem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium ad noſtrum & ſedis Apoſtolicæ beneplacitum, cõſtituimus, & deputamus; Dantes tibi plenam & omnimodam poteſtatẽ, ac authoritatem, omnes, & ſingulas, res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, & etiam illa, quæ ex fructibus, prouentibus, & reditibus eccleſiaſticis empta, ædificata, refecta, & reſtaurata fuerint; ſeu aliàs ex eiſdem fructibus, reditibus, & prouentibus, quomodolibet, prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia nõ ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigente, teſtari valentium, ac quorumuis ordinum re-

gularium, quauis, etiã pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamẽ dictam vrbẽ, pro tempore decedentium, remãſura, & relicta cuiuſcũq; qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiã gẽmas, ac pretioſa, & pecuniarũ ſummas, necnõ etiam fructus, reditus, & prouentus, hmõi menſarũ a die eccleſiarũ & Monaſteriorũ vacationis hmõi, vſque ad diem præfectionis, & prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendæ, quos oẽs, & ſingulos fructus, reditus, & prouentus, ad dictam Camerã ſpectare, & pertinere volumus, atq; decernimus, ac eiſdem Cam. applicamus, & appropriamus nr̃o & prædictæ Cameræ nomine, colligendi, percipiendi, exigendi, & recuperandi, &c.

7 Noto primo illa verba (de cuius fide integritate, & diligentia, &c. Per quæ video Rẽuerendiſſimũ franciſcum Odeſchalcum ſcriptis fœl rec. Pii 4. tantopere laudari nomine fidei, diligẽtiæ et integritatis, quẽ iam inde a meo in Vrbem appulſu a quã plurimis, etiã multis aliis nominibus egregiẽ cõmendari verbo audio, eo maiore cũ animi voluptate, quo fratrẽ ei⁹ pilluſtrẽ ac Reuerẽdiſs. Ep̃m Paulum Odeſchalcum ob eadẽ noĩa, lego in literis eiuſdẽ Pii paulo ante relatis legatum fuiſſe nuntiũ & cõmiſſariũ gñalem in totum

totũ Regnũ Neapolitanũ. De cui' Reuerẽdiſſima Dominat. in Hiſpania antequã huc venirẽ, & anteꝗ̃ ille ad p̃ſulatũ eueheret, ſimul ac eũ de facie ac cõſuetudine noui, ac fide dignã eius in curia regis Cath. geſtorũ relationẽ accepi, mihi pſuaſi nõ ſolum eũ laude dignũ, ob fidẽ integritatẽ, & diligentiã, ſed etiã ob multas alias corpis & animi dotes, ob ingenium acre, ac ad oĩa verſatile, ob egregiã, eandemque variam eruditionem, ob euoluendi, & reſoluẽdi confuſa ſolertiã, & experientiã, ob dicendi facundiam, & energiã, & libertatem cum animi magnitudine coniunctam explicandi commiſſa etiã apud ſummos Monarchas: cuius virtus in exequẽdis nuper S.D.N. Pii V. apud D. Ioannẽ Auſtriacum glorioſiſſimum ſacri fœderis exercitus Imperatorẽ, ac poſtmodũ apud Primores Italiæ Principes mãdatis, maximè enituit, & è re chriſtiana fuit.

Noto ſcdo, illa verba (ædificata, refecta &c.) per quæ cõfirmat id ꝙ ſupra ex literis eiuſdẽ Pii 4. collegimus, nẽpe nõ ſolũ cedere ſpoliis ea quæ bñficiarii relinquũt ſeparatim empta ſed etiã refectionẽ aliorũ prædiorũ ruſticorũ, & Vrbanorum, ſui vel aliorum patrimonii, quod intelligendum eſt vt ibi.

Noto tertio, illa verba. (Nõ ſimplicia &c.)

per quæ ſignificatur aliqua differentia beneficiorum ſimplicium & aliorum, de qua dicendum vt ſupra in literis eiuſdem Pii IIII. dat. anno 1563. 5. Ianuarii.

Noto quarto, illa verba. (Necnō etiā fructus, &c.) per quæ confirmatur id quod ſupra in breui eiuſdē cōmiſſionis anno. 1560. cōtinetur, fructus nimirum dignitatum de quibus fit hic mentio, tempore vacationis obuenientes. S. S. Apoſt. reſeruari.

SVMMARIVM.

Bonæ aliqua empta ex reditibus eccleſiaſticis beneficiarijs morientibus non connumerantur ſpolijs, neque bonis eorum patrimonialibus aut quaſi, & quæ ſint illa. nu. 2.

Verba (ſtatuimus) & (decernimus) ius nouum important. nu. 1.

Sacræ res & religioſę, etſi nullius hominis ſint, quoad verū dominiū, vſus tn̄ earū honeſtus penes aliquem, etiam laicum eſſe poteſt. n. 4.

Bonorum quorundam dominium, ipſo iure tranſit in Eccleſiam beneficiarij ſimulac ille vita perfunctus eſt. nu. 5.

Permittuntur multa ad ſedandas diſcordias exteriores, quæ non ſedant interiores. nu. 6.

Beneficiarius nullus, aut penſionarius qui dum viue-

viueret non habuit in benefi. ijs, vel penſioni bus reditum excedentem ſummã 30 ducatorum de Came: cenſetur relinquere ſpolia.n.7. Beneficia & penſiones quoad materiam ſpoliorum, & onus diſtribuendi reditus, æquiparantur. nu. 8.

§.8. SAnctiſſimus autem. D. N. Pius V. in quadam conſtitutione digna ſua ſumma religione, iuſtitia, prudentia, & liberalitate, condita ſuper ſpolijs anno 1567. 3. Calen. Septemb. Ponti. ann. 1. Sic ſtatuit. Romani Pontificis prouidentia circunſpecta, ad ea ſollicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit, per quæ ſingulis eccleſiis debita obſequia, & opportuna ſubuentionis auxilia, minime ſubtrahantur. Cum itaque, ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, ſeu commendatarij, ac beneficia eccleſiaſtica obtinentes, proprii honoris, & ſalutis immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi, eis per ſedem Apoſtolicã cõceſſarum, in eorũ vltimis voluntatibus res ſacras, ac vaſa, ornamenta, ac paramenta, eccleſiaſtica aliaque cultui diuino dicata, quãdoque ex fructibus eccleſiaſticis per eos acquiſita, non eccleſiis & Monaſterijs, ac beneficiis,

neficiis, quibus præfuerunt, ſeu a quibus prouentus eccleſiaſticos, & ſtipendia accepe runt, prout rationi, & honeſtati conſentaneum foret, ſed alijs locis, etiam non pijs, ac interdum eorum conſanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apoſtolicæ collectores prætextu, quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniunt, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant, in maximum religionis dedecus, ac Eccleſiarum Monaſteriorum, & beneficiorum eorundẽ detrimẽtum, ac relinquẽtium animarum periculum ſcandalumque plurimorum, nos abuſibus, ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum Eccleſiarum Monaſteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, nec non miſſalia, & gradualia, ac cantus firmi, & muſicæ, aliique quomodolibet nũcupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona, per quoſcumque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epicopos

copos, Abbates, ſeu commendatarios, & alios quoſcumque quæcumque, & qualiacumque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura ſecularia & quorumuis ordinū regularia in titulū, vel cōmēdā, aut aliàs qūoli bet obtinentes. quocumq; noie vel titulo cēſeant, etiā ſi de illis, & eorū qualitatibus ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, ad vſum, & cultū diuinum, etiā in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel Oratoriis deſtinata, tpe eorum obitus ex teſtamētò, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & aliàs diſponendi de bonis, p eos ex altari, vel aliàs quolibet acquiſitis, p quoſcumq; Romanos pontif. pdeceſſores, & ſucceſſores noſtros, ac nos ſub quibuſuis tenoribus, et formis, et cum quibuſuis clauſulis, et decretis, etiā motu proprio, et aliàs qūolibet cōceſſis, et cōcedendis minime cōprehēdantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiā cōuentu carentia, et bñficia hmōi, in q. bus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu aliàs quæ obtinuerint, oīno ſpectent, et pertineant, ac ſpectare, et ptinere, illaq; poſt eorum obitum eiſdē Eccleſiis Monaſteriis et beneficiis, etiā ſi in Romana Curia, et pcul ab illis deceſſerint, vel ad illa nunquā acceſ-

ſerint,

ſtituendum, & conſignandum quibuſuis diſpoſitionibus, de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attentis, omnino teneantur, & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti, & ſacrilegij, ac aliàs iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli poſſint, & debeant, Et inſuper ne deinceps cõtingat, inſolentia Cameræ Apoſtolicæ, collectorum, vel ſubcollectorum, aliquas Eccleſias aut hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod quæcumque ſcamna, Cathedræ, arcæ; & etiam ligneæ, vel lapideæ etiam marmoreæ, menſæ, & tabulæ, ac quæcumque dolia, ſeu vaſa vinaria, vacua, & alia ſimilia ſupellectilia domeſtica, per quoſuis præſbyteros, ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorũ obitus in Eccleſiaſticis ſeu eorum domibus, Eccleſiarum earumdem, vel alibi ybiuis locorum relicta, etiam ſi ex reditibus, & prouentibus, & fructibus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum appellatione minime veniãt, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint. Præterea quod nullũ ſpolium Cameræ præ-

ſatæ fieri, nec quicquam a quibuſuis ſpoliorum Cameræ huiuſmodi collectoribus, vel ſubcollectoribus, exigi poſſit, per obitũ illius qui dum viueret vnum, vel plura beneficia Eccleſiaſtica obtinuerit cuius [illegible] vel quorum ſimul fructus, reditus, & prouentus, 30. ducatorum auri de Cam. ſecundum communem æſtimationem, valorem annuũ non exceſſerunt; aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis vſq; ad dictum valorem annuatim perceperit, dũmodo tamen is ſe ab omni negotiatione illicita, & a ſacris canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis dictorum collectorum, aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint, prætextu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut contra præſentes noſtras literas attentare præſũpſerint, ad totalem bonorum per eum perceptorum, reſtitutionem teneantur; ac ad id via iuris, etiam per ſimiles cenſuras, & pœnas, cogi, & compelli poſſint, & debeant, diſtrictius inhibẽtes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorum collectoribus, nunc & pro tempore exiſtentibus ne ſub indignationis noſtræ, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac vaſis,

[illegible] et li-

& libris, præfato cultui dicatis, ac alijs rebus ſacris, nec non ſupellectilibus præfatis, quomodolibet ſe intromittant, nec in eorũ inuentarijs tanquam ſpolia redigant, ſeu deſcribant, ſed ornamenta, & paramenta, nec nõ vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata, huiuſmodi Eccleſijs, Monaſterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiuſmodi, eorumq; Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittãt & conſignent, ac conſignari faciant cum effectu, ac ſupellectilia prædicta in locis vbi cõſtiterint relinquant, decernentes, &c.

Noto primo, illa verba poſita in proœmio primum, deinde in diſpoſitione (res ſacras, vaſa, ornamenta, &c.) Ex quibus colligitur aliqua bona eſſe Eccleſiaſtica empta de redditibus Eccleſiaſticis, ac relicta beneficiarijs morientibus, quæ non ſunt hodie adnumeranda ſpoliis, nec bonis eorum patrimonialibus, nec quaſi patrimonialibus. Nam bona illa de quibus hæc extrauag. loquitur sũt huiuſmodi, quia non ſunt nec erunt poſthac ſpolia, neque Camera Apoſtolica, neq; collectores eius poſſunt ea ſibi vendicare, nec beneficiarij ex teſtamento, vel ab inteſtato cuipiam illa donare, vel relinquere. Illa vero ſunt omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, & vaſa, necnon miſſalia, & gradualia,

ſitas in Apologia prædicta, q. 1. Mon. 21. &
3 22. Tum quia vtitur verbo (ſtatuimus) & verbo (decernimus) quæ ſignificant ius nouum, per prædictas gl. c. vt litigantes, de offic. ord. lib. 6. clem. Per literas, de præb. Nec obſtat etiam quod vtitur verbo (declaram⁹) quod ſignificat ius antiquum, iuxta gloſ. receptam in clem. literas, de reſcrip. quia poteſt verificari quoad aliqua, puta res conſecratas aliqua benedictione, quæ etiam iure antiquo videbantur deberi eccleſiis ſaltē eā quæ ſeruabātur in eis, quaſi tacite poſt mortem donata, nam ea quæ beneficiarii tenent empta de ſuis reditibus patrimoniorum, & ſeruant in domibus ſuis, vt quum voluerint celebrent, vel celebrari faciant miſſas, iure antiquo inter quaſi patrimonialia numerari poterant, cum etiam laici talia ſoleāt habere, & in hæredes tranſmittere. Nā licet res ſacræ nullius hominis ſint quoad ve-
4 tum dominium, iuxta. §. Nullius, &. §. ſacræ, inſti. de re. diuiſ. vſus tamen illarū honeſtus, & religioſus poteſt eſſe etiam apud laicos, ſicut & religioſa in nullius quidē bonis ſunt, d. §. Nullius, & tamen vſus ſepulchri, quod eſt religioſum, ita eſt penes vnum, quod non ſit penes alium. §. Religioſum, eod. titu. Aduertendum autem, quod hæc noua diſpoſi-

tio comprehendit præfata bona etiam ſi nõ eſſent aliqua benedictione conſecrata, cõprehendit enim paramenta & miſſalia, & libros cantus firmi, & muſici, quæ nuſquam vt plurimum benedicuntur, comprehendit item illa quæ ad agendum officia diuina etiam extra eccleſias in oratorijs priuatis habentur, vt patet ex litera, comprehendit etiam quæ beneficiarii relinquũt in morte poſteaquam beneficia ex quorum reditibus, illa comparata fuerant, ante renunciauerunt, vt patet ex littera. Comprehendũtur item illa, de quibus beneficiarii teſtati fuerunt, etiam cum legitima teſtandi facultate, non autem comprehendit illa quæ beneficiarii habẽt empta ad donandum alicui Eccleſiæ diuerſæ a ſua, vel ad permutandum cum aliquibus eiuſdẽ generis, vel aliis ſibi neceſſariis, quoniam a iure antiquo non eſt recedendum, niſi quatenus iura noua exprimunt. l. præcipimus. C. de app. At ius hoc nouum ſolum excipit ab antiquo ea quæ ſunt ad vſum eccleſiaſticum deputata, qua ratione etiam non comprehẽduntur in prædictis aulæa, & tapetes, quæ beneficiarius habet principaliter ad domum ſuam ornandam, licet nonnunquam ea commodet Eccleſiæ vel alii ad agendum feſtiuiores dies ſacros, neque comprehendit ea quæ

in vita

in vita poſt, vel ante renunciatum beneficiũ commutauit, vel donauit, quæ extrauagás nullum impedimentum adiicit ei quominus in vita eis pro ſuo arbitrio aliàs canonice vti poſſit, & vt dictum eſt, a iure antiquo non recedimus, niſi quatenus in nouo exprimitur, ex quibus infertur illum beneficiarium qui in nũdinis Legiõis emiſſet multos calices ſacros, & multa ornamenta ad celebrandas miſſas idonea, multa item miſſalia, & libros muſicos, & Metinam Hiſpaniarum emporium traduxiſſet, quò alijs & alijs ea venderet, non teneri ad relinquendum illa Eccleſiæ ſui beneficii, ſi morte præuentus, non potuit illa vendere.

5 Noto ſecundo, quod præfatorum bonorum dominium ipſo iure tranſit in Eccleſiã beneficiarii, ſimul ac ille mortuus fuerit. Tum per illa verba (eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur) quæ ſignificant ſententiam iuris, glo. in c. In pœnis, de reg. iur. lib. 6. & tradit Fel. poſt alios in c. Rodulphus, nu. 28. de reſcript. Tum per illa verba (furti, & ſacrilegii) quæ ſignificant eum qui talia bona occuparet, vel occupata teneret, eſſe ſacrilegum & furem, qualis iure nõ eſſet niſi prædicta bona ipſo iure pertinerent ad Eccleſiam, arg. l. 1. de furt. c. Quiſquis. §.

 ſacri-

ſacrilegium, & canon. ſacrilegium. 17.q.4. Tum per illa verba (nec per ea eiſdem perſonis &c.) per quæ inducitur impotētia quærendi dominium illorum, aliis quibuſcunque perſonis, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato beneficiario mortuo ſucceſſerint, & ita præſupponit dominium quæri Eccleſiæ, cum alioqui vacarent, & dominia eorum in incerto eſſent, contra.l. primam.ff.de vſuca. Aduertendum item, quod per hanc extrauagantem limitatur extrauagans Iulii Tertii, ſupra relata, per quam fit pleniſſima libertas teſtandi beneficiariis moriētibus, in curia, hæc enim ſtatuit ne habeat locum in præfatis bonis vt patet in ea, nec refert in loco eccleſiarũ vel procul ab eis decedãt, nec an reſederit, vel nunq̃ ad eas acceſſerint, nec an Eccleſiæ ſint collegiatæ, vel ſimplices, vt ĩ ea exprimit

Noto ſecundo, ex §. inſuper, quod etiam ſcamna, Cathedræ, arcæ, & cætera bona quæ hic nominantur, eximuntur a numero ſpoliorum, cum tamen iure antiquo, debuiſſent eis annumerari, ſi fuerũt quæſita ex reditibus eccleſiaſticis, & ita quoad hoc ius nouum inducitur, licet quoad ea quæ conſtaret eſſe comparata ex bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus ius antiquũ contineat, & ita vtitur verbo (decernimus)

& (declaramus) quorum prius, tanquã iuris noui ſignum, refertur ad illa, poſterius, vero ſcilicet (declaramus) quod eſt, ſignum iuris antiqui, vt ſupra dictum eſt, refertur ad poſteriora, quæ declaratio æqua quidem eſt ac S. D. N. æqtate digna, ac tollẽdis mutmutationibus, & moleſtiis hæredum, & cognatorum beneficiariorum tam apta, quod eorum ſublatio iuſta cauſa videri poſſit, vt huiuſmodi ſupellectilia, quæ vt plurimum non ſunt magni valoris, permittãtur prædictis hæredibus, etiamſi alioqui diuites ſint. Quibus ſine iuſta cauſa non poſſe donari aliqua ex reditibus eccleſiaſticis quæſita, ſine intuitu paupertatis, definiuit concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de reform. vt late probauimus in Apolog. prædicta Mon. 27. 38. & 39. quãuis meo conſilio prædicti hæredes diuites impenderent in opera pia tantum, quãtum prædicta ſupellectilia valerent, ſi cõſtaret eis ea fuiſſe quæſita ex ſuperfluis quæ debebantur pauperibus, quoniam licet per hanc extrauag. ſint ſecuri quoad forum exterius, nõ tamen videntur eſſe quoad interius, cum nulla contineat verba quæ id efficaciter probent, & multa permittuntur ad ſedãdas ex-
6 teriores diſcordias, quæ non ſedant interiores, qualis eſt male res ſed rite iudicata. l. 1.

ff.de re iud. & l.res iudicata, ff.de reg.iu. vna cum ſingulari dicto Innoc. communiter recepti in c.quia plerique. de imm. eccl.

7 Noto quarto, ex. §. præterea, concluſionē S. D. N. Pii Quinti, liberalitate digniſſimā videlicet quòd nullus beneficiarius, vel penſionarius, qui dum viueret, nō habuit in beneficiis vel penſionibus eccleſiaſticis maiorem reditum quam 30.ducat.auri de Camera, non cenſeatur in morte relinquere aliqua ſpolia. cuius ratio firma eſt, cōcluſio illa noſtra quam in Apolog. præfata q.1. Mon.31. contra N.aduerſarium, late defendimus, videlicet illa quæ beneficiarius facit reliqua ex reditib⁹ eccleſiaſticis parce viuēdo, & ſe mortificando, fieri ei patrimonialia, adeo vt de illis perinde in vita, & morte diſponere poſſit, ac de patrimonialibus, ex ea enim efficaciter colligit ꝙ qui beneficiarius nō habet maiorem reditum quam 30.ducat.auri de Camera, nō poteſt relinquere ſpolia, quia eget illis ad ſe honeſte ſuſtentandum, & ita quicquid reliquauerit, ex eis parce viuendo, fit patrimoniale, vel quaſi patrimoniale ipſius, quod non cedit ſpoliis, nec iure ſpoliorum capi debet, & quia collectores Cameræ Apoſtol. & aliorum qui ſibi ius ſpoliorum prætendunt multos beneficiarios ſine cauſa vexabant,

xabant, rem ſe dignã, & multis miſeris clericis commodam præfatus ſanctiſſimus per hanc declarationem fecit.

Noto quinto, in eodem. §. eſſe textum clare probantem beneficia, & penſiones, in hac materia ſpoliorum, & per conſequutionem oneris diſtribuendi reditus, æquiparati, ſi enim de penſionibus pro libito quis poſſet diſponere ſicut & patrimonialibus, in vita, & morte, vt aliqui dicunt, non poſſet Camera Apoſtolica capere ſpolia penſionariorum per dicta in Apolog. præfata. q. 1. Mon. 21. & 22. cuius contrarium hic clare inſinuatur, dum non obſcure ſignificat, iuri ſpoliorum eſſe locum in penſionariis penſionum excedentiũ ſummã 70. ducat, auri de Cam. cui cõſequẽs eſt, ea nõ exæquari pr̃imonialib⁹ nec quaſi pr̃imonialib⁹ in quibus nõ habet locũ ius ſpolii, & cũ nequeant diſponere amplius quàm de reditibus beneficiorum, conſequitur eos in hoc beneficiariis æquiparari, quæ eſt concluſio a nobis aſſerta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 80. nu. 3. vbi citauimus hãc extrauagantem quæ ſingulariter id probat.

Noto ſexto, quantopere indignentur maximi Pontifices in illicite negotiantes iuxta illud Hieronymi, negotiatorem clericũ tanquam peſtem fuge, c. negotiatorem, 88. diſt.

quũ hic excludat Pius Quintus a beneficio declarationis prædictæ illos, & cum per aliã extrauag. ſupra relatam Pius Quartus reſeruauerit Cam. Apoſtol. omnia per religioſos illicite contra iura canonica negotiantes quæſita.

SVMMARIVM.

Dubij primi hoc commentario principaliter propoſiti ampla in partem vtranque diſcuſſio, & eiuſdem reſolutio, nu. 1. ac ſequent. & toto. §. 9. & 10.

Papa etſi non ſit bonorum eccleſiaſticorum dominus, eſt tamen ſummus eorum adminiſtrator, num. 2.

Eccleſiaſticorum fructuum plenaria adminiſtratio ad Rom. ſpectat Pont. & res omnes eccleſiæ ipſius ſunt quoad adminiſtrationem, nu. 2.

Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus ſpiritualibus, & eccleſiaſticis, nu. 2.

Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni, cõcedit nonnullis Epiſcopis debitis oneratis, num. 2

Papa paſſim concedit clericis teſtandi facultatẽ de ſuperfluis redituum beneficiorum ſuorum

quæ

quæ inteſtatis eis morientibus ſpolia remanent.num.3.

Bonorum Eccleſiaſticorum dominium eſſe domini noſtri IESV CHRISTI, de fide eſſe, num.4.

Papæ & eccleſiæ vniuerſali immediate a Deo commiſſa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio.num.4.

Bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem nemo habet niſi eam immediate, vel mediate, acceperit a Papa vel eccleſia vniuerſali, num.4.

Spolia Epiſcoporum Hiſpaniæ ſoluuntur ſedi Apoſtolicæ,num.4.

Patrum ſanctorum decretis quod non eſt conſtitutum, ſuperſtitioſis inuentionibus affirmandum non eſt,nu. 5.

Conſuetudo in multis Epiſcopatibus Hiſpaniæ inualuit, vt Epiſcopus mortuo beneficiario optet ſpeciem vnam rerum mobilium, nu. 6.

§.9. HIS extrauagantium præfatarum tenoris partibus præmiſſis, ad primum prædictorum quatuor
1 dubiorum, videlicet, An iure antiquo aliqua ſpolia pertineant ad Papam, ſummũ CHRISTI vicarium? reſpondeo, quòd pro eius parte affirmatiua, videlicet, ſpolia præfata iure

iure antiquo eſſe Romano Pontifici reſeruata: facit primo, & plurimnm extrauagans Pauli tertij relata ſupra §.5. Quatenus reprehẽdit eos qui cõtrarium dixerunt, quatenus item ait, ab antiquiſſimo tempore prædicta ſpolia pertinuiſſe pertinereque ad ſanctam Sedem Apoſtolicã, quantenus item declarat, non ſolum ſpolia beneficiariorum Italiæ ſed etiam omnium aliorum Regnorum citra, & ultra montes, & maria conſiſtentia, pertinere ad eandem, etiamſi ad ea loca non conſueuerit, mittere; collectores eorum, & aliorum redituum ad eam pertinentium, quantenus, etiã aſſerit, hanc eſſe ſuiſſeq; ſẽper Rom. Pont. voluntatem, & intentionem etiã ſi forſan conſtitutione aliqua id non fuerit ab eis expreſſum. Secũdo facit ꝙ præfatã extrauagan. Pauli. 3. confirmant Iulius. 3. Paulus. 4. Pius. 4. & S. D. N. Pius V. vt per eorum extrauagantium ſupra relatarum tenorẽ conſtat. Tertio ꝙ idem videtur præſupponere multi doctores antiqui, & moderni, in quibus ſunt Dom. Rotæ Decis. 41. de proba. in antiq. quæ pro re confeſſa præſupponit, eiuſmodi ſpolia per ſpecialem diſpoſitionem eſſe Papæ reſeruatã, Calder. Conſil. 1. de pecul. cler. Guid. Pap. decis. 110. Nicol. Boer. decis. 224. & Card. in c. Niſi quum

pridē. §. Intueri, de Renūc. & alij alibi, e qui bus eſt Gomes. in ſuo tract. breuiū, a nu. 16.

Quarto facit quòd licet Papa non ſit Do-
2 minus bonorum Eccleſiæ, eſt tamen ſummus eorum adminiſtrator, vt ait Bernardus in fine lib. 4. de conſid. quem refert Arch. in c. Non decet. 12. diſt. quem rurſus refert & ſequitur Panor. in c. Conſtitus, col. 3. de relig. domi. cōiter in hoc receptus. Imò & concil. Lateranen. ſub Leone x. habitum ſeſſ. 9. §. & cum fructuum, de reform. habet, quod fructuum beneficiorum Eccleſiaſticorum adminiſtratio plenaria pertinet ad Romanum Pontific. & Thom. ſec. 2. q. 100. articu. 1. ad 3. receptus ab omnibus, ait res omnes Eccleſiæ eſſe Papæ quoad admiſtrationem, & Inn. receptus etiam ab omnibus dixit in c. nouerint, de ſententia excommunicationis, quòd priuilegio ipſiuſmet Dei pertinet ad Papam ordinatio, & Iudicium de rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis. Quod ea ratione irrefragabili probatur, ꝙ omnia illa ſunt ſolius Dei, ut efficaciter probauimus in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 24. & quod eius diuina maieſtas ſolum Papam fecit ſuū Vicarium vniuerſalem, & vnicum c. 1. de homicid. lib. 6 & quod illi tantum, & non alij eorum adminiſtrationem, & iudicium con-

conceſſit. Quinto quod frequenter fructus beneficiorum vacantium, vnius, vel alterius anni concedit aliquibus Epiſcopis debitis oneratis c. Tua, de verb. ſign. c. ſi propter tua debita, de reſcript. lib. 6. & quòd paſſim Papa ſolet concedere clericis maioribus, &
3 minoribus, teſtandi facultatem, de ſuperfluis redituum ſuorum beneficiorum quæ morientibus ijs ab inteſtato manerent ſpolia & legibus de illis loquentibus ſubiecta, id quod ab antiquiſſimo tempore facere conſueuit, vt conſtat ex licentia teſtandi conceſſa Epiſcopo Portuenſi ab Innoc. 2. qui fuit electus anno Domini. 1198. quod ex eius regeſtis conſtat, At id non videtur poſſe facere, niſi ſpolia eorum eſſent futura ſua.

Sexto facit, quòd eiuſmodi ſpolia morientibus beneficiarijs reſtantia ad aliquē pertinent de iure, & non videtur deſignari poſſe aliquis alius quā Papa ad quē pertineant, non enim pertinent ad hæredes, quos ipſi ordinant, quoniam deeſt eis ius de illis teſtandi. c. Ad hæc, & c. Relatum 2. de teſtam. Non item ad cognatos ab inteſtato, quia illi non ſuccedunt in eis c. fixum; 12. q. 5. neq; ad Eccleſiam vel beneficium de cuius fructibus illa quæſita ſunt, quia poſſunt ſeruari futuro ſucceſſori, c. Cum vos, de off. ord. &c.

Præſen-

Præſenti, eo. tit. lib. 6. & c. Generali, eò. lib. de elect. Neque etiam videntur deberi futuro ſucceſſori, quia poſſunt impendi in Eccleſiæ vtilitatem, per eadem Iura, ergo pertinent ad Papam, tanquam ad ſummum adminiſtratorem, & diſpenſatorem.

4 Septimo facit, quòd in Apolog. præfata q. 1. Mon. 24. concluſum fuit efficaciter, eſſe certum, Imo & de fide, Dominium bonorum eccleſiaſticorum eſſe, D. N. IESV CHRISTI. non ſolum ea ratione generali qua domini eſt terra, & plenitudo eius, ſed etiam ſpeciali cenſura & diſpoſitione hominis, vel hominum, vt ſupra eod. cap. eſt repetitum, & adminiſtrationem eorum omnium conceſſam eſſe ab eo immediate Vicario eius ſummo, qui eſt Papa, & eius Eccleſiæ vt in præfato Mon. 24. conſtitutum eſt, & conſequenter neminem habere ullam præfatorum bonorum adminiſtrationem, niſi eã immediate vel mediate acceperit a Papa; vel Eccleſia vniuerſali, quibus eſt immediate conceſſa. At conſtat ſpolia prædicta eſſe bona Eccleſiaſtica & non conſtat eorum adminiſtrationem eſſe vlli alij per S. S. Apoſt. conceſſam, ergo penes eam illa manet, & ſubinde poterit de illis Papa diſponere, ſicut de alijs bonis eccleſiaſticis quorum adminiſtratio

ſtratio nemini alij eſt applicata.

Octauo facit, quod Epiſcoporum Hiſpaniæ ſpolia ſoluuntur ſedi Apoſt.iam inde ab antiquiſſimo tempore, quamuis nulla conſtitutione antiquorum canonũ id caueatur, facit item quod ipſa ſedes Apoſtolica indies mandat capi poſſeſſionem beneficiorum vacantium in curia, & ſuis mẽſibus velut ſibi reſeruatorum, nomine Cameræ eius: & adminiſtrare fructus tempore vacationis obuenientes: & non videtur habere maiorem poteſtatem in illis quam in præfatis ſpolijs.

Pro contraria tamen parte facit, Primo, quod nulla conſtitutio, neque vllus canon inuenitur in libris canonum authenticis, videlicet in decreto, decretalibus, ſexto, & Clementinis, qui ſtatuat, decernat, vel declaret

5 ſpolia prædicta pertinere ad S.S. Apoſtolicã, & quod ſanctorum Patrum decretis non eſt conſtitutum, non debet ſuperſtitioſis inuẽtionibus affirmari, 2. q. 4. c. Conſuluiſti, & arg. §. Conſideremus, in auth. de Trien, & ſemiſſ. coll. 3.

Secundo, quod id ſatis ſignificat præfatus Paulus Tertius in ſua prædicta extrauag. quatenus ait, (In nulla conſtitutione forſan id inueniatur ſtatutũ.)

Tertio facit, quod c. Cum vos, de off. ord, ſigni-

ſignificare videtur, ſpolia eſſe reſeruanda fu turo ſuceſſori, aut in vtilitatem Eccleſiæ cõ uertenda.

Quarto, quod ſupra eod. notab. 7. collegimus Papam non poſſe iuſte, ſine iuſta cauſa, reditus, & bona, quæ vni Eccleſiæ iam applicauit, auferre, & applicare alij. At ſpolia quæ beneficiarius relinquit, ſunt collecta, ex bonis Eccleſiæ ſuæ, vel beneficio iam applicatis ergo non poterit ea Papa ſine iuſta cauſa ſibi, vel alij quàm futuro ſucceſſori accipere, nec conſequenter dici poteſt, ea ei eſſe reſeruata.

Quinto vrget c. 1. de ſucceſſion. ab inteſt. quatenus iuncta gloſ. & communi doctrina doctorum, habet, bona etiam patrimonialia vel quaſi patrimonialia beneficiarij morietis ab inteſtato, ſine legitimis hæredibus, deberi Eccleſiæ ſuæ, ergo a fortiori ſpolia ipſius quæ ſunt bona Eccleſiaſtica eius Eccleſiæ debebuntur ei, ſi non ſuperſint cognati, Imo etſi ſuperſint, quoniam illi non ſuccedunt in eis ipſi, c. 1. de teſtam.

Sexto facit, quod in bona parte totius orbis Chriſtiani, exceptis Epiſcopis Hiſpaniæ, & Epiſcopis & alijs clericis Italiæ, omnium aliorum beneficiariorum ſpolia capiunt ve Epiſcopi, vel alij prælati inferiores, vel ſuc-ceſſore

ceſſores eorum, ſi nullos hæredes legitimos relinquunt, nec collectores ſed. Apoſt. videntur ſe collectioni ipſorum immiſcere.

7 Septimo, quod conſuetudo habet, in multis Epiſcopatibus Hiſpaniæ, vt Epiſcopus opter vnam ſpeciem rerum mobilium, vel ſe mouentium, quas beneficiarius mortuus relinquit, quam vulgus Hiſpaniæ vocat luctuoſam, quaſi quæ cedat Epiſcopo, in conſolationem pro luctu qui obuenit ei ex morte ſui beneficiarij: quod etiam fit in multis Belgij locis, vbi illa ſpecies mortmain vocatur, eo quod ob mortem ſubditi manu ſuperioris capiatur. Et Guido Papæ in deciſ. 116. meminit cuiusdam concordiæ factæ inter Priores, & Vicarios perpetuos Epiſcopatus Grationopol.

Poſtremo, grauiſſime, vrget, quòd multis canonibus antiquis decretum eſt, huiuſmodi ſpolia pertinere ad eccleſiam illam quam rexit beneficiarius defunctus: habet enim cap. Placuit, deſumptum ex Concilio Cartag. & relatum, 12. q. 3. Ea omnia quæ acquirit Epiſcopus poſt ordinationem ſuam, intuitu Eccleſiæ ſuæ pertinere ad ipſam, quod antea conſtituerat Iuſtinianus Imp. in ea Nouella quæ incipit. Nos ſemper, inter conſtitutiones græcas noue in latinum verſas. Cui

conſe-

conſequens eſt eo mortuo non pertinere ad ſolum Papam, & c. Pontifices, eadem cauſa & quæſtione deſumptum ex Cõcilio Toletano probat ea quæ donantur Epiſcopo intuitu Eccleſiæ pertinere ad ipſam Eccleſiam eo mortuo, & c. 1. ead. cau. q. 4. deſumptum ex eodem Concil. Tolet. habet, defuncto Epiſcopo, qui habuerit bona Patrimonialia, & ex eis & Epiſcopalibus acquiſierit aliqua, debere ſuccedere ipſam Eccleſiam pro rata in illis quæſitis. Cum ergo illa ſint ſpolia relicta a defuncto quoad partem quæſitã ex bonis Epiſcopalibus, & pertineant per illũ canonem ad Eccleſiã, conſequitur præfata ſpolia iure canonum non eſſe Papæ reſeruata. Ad quod Grego. relatus in c. 1. eadem cauſa. q. 5. ſignificat, ea quæ quidam Epiſcopus cuidam Luminoſæ ancillæ reliquit, eſſe adiudidicanda Eccleſiæ, ſi ea de bonis eius fuerint quæſita. Pondera, quod Grego. qui ea ſcribit, Papa erat, & non ait, ſibi debitum illud ſpolium Epiſcopi defuncti, ſed tantum Eccleſiæ ipſi, vt & in Concilio Hiſpal. relato in c. fixum, eadem cauſa, & q. In hæc verba fuit ſtatutum. Fixum ab hinc & perpetuo mãſurum decernimus, vt Epiſcopus res ſui iuris, quas ante Epiſcopatum, aut certe in epiſcopatu hæreditaria ſucceſſione acquiſi-

uit, ſecundum authoritatem canonicã, cui vult conferat, & quicquid vult de eis faciat. Poſtquam autem Epiſcopus factus eſt, quaſcũque res de facultatibus Eccleſiæ, aut ſuo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non in propinquorũ ſuorum, Sed Eccleſiæ cui præeſt iura deueniant, pondera, verba (Eccleſiæ cui præeſt) ergo non Romanæ, & ita palam conſtituit eccleſiam ſuccedere debere ſuo Rectori in ei' ſpoliis, quin & Gregor. 3. in c. 1. & c. quicunque, de teſtamentis, idem omnino ſtatuit, Imò & Concilium Latera. relatum in c. Cum in officijs, eodem titulo, continet antiquis canonibus idem contineri, & recentiore iure id tenendum per hæc verba ſtatuit. Cum in officiis charitatis primo loco teneamur ijs obnoxij a quibus beneficium nos cognoſcimus receppiſſe: econtra quidam clerici cum ab eccleſiis ſuis multa beneficia perceperint, bona per eas acquiſita in alios transferre præſumant. Hoc igitur quia antiquis canonibus conſtat inhibitum, nos indemnitati eccleſiarum prouidere volentes, ſiue inteſtati deceſſerint, ſiue alijs conferre voluerint penes eccleſias eadem bona præcipimus remanere. Hæc ibi. Per quæ omnia, conſtat, antiquis, & nouis canonibus ſtatutũ, ea quæ de redi-

tibus eccleſiſtaicis q̃ſita relinquit beneficiarius, quæ appellamus ſpolia non reſeruari Sedi Apoſtolicæ, ſed fieri Eccleſiæ beneficiarii defuncti.

SVMMARIVM.

Intellectus, c. Cum uos, de off. ord. nu. 1.

Clauſula poſita in aliqua diſpoſitione, ſiue in principio, ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur, num. 2. Et *quando fallat hæc regula, num. 3.*

Intellectus c. Quia ſæpe, de elect. lib. 6. & c. præſenti, de offi. ord. eod. lib. num. 3.

Diuerſum eſt frequenter id quod fit, & quod fieri debet, num. 4.

Bona eccleſiaſtica deſtituta catholicis adminiſtratoribus, ſpectant ad Sed. Apoſt. nu. 5.

Beneficiarij ſucceſſor, an teneatur ad ſoluenda debita contracta per prædeceſſorem, num. 6.

Beneficiarius prius eſt ſuſtentandus, quàm Eccleſia ipſa, nu. 7.

§. 10. HIS præconſideratis, videtur reſoluendum, Primo, quòd nulla inuenitur conſtitutio antiqua, per quam expreſſe ſpolia beneficiariorum ſint S.S. Apoſt. reſeruata, quod efficaciter probat

inſpectio iurium antiquorum, & prædicta extrauag. Pauli Tertij ſupra. §. 5. relata.

Secundo, poteſt dici, eſſe tacite, & implicite id conſtitutum, tum quod, vt paulo ante dictum eſt, Concilium Lateranen. ſub Leone Decimo declarauit adminiſtrationem bonorum omnium eccleſiaſticorum pertinere ad ſanctam Sed. Apoſt. idque priuilegio diuino eſſe conceſſum Papæ, in magnam Eccleſiæ libertatem primus omniũ affirmauit Innoc. in c. nouerint, de ſent. excom. receptus ab omnibus ibi, & a Cardinal. in c. perpendimus, eod. tit. a nu. 1. & ab alijs alibi: ait enim ipſe Innoc. priuilegio Dei ſolum Papã, & cui ab eo fit facultas, debere adminiſtrare ſpiritualia & eccleſiaſtica iura, & de illis ſtatuere, ꝙ maxime deberent animaduertere omnes Principes, & Primores Chriſtiani, & eorum conſiliarii, & conſequenter conſuluere eorum adminiſtrationem ad ſolum Vicarium eius, qui vnicus eſt, & cui ſoli ſua adminiſtranda tradidit, & ad inſtitutos ab ipſo tantum pertinere, Tum quod præfati dicti Innoc. quod aliqui non ſatis ſuſpiciũt, & declarationis Concilii præfatæ quam forte nondũ nouerunt, ratio irrefragabilis eſt, ꝙ dominium omnium illorũ vere pertinet ad ipſum D. N. IESVM CHRISTVM quod

ita firmiter probauimus in præfata Apolog. q. 1. Mon. 24. adeo ꝙ qui hodie cõtradiceret, perfidus haberi poſſet per Concilium Trid. quod ibi citamus, & ad literam ſcribimus, & conſtat ſolum Papã Vicariũm ſummum vnicum & generalem in gubernandis omnibus pertinẽtibus ad Chriſtum c. cuncta per modum, & c. per principalem, 9. q. 3. & c. 1. de homici. lib. 6. ita quod nullus in illis habeat adminiſtrandi poteſtatem, niſi eam a Papa mediate, vel immediate accipiat, at per nullam diſpoſitionem vel conſtitutionẽ prædictæ S. Apoſt. conſtat prædictorum ſpoliorum adminiſtrationem eſſe alicui alij applicatam, ergo ad eam ſolam pertinent. Nõ obſtant pro contraria parte citata, ad quorum primum reſpondetur, concedendo quidem nullam fuiſſe ante Paulum 3. conſtitutionẽ, quæ ſpeciatim ſpolia S. Apoſto. reſeruaret: fuiſſe tamen legem generalem, ſcilicet præfatam diuinam, per quam ſolus Papa vel quĩ ab eo mediate, vel immediate habet facultatem, poteſt adminiſtrare bona eccleſiaſtica, & cum nulli alij cõceſſerit papa adminiſtrationem ſpoliorum, neceſſario manet illa reſeruata ei.

Ad ſecundum reſpondetur eo modo quo ad primum, per quã reſponſionem exprimitur

tur mens Pauli ſanius forte quam ſit ab alió hactenus expreſſa.

1 Ad tertium reſpondetur, quod, c. illud cũ nos, de off. ord. non loquitur de ſpoliis beneficiariorum præmortuorum, ſed de fructibus, & reditibus tempore vacationis prouenientibus, quæ longe ſunt alia, vt palam eſt, & cõſtat per definitionem ſpoliorum ſupra poſitam. §. 1. Sed replicari poteſt neruoſiſſime ex c. Quia ſæpe, de elect. libr. 6. & c. præſenti. de off. ord. eod lib. quæ loquuntur tã de ſpoliis, quàm de fructibus obueniẽtibus tempore vacationis, prædictum enim cap. Quia ſæpe, loquitur etiã de dimiſſis a mortuis, & d. c. præſenti, de inuentis in bonis mortui, & in vtroque ſubiicitur clauſula quæ habet ea eſſe conuertenda in vtilitatem Eccleſiæ, vel reſeruanda futuro ſucceſſori, & clauſula poſita in aliqua diſpoſitione ſiue

2 in principio ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur, c. ſecundo requiris, de appel. cũ cõcordantijs citatis ibi a gl. & l. talis eſt ſcriptura. §. fi. ff. de leg. 1. cum citatis per gl. Bar. & alios ibi: & ita videtur clauſula præfata referenda tam ad ſpolia mortuorum, quàm ad obuenientia tempore vacationis, ſed reſpondetur negando quod illa clauſula referatur ad (dimiſſa) & (inuenta) quibus nominibus

nibus ſignificantur ſpolia, ſed tantũ ad proxima ſcilicet obuenientia tempore vacationis, quod vt clarè & nouè monſtrem, ſubiicio literam prædicti, c. Præſenti, quæ quoad propoſitum noſtrum ſic habet. Ne Epiſcopi vel aliæ vllæ perſonæ eccleſiaſticæ bona (mo rientibus eorum ſucceſſoribus vel miniſtris) in ipſis inuenta, ſiue vacationis ipſorũ tempore obuenientia, quæ in vtilitatem eorundem expendi, vel futuris ſucceſſoribus debet fideliter reſeruari, occupare, aut in vſus ſuos conuertere quoque præſumant. hactenus in d. c. Præſenti, & ſimilis litera eſt, quoad hoc in d. c. Quia ſæpe, præterquam quod in illo ponitur verbum (dimiſſa) & in hoc verbũ (inuenta) quæ tamen ambo ſignificant eiuſdem generis ſpolia, per quam literam, oſtenditur non obſtare replicationem præfatam, tum quia præfata clauſula remotior eſt ab illis verbis (dimiſſa (& (inuenta) ſignificantibus ſpolia, quã ab aliis ſignificantibus obuenientia tempore mortis, & quamuis regulariter clauſula in vltimo loco poſita, referatur ad omnia præcedentia, per iura in replicatione citata, fallit, tamen quando non eſt
3 eadem ratio, vt referatur ad remota, quæ ad proxima, vt Panor. in d. c. ſecũdo requiris receptus ab omnibus, præſertim Decio, qui

reſolutius alijs loquit, & antea dixerat Bal.ī l. In actionibus.ff. de his qui not. infam.& ī noſtro caſu non eſt eadem ratio imò diuerſa nam nullo iure ſpolia beneficiarij præmortui debentur futuro ſucceſſori qui nullũ ad ea titulum habet,& obuenientia tẽpore vacationis omni iure debentur futuro ſucceſſori, tũ quia præfata regula fallit quãdo clauſula inſeritur proximiori acceſſorie, cauſa demõſtrationis,vel alia ſimili, vt Panor. ibidem ait, quem in eo commendat Decius & nemo reprobat, & ratione firma protegitur, quod in caſu noſtro contingit, nam relatiuũ illud (quæ) per parentheſim & viam demonſtrationis adiungi videtur clauſulæ ſignificanti obuenietia tempore vacationis,& ita non debet referri ad alia præſertim remotiora,& ad quæ nõ eſt, vt dictum eſt, eadem referendi ratio. Tum denique (quæ germana conſideratio eſt) quod verba illa fuerunt deſumpta ex prædicto c.Cum uos,quod nullam de talibus inuentis vel dimiſſis mentionem facit, ſed ſolum de obuenientibus tempore vacationis,de quibus diſponit eſſe conuertenda in vtilitatem Eccleſiæ vel reſeruanda futuro ſucceſſori,& ita apparet per prædicta tria cap.nõ applicari alicui ſpolia beneficiariorum mortuorum, & ita eſt ſolutum

tertium

tertium argumentum pro contraria parte adductum.

Ad quartum vero reſpondetur conceden do quidem, non debere Papam ſine aliqua cauſa tollere vni eccleſiæ bona quæ ſuſtentã dæ illi per ſe vel alium applicauit, ſed negan do, quòd reditus bonorum applicatorum alicui eccleſiæ percepti, vel debiti beneficiario eius viuenti ſint huiuſmodi: quum omnium conſenſu, poſſit ipſe illos in pauperes & alia opera pia etiam ſuam eccleſiam nõ tãgentia in vita impendere, per latè tradita in Apolog. q. 2. Mon. 1. & 7.

Ad Quintum reſpondeo, concedendo qui dem; eccleſiam vel beneficium ſuccedere beneficiario in patrimonialibus in defectum cognatorum, ſed negando, idem eſſe dicendum de ſpolijs, quia ſucceſſio in illis, nulli alij eſt reſeruata ſicut in his, in quibus eſt reſeruata Papæ, vnde ſi Epiſcopus habens patrimonalia ſimul & ſpolia moreretur in Hiſpania nullis cognatis qui ei ſuccederent relictis, certe eccleſia ſuccederet in patrimonialibus, & in ſpolijs Papa, & idem fieret in Italia, & in alijs Regnis in quibus ius ſpoliorum prædictorum ſeruatur, in omnibus cuiuſque ordinis beneficiarijs.

Ad Sextum reſpondeo, argumentum illud

lud fundari in eo quod fit, noſtram autem reſolutionem, in eo ꝙ fieri debet, quod aliquādo & frequentiſſime eſt diuerſum c. Cū
4 iamdudum, de præb. & c. Denique, 4. diſtin. & late tradidimus in d. Apolog. q. 1. Mon. 52. An autem, & quando, contraria obſeruātia poſſit huic noſtræ iuris cōmunis reſolutioni obſtare, ſuo poſtea loco in quarto dubio tradetur.

Ad ſeptimum reſpondeo, eodem modo quo ad ſextum.

Ad octauum reſpondeo, vrgere quidē illud plurimum, ſed reſponderi poſſe capitula illa omnia intelligenda eſſe quoad eas terras, & prouincias, in quibus contraria conſuetudine iuri communi præiudicatum eſt, vel quod conſenſu Papæ expreſſo vel tacito id ſpecialiter in illis terris obtinet, canoneſque illos antiquos de quibus meminit prædictum, c. Cū in officijs, de teſt. intelligēdos eſſe ſecūdū cōſenſum expreſſum, vel tacitū Papæ communicātis ſibi reſeruata cum alijs eccleſijs inferioribus: quin & dici poſſet, mentem prædictorum conciliorum, & canonum, non fuiſſe, negare Papæ ius recipiendi ſpolia ſi uellet præferre ſe eccleſijs, ſed tantū quod eccleſiæ debent præferri cognatis, & aliis ſecularibus uolentibus ſuccedere beneficiariis

ficiariis

ficiariis ex teſtamento, uel ab inteſtato, ſine præiudicio tamen papæ, cui expreſſe uel tacite ipſe non conſentiret. Et ad hoc uidentur tendere illa uerba extrauag. prædictæ Pauli Tertij (& ſi ſatis euidenter conſtet, & appareat prędeceſſorum noſtrorum Rom. Pontif. & noſtrā indubiam intentionem, & uoluntatem ſemper fuiſſe, ut ſpolia huiuſmodi ad dictam Cameram, & non ad alios ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Camera exigerentur, & recuperarentur, &c.

Hactenus ibi, per quæ ſignificatur ſpolia quidem prædicta ſoli Papæ deberi, licèt aliquando ſit contentus vt alicubi maneant beneficiariorū Eccleſiis, dum ipſe non cōtradicit. Ex his infertur primo omnium bonorum Eccleſiaſticorum & fructuum eorum
5 adminiſtrationem quæ Immediatè vel mediate non eſt alij a Papa conceſſa, pertinere ad illum, ex quo ſubinfertur bonorum Eccleſiaſticorum & fructuum eorum quæ nunc inueniuntur in Anglia, & Germania deſtituta a Catholicis adminiſtratoribus, pertinere ad ſacroſanctam eius Maieſtatē: quoniam certū eſt, illa non deberi nunc alicui alij per conceſſionem eius Immediatam, vel mediatam, quum palam ſit, carere illa hæreticos, qui

ea male poſſident. Ex quo ſubinfertur S. D. N. Pium V. recte nuper quibuſdam nobilibus Anglis indulſiſſe poteſtatē certis modis limitatam & oneratam adminiſtrandi bona quædam Eccleſiaſtica per eos poſſeſſa, pertinentia iure antiquo ad quandam Abbatiam prælato & conuentu Catholicis carentem, donec eos habere inciperet, Oritur ex præce-
6 dentibus, præſertim ex reſponſione ad Tertium hic quæſtio, an verum ſit, quod Panor. & frequentior ſententia uidetur affirmare in c. 1. de ſolut. & in c. ex præſentium, de pignor. uidelicet ſucceſſorem beneficij teneri ad ſoluenda debita cōtracta per præceſſorē, non ſolum, ob neceſſitatem Eccleſiæ ſuæ, ſed etiam contracta ob neceſſitatem perſonæ: Addens ſe pluries reſpōdiſſe pro Rectoribus Eccleſiarum, qui in ſuis infirmitatibus multa impenderunt, & debita contraxerunt, quod ſucceſſores tenentur, ad eorum ſolutionem, & idem repetit in c. Ex præſentiū, de pignor: num. 5.

Contra quæ facit prædictum c. 1. de ſolu. quatenus loquitur de debito contracto pro neceſſitate Eccleſiæ, ſignificans a contrario ſenſu, non eſſe idem de cōtracto ob neceſſitatem perſonæ. ſecūdo ꝙ Inno. ibi requirit, vt probentur cōuerſa in utilitatem Eccleſiæ

quod

quod videtur uerius, quam id quod ait Panor. cum Hoſtien. & Cardin. Nimirum, ſufficere ut probentur contracta ob neceſſitatē Eccleſiæ, niſi quando contraherentur ab ipſamet Eccleſia ſiue a populo, vel fabricarijs, ſiue operariis electis legitime, qui ſe nomine illius obligarent, & niſi Rector, deficientibus illis authoritate Iudicis Eccleſiæ nomine pro neceſſitate ipſius conttaheret, per quod poſſent conciliati omnes. Et id videtur ſeruare paxis: Iniuſtū.n. videtur, vt eccleſia cogatur ſoluere debita, quæ ꝑtextu eius neceſſitatis contraheret Rector,& in alia impenderet, quod ſentit Innoc. Tertio, quod nulli videtur id quod Panorm. ait ſtatutum, neque vlla ratio neceſſario concludit id eſſe faciendum. Quarto quod contrarium vbique videtur habere conſuetudo. Quinto quod prædictū cap. Ex præſentiū, non iubet, ut ſucceſſor beneficiarij luat data in pignus ex rebus Eccleſiæ a præceſſore ſuo pro ſua neceſſitate, ſed quod hæres eius ad illorum ſuitionem tenetur, & nuſquam videmus cogi ſuceſſorem beneficii ad ſoluenda debita, etiā pro eccleſiæ, neceſſitate, ſed quod hæres eius ad illorum luitionem tenetur. Et nuſquam videmus cogi ſucceſſorem beneficij ad ſoluēda debita etiam pro Eccleſiæ neceſſitate contracta,

tracta, ſi habet illa bona, & reditus ſuæ fabricæ applicatos. Quare videtur reſoluendum, quod ſucceſſor beneficiarij non tenetur ad ſoluenda illa debita contracta per prædeceſſorem ratione ſuæ perſonæ tãtum, quia hoc nullo iure cauetur. Nec obſtat dicere, quod
7 perſona beneficiarij eſt ſuſtẽtanda priusquã ipſa Eccleſia cap. de his, de eccl. ædifi. Et quòd ad debita pro neceſſitate eccleſiæ contracta tenetur ſucceſſor, ergo a fortiori, ad cõtracta neceſſitate perſonæ, non, inquam, hoc obſtat, quia non eſt eadem ratio, eo quod ad ſuſtentationem beneficiarij illi ſoli reditus ſunt deputati, qui eo viuente obueniunt, in quibus antefertur eccleſiæ quia illi principalius ſunt deputati ad ſuſtentandum eum, quam ad ſuſtentandam fabricam, & pauperes. Ad ſuſtentationem autem eccleſiæ oẽs tam qui eo viuente, quam qui poſt mortem eius obueniunt, ſaltem minus principaliter deputãtur. Et ideo nil mirũ ſi eccleſia præfeatur ei iam mortuo in reditibus poſt mortem eius obuenientibus, qui nullatenus ad eum pertinuerunt. Secundo etiam reſoluendum, quòd ſucceſſor non tenetur ad contracta etiam ratione neceſſitatis eccleſiæ ſi eius ſuſtentatio pertineat ad populum, vel ad aliũ de conſuetudine, vel haberet ſeparata bona,

& reditus ad ſuam fabricam ſuſtentandam ſufficientia. Quod ſatis colligitur ex Decis. capell. Tholoſ. 499. & eius addit. & ex gloſ. optima pragmat. ſanct. in prooemio §. Nam eccleſiarum, verbo Ruunt.

Tertio, quòd per hóc eſt limitandum prædictum cap. 1. vt procedat, quando eccleſia non haberet eiuſmodi bona in fabricam ſeparata, nec onus eius ſuſtentandæ pertineret ad alium, iuſte tamen, ni fallor, reſpondi contra me pridem ſuper ſuſtentatione eccleſiæ pági cui nomen Portodouella, Viſſenſis diœc. commendæ B. Mariæ de Luymilé, quæ eſt membrum admodum celebris Monaſterij Roncæuallis Regni Nauarræ, cuius bonæ partis fabricæ ſuſtẽtatio pertinebat ad populum, ſed quia cauſa quare populus ab initio ſuſcepit illud onus, fuit grande deſiderium pauculorum, qui tunc erant, habendi eccleſiam ſeparatam a matrice, a qua longiſſime diſtabat, & parua quantitas decimatũ, quæ non ſufficiebant ad ſuſtentandum Vicarium & fabricam. Quæ cauſa quum ceſſaſſet poſtea auctis parochianis, & decimas ad omnia ſufficientiſſimas ſoluentibus, viſum fuit iuſtum, vt Cõmendatarius, qui tunc ego erã, ſuſtineret onus ſuſtentandi totam fabricam, & ab eo liberaretur populus. Quod ipſum

iuſtè fieret in multis oppidulis, quæ a paruis initijs multum creuerūt, Et quia principio non ſufficiebant reditus ad ſuſtentandum rectorem & fabricam, popellus recepit in ſe onus ſuſtentandi eam: quamquam ſcio id paucis rectoribus eccleſiarum gratum fore. Quartò, quod ex æquo, & bono reſolui poſſe videtur, quod ſi eccleſia minaretur ruinā vel aliam grandem neceſſitatem pateretur, & reditus eius fabricæ deputati non ſufficerent ad ei ſuccurrendū, beneficiarius quidē cui eſſent ſuperflua, compelli poſſet ad mutuandum ei ad id neceſſaria, ita vt paulatim quotannis illa ei ſatisfaceret de fabricæ reditibus, non tamen poſſet compelli ad ſubueniendum ei gratis, ſi nollet; & ita moderanda videntur, quæ Authores galli aiunt, nempe parlamenta Frāciæ ſolita eſſe compellere Rectores Eccleſiarum, ad tribuendam pro eccleſiarum reparatione tertiam partem, vt habet additio prædictæ decis. Capel. Tholo. 499. nimirum vt procedant quando beneficiarijs incumberet totum onus ſubſtentādi eas, vel quum bona in id dedicata, ad id nō ſufficerent; & per mutuationem prædictam non eſſet ſatis eis conſultum.

SVMMARIVM.

Dubij 2. principaliter hoc commentario propoſiti partem in vtramque diſcuſſio, & eiuſdem reſolutio, nu. 1. & ſeq ac toto. §. 11 &. 12.
Papa bonis Eccleſiaſticis neque inter viuos, neque in vltima voluntate pro libito vti poteſt numero. 1.
Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis Pontificibus; & teſtandi facultates obreptitię cenſendæ, num. 2.
Teſtandi facultas de ſpolijs a Iulio 3. Clericis in Curia decedentibus facta, videtur temperanda, num. 3.
Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conſcientia non admittit, nu. 4.
Bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtratio, vires humanas vnius excedit, num. 4.
Papa licet poteſtatis plenitudinem acceperit, ſocios tamen qui ipſum in ea exercenda iuuent, aſſumere debet, num 5.
Officia ſingula, ſingulis committenda perſonis numero. 5.
Intellectus c. Mandata, de Præſumpt. nu. 5.
Poſſumus ſolum, id quod iuſte poſſumus. nu. 6.
Petrus & alij Pontifices Maximi, cur bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem diuiſerint, numero 6.

Papa oẽs Eccleſiæ res eſſe, quõ intelligẽdũ, n. 7.
Papa in miſſarũ ſolẽnijs, cur vbique & ſemper pallio vtitur, alij verò Prælati minime, nũ. 7.
Axiomata quinque magnopere notabilia. nu. 8.

§. 11. AD ſecundum reſpondeo, quòd prõ parte illius negatiua, nempe, non poſſe Papam prædicta ſpolia reſeruare, facit primo huius cap. contextus, quatenus ex eo in 7. notab. collegimus, non licere Papæ abſque aliqua cauſa, bona & reditus vnius Eccleſiæ tollere illi, & illius rectori, & bñficiario & dare alii Eccleſiæ aut rectori ei⁹ vel bñficiario. Scdo ꝙ ex hoc canone colligit, id quod in primo notab. ſupra collegim⁹, et in Apolo. ꝑdicta, ſupra q. 1. Mon. 27. & 38. & 39. & q. 3. Mon. 6. latius confirmauimus, videlicet, nõ licere Papæ vti rebus, & bonis eccleſiaſticis & ſacris pro libito ſuo, nec inter viuos, nec in vltima voluntate. Et quod cõſtat ſpolia prædicta eſſe res eccleſiaſticas, & ſacra quartæ ſpeciei iuxta doctrinam Thom. 2. 2. q. 99. arti. 3. latius deductam in Apolo. prædicta, q. 1. Mon. 24. & 25.

Pro contraria vero parte, nimirum, poſſe Papam prædicta ſpolia ſibi reſeruare, facit primo, quòd plenaria diſpoſitio, & adminiſtratio

ſtratio omnium bonorum eccleſiaſticorum pertinet ad Papam ipſum, vt definire videtur Concil. Lateranen. ſub Leon. X. ſeſſ. 9. §. & cũ fructuum. Et quòd conſtat, vt proxime dicebàmus, prædicta ſpolia eſſe bona eccleſiaſtica, ſecundo quod Io. 22 in duabus extrauag. quarum vtraque incipit: Cum nonnullæ, de præb. præſupponit, ſe reſeruaſſe ſibi pro aliquot Eccleſiæ neceſſitatibus, fructus primi anni beneficiorũ in toto Orbe Chriſt. vacantium. Et declarat ſub eis quidem non comprehẽdi Epiſcopos, & Abbates, cæteros autem ſic; habentes item beneficia vacantia ipſo iure, per incompatibilium aſſecutionẽ. Ad quam reſeruationem faciẽdam, tanta potentia videtur neceſſaria, quanta requiritur ad ſpolia clericorum ſibi reſeruanda. Tertio quòd prædictus Papa Paulus 3. reſeruauit ſibi ea vbique gentium, vt palam eſt, per partem conſtitutionis eius ſupra §. 5. relatã, cuius factum expreſſe approbauerunt Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & S. D. N. Pius Quintus per extrauagantes ſupra relatas.

Pro concordia horum vtrinque pugnantium, dicendum primo non poſſe quidem papã iuſte prædicta ſpolia reſeruare ſibi, vel alii, ad finem vtendi eis pro libito, in quoſcũque vſus etiam profanos, ſine iuſta cauſa, q.

efficaciter probant duo argumenta ſuperius pro parte negatiua inducta. Ex quo infertur
2 primo, ſurreptitias, vel obreptitias fuiſſe donationes factas ab aliquibus Maximis Pontif. quibuſdá prælatis & aliis de aliquot ſpoliis ſuis, vel alienis, ſine vllo pietatis, vel paupertatis intuitu in finem vtendi eis in vſus, etiam non pios ſine iuſta cauſa, quarum aliquot tenores vidimus in Vrbe, dolentes ꝙ præberent anſam detrahēdi ei quem omnes laudare, venerarique iubentur.

Secundo infertur, adiudicandas etiam eſſe ſurreptitias, vel certe dignas a quibus ſupplicetur, illas teſtãdi facultates, per quas conceditur aliquibus prælatis, & aliis beneficiarijs, vt teſtari poſſint de ſuis ſpolijs in diuites, & ad vſus profanos. Nam ſi papa non poteſt ea in eiuſmodi vſus ſibi reſeruare, quã to minus poterit alijs concedere, vt eius authoritate id faciant? argumento a maiori ad minus negatiue, quod valet, c. ſi Paulus, 32. q. 5. & c. imitare. 6. q. 1.

Tertio infertur facultatem teſtandi de ſpolijs factam a Iulio Tertio clericis in Curia decedentibus, cuius tenor ſupra §. 5. ponitur, eſſe temperandam, quo ad illam partẽ qua
3 continet, vt poſſint teſtari pro libito de illis etiã in diuites, agnatos, & extraneos, in pia, & non

& non pia, ſine vllo pietatis, aut paupertatis intuitu, quia vt ibi monuimus, contrarium efficaciter probauimus in Apolog. prædicta, q. 3. Mon. 3. & 6. Temperanda, inquam, eſt, vt procedat, tantum que ad ſorum exterius, & quo ad finem vitandi moleſtias, quibus Cameræ Apoſt. miniſtri ſolebant moleſtare clericos in Curia decedentes ſuper eorũ ſpoliis, etiam antequã morerentur, partim adnotando illa, & ponendo cuſtodiam nocturnam, & diurnam, ne familiares eorum furarentur, vel amouerẽt illa è domibus in quibus erant, partim occupando aliqua morientis bona, quæ penes eum erant, tanquam ſi eſſent ſua, partim aliis modis, eo quod ſi nõ fuiſſet addita ampliatio illa, prædicti miniſtri dicere poterant eſſe diuites eos quibus relinquebantur ſpolia, & ita cõturbare mortui funeraria, & iura iure ſuccedentiũ ei cõfundere, & litibus grauibus onerare. Quod ad ſorum tamen conſcientiæ, quæ veritate, & vera iuſtitia nititur, non eſt extendenda, nec iure naturali, & diuino contradicente, poteſt extendi, ſicut & multa quæ ad euitanda maiora mala forũ exterius permittit, quæ
4 conſcientia interius non admittit, vt latius quàm alij monſtrauimus in Apolog. noſtra prædicta, q. 1. Mon. 52. nu. 1. & 5.

Secundo principaliter dico, quod non poteſt hodie papa, neque vnquam potuit, poſteaquã mediocriter fuit aucta eccleſia bonis temporalibus in variis orbis partibus reſeruare ſibi ſoli adminiſtrationem illorũ. Tum quia id vires humanas vnius excedit iuxta c. 18. Exod. infra citandum. Tum quia etiã in ipſo naſcentis eccleſiæ initio, quum adhuc parua eſſet, & pauca bona haberet, fuit neceſſarium Petro, & alijs Apoſtolis deligere diaconos, qui ea quæ tunc obueniebant eccleſiæ adminiſtrarent teſte Luc. Act. 6. Tũ quia oportet papam, licet ei tradita ſit plenitudo poteſtatis, iuxta c. Ad honorem, de vſu & Auth. pal. accipere ſibi ſocios, qui eũ
5 in ea exercenda iuuent, iuxta illud Gregorij in c. Mandata cœleſtia efficacius gerimus, ſi noſtra cũ fratribus onera partiamur de præſumpt. per quod ait, ibi gl. partienda eſſe officia, iuxta illud eiuſdem, ſingula officia, ſingulis ſunt committenda perſonis, cap. ſingula. 89. diſt. Cui concordat c. Cum ſingula, de præb. lib. 6. Tum quia Panor. in d. c. Mandata, ſuper glo. 2. ait, non agere ibi, vti gloſ. illa putauit Gregorium de illo mandato cœleſti ad Galat. 6. Alter alterius onera portate, &c. relatum in c. ponderet, 50. diſt. ſed de mandatis cœleſtibus Papæ factis, circa onus paſcendi

ſcendi populum Dei, quæ efficacius implet aſſumendo ſibi multos ſocios, ad imitationem CHRISTI, qui vltra 12. Apoſtolos, delegit 72. diſcipulos, eo quod meſſis erat multa operarij autem pauci Matth. 9. Tum quia Exod. 18. Ietro ſocer Moſis, qui per ſeſe audiebat omnes cauſas omnium filiorum Iſrael, eum reprehendit, dicens, ſtulto labore conſumeris tu, & populus hic, quia vltra vires eſt hoc negotium, ſolus illud non poteris ſuſtinere. Et paulopoſt, prouide, ait, de omni Plebe viros ſapientes, &c. Incõſulte igitur, & non prudenter nec recte ageret nunc, & antea egiſſet papa, ſi poſt auctã, & extẽſam mediocriter Eccleſiam in perſonis, & bonis; per ſe ſolum ea omnia & ſingula adminiſtrare vellet, vel voluiſſet. Ergo nec poteſt, nec potuit illam adminiſtrationem ſibi ſoli reſeruare, quia id ſolum poſſumus, quod commode poſſumus ca. faciet homo,
6 22.q.2. & l. Nepos proculo. ff. de verborum ſignifica.

Tertio quod Petrus, & alij Pontif. Max. videntes id eſſe neceſſarium diuiſerunt per ſe immediate, vel per alios mediate bonorũ eccleſiaſticorum, & eorum fructuum adminiſtrationẽ variis eccleſiis in variis locis conſtitutis deſignãdo diœceſes epiſcopis, & pa-

rochias presbyteris, & aſſignando eis ſuſten tādis bona intra illas diœceſes, & parochias contenta, vt late traditur in c. 1. 13. q. 1. Vnde prædictum Cōcil. Lateran. ſub Leone X. ſeſſ. 9. §. Et cum fructuum, non continet, ad ſolum papam pertinere plenariā fructuum beneficiorum eccleſiæ adminiſtrationē, ſed quod pertinet ad illum, & alios beneficia canonice tenētes. Vnde licet in oīm beneficiorum fructuū adminiſtratione cōcurrat papa mediate, vel īmediate, directe, vel indirecte, caſualiter, vel regulariter, authoritatiue, vel miniſterialiter, & multorum adminiſtratio ad ipſum ſolum pertineat, quàm plurimorum tamen, imò fere omnium bonorum fructuū pertinētium ad beneficia quæ per eum, vel alios conferuntur, uel aliàs dantur, adminiſtratio pertinet regulariter, & immediate ad beneficiarios. Ex quo infertur modus in-
7 telligendi canonicus illius dicti, Thomæ, a multis laudati, in ſecunda ſecundæ, q. 100. artic. 1. ad ult. videlicet, omnes eccleſiæ res eſſe papæ tanquam principalis diſpenſatoris, & non tanquam domini, & poſſeſſoris, quæ omnia, ſunt verba eius. Modus item intelligendi eius quod uulgus ait, declaratum eſt ſe in prædicto. Concil. ſub Leone X. plenam adminiſtrationem omnium bonorum eccle-

ſiæ pertinere ad papam. Modus item intelligendi illius quod habet prædictum c. Ad honorem, de Auth. & vſu pal. nempe, ſolus Romanus Pontifex in miſſarũ ſolemniis pallio ſemper vtitur, & ubique, quoniá aſſum ptus eſt in plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis, quæ per pallium ſignificatur. Alii autem eo nec ſemper, nec ubique, ſed in eccleſiis, ſuis, in quibus iuriſdictionem eccleſiaſticam acceperunt, certis debent uti diebus: quoniam uocati ſunt in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis, et probatur per c. Cuncta per mundum, & c. per principalem, 9. q. 3. Illius item, quod multi dixerunt, Plenam, & liberam diſpoſitionẽ beneficiorum, & fructuum eorum pertinere ad papá, eſſeque ipſi in eis pro ratione uoluntatem, iuxta glo. ſolemnem. c. ſi gratioſe, de reſcript. lib. 6. & id genus alia, quæ libranda, & determinanda ſunt per proxime dicta, & ſupra eod. c. notab. 7. §. 4. tacta, & per reſoluta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 24. & Mon. 25. & 27. & 38. & 50. libranda ſunt, inquam, per has ueritates.

8 Prima eſt, quod uerum dominium omnium bonorũ eccleſiaſticorũ eſt penes ſolũ CHRISTVM D. N. & non penes ullos eccleſiaſticos etiam Pontifices Maximos, ut monſtrat

ſtratur, & declaratur in d. Mō. 24. Scda q̄ ſola & tota eorū adminiſtratio eſt penes Papā immediate à CHRISTO ei tradita. Tertia quod penes ſolum Papam eſt adminiſtratio illorum fructuum, & bonorum, quorum adminiſtrandorum titulus nulli alij mediate nec immediate eſt ab eo conceſſus.

Quarta quod abſolutior poteſtas adminiſtrandi remanet penes eum quo ad ea quorū adminiſtrandorum titulus canonicus nulli alij eſt tributus quam aliorum, in quibus etiam alius habet canonicū titulum argum. c. Niſi cum pridem, §. Intueri, de Renun. & eorum quæ per illud aſſeruit Cardinal. in conſilio 141. & nos ſupra eod. notab. 7. §. 3. adduximus.

Quinta quod remanet penes eum, quoad ea quorum adminiſtrandorum titulorum etiam alij habent, ſed longe ſtrictior quam in alijs, quia licet iuſta de cauſa poſſit alienare, vel authoritatem id faciendi præſtare, & ob delictum, & aliam iuſtam cauſam illa tollere ab eis qui ea canonice acceperunt, non tamen poteſt iuſte diſponere, de fructibus & reditibus illorum, etiam in vſos pios, niſi ex aliqua grandi cauſa ſine conſenſu beneficiariorum, per ea quæ ſupra eod. cap. notab. 7. §. 3. adduximus.

SVM-

SVMMARIVM.

Eccleſiaſticos fructus, & reditus male percipientes, quid agere oporteat, num. 1.

Beneficia tenẽtes ſine canonico titulo, quid de fructibus perceptis agere conueniat, num. 2.

Fructuum eccleſiaſticorum alij obueniunt vacante beneficio de Iure, & de facto, eorumque differentia, num. 3.

Remedia tria obtinendi abſolutionem ab obligatione reſtituendi fructus eccleſiaſticos varijs ex cauſis male perceptos, num. 4.

§. 12. EX prædictis infertur primo non male me cõſuluiſſe aliquoties quibuſdam qui male ceperunt, uel male retinebant fructus, & reditus aliquot per
1 tinentes ad beneficiarios aliquorum benefi-
ciorum, videlicet, quod non ſufficeret eis 2
componere ſe cum Cam. Apoſt. uel commiſſario Curciatæ habente poteſtatem componendi de fructibus beneficiorum male perceptis ſed oportere eos reſtiruere illos male p̃ceptos ipſis beneficiarijs ad quos eorum diſpenſatio, & diſpoſitio ratione titulorum ſuorum pertinebat, modo adhuc illi uiuerẽt. Imò nec ſi iam mortui eſſent, & in uita

vel

vel in morte in aliquos uſus pios, eos ſpecia tim, vel generatim donaſſent, vel iuſte ad opera pia in morte reliquiſſent uigente conſuetudine talia relinquendi. Imò nec ſi non donaſſent, neque reliquiſſent, ſed aliquo reſpectu eorum quæ tangũtur in Apolog. prædicta q. 3. mon. ult. eſſent facta patrimonialia, vel quaſi patrimonialia, vel talia quæ bono iure ipſi potuerunt relinquere ſuis hæredibus ſine intuitu pietatis, vel paupertatis, quia tunc hæredibus eſt ſatisfaciendum, arg. c. Cum tu, de Vſur. & c. Ea te, de iuretur. Secũdo infertur, iuſte quoq; me cõſuluiſſe beneficiarijs qui tenuerũt beneficia ſine canonico titulo ſaltem ab initio habito, ſuæ obligationi ſatisfacere, reſtituendo fructus medio tẽpore male perceptos Cameræ Apoſt. vel certe componendo ſe cum illa. Quoniam omnium bonorum Eccleſiaſticorum & fructuum 1

2 eorum adminiſtratio, quæ non eſt conceſſa alicui particulari a Papa immediate, vel mediate, pertinet ad ipſumſolum per prædicta At nullo iure conceſſa uidetur diſpenſatio fructuum prædictorum ulli alij quam Papæ, quia nullus alius habet titulum canonicũ, ergo pertinet ad eum ſolum. Contra hoc tamẽ facit, quod uidentur deberi futuro ſucceſſori, hoc eſt, illi qui primus poſt eum beneficium

neficium illud canonice adeptus fuerit; vel quod debent uerti in utilitatem Eccleſiæ per c. Cum vos, de off. ord. & per c. Præſenti, eodem titul. lib. ſexto & capit. Quia ſæpe, de electíon. eodem libro 6. Nec ſatisface re uidetur, id quod ſcio aliquando viro cuidam doctiſſimo ſatiſfeciſſe, videlicet quod illa capitula non agunt de fructibus beneficiorum male a beneficiario perceptis, ſed de fructibus obuenientibus tempore vacationis, & bene perceptis ab Oeconomo ad eorum cuſtodiā legitime deputato, uel male a raptore aliquo, vel fure, vel ab alio huiuſmodi perceptis, Non, inquam, hoc ſatisfacit, quia toto tempore quo beneficiū poſſeſſum eſt ſine titulo canonico, ſaltem ab initio habito, vacauit, & ita omnes fructus percepti tempore quo illa beneficia ſine canonico titulo poſſidentur, dicuntur obuenire tempore vacationis, & ita debent reſeruari futuro ſucceſſori, vel in vtilitatem Eccleſiæ conuerti. Ac cōſequenter eorum diſpēſatio ad aliū quam ad Papam pertinere videtur. Reſpondeo igitur ad argumentum, quod non eſt eadem ratio de vtriſque, quoniam alij obueniunt uacante beneficio de iure, & de facto,
3 alii vero tempore uacationis de iure & non de facto: & iō nō uſque adeo debentur futuro ſuc-

ro ſucceſſori, ac alij tempore plenæ uacationis obuenientes, Vnde arbitror, & , mea ſentẽtia, iuſte, fructus quidem illos male perceptos, conuerti poſſe in utilitatem eccleſiæ, uel futuro ſucceſſori reſeruari, attento quod uere tempore uacationis obuenerunt. Et nihilominus antequam in utilitatem Eccleſiæ conuertantur, & antequam reſtituatur futurus ſucceſſor, & illi tradantur, pertinere ad diſpenſationem Papæ. Attento quod licet illa beneficia de iure uacent, de facto tamen non vacant, & licet nemo ſit eo tpe legitimus eorum adminiſtrator ob defectũ tituli canonici, quo adminiſtratio legitima conceditur, eſt tamen, qualis qualis, & putatiuus adminiſtrator eorum, & itá non pertinent tam pleno iure ad futurum ſucceſſorẽ, quam illi qui obueniunt tempore quo uacãt de iure & de facto. Cui ſententiæ arridere ui detur praxis Romana, qua ſummus pœnitentiarius frequenter remittit huiuſmodi beneficiarios ad ſe cum Camera Apoſt. componendum Cuius ratio nunquam, quod ſciã, hactenus adeo exertè reddita eſt, nec videtur poſſe hauriri iuſtius, quam ex prædicta conſideratione. Ex quibus ſubinfertur, eum qui
4 poſſedit beneficium ſine canonico titulo, ſaltem ab initio habito, puta, quia erat irregularis

gularis, excommunicatus, vel ſuſpenſus, vel aliàs inhabilis tempore collationis ei factæ per eum qui non potuit eiuſmodi defectum tollere, vel ſaltem non abſtulit, habere tria remedia quibus abſoluatur, ab obligatione reſtituendi fructus illos male perceptos.

Primum eſt componere ſe cum Cam. Apoſt. Alterum conuertere illos in vtilitatem Eccleſiæ ſuæ, vel beneficij, 3. tradere illos futuro ſucceſſori. Et contingere poteſt, ut aliquo reſpectu unum illorum magis conueniat ei, quam aliud. Nam per compoſitionem cum Camera, magna pars ſolet remitti, quum tamen per conuerſionem in utilitatẽ Eccleſiæ nihil remittatur: futurus autem ſucceſſor poteſt eſſe adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera; ſed nec illa, nec ille poſſunt ei remittere iuſte ſi eſt diues, cum facultate conuertendi eos in uſus profanos, uel non pios, quoniam nec ipſi id facere poſſunt, per late adducta in Apolog. prædicta q. 1. mõ. 27. & 38. & ſeq & q. 2. mon. 7. & nemo dat quod non habet, c. Quod autem, de Iur. patron. & l. ſi vniuerſæ. C. de legat. Subinſertur etiã, quod ſi quis (quod quotidie contingit) obtineat a ſancta ſed. Apoſt. narratis narrandis, con-

firma-

firmationem tituli quo beneficium poſſidet & quatenus opus eſt, nouam conceſſionem, nihil tenebitur reſtituere, ſi facta eſt ei gratia, ſine obligatione ad ſe cum Camera componendũ, ſed ſolum tenebitur eos ita impendere, ac ſi obueniſſent ei poſtea quam illam nouam conceſſionem obtinuit, & ita impendere illos in honeſtam ſui ſuſtentationem, vel in pios vſus, quoniam per obtentionem huiuſmodi gratiæ, ipſe conſtituitur primus ſucceſſor, cui fructus illi reſeruari, & tradi iuſte poterant. Non otioſe ſupra toties repetij illla verba (ſine canonico titulo ſaltem ab initio habito) nam maioris quæſtionis eſt, an idem ſit dicendum de fructibus perceptis ſine canonico titulo ab illo qui a principio quidem habuit illum, ſed poſtea per negligentiam ordines ſacros accipiendi iuxta c. licet canon., de Elect. lib. 6. vel impatibilitatem c. De multa, de Præb. & Extrauag. Execrabilis, Ioann. 22. eod. titulo, uel hæreſim, c. 2. de Hæret. lib. 6. vel ab anno. 1568. crimen neſandum contra naturam, per Extrauag. nouam S.D.N. Pij. V. uel alias cauſas, ſeu ſtatuta, & leges particulares ipſo iure amittuntur. Et quidem quo ad forum exterius idem omnino eſt dicendum, & etiam quo ad forum conſcientiæ, ſi teneremus illas

pœnas

pœnas ipſo iure incurſas deberi in foro conſcientiæ, ſi autem contrarium teneremus, contrarium eſſet dicendum, ſed quia huius rei definitio, altiorem exigit indaginem, ideo illam remitto in Commentariolum cap. fraternitas, 12. q. 2. quo proponimus omnia quæ frater Alfonſus Caſtrenſis in duobus libris de lege pœnali tradit, perpendere, contrahere, ac declarando definire.

SVMMARIVM.

Dubij tertij principaliter hoc commentario propoſiti breuis reſolutio, num. 1.

Spoliorum adminiſtratio ſoli Papæ eſt reſeruata, numero 2.

§. 15. Ad tertium dubium principale videlicet, an papa ſibi eiuſmodi ſpolia reſeruauerit? reſpondeo affirmatiue vt palam cõſtat ex conſtitutione præ-
1 fata bonæ memoriæ Pauli 3. approbata per Iulium 3. Paulum 4. Pium 4. & S. D. N. Pium V. vt ſupra oſtendimus ex fragmẽtis conſtitutionum eorundem ſupra relatis. Cõſtat etiã, & efficaciter colligitur, ex illa theo-
2 ria ſuperius aſſerta, nempe, quod ad ſolum Papam, pertinet omnium bonorum, & fru-

ctuum eccleſiaſticorum adminiſtratio, quæ nulli alii iure debetur. At p̄dicta ſpolia ſunt bona eccleſiaſtica quorum adminiſtratio ad nullum alium quam ad Papā iure pertinet: ergo eorū adminiſtratio ei ſoli eſt reſeruata. Non obſtat dicere, ꝙ ſpoliorum adminiſtratio pertinere videatur ad futurum, ſucceſſorem per c. Cum vos, de off. ord. & c. Præſenti, eod. tit. lib. 6. & c. Quia ſæpe, de elect. eod. lib. 6. per reſponſionem quæ data eſt ad ea ſupra. §. 7.

SVMMARIVM.

Dubij quarti principaliter hoc commentario propoſiti reſolutio nu. 1. & toto. §. 14. & 15.
Conſuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinam excuſare poteſt, nu. 1.
Conſuetudo an induci poſſit, contra legem etiam humanam decreto irritante munitam, num. 2.
Decreti irritantis efficacia, nu. 2.
Conſuetudo non valet contra legem humanā prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, num. 3.
Iura conſuetudinis authoritatem fouent, nu. 4.
Beneficiarij de ſuperfluis redituum eccleſiaſticorum teſtari cur vetentur. num. 5.
Conſuetudo vel priuilegium Papæ teſtādi de ſpolijs

liis ad opera pia a peccato excuſat.nu.6.
Conſuetudo & priuilegium Principis contra legẽ humanam valet.nu.6.
Conſtitutio Papæ poſterior licet deroget priori eiuſdem contrariæ, non tamen derogat conſuetudinibus contrarijs, ſi rationabiles ſunt, num.7.
Conſuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis.num.7.
Legem humanam omnem, quatenus humana eſt, conſuetudo tollere poteſt, num.8.

§.14. AD quartum dubium, videlicet. An conſuetudo non ſoluendi ſpolia Papæ, excuſet? Reſpondeo pro eius parte negatiua facere primo, quòd qui
1 contrauenit legi, peccat, c. Nam cõcupiſcentiam, de conſti. c. Qui peccat, 23. q. 4. & qui capit ſpolia ſine authoritate Papæ cõtra prædictam legem Pauli 3. relatam. §. 5. facit. Secundo quòd nulla conſuetudo poteſt quenquam excuſare contra legem naturalem, vel diuinam c. Mala, c. veritate, & melius in c. ſi cõſuetudinẽ 8. diſt. At prædicta lex Pauli 3. potius eſt lex diuina, quam humana, quia infertur in bona conſequentia ex illa lege diuina de qua ſupra §. 4. nimirum quod; omnium bonorum eccleſiaſticorum adminiſtra

 tio

tio immediate conceditur a Deo Papæ. Et nemo alius poteſt habere illorū adminiſtrationem, niſi concedatur illa ei a Papa mediate, vel immediate, & quod vt ſupra eodem §. probatum eſt, omnia ſpolia ſunt bona eccleſiaſtica & eorum adminiſtratio nulli alij eſt a Papa conceſſa, quæ neceſſario conſequitur lege diuina, eam ad ipſum ſolum Papā
2 pertinere. Tertio quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam nō videtur poſſe induci conſuetudo validā, tum per c. ſtatutum. §. fi. de reſcriptis lib. 6. adiuncto dicto Guilielmi a montelaud. in clemen. ſi Romanus, ſuper verb. cura, de præben. relati a Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet. Decretum irritans eſt penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, & occultiſſima afficiens, & aſtringens, nā eſt tam malignantis naturæ, quòd quicquid inuenit, deſtruit, & in oppoſitum ducit. Vnde nec conſenſu partium cōtrarium induci poſſe videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi Panor. in c. Dilecto, de præb. & glo. in verb. committantur, prædicti c. ſtatutum, in princ. Tum quia
3 etiam cōtra legem humanam prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, non valet conſuetudo: iuxta. l. 1. & 2. C. Ne fideiuſ.

fideiuſ. dot.dentur, vt tradit Bal. Nouel. de dote, ſexta parte 21. priuilegio, 13. limitatio
4 ne, facit lex non dubium, C. de leg. cum traditis ibi per Iaſ. col. 4. Pro contraria parte faciunt primò omnia iura quæ conſuetudinis authoritatẽ fouent c. cõſuetudo. 1. diſt. l. Minime, & l. de quibus, ff. de leg. l. 2. C. Quæ ſit long. conſuet. cum ſimil.

Secundo, quòd eum qui contrariũ tenuerit oportebit dicere, quòd omnes fere eccleſiaſtici Hiſpani, Galli, & Germani pereũt, in Regnis enim Hiſpaniæ caſtellæ ſubiectis, ſola Epiſcoporum ſpolia ſoluuntur Papæ, in aliis autem nulla: imò neque in parte Hiſpaniæ Regno Portugalliæ ſubiecta. Pro reſolutione integra dico primum, conſuetudinem quæ haberet vt in præfata ſpolia ſuccedant alii quam Papa ſine pietatis vel paupertatis intuitu ad effectũ vtendi eis ad profana, tanquam aliis profanis, non valet, quia illa eſſet contra legem naturæ, de non furando, neq; vtendo re aliena inuito Domino, in alium vſum quàm conceſſum, iuxta ea, quæ allata fuerunt in Apolog. prædicta (cuius appẽdix eſt iſte commentarius) q. 1. Mon. 27. & 38. & 39. Tum quia eadem ratio qua vetantur beneficiarii teſtari de ſupfluis redituũ eccleſiaſticorum ad profana, concludit, vt nemo

eis iuſte poſſit in ſpoliis ſuccedere profane, id eſt tanquã in pa̅trimonialib' profanis ad vtē-
5 dū eis profanè.i.ſine pietatis, & paupertatis intuitu, ratio.n.qua vetãtur teſtari bñficiarii de ſupfluis redituū eccleſiaſticorū, eſt, quia lege naturæ vetatur, ne quis re aliena in aliū vſum quã conceſſum vtatur, & quod ſuperflua redituum eccleſiaſticorum ſunt deputata in vſum pauperum, & alia pia opera. Cū ergo ſpolia ſint illa quæ beneficiariis ſuperfluunt, conſequens eſt, de illis non poſſe aliter diſponi, nec in illis aliter ſuccedi, quàm in reditibus Eccleſiaſticis.

Secundo dico, quòd excuſaret conſuetudo legitime præſcripta, vel priuilegium Papæ, quibus beneficiariorū ſpolia cederent in opera pia, ſicut & conſuetudo ad teſtandum in ea, valeret, quia id nullatenus repugnat le-
6 gi naturali, nec diuinæ, vt in Apolog. præfata q. 2. Mon. 2. & 7. probatum fuit, licet repugnet legi humanæ, contra quam conſuetudo, & priuilegium Principis valere poteſt, c. fi. de conſue. & c. Propoſuit, de conceſ. præben. & c. priuilegia, 3 diſt. Pro hoc dicto videt caſus in literis Pauli 4. datis anno 1550. 8. Februarii & etiam Pii 4. dat. anno 1560. 30. Iulii ſupra §. 6. relatis, quatenus a ſua diſpoſitione excludunt ſpolia quorundam beneſi-

neficiariorum, quibus priuilegio, vel conſuetudine teſtari licet. Faciunt etiam literæ eiuſdem Pii 4. datæ anno 1560. 25. Maii relatæ ſupra in eod. §. 6. quatenus a ſua diſpoſitione excludunt a contrario ſenſu ſpolia beneficiariorum quibus eſt facultas teſtandi, quæ quo ad opera pia contingere poteſt ex priuilegio vel conſuetudine, vt in prædicto Mon. 2. & 7. q. 2. prædictæ Apologiæ oſtenditur. Tertio quod prædicta Extrauagans Pauli 3. licet videatur abſtuliſſe conſuetudines omnes quibus ſpolia cederent in vſus profanos, non tamen videtur derogaſſe conſuetudinibus quibus cederent in pios: per c. 1. de conſtitu. lib. 6. quatenus habet, quòd licet cō-
7 ſtitutio Papæ poſterior deroget conſtitutioni eiuſdem priori contrariæ, non tamen derogat conſuetudinibus contrariis, ſi ſunt rationabiles. Cum ergo conſuetudo qua beneficiariorum ſpolia profanis vſibus applicantur, ſit irrationabilis, quippe quæ ſit contra legem naturalem, vt monſtratū fuit in Apologia prædicta, q. 1. mon. 17. & 38. & 39. & q. 2. Mon. 2. & 7. & conſuetudo qua illa cederent in pia ſit rationabilis, vt quæ ſit contra legem humanam tantū, vti in prædictis monit. ſatis oſtenditur, conſequens eſt, hanc non abrogaſſe, illam vero ſic.

Per quæ tria dicta, conciliari poſſunt fundamenta pro vtraque parte adducta, nam quæ adducta fuerunt pro parte negatiua, videlicet, quod conſuetudo non poteſt excuſare, intelliguntur de conſuetudine irrationabili, ea vero quæ pro parte affirmatiua, de rationabili, quæ definiri poteſt eſſe illa quæ nō eſt contra legem naturalem vel diuinam directe vel indirecte, licet enim recēpta glo. præfati. c. 1. de conſtit. lib. 6. in verbi rationabilia, dixerit eſſe relinquendum iudicis arbitrio: Quæ conſuetudo dicenda ſit rationabilis & quæ irrationabilis, nullam tamen regulam ad id arbitrandum inuenio aptiorem & generaliorem, licet multa ſpeciatim congerantur a multis in. l. De quibus ff. de leg. & in l. 2. C. Quæ ſit longa conſu. & in d. c. 1. de conſt. lib. 6. & in c. fin. de conſt. præſertim per Rochum, quam illam quæ olim viſa fuit nobis aptiſſima in d. c. fin. videlicet quod omnis & ſola conſuetudo quæ directe vel indirecte repugnat legi naturæ, vel diuinæ, eſt irrationabilis, quæ nullatenus induci poteſt, quæ regula colligitur ex c. illa, 12. diſt. ibi, quod neque contra fidem Catholicam, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habēdum. Colligitur & ex eo, quod quicquid

& ſolum

& ſolum id quod lege humana ſtatui poteſt, conſuetudine quoque induci poteſt. Tum ar gu. c. Ius ciuile, & c. Conſuetudo 1. diſtin. adiunctis c. erit autem lex 4. diſt. & c. Quæ contra mores 8. diſt. Tum quia eadem pote-ſtate nituntur lex humana, & conſuetudo, quia ſolum differunt in eo, quod illa nititur expreſſo conſenſu potentis facere legem, hęc vero, pacito eiuſdē d. l. de quibus ff. de leg. & d.c. Conſuetudo 1. diſt. & tradit Innoc. in c. ex parte, de conſuet. Tum quia id ſatis ſi-gnificat c. omnes 1. diſtin. ibi, humanæ le-ges moribus conſtant, quo ſignificatur, mo rem qui eſt conſuetudo c. mos eſt, ead. diſt. eiuſdem eſſe potentiæ, cuius eſt lex. Cui al-ludit etiam id quod Gratianus ſub eo. c. oēs, ait, quod nomine legis humanæ, mores iure conſcripti, & traditi intelligantur. Tum quod multo majore tempore ab orbe condi-to vixerunt homines conſuetudine, & mo-ribus tacite traditis, quam legibus expreſſe conſtitutis vt ex ſacris, profaniſq; literis col ligitur. Tum quod quicquid eſt quæſibile per priuilegium, eſt quæſibile per conſuetu-dinem ſpecialem, vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis c. Catholica 11. diſt. c. ſuper quibusdam, de uerb. ſig. l. Hoc iure, §. Ductus aquæ ff. de aqua quot. & æſt.

& æſt; & tradit Fel. in cap. Accedentes, de præſcript. citans alios, cuius dicta licet alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent, re verá tamen ad hoc reduci debent, vel ſibi cõtradicunt. Nam etſi in aliquibus caſibus cõſuetudo, præſertim memorialis, nõ poſſit aliquid inducere, contradicente lege illius inductioni, non tñ ideo id accidit, quia cõſuetudo de ſe id non poſſit inducere, ſed quia a maiore poteſtate impeditur, ne id faciat, per quod tollitur argumentum quod ex c. Contrá morem, 100. diſt. & aliquot alijs formari poteſt. Cùm igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci, quicquid per legem humanam induci poteſt, arg. c. Priuilegia 3. diſt. & c. cuncta per mundũ, 9. q. 3. & c. Propoſuit, de conceſſ. præb. conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinem idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanam id ſolum cõſtitui non poteſt, quod eſt contra legem naturalem, vel diuinam, directe vel indirecte, arg. c. ſunt quidá, 25. q. 1. Clem. paſtoralis, de re iud. ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra eaſdem leges directe vel
8 indirecte fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuſta l. Item ſi verberatum, ff. de rei

de rei uend. & l. Lucius. ff. de Euict. ita & conſuetudo l. Venditor §. ſi conſtat ff. com. præd. de quo, & alijs ſimilibus, late Fel. poſt alios c. Quæ in Eccleſiarum, de conſt. a nu. 26. Non obſtat huic reſolutioni, quod omnis lex iuſta eſt rationabilis c. erit autem lex, 4. diſt. & l. Inter claras C. de ſumm. Trinit. ergo omnis conſuetudo iuſtæ legi contraria, erit irrationabilis, quia contraria de cõtrarijs dicuntur arg. c. Sciendum, 8. q. 1. l. et ſi cõtra, ff. de Vulg. Non, inquam, hoc obſtat, quoniam licet vno & eodem reſpectu non poſſint eſſe duo contraria rationabilia, diuerſis tamẽ poſſunt eſſe talia, arg. c. Quanquam 2. q. 1. & gloſ. notabilis in c. deliberatione, de off. leg. lib. 6. verb. Electionis, quatenus probant, quod hoc eſt eſſe vnum & idem maius & minus altero diuerſis reſpectibus. Non obſtat etiam dicere, quod omnis cõſuetudo cui ius reſiſtit, eſt irrationabilis ſecundum gloſ. ſolemnem & receptam c. 1. de conſt. lib. 6. quia id procedit, quando ius reſiſtit ei declarando eam eſſe irrationabilem, & corruptelam, non autem quando ſolum reſiſtit eã tollendo, vel iubendo ne inducatur, eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius ſit, vt colligitur ex gloſ. Clem. fin. de elect. Et ſatis ex Domini. in d. c. 1. de conſt.

conſt. lib. 6. nu. 30. Cum ergo præfata conſuetudo, de qua loquimur, nẽpe qua applicantur ſpolia pijs operibus, aut pijs viris, quo illa pijs vſibus applicent, non ſit directe, nec indirecte contraria legi naturali, vel diuinæ, poteſt eſſe rationabilis & valida. Nec obſtat, quod nos ſæpe diximus tam in Apologia prædicta q. 1. Mon. 24. quam ſupra eod. reſpondendo ad primum dubium quod tota adminiſtratio bonorum eccleſiaſticorum, & conſequenter ſpoliorum, lege diuina ad ſolum Papam pertinet, eo quod CHRISTVS verus eorum dominus, immediate illam ei conceſſit, & per eum ſolum & alios quibus ille ſuam poteſtatem cõmunicat, eſt exercenda, & per conſequens non per illum cui ſola cõſuetudo eam concedit. Non, inquam, hoc obſtat, quoniam conſuetudo rationabilis, eſt iuſtum medium per quod Papa ipſe illã communicat: nam & tota iuriſdictio eccleſiaſtica fuit data Papæ à CHRISTO, c. In nouo. 21. diſt. & c. omnes, 22. diſt. Quæ tamen non ſolum communicatur a Papa p titulos epiſcopales, & alios beneficiales, ſed etiam per conſuetudinem: nam cõſuetudo iuriſdictionem dare poteſt, per tex. expreſſum in c. Duo ſimul, de off. ord. & c. Cum contingat cũ gl. cui alias 5. ſimiles citat

citat ibi Fel. de for. compet. &c. Conqueſtus, 9. q. 3. in quibus omnibus illud adnotant doctores.

SVMMARIVM.

Conſuetudine extante vt fructus primi, vel ſecundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere ſecularibus, quo ditiores fiant. num. 1.

Modum ſuæ rei traditioni, vnuſquiſque adijcere poteſt. num. 2.

Spolia per diſpoſitiones inter viuos, vel vltimas voluntates aliâ reſpectu quàm pietatis, vel paupertatis poſſidentes, Sedi Apoſt. illa reſtituere tenentur, num. 3.

Spolia poſſidentes etiã per vltimas voluntates, et intuitu pietatis, vel paup̃tatis, ſine priuilegio vel conſuetudine ad piã teſtandi factas, ad reſtitutionem tenentur, num. 4.

Callandrus Luſitanus Doctor inſignis, num. 5.

Remiſſio magnæ quantitatis a quodam prælato de reditibus Eccleſiaſticis cuidam diuiti ſine pietatis, vel paupertatis intuitu facta, inualida, num. 5.

Remiſſio debiti, eſt donatio, num. 5.

Ex

§.15. EX proxime dictis infertur erudite admodum dixiſſe Zenzelinum in gl. Extrauag. ſuſcepti, Io. 22. de ele. in verb. Eccleſiis, & verbo, per
1 ſonis, quod extante conſuetudine vt fructus primi, vel ſecundi anni cedant beneficiario, præmortuo, non debent cedere ſecularibus quo ditiores fiant, ſed quo debita defuncti ſoluant, & eius funeralia peragant, uel quo in pauperes diſpẽdant: quoniã eiuſmodi fructus ſpolia ſunt, vt patet ꝑ definitionẽ ſupra eod. §. 1. poſitã. Et cõſuetudo quæ haberet ut illa cederent ſecularibus diuitibus, eſſet irrationabilis, per dicta in §. ſupra proximo. Conſuetudo vero vt ea cederent ſoluẽdis debitis uel funeralibus explendis, quæ ſunt opera pia, eſſet rationabilis, per prædicta; licet ſecus eſſet de ſtatuto in fundatione a ſeculari poſito: quia id quod per illud reſeruaretur patrono, etiam laico, deberetur illi, etiamſi diues eſſet, vt ait prædicta gloſ. & probatur per c. Eleutherius. 18. q. 2. & c. præterea, de Iur. patr. cum eis adnotatis, quia quilibet poteſt adijcere modum ſuæ rei tra
2 ditioni. cap. Verum, de cond. appoſ. cum citatis ibi per gloſ. & Doct.

Secundo infertur, quod excuſaret conſuetudo quæ haberet vt ſpolia conuertantur

in vtilitatem eccleſiæ cuius erat beneficiarius, imò & illa q̃ haberet, vt futuro ſucceſſori reſeruarentur, ad diſpendẽdum in ſuos vſus decentes, vel opera pia, ſicut & fructus ſuo tempore obuenientes, quia hæ conſuetudines ſunt rationabiles, & conſequenter non videntur ſublatæ, per prædictam extrauag. Pauli 3. per prædictũ 1. c. de conſti. lib. 6.

Tertio infertur, omnes illos qui poſſidẽt ſpolia beneficiariorum cuiuſcumque gentis per diſpoſitiones inter viuos, vel vltimas vo-
3 luntates alio reſpectu quàm paupertatis, vel pietatis, teneri ſaltem in foro conſcientiæ ad reſtituendum ea ſedi Apoſt. quia per prædictam extrauag. ſublatæ fuerunt conſuetudines priores irrationabiles ei contrariæ per prædictum. c. 1. de conſt. lib. 6. quarum de numero ſunt illæ quæ diſponũt vt in bonis eccleſiaſticis ſuccedãt laici diuites ſine paupertatis vel pietatis intuitu, ut prædictum eſt.

Nec obſtat, quòd rari ſunt hæredes beneficiariorum qui extra Italiam ſpolia eiuſmodi ſedi Apoſt. reſtituant, vel reſtituere cogãtur, quoniam id contingit, eo quòd intuitu paupertatis illa eis relinquuntur, vel non ſunt in illis partibus collectores ſedis Apoſt. vel ſi ſunt, non petunt: vel quia toleratur illa conſuetudo quo ad forum exterius, ne Reſ-

pub. litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in Apolo. prædicta. q. 1. mon. 50. & q. 2. mon. 3. & 6. apud Hiſpanos tolerari conſuetudinem beneficiariorum exceptis Epiſcopis, teſtandi ad profana; quæ tamen in cōſcientiæ foro minime excuſat, vt ibi adiectum eſt.

Quarto infertur, etiam ad eandem reſtitutionem teneri illos qui tenēt ea per vltimas
4 voluntates etiā intuitu paupertatis, vel pietatis factas, ſine priuilegio, vel conſuetudine ad pia teſtandi, debereque omnes eos cōponere ſe cum Camera Apoſt. quò tuta conſcientia, aliqua ex eis retinere valeant, licet in foro exteriori ſuper eis non inquietentur, arg. c. ſi res aliena, 14. q. 6. & c. peccatum, de regulis iur. lib. ſexto, quæ eſt magni momenti concluſio.

Quinto infertur quiddam pulchrū & vtile, quod poſſet addi cuidam reſponſo quod nuper mihi dixit dediſſe Doctor inſignis Cal
5 landrus Luſitanus, qui multis olim annis Salmāticæ & Conimbricæ fuit auditor meus feruētiſſimus, & in præſentia eſt in vrbe aduocatus V. I. callentiſſimus: dixit enim mihi, quòd ſequutus dicta mea in meo Cōfeſſariorum manuali, & in q. 1. Commentarii de reditibus eccleſiaſticis, ſuper c. ſi. 16. q. 1. reſpon-

reſpondit, quod remiſſio quædam magnæ quantitatis, de reditibus eccleſiaſticis facta cuidam diuiti, a quodam abbate, ſine paupertatis, & pietatis intuitu, non valuit, & quidem recte, quia remiſſio debiti, eſt donatio. c. Veniens, de teſtib. & l. ſi mulier, de condict. cau. dat. At donatio Abbatis tantæ quantitatis, facta de reditibus eccleſiaſticis homini diuiti ſine paupertatis, aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d. q. 1. & latius in Apologia p̄dicta. q. 1. mō. 27. & 38. & 39. & ſpecialius mon. 81. & 82. ergo nec remiſſiò valet, quæ eſt deciſio quotidiana, nec vſquã alibi (vt opinor) ſpeciatim facta, quamuis ex dictis vbi ſupra inferri poterat, vt ipſe ſubtiliter intulit. Illud autem pulchrum quod ex prædictis ſubinferri dixi, poſſeque addi prædicto reſponſo, eſt, quòd prædictus donatarius diues, ſi nõ ſoluit illud debitum ſibi remiſſum Abbati dũ viueret, & ita remanſit in parte ſpoliorum eius, debet reſtituere Sedi Apoſt. vel ſe cùm ea componere. Et ſi quis diceret quòd hoc eſſet verum, ſi prædictus Abbas degebat in Italia, vel aliis terris in quibus ſpolia ſoluũtur Papæ, ſi tamen degebat in Prouincia in qua per priuilegium, vel iuſtam conſuetudinem ſoluerentur aliis, eiuſmodi debitum

M remiſ-

remiſſum, eis, & non Papæ eſſet reſtituendum, ei qui hoc diceret, reſponderi poteſt, id eſſe verum, vbi conſuetudo, vel priuilegium applicaret ea piis operibus, non autem vbi applicaret ea diuitibus, vel aliis operibus profanis: quoniam eiuſmodi conſuetudines & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valent, & ſublata fuerunt, per præſatam extrauagantem Pauli 3. vt prædictum eſt, & ita quum in illa Prouincia in qua decebat prædictus Abbas, non ſit vlla conſuetudo quæ applicet ſpolia operibus piis, licet permittãtur hæredes accipere illa quò ad ſorum exterius ex teſtamento, vel ab inteſtato, merito poſſunt dici debita in foro cõſcientiæ Sedi Apoſtolicæ, quum per nullã diſpoſitionem iuridicã ſint aliis reſeruata & omnium bonorum eccleſiaſticorũ adminiſtratio quæ non eſt alii a Papa mediate, vel immediate conceſſa, ſoli Papæ debeatur, vt ſupra, §.5. probatum eſt.

Sexto ex proxime dictis infertur, non videri ſatis tutos eſſe illos diuites quibus Camera Apoſt. vel ab ea deputati remittunt ſine paupertatis, & pietatis intuitu vel ſine alia iuſta cauſa ea quæ debent illi aliqua iuſta ratione: nam ſi nullæ perſonæ eccleſiaſticæ, etiam Papa donare poſſit bona eccleſia-

ſtica

ſtica nec reditus eorũ ad ſe pertinentes pro libito ſine paupertatis vel pietatis intuitu, vel ſine alia iuſta cauſa, & remiſſio debiti eſt donatio, conſequitur profecto non poſſe il los facere huiuſmodi remiſſionem. Aliquã do tamen iuſta cauſa eſſe poſſet, ſi per eam creſceret deuotio eius cui fit remiſſio in ſan ctam Sedem Apoſt. vel reductio ad eius obe dientiam, vel alia obſequia pro CHRISTO, vel ſed. Apoſt. vel eccleſiæ defenſione præſti tiſſet, vel probabiliter præſtiturus eſſet: quæ tamen omnia directe, vel indirecte cauſam pietatis reſpiciunt, ſed non quicquid horũ quod ſufficit ad iuſtificandam alicuius quã titatis remiſſionem, ſufficit ad iuſtificãdam quantæcumque remiſſionem. In quo quia certa regula dari non poteſt arbitrio pruden tis diſpenſatoris relinquendum eſt, arg. l. 1. ff. de iure delibe. & c. De cauſis, de off. deleg. Qua ratione, defendi poteſt, illa grandiſſima remiſſio fructuum eccleſiæ occupatorum in Anglia per multos, quando miniſterio Catholici Regis Hiſpaniarũ Philippi 2. & Reginæ Mariæ Iulio 3. Pontifice Maxi. in eius obedientiam illa reducta fuit.

Septimo infertur, quòd non videntur ſatis perpenſæ remiſſiones illæ quas vidi fieri a Cõmiſſariis ſanctæ Cruciatæ de fructibus

male per ceptis, & aliis Sedi Apoſt. reſtituendis, indiff erēter ſeptima parte reſtituendorū reſtituta: quoniam pro cauſarum eis remittendi varietate, aliis minoris partis, & aliis maioris faciēda remiſſio videtur. quod etiā iuſte applicari poſſe videtur compoſitionibus cum Camera Apoſt. fieri ſolitis.

SVMMARIVM.

Conſuetudo qua epiſcopus ſpeciem vnam bonorum mobilium, ſeu ſe mouentium beneficiarii morientis optat, valida, nu. 1. & eius conſuetudinis limitationes. nu. eod.

Reditus annuus res immobilis cenſetur. nu. 2.

Mutuum nequit iuſte fieri niſi gratis, num. 3.

§. 16. QVINTO infertur, validam eſſe conſuetudinem Conimbricēſis epiſcopatus Luſitaniæ & aliorum illius prouinciæ, quæ habet, vt vna res, ſiue ſpe-
1 cies bonorum mobilium, vel ſe mouentiū beneficiarii morientis quam epiſcopus elegerit, cedat illi, quaſi in conſolationē damni obuenientis ei ex ſui beneficiarii morte, qua ratione vulgus appellat illā luctuoſam. Cuius conſuetudinis valor probatur, eo ꝙ, vt ſupra diximus, omnis conſuetudo diſponens

nens vt ſpolia beneficiarii cedant operibus piis, vel futuro ſucceſſori vel alicui alii eccleſiaſtico ad vtendum eis ad ſuam honeſtam atque decentem ſuſtentationem, vel alia opera pia, valet, & excuſat: Hæc autem eſt eiuſmodi, ergo &c. Per quam tamen rationem, limitanda eſt primo, nō procedere, ſaltē poſthac in beneficiario cui nō fuit in vita beneficiū vel penſio maioris valoris quam 30. ducatorum annuorū, neque exercuit negotiationē illicitā quia per extrauag. præfatam S.D.N. Pii Quinti relatā ſupra, §. 8. eiuſmodi beneficiarii relicta nō debent inter ſpolia computari, vt ſuper ea eſt annotatum. Secundo limitatur præfata cōſuetudo per eandem præfatam rationem ne Epiſcopus poſſit vti ea re, vel ſpecie, per eū electa ſiue luctuoſa in profana. Quare nō videtur ſatis religioſe feciſſe ille Epiſcop⁹ qui mulam valentem 200. ſcutis beneficiarii defuncti a ſe pro luctuoſa electam, ilico donauit cuidam cognato ſuo nobili, & diuiti, ſine vllo, remunerationis, paupertatis vel pietatis intuitu.

Tertio limitatur, non procedere, in vlla re ſacra, uel ullo ornamēto uel paramento, miſſali, libro cantus, uel alio, in uita morietis officiis diuinis agendis ab eo ante mortē

 ſuam

ſuam deputato; hæc enim omnia extra numerum ſpoliorum conſtituit præfatus.S.D. N.Pius Quintus relatus in prædicto, §. Nõ quidem, vt in eis hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedant, ſed vt ea eccleſiæ beneficiarii præmortui maneant applicata, vt ibi latius tangitur, & ita non poteſt Epiſcopus eam ſibi deligere cum per prædictã extrauag. præuentus ſit Epiſcopus applicando eam eccleſiæ. Et quia extrauagans prædicta eſt ſpecialior prædicta conſuetudine, videtur derogare illi per regulam generi per ſpeciem, de regu.iur.lib.6. & l.in toto. ff.eod. cum citatis vtrobique a doctoribus, præſertim a Decio in d.l.in toto.

Quarto limitatur, ne procedat in ſcamnis, menſis, cupis & aliis vaſis vacuis quæ beneficiarius moriens relinquit: quæ adeo non cadunt ſub numerũ ſpoliorum, nec eccleſiis applicatorum, vt hæredes tam ex teſtamẽto, quã ab inteſtato in illis ſuccedant, etiamſi ex reditibus eccleſiaſticis fuerint acquiſita vt ſuper eadem extrauagante. §. 8. an notauimus.

Sexto infertur, videri poſſe alicui quod non poſſet beneficiarius relinquere vlli operi etiam pio in quibus terris eiuſmodi conſuetudo uiget ullam rem, vel ſpeciem ſuorum

rum mobilium, vel ſe mouētium, alicui ita efficaciter, vt ea cedat legatario, uel hæredi contradicente Epiſcopo. Tum quia iure canonico non valet rei alienæ legatum, ſecundum glo. c. filius, de teſt. per illum tex. Tum quia videtur legare per ignorantiam legis, uel conſuetudinis præfatæ, ne præſumatur in dubio delinquere, contra c. 2. de reg. iur. & l. merito. ff. pro ſoc. ſed contrarium uidetur uerius, quia recepta ſententia habet, in d. c. filius, & l. cum rem alienam. C. de legat. legatum rei alienæ, ſcienter factum, ualere ad hoc, ut hæres eam redemptam a Domino, uel æſtimationem eius ſi ille nolit uendere, tradat, uel ſoluat legatario. At hoc legatum non poteſt ex alio capite infirmari, quàm quòd uidetur per illud teſtator rem alteri poſt mortem ſuam debēdam legare alteri. Si ergo legando rem quam ſciret eſſe ipſius epiſcopi ualide legaret, a fortiori legatum rei debendæ illi ualebit, arg. Authen. Multo magis, C. de ſacroſan. eccle. c. cum in cunctis, de elect. Nec obſtat. l. 2. de opti. uel elect. leg. quatenus habet, poſſe legatarium cui generaliter eſt optio ſerui legata, quem uoluerit optare: non obſtante quod hæres de illo aliter diſponat: quoniam nolumus dicere quod huiuſmodi beneficiarius præ-

iudicare poſſit Epiſcopo, ſed quod legatarius habebit ſpeciem illam, ſi Epiſcopus eã non optarit, uel æſtimationem eius, ſi eam optauerit, & noluerit hæredi eam redimenti uẽdere, perinde ac ſi Epiſcopo legaſſet, per communiter recepta, in prædictis glo.

Septimo infertur, quòd Epiſcopus poſſet ſtante prædicta conſuetudine, deligere unũ numiſma qđ ualeret 100. 500. uel 1000. ſcutis, quia illud licet ualeat multis ſcutis, eſt tñ una res mobilis. Maioris tñ quæſtiõis eſſet, an poſſet deligere loculos ſeu burſam intra arcã in qua beneficiarius haberet 100. uel 500. uel 1000. ſcuta aurea? & uidetur quod non quoniam non conſtituunt unam rem eſſentialem, nec unam rem artificialem de qua in l. eum qui, ff. de uſucap. & in l. qui uniuerſas, ff. de acqui. poſſ.

Octauo infertur, maioris eſſe quæſtiõis, an extante prædicta cõſuetudine, poſſet Epiſcopus eligere de bonis beneficiarii ſummã illam pecuniæ, quã haberet in aliquo monte ex qua ei aliquid annuum rediret. nam a parte negatiua ſtat, quod illa ſumma pecuniæ non eſt una res eſſentialis nec artificialis a nummis qui eam conſtituunt ſeparata & ita potius eſt multæ res & ſpecies quàm una, non enim conſtituunt aliquod totum

eſſen-

eſſentiale, vel integrale, iuxta prædictam, l. eum qui, ff. de vſucap. & l. qui vniuerſas, ff. de acqui. poſſ. cum multis citatis ibi a gl. Tum quia eiuſmodi pecunia non erat prædicti beneficiarii, ſed ipſius montis, cui pro pretio annui reditus fuit tradita, Nam licet vulgus appellet frequenter eiuſmodi pecunias depoſitas, non tamen ſunt vere depoſitæ, alioqui grauis vſura committeretur, ſed ſunt pretia verarum emptionum redituum annuorum, cum pacto de redimendo iuxta extrauag. 1. & 2. de emptione, & aliam S. D. N. Pii Quinti, ſuper cenſibus nuper editã. Tum quia reditus annuus qui erat ipſius clerici non poteſt eligi ab Epiſcopo quia nõ cenſetur res mobilis, ſed immobilis, clem. Exiui, §. cumque annui reditus, de verbo. ſignifica.

A parte vero affirmatiua ſtat, quod pecunia poſita in arca, vel ſacculo ſignato cenſetur potius ſpecies quam quantitas, per l. Talis ſcriptura, §. Idem ſi legetur, & l. Plane, uerſ. ſed hoc ita erit, l. ſed ſi certos, ff. de leg. 1. quatenus probant differre, An quis leget certam quantitatem pecuniæ in genere, vel ſimpliciter. An pecuniam quam in illa, vel illa arca, uel ſacculo, q̃a in priore caſu, non cenſetur legata ulla ſpecies, in poſteriore vero

re uero ſic adeo quod hæres non ſatisfaceret legatario tot & ſimiles nummos præſtando quot,& quales teſtator, habuiſſet in illo ſacculo. Ab eadem quoq; parte, ſtat, quod Bart. poſt Dyn. determinat in d. l. talis ſcriptura, eum qui legat 110. quæ apud Campſorem habet uideri legare ſpeciem, quæ non poteſt ſolui in 110. ſimilibus, adeo quidē quod ſi adderet pœnam, vt perderet vineam ſi non ſolueret illa, perderet eam, ſi ea in alios uſus impenderet, etiamſi alia ſimilia ſoluere paratus ſit: vbi reſpondet, l. Quidam, eod. titulo quæ contra eum facere videtur, quatenus habet ſolui poſſe legatum 400. de quibuſcū que etiamſi factum a teſtatore declarāte, ut ſoluerentur illa, de illis, & de illis, quæ illic, & illic, habebat.

Pro reſolutione dico primo quod eam pecuniā nō poteſt Epiſcopus pro luctuoſa eligere, ſi ex ea iuſte redibat aliquid ad beneficiarium: quia ſi iuſte aliquid ex ea redibat, nec erat beneficiarij, nec ab eo uere mutuata uel depoſita, ſed in precium iuſtum eius reditus annui qui ad eum redibat, data, iuxta præfatas extrauag. quoniam mutuū nequit iuſte fieri, niſi gratis c. Conſuluit, de vſur. neque depoſitum rei conſiſtentis, in numero, pondere, vel menſura, ita ut depoſitarius

rius poſſit ea uti; quia ſimul ac uti coeperit tranſit in mutuum, l. Quintus, ff. depoſ. & l. Die. §. Qui pecuniam, & l. Certi condictio. §. fin. ff. de reb. cre. & ita id quod ultra ſortem inde acciperetur, eſſet uſura, iuxta prædictum c. Conſuluit, & c. ſi fœneraueris 14. q. 3. At ſi pecunia erat data in pretium iuſtũ reditus annui non erat beneficiarii ſed montis quia pretium rei emptæ fit uenditoris, §. pretium, & §. item pretium inſtit. de empt. & vend. & conſequenter non poſſet ab Epiſcopo pro luctuoſa eligi.

Secundo dico etiam, quòd non poſſet eligi ab Epiſcopo prædicta pecunia ſi eſſet depoſita ea lege tacita, vel expreſſa, vt ea poſſint vti rectores Montis quia tunc non eſſet depoſita vt ſpecies, ſed vt quantitas, vnde, Bart. in prædicta, l. talis ſcriptura, communiter receptus, ait, deciſioni eius ſuperadditæ, non eſſe locum, ſi centum illa quæ teſtator habebat apud Campſorem non erant in ſacculo ſignato, ſed ita depoſita vt liceret eis vti,

Tertio dico quod uerius uidetur quod nõ poſſit Epiſcopus eligere prædictã pecuniã pro ſua luctuoſa, etiam ſi eſſent depoſita in ſacculo obſignato ea lege tacita, vel expreſſa, vt Rectores Montis non poſſint ea licite uti; ſed

ſed manere parata, ad emēdum reditum illi us Montis, quum primum occurreret uenalis, Tum quia illæ pecuniæ licet ſint in ſacculo, incluſæ non conſtituunt unam rem, nec unum totum eſſentiale, uel integrale, ſed ſolum, vnum cumulum, uel aceruum de quo agitur in l. Vulgaris, ff. de furt. relata in c. Vulgaris, de pœnit. diſt. 1. quod non ſufficit alioqui cōſequeretur Epiſcopū poſſe eli ere triticum, vel hordeum, quod haberet beneficiarius in granario repoſitū, quod nuſquam eſt in uſu, tum quia prædicta conſuetudo exorbitat, a iure communi, & ita non eſt extendenda, præiudicat etiam iuſtis hæredibus beneficiarij iure cōmuni uel particulari iuſto teſtātis, & ita veluti odioſa debet reſtringi c. odia, de reg. iur. lib. & ita intelligēda eſt de re, & ſpecie quæ eſt proprie vna, qualis proprie eſt res continua, & qualis nō eſt, illa quæ tantum eſt vna ordine vt familia, & ciuitas ꝙ luculenter docet Tho. in 1. Eth. lect. 1. in princ. Tum quia alioqui conſequeretur quod Epiſcopus poſſet deligere gregem ouium, & porcorum vel armentum, boum, vel equorum, quæ ſunt magis vel æque una, quam pecuniæ in ſacculo poſitæ. Tum quia non obſtat ſupradicta l. Talis ſcriptura, cum ſuis concordantiis, pri

mum

mum quia nõ probat prædictas pecunias in ſacculo uel capſa poſitas eſſe unam rem, & conſuetudo de qua loquimur ſolum facit facultatem deligendi unam rem; deinde quod ſolum probat pecunias in earum caſibus reputari potius ſpecies quam quantitates, quod non eſt contra id quod diximus de uera rei unitate, quæ requiritur, vt pro luctuoſa eligi poſſit, per rationem ſupradictam.

SVMMARIVM.

Bulla affrancationis S. D. N. Pij V. num. 1. quæ circumſpecte compoſita eſt. num. 2. 1

Bullam contra præfatam 7. difficultates.

Prima, quod dat facultatem alienandi immobilia eccleſiaſtica ſine mandato ſpeciali.

Secunda quod dat facultatem alienandi non ſeruata forma iuris.

Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.

Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia ſine conſenſu dominorum.

Quinta quod dat facultatem procedendi ſine citatione.

Sexta quod dat faculatem faciendi vt eadem bona ſint Eccleſiaſtica & non Eccleſiaſtica.

Septima

Septima quod facit facultatem execrandi ſacra, numero. 2.

§.17. POſtremo omnium ex proximis corollarijs, & efficacius ex 7. Notabili ſupra §. 3. excerpto infertur ratio dubitandi & decidendi de iuſtitia bullæ S.D. N. ſuper affrancatione bonorum eccleſiaſt corum, cuius tenor ſequitur.

Pius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei.

1 VENERABILIBVS fratribus Ioãni Hoſtien. Morono, & Ioanni Albanen. Epiſcopis de Montepolitiano, & dilectis filijs Aloyſio S. Marci S. R. E. Camerario Cornelio, Michaeli. S. Mariæ ſupra Mineruam Alexandrino, Ioãni Paulo S. Pancratij ab Eccleſia, Marcoantonio S. Calixti, Maffeo Petro Donato ſancti Vitalis Cæſio, Hieronymo Sanctæ Suſannæ Ruſticuccio, & Ioanni Hieronymo Sancti Ioannis ante portam Latinã titulorum Albano nuncupatis preſbiteris Cardinalibus, ſeu maiori parti veſtrũ in curia nunc

nunc & pro tempore exiſtentium ſalutem& apoſtolicam benedictionem.

Et ſi benedictus deus & dominus pater miſericordiarum& totius conſolationis qui ſeruos ſuos ſperantes in ſe non derelinquit nos miſericorditer eſt conſolatus, tradendo partem inimicorum ſuorum in manus ſeruorum ſuorum; dum tamen de gregis Dominici ſalute ita exactam curam gerimus, vt illius non ſolum præſentibus, verum etiam futuris periculis occurendum eſſe iudicemus, animaduertimus plane nobis omnino neceſſe eſſe hanc victoriam ea qua poſſumus ratione proſequi, cum ſi perfido Chriſtiani nominis hoſti, quieſcendi, & vires inſtaurãdi, nouãque claſſem inſtruendi, terreſtrẽq; exercitum comparandi ſpatium dederimus, fructus qui ex nuper parta victoria vberrimi ſperantur inanes, & vacui prorſus redderentur: quod ne fiat omni prorſus ope enitendũ eſt, vt nouis copijs terra marique inſtructis qui nuper nobis ipſis timebamus, & ipſius hoſtis terreſtres, quos maximos, ut accepimus, parat impetus reprimere, & eiuſdem loca inuadere, & durum ſeruitutis iugum quam pluribus Chriſti fidelibus impoſitum excutere & Chriſti nomen propagare ſtudeamus. Verum cum in hoc opere adimplendo

multa

multa, ac ea, quam ærarium noſtrum retro actis ſubſidijs labefactatum non habet pecuniarum ſumma ſit expediéda, mirum nemini videri debet, ſi pecunias vndequaque licite tamen exquirimus, quibus præmiſſa exequi valeamus. Habita igitur ſuper ijs cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus in conſiſtorio noſtro ſecreto diſcuſſione, & deliberatione matura, de ipſorum fratrum conſilio & vnanimi aſſenſu ex certa noſtra ſcientia ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aliorum Romanorũ pontificum prædeceſſorum noſtrorum, qui ſimilibus vel alijs tunc vrgentibus neceſſitatibus non nulla bona eccleſiaſtica vendiderunt, ueſtigijs inhærendo. Circumſpectioni veſtræ quorum integritas, in rebus gerendis dexteritas, nec non fides & prudentia, ac cum rerum experientia coniuncta ſolertia, nobis iádudum perſpectæ & cognitæ ſunt, quoſq; propterea ad infraſcripta omnia noſtros & apoſtolicæ ſedis Commiſſarios & executores facimus & deputamus: quod infra annum a die publicationis præſentium cõputandum, per uos vel alium ſeu alios a uobis per veſtras patentes litteras deputandos, quoſcumque canones, liuellos, reſponſiones, recognitiones, & cenſus perpetuos

vel temporales, præcariæ, perpetuæ ſeu emphyteoſis vel vſus, & quocunque alio etiam feudi (iuriſdictione tamen temporali carentis) nomine nuncupatos ſub quibuſuis caducitatis, & alijs pactis & conuentionibus ac obligationibus necnõ modis etiam in recognitionem directi dominij & propietatis ſeu etiam cauſa honoris alioue iure occaſione vel aliter quolibet conſtitutos, ſuper quibuſuis Caſalibus poſſeſſionibus, terris, vineis, domibus, prædijs, pratis, nemoribus, ſiluis, vallibus, paludibus, tenimentis & alijs bonis immobilibus, cuiuſcunque quantitatis valoris ac extimationis etiam ſpeciali nota dignis, exiſtentibus, & quorum omnium & ſingulorum bonorum corpora pro expreſſis hic haberi volumus, perinde ac ſi ſingula ipſa corpora, cum ſuis cohærentiis & qualitatibus deſcripta eſſent: quarumcunque Eccleſiarum etiam Cathedralium, & metropolitanarum, ac Patriarchalium, nec non baſilicarum, & monaſteriorum, congregationum, ordinum, Hoſpitalium, etiam actu hoſpitalitatem ſeruantium, militiarum, & aliorum religioſorum & piorum locorum etiam quantumcunque priuilegiatorum & exemptorum, ac habentium quod in ſpeciali vel generali expreſſiõe niſi certis modo &

 forma

forma ſeruatis non veniant, neque cópréhé dantur, in vrbe primum, necnon extra illius muros ac quibuſcunq; Ciuitatibus terris & locis per totam Italiam conſtitutis cōſiſtentium, exceptis tamen dumtaxat Canonibus liuellis reſponſionibus recognitionibus & cenſibus ſuper Caſtris, fortelitiis, villis & oppidis conſtitutis & aſſignatis, ad quæcunque loca ſupradicta ſpectant, per quoſcumque tam collegia, capitula, conuentus communitates, vniuerſitates quarumcumque Ciuitatum, oppidorum, terrarum, caſtrorum, villarum, & locorum, quā particulares perſonas etiā epiſcopali vel alia maiori eccleſiaſtica vel mundana dignitate & excellentia prædictos ſoluen. ſeu debitos vel debēdos pro pretio ſeu pretiis quod ſeu quæ vobis, vel maiori parti veſtrum, videbitur ſeu videbūtur etiam per interpellatas vices, nobis & Cameræ apoſtolicæ in actu extinctiōis ſeu liberationis infraſcriptarum, ſeu infra tempus per vos ſtatuen. perſoluendo, ſeu perſoluendis: etiam ſine aliqua cauſæ cognitione, & nullis tractatibus nulliſue ſolemnitatibus deſuper habitis, & ſeruatis: & ſine requiſitione & conſenſu eorum, qui de iure vel aliter requiri deberent: ac illis etiam inuitis & reclamantibus extinguere,

nec non & cum quibuſcũque dictorum Canonum, liuellorum, reſponſionum, & quouis alio nomine nuncupatorum cenſuũ debitoribus tranſigere, & Caſalia poſſeſſiones vineas, Domos, Prædia, Prata, ac terras, nemora, ſiluas, valles, paludes, tenimẽta & alia bona prædicta etiam ſi minus legitime, aut alias nulliter a principio alienata fuerint, illaue ſeu illorum aliqua adueniente ſine certarum linearum, & generationum quibus, ſeu temporis ad quod conceſſa ſint, vel concedi conſueuerunt ex forma & pactis in inueſtituris deſuper factis expreſſe appoſitis, ſeu ob canones, cenſus, vſus, reſponſiones debitos, ac loco & tempore conſuetis non ſolutos, aut inueſtituras legitimo tempore non acceptas, alienationeſue de rebus ipſis tam iure proprio, quám etiam ratione vtilis dominii, Eccleſia tamen irrequiſita, aut etiã contradicente factas t aliaue quauis occaſione & cauſa etiam ſpeciali mẽtione digna ad Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Plebanias, Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia, capitula, Conuentus, Congregationes, Hoſpitalia, Militias illorũue menſas quaſcumque, necnon cætera alia cũ cura vel ſine cura ſecularia & quorumuis ordinum regularia beneficia eccleſiaſtica quali-

tercumque qualificata, & alia loca religioſa & pia huiuſmodi ſpectent: aut eo ipſo & pleno iure reuerti & deuolui deberent: tãquã forſan propterea, ſeu alias quomodolibet inter quoſcunque in quauis inſtãtia litigioſa exiſterent, & pro tempore fuerint: aut inueſtituræ & cõceſſiones de caſalibus, poſſeſſionibus, uineis, domibus, prædiis, pratis, nemoribus, ſiluis, vallibus, paludibus, tenimentis & aliis bonis huiuſmodi etiam ab antiquiſſimo tempore factæ, pactaque conuentiones & promiſſiones inter dãtes & recipientes in id etiam iteratis & multiplicatis vicibus appoſita inita & iurata aliquomodo tacite vel expreſſe repugnarẽt ſeu obſtarent, illorumque feudatarios, vſuarios, emphiteotas, precarios, cenſuarios, liuellarios, locatarios, conductores, ac vtiles dominos (a feudi vt præfertur a iuriſdictione vacui) vſuum, cenſuum, canonum, liuellorum, precariæ, reſponſionum, & recognitionum huiuſmodi ac etiam laudemiorum ſeu caploldorum in pecunia numerata vel alia ſpecie debitorum præſtatione, onereq; nexu & obligatione reuerſione & deuolutiõe prædictis, ac renouatione inueſtiturarũ, cõſenſu directorum dominorum in alienationibus & tranſlationibus de illis in quoſcũ-

quę etiam penitus extraneos pro tempore factis adhibendo: necnon omni ſuperioritate & iure eccleſiaſtico atque vexatione litium quarumcumque, quæ forſan ſuper inde etiã inter ipſos directos dominos ex vna, & poſſeſſores bonorũ huiuſmodi parte altera, nũc & in futurum motæ extiterint, & indeciſæ quomodolibet in quacumque inſtantia pendeant; quarum ſtatum & merita nominaq; & cognomina Iudicum & Commiſſariorũ & delegatorum coram quibus, & collitigãtium inter quos forſan ſic indeciſæ pẽdent: ſimulque eorum titulos & iura, etiam nulla, & infecta pro expreſſis hic haberi volumus, perpetuo in toto vel parte affrancare, & liberare: illisque poſſeſſiones, & alia bona huiuſmodi etiam ſi in commiſſum, quia directum dominium & proprietatẽ eorum quorum iuris ſunt aut eſſe prætendũtur in iudicio vel extra, expreſſe etiam & pluries negauerint, recognitionemue de directis dominio, & proprietate huiuſmodi etiam requiſiti facere neglexerint; ſeu recuſauerint: vel ob canonis non ſolutionem, aut extinctam lineam, aut alienationes vt ſupra factas, ſiue quouis alio prætextu cecidiſſent, ad eccleſiasque Monaſteria, Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, Plebanias, Archipre

ſbyteratus; Præceptorias. Domos, Collegia, Capitula, conuentus, Congregationes, Hoſpitalia, Militias, Menſas cæteraque beneficia & loca prædicta quomodolibet deuoluta & pleno iure iam reuerſa eſſent: ab omni & quacunque etiam caducitatis, deuolutionis, reuerſionis, renouationis, conſenſusq; adhibitionis huiuſmodi moleſtia libera & franca dimittere & perpetuo cōcedere: nec non quæcunque inſtrumenta & ſcripturas, pactis, promiſſionibus, cautelis, & aliis in ſimilibus apponi ſolitis & neceſſariis vallata & firmata conficere & celebrare: ac quemcumque ſeu quoſcunque Cōmiſſarios tam ſpeciales quam generales qui præmiſſa aut eorum aliqua vice noſtra ſuppleant, cum ſimili vel limitata ac vobis beneuiſa poteſtate deputare, & ſubdelegare, cæteraque in id quomodolibet neceſſaria & opportuna facere & exequi libere & licite poſſitis & valeatis, plenam & liberam licentiam & facultatem, ac auctoritatem apoſtolica auctoritate tenore præſentium cōcedimus. Necnō ſecuta liberatione hac lites & cauſas huiuſmodi & tam pendentes quam inchoādas ex nunc prout ex tunc & econtra harum ſerie auocamus, & penitus extinguimus, atque perpetuum ſilentium ſuper illis aliiſq; præmiſ

ſis

ſis, Præſulibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Plebanis, Archipresbyteris, Præceptoribus, Commendatariis, Collegiis, Capitulis, conuentibus, congregationibus, rectoribus, adminiſtratoribusque ſupradictis & aliis quibuſcumque cuiuſuis ſtatus gradus ordinis conditionis dignitatis & præeminentiæ exiſtentibus, quorum id quomodolibet directe vel indirecte intereſt, vel in futurum intereſſe poterit, imponimus. Inſuper ne vllo vnquam tempore dubitari contingat, ſi liberatione & affrancatione huiuſmodi ſecutis, priuilegia, immunitates, libertates, & exemptiones quæ tam Eccleſia ipſa quam poſſeſſiones & alia bona ſupradicta, illaſque ſic pro tempore titulo feudi, vſus, emphyteoſis, liuelli, precariæ, ſeu alias quomodolibet obtinẽtes habuerunt & habent, perierint & expirauerint: qđ eatenus quatenus vobis viſum fuerit, exemptiones immunitates, priuilegia, libertates de quibus ſupra, & præſertim ꝗ in publicatione & cõfiſcatione bonorum, particulari vel uniuerſali etiam ob quodcunque delictum & crimen pro tempore commiſſa, caſalia, poſſeſſiões, terræ, vineæ, domus, prædia, prata, nemora, ſiluæ, valles, paludes, tenimenta, & alia quæcumque bona feudalia, emphyteo-

 tica

tica, liuellaria præcariata, cenſualia ſeu alias quolibet eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, propoſituris, propoſitatib⁹, plebaniis, archipreſbyteratibus, præceptoriis, domibus, collegiis, capitulis, conuentibus, congregationibus hoſpitalibus, militiis illorumque menſis cæteriſque beneficiis et locis piis huiuſmodi obnoxia nequaquam alienari, aut cõprehendantur, aut ullo modo publicari ſeu Curiæ cuiuſuis domini eccleſiaſtici uel temporalis confiſcari poſſint, uel debeant; quæ tã eccleſiæ quam eiſdem poſſeſſionibus, terris, uineis, domibus, prædiis, pratis, nemorib⁹, ſiluis, uallibus, paludibus, tenimẽtis, et aliis huiuſmodi bonis, illiſque ſic ea in feudum, liuellum emphyteoſim, precariã, uſum, cenſum aut alias quomodolibet pro tẽpore obtinentib⁹ retroactis temporibus de iure priuilegio, conſuetudine ſeu alias cõceſſa fuerunt, et competere dignoſcuntur, ac durante ſuperioritate, nexu, obligatione, et onere præſtationis canonis, liuelli, cenſus, precariæ, reſponſionis, reuerſionis, et deuolutionis, directique dominii et proprietatis ſupradictorum vtebantur, potiebantur et gaudebant; utiue potiri et gaudere poterant et debebant nequaquam ob liberationem et affrancationem huiuſmodi aliaue harum noſtrarum

ſtrarum uigore quomodolibet pro tempore ſecuta expirent, aut ceſſent, ſed in ſuo priſtino robore et uigore permaneant, eiſq; obtinentibus pro tempore terras, uineas, domos, prædia, prata, nemora, ſiluas valles, paludes, tenimenta & alia bona huiuſmodi etiã vt præfertur affrancata & liberata vt prius non ſolum pariformiter ſed æque principaliter & abſque ylla prorſus differentia, ac vere & non per fictionem perpetuò gaudeant, potiantur & fruantur in omnibus et per omnia ſibiq; ſuffragentur, et ſuffragari debeãt, perinde ac ſi ſuperiori tas, onera, nexus et obligationes canonũ, feudi, vſuum, emphyteoſis, liuellorum, precariæ, cenſuum, reſpõſionum, reuerſionum, deuolutionum inueſtiturarum, directi dominii ac proprietatis huiuſmodi durarent, et nullatenus extincta eſſent, ſi et prout vobis concedere videbitur concedimus ſtatuimus et indulgemus. Ita tamen ut priuilegia et exemptiones huiuſmodi per uos concedi et reſeruari nequeãnt reis criminũ læſæ maieſtatis diuinæ uel humanæ, aſſaſſinii et offenſionis Cardinalium uel Epiſcoporũ, his enim caſibus, ſi alias de iure locus futurus ſit confiſcationi, priuilegia huiuſmodi concedi aut ſuffragari nullo modo poſſe uolumus. Decernentes affrancationes

tiones liberationes inueſtituras et cōceſſiones ac alia præmiſſa per uos ſeu maiorē partem ueſtrum aut a uobis reſpectiue deputādum uel deputādos ab eis et ſingulos eorū ut pręfertur facienda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, ac feudatarios, uſuarios, emphyteotas, liuellarios, precarios, cenſuarios, et utiles dominos, ac alios prædictos eorumque hæredes, & ſucceſſores quoſcunque ac alios quorum intereſt vel intereſſe poterit modo aliquo contra præſentium tenorem, deſuper moleſtari, inquietari, vel impediri non poſſe: ſed illos ac poſſeſiones, vineas, domos, prædia, prata, nemora, ſiluas, valles, paludes, tenimenta, bona ac iura huiuſmodi franca libera, & allodialia perpetuo fore & eſſe: & vt talia ac prout alia bona mere laicalia & profana in quoſcunque etiam penitus extraneos & incapaces tam ex diſpoſitione inter viuos, quam cauſa mortis & ab inteſtato transferre, ac transferri & alienari libere & licite poſſe & debere. Et inſuper non modo Eccleſias monaſteria, prioratus, præpoſituras, præpoſitatus, plebanias, præceptorias, archipreſbyteratus, domos collegia, capitula, conuentus, congregationes, hoſpitalia, militias, menſas, ceteraque beneficia

ficia & loca prædicta eorumque præſules, abbates, priores, præpoſitos, plebanos, archipreſbyteros, præceptores, Commendatarios, rectores, & adminiſtratores quocunque nomine nuncupatos, ſed neque nos aut ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices aut Cameram apoſtolicam vllo vnquam tempore præmiſſis ſe opponere aut ab illis reclamare vel beneficium reſtitutionis in integrum ſub læſionis etiã enormis enormiſſimæ aut etiam totalis, aut alio quocunque prætextu petere, uel impetrare, aut ab alio impetratis ſeu etiam motu ſimili conceſſis vti minuſque præſentes literas ſub quibuſuis ſimiliũ vel diſſimilium alienationum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, & alijs contrarijs diſpoſitionibus comprehendi nullatenus poſſe, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum repoſitas & plenarie etiam ſub quacunque data per ipſos eligenda conceſſas: vtnque validi & efficacis, ac onerosi contractus inter nos & ſedem apoſtolicam & dictos liberatos etiã cum iuramento initi & ſtipulati ſortiri; & ita ab omnibus cenſeri atque incommutabilis voluntatis & intentionis noſtræ eſſe: ſicque in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcunque Iudices,

& Com-

& Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, & locorum ordinarios etiam cauſarum Palatij apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales vbique decidi cognoſci & iudicari debere. Irritum quoque ſi ſecus ſuper iis a quoquã quauis auctoritate ſciẽter vel ignoranter contigerit attentari. Cæterum vt indemnitati eccleſiarum, monaſteriorum prioratuum, præpoſiturarum, præpoſitatuum, plebaniarum, archipreſbiteratuum, præceptoriarum, domorum, collegiorum, capitulorum, conuentuum, congregationum hoſpitalium, militiarum, illorumque Menſarum cæterorumque beneficiorum & locorum huiuſmodi aliqua ſaltem ex parte conſulatur, volumus quod eiſdem eccleſiis, monaſteriis, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, plebaniis, archipreſbyteratibus, præceptoriis, domibus, collegijs, capitulis, conuentibus, congregationibus, hoſpitalibus, militijs illarumque menſis cæteriſque beneficijs & locis prædictis quorum canones liuellos reſponſiones recognitiones cenſus precarias emphyteoſes ſeu alia quæcunque iura per vos ſeu maiorem partem veſtrum liberari affrancati alienari & tranſigi contigerit, aliqua recompenſa non quidem fundo ſuper quo canones impoſiti ſunt corꝛeſpon

reſpectiua: ſed reſpectu annui reditus, per ipſas eccleſias Monaſteria, prioratus, præpoſituras, præpoſitatus, plebanias, archipreſbiteratus, præceptorias, domos, collegia, capitula, conuentus, congregationes, hoſpitalia, militias illorumque menſas, cæteraque beneficia & loca huiuſmodi percipi ſoliti æquiualens, aut minor, ſi vobis aliquãdo viſum fuerit; ſuper aliis bonis ſtabilibus, ſeu tot locis montium non vacabilium, etiã pietatis nuncupatorum, & per ſingulas vniuerſitates, ciuitatum, oppidorum, terrarũ & locorum huiuſmodi pro tempore erectorum & inſtitutorum: vel facto partis pecuniarum ex dicta affrancatione liberatione, & tranſactione redigendarum uobis beneuiſa actuali depoſito, ad effectum illam ad Eccleſiarũ & locorum prædictorum commodum inueſtiendi aſſignetur, ipſaque aſſignata recompenſa perpetuo pro euictione iurium affrancatorum huiuſmodi remaneat: & exinde amoueri nullatenus poſſit. Atque vt eo magis ſecuritati eorum, qui uobiſcum aut deputãdis à uobis ſunt, contractaturi prouideatur, ſtatuimus quoad ipſos affrancantes & liberantes, facultatem hanc affrancandi liberandi tranſigendi & alienandi uobis conceſſam, nullatenus conditionalem aut ad cer-

tam

tam formā & modum reſtrictam, ſed quoad validitatem contractuum celebrandorum ipſorumque affrancantium & acquirentium ſecuritatem puram & liberam cenſeri, nullamque recompenſæ aſſignandæ rationem haberi; affrancationeſque & liberationes faciendas ſic valere ac tenere, ac ſi prædicta omnia ſine aliqua recompenſæ mentione conceſſa eſſent: Ac inſuper affrancationes liberationes & tranſactiones præfatas perpetuo effectum ſortiri: ipſoſque affrancantes liberantes & tranſigentes ſecuros eſſe, etiam ſi contingeret recompenſationes per vos eiſdem eccleſiis monaſteriis, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, plebaniis, archipræſbiteratibus, præceptoriis, domibus, collegiis, capitulis, conuentibus, congregationibus, hoſpitalibus militiis illorumque menſis ceteriſque beneficijs & locis huiuſmodi uel nullo modo dari, uel dandas & aſſignandas ab eiſdem de facto, uel de iure in totum, uel pro parte euinci, eoſdemque aſfrancantes liberantes & tranſigentes nullo unquam tempore in perpetuū teneri ad probandum actualem pecuniarum numerationem, aut pecunias per eos erogatas in ſedis apoſtolicæ vtilitatem verſas, minuſue recōpenſam eſſe aſſignatam; cum pro eorum per

petua ſecuritate ſufficere velim⁹ exhibitionē
neſtrarum literarum patentium, quibus af-
francatio huiuſmodi cōcedatur, etiam ſi cō
tingeret ullo unquam tempore contrarium
probari, nihilominus vniuerſis & ſingulis
perſonis in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis
in dictis locis conſiſtentibus motu ſimili mā
damus, quatenus ipſi uel duo aut unus eo-
rum per ſe vel alium ſeu alios præſentes lite
ras & in eis contenta quæcunque ubi & quā
do opus fuerit, & quoties pro parte alicuius
fuerint requiſiti faciant auctoritate noſtra ex
tinctiones affrācationes liberationes & alia
præſentium vigore facienda ab oībus quos
illa concernunt inuiolabiliter obſeruari. il-
liſque ac bonis affrancatis & liberatis huiuſ-
modi dominos & poſſeſſores, ac omnes &
ſingulos quos quomodolibet concernunt eo
rumque hæredes & ſucceſſores quoſcunque
pacifice frui, & gaudere: nec permittāt quē-
quam contra præſentium, aut ipſorum in-
ſtrumentorum ſeu literarum patentium te-
nores modo aliquo moleſtari, impediri, aut
inquietari; contradictores quoſlibet & re-
belles per ſententias cenſuras & pœnas eccle
ſiaſticas aliaq; opportuna iuris & facti reme
dia appellatione poſtpoſita conpeſcendo le-
gitimiſque ſuper his habendis ſeruatis pro-
 ceſſi-

ceſſibus ſententias cenſuras & pœnas ipſas etiam iteratis uicibus aggrauando, inuocato etiã ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus fel. rec. Bonifacii viii. de una, & Concilii generalis de dua bus dietis & Symmachi quæ incipit. Nõ liceat Papæ; necnon Benedicti xii. Pauli iii. & Pauli iiii. Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorũ, necnon de nõ tollendo cuiquã ius quæſitũ ac aliis apoſtolicis necnõ in quibuſuis generalibus ꝓuincialib⁹ & ſynodalibus cõcilijs editis ſpecialibus uel generalibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac quarumuis eccleſiarum Monaſteriorum ordinumque militiarum hoſpitalium & locorum præfatorum ac aliorum quorũcũque etiam iuramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis vſibus naturis & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis & literis apoſtolicis, per præfatos & quoſcunque alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos & Sedem Apoſtolicam etiam per viam generalis legis & ſtatuti perpetui, necnon motu proprio ex certa ſcientia ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine etiam conſiſtorialiter ac cum quibuſuis etiam derogatoriarũm derogatoriis alijſque efficacioribus efficaciſſimis

& in

& inſolitis clauſulis etiã in vim contractus & pluries conceſſis, confirmatis & innouatis, quibus omnibus etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica expreſſa & indiuidua non autem per clauſulas generales idem importantes mentio habẽda ſeu quæuis alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habẽtes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſq; cõtrariis quibuſcumque: aut ſi aliquibus cõmuniter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne vllo vnquam tempore de viribus in huiuſmodi negotio per vos gerendorum dubitari cõtingãt, ex eo quod ab initio non omnes in vnum conueneritis, aut ex vobis præſentibus aliqui receſſerint, & ex abſentibus negotio iam inchoato alii redierint, decernimus inſpiciendum numerũ maioris partis veſtrum præſentium in Curia tempore concluſionis, ita vt quod aliqui ex vobis cœperint, alii libere illud proſequi valeant, & finire; & totiens quotiens redie-

O rint

rint reaſſumere; & quod circa præſatum nu merum maioris partis præſentium in curia ſtetur plene aſſertioni Secretarii vel Notarii veſtri ſic in literis patentibus, vel inſtrumen tis aſſerentis. Vt autem eo facilius præſentes noſtræ literæ ad omnium notitiam dedu cantur, illas in Baſilicæ Principis apoſtolorum de vrbe, & Cancellariæ apoſtolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ per vnũ ex Curſoribus noſtris vt moris eſt publicari & affigi volumus, & mandamus, Quodque harum exemplis etiam impreſſis ac inſertis ma nu Secretarii veſtræ congregationis ſubſcri ptis, & ſigillo paruo alicuius ex uobis mu nitis eadem prorſus fides in iudicio & extra vbique locorum adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ vel oſten ſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtrorum facti, deputationis, con ceſſionum, auocationis, extinctionis, impoſitionis, ſtatutorum, indulti, voluntatum decretorum mandatorum & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud San ctum Petrum, Anno Incarnationis domini-

cæ

cæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo. Tertio Non. Decemb. Pontificatus Noſtri anno ſexto.

2 Hæc bulla vigilanti cura, & ſtudio compoſita eſt, præſertim quoad hoc vt liberationes, ſiue affrancationes de quibus agit, permaneant firmæ, & qui eas fecerint, ſecuri ſint, ne ſuper eis in vllo foro moleſtari poſſint, quod circunſpectè quidem factum eſt, quoniam non deerunt, qui aduerſus eam

3 murmurent, & iniuſtitiæ notare velint. Primo quidem, quod in principio Commiſſionis poteſtas datur generaliter alienãdi quoſcumque canones, res, pẽſiones, cenſus, &c. quæ reputantur immobilia iuxta. c. exiui, §. Cumque annui reditus, de verb. ſign. nõ ſpecificando illa. Et quod mandatum generale alienandi, non videtur ſufficere, vt alienatio illius uirtute facta, etiam ſeruatis aliis ſeruandis, valeat, per c. 2. iuncta gloſ. verb. ſpeciali, quam ſequitur Philip. Franc. & cõmunis, de reb. Eccl. non alie. lib. 6.

Secundo ꝙ alienatio rerũ immobiliũ eccleſiaſticarum, debeat fieri cum iuſta cauſa, & ſolemnitate ſaltem iuris Pontificii ſeruata, c. ſine exceptione, 12. q. 2. Nulli, de reb. eccl. non alien. Et per hãc bullam paulopoſt principium, vbi traditur poteſtas prædicta

expreſſe conceditur vt Commiſſarii poſſint alienare prædicta ſine cauſæ cognitione, & nulla iuris ſolemnitate obſeruata, nulliſq; tractatibus habitis.

Tertio quòd paulo inferius tollit pacta, & conuentiones poſitas in inueſtituris datis a Prælatis in cōceſſionibus rerum immobilium factis laicis, quod videtur contra legem nō ſolum humanam, ſed etiam naturalem, quæ iubet pacta ſeruari, l. 1. ff. de pact. etiā a principibus c. 1. de præb. & c. 1. §. Qui feud. dar. poſſ. & nullus Princeps etiā Papa videtur illa poſſe tollere, neque illis cōtrauenire. c. ſunt quidā 25. q. 1. quia inferior qualis eſt Princeps reſpectu Dei non poteſt tollere legem ſuperioris Dei c. inferior 21. diſt. & c. Cum inferior, de maior. & lex naturalis eſt Dei, 1. diſt. in prin. & 5. diſt. in princ.

Quarto quod paulo inferius concedit poteſtatem prædictis commiſſariis, tollendi eccleſiis dominia rerum emphyteoticarū feudalium, & aliorum bonorum ad eas reuerſorum propter nō ſolutum canonē, vel non ſeruata pacta, vel alias cauſas caducitatis, ſine conſenſu illarum, vel prælatorum earum, quod videtur eſſe contra regulam, id quod noſtrum eſt, ff. de reg. iur. Imò, & contra præceptum diuinum, quod eſt in Decalogo,

logo. ſeptimum de non furando, vel non capiendo rem inuito Domino Exod. 20. relatum a glo.c. Quod in omnibus, 32.q.7.

Quinto quod in §. Necnon, auocat & extinguit multas lites cum magno præiudicio eccleſiarum, & prælatorum earum, nõ auditis, nec citatis eis, quod videtur eſſe contra, c. Nos in quẽquam.2.q.1. & magis cõtra, c.1.de cauſ.poſſ.& propr.& magis contra clem. Paſtoralis, §.notorium, & §. Cæterum, de re iud. quatenus probat non poſſe ab Imperatore tolli citationẽ, nec illa prius non facta ferri ſententiam.

Sexto quòd in §. Inſuper, videtur diſponere contraria, nempe quòd bona eccleſiaſtica deſinant eſſe eccleſiaſtica, & maneant eccleſiaſtica, quia diſponũt vt bona eccleſiaſtica facta laica gaudeant oĩbus priuilegiis, quibus gaudent eccleſiaſtica, quod videtur contra legem. Vbi repugnantia, ff. de regu. iur. & c. ſollicitudinem, de appella. Imò & contra leges ſecularium Principum, quibus non placet, vt bona profana laicorum gaudeant priuilegiis bonorum eccleſiaſticorũ, arg c. Quoniã, 10. diſt. & c. quum ad verum, 96. diſt. & c. Nouit. de iudic.

Septimo quòd in §. Decernentes, decernit, vt bona eccleſiaſtica quorum cenſus,

vel penſio per hanc bullam redimētur, fiant allodialia penitus profana & laica, quod videtur eſſe contra, c. ſemel deo dicatum, non eſt ad vſus humanos vlterius trāsferēdum, de reg. iur. lib. 6. Cuius glo. per verbum humanos, intelligi t laicos, ſiue profanos, & c. Comperimus, 4. q. 6. habet, quod deo conſecratum eſt, non poſſe, ad vſus profanos applicari. Et Thom. ſecunda ſecundæ. q. 87. artic. 10. ad primum determinat rem cōſecratam, non poſſe fieri profanam, per c. vlt. Leuit. qua ratione in ead. q. 11. in corpore quæſtionis determinat etiam rem inanimatam Deo conſecratā, non poſſe per aliquem Prælatum Eccleſiæ fieri profanam, & per Prælatum, intelligit etiam Papam, quia per illam rationem affirmat Papam non poſſe diſpenſare ſuper ſolemni voto continentiæ. Cum ergo omnia bona eccleſiaſtica, ſint ſacra, ſaltem quartæ ſpeciei ſacrorum, vt tradit idem Thom. receptus in d. 2. 2. q. 99. articu. 3. videntur non poſſe fieri omnino profana, etiā per Papam, ſiue Pontificem Maximum.

SVMMARIVM.

Intellectus. c. 2. de reb. eccl. non alien. nu. 1.
Papa non ſubeſt iuri humano. nu. eod.

Iure

Iure humano inducta eſt forma alienandi eccleſiaſtica bona.nu.eod.

Papa iure naturali tenetur ſeruare pacta iuſta, ſecum, vel inter alios facta: ſed ex cauſa: poteſt eis derogare.nu.2. Quod ipſum dicendum eſt de dominio.nu.3.

Pij V. benignitas quibus maxime reſplendet. num.3.

Papa plus iuris habet in clericos, & bona eorũ eccleſiaſtica, quàm Rex in laicos, & bona eorum laica, & ratio huius differentiæ noua.num. 4.

Citatio iure naturæ requiritur, ſed ex cauſa omitti poteſt.num.5.

Citatio omitti poteſt, cũ conſtat notoriè non poſſe competere parti defenſionem.nu. 5.

Bona eccleſiaſtica fieri poſſunt per Papam profana, cum retentione priuilegii bonorum eccleſiaſticorum,nu.6.

Bona eccleſiaſtica omnia sũt ſacra, ſed alia aliјs ſacratiora, num.7.

Bona Deo dicata benedictione conſtitutiua ſacri non poſſunt profanari durante forma, & eſſe artificiali eorum, nu.7.

Oblationes vendi & locari poſſunt, non autẽ ius eas capiendi, et quid in eis locandis ſeruandũ, num. 8.

Benedictio duplex, altera conſtitutiua ſacri, altera in-

ra inuocatiua,nu. 9.

Papa non poteſt conſecrata benedictione conſtitutina ſacri profanare antequam deſinant eſſe talia,num. 10.

Bona facta ſacra ſine benedictione vlla, vel ſolum cum inuocatiua tantum, poſſunt profanari,etiam ab inferiore Papa.nu 10.

Bonorum ſacratorum benedictione conſtitutiua ſacri, partes,an, & per quem poſſint profanari.num. 11.

§.17. HIS tamen non obſtantibus, iuſta, & ſuſpicienda videtur præfata bulla. Ad primum enim reſpondetur,
1 primo quod.c.ſecundum de reb.eccle.lib.6. allegatum in eo non loquitur de omni alienatione,ſed tantum de illa qua res eccleſiæ immobilis ſubmittitur, ſiue ſubiicitur poteſtati laici ſine tranſlatione domini, aut poſſeſſiōis de qua in præfata bulla nihil agitur. Secūdo quod in aliis alienationibus nō ſemper requiritur ſpeciale mandatum Papæ, vt Philip.Franc. recte ait in d. cap. 2. vbi ſupra. Et eſto quod mandatum generale factum a potente alienare rem eccleſiæ non ſufficeret vt alienatio virtute illius facta valeret, id tamen iure humano, & non naturali, neque diuino eſſet inductum, & propterea poſſet deroga-

derogari illi, etiam ſine cauſa, ſaltem quoad effectum vt valeret, per Papam, qui ei non ſubeſt. l. Princeps. ff. de legi. & ideo derogatum caute eſt, in bulla quatenus habet, Illa bona cum acceſſionibus præſpecificatis habere. &c. Adde quod neque hanc derogationem facit, ſine cauſa, facit enim quod de prudentia, & fidelitate Cõmiſſariorũ multorum, eorũq; prudentiſſimorũ, & iuſtiſſimorum confidit. Et quia tot bonorum ſpecialia nomina & confinia, non poterant, ſaltem commode, & poſſibilitate morali exprimi, eo præſertim, quod antequam accederent qui vellent redimere, non poterat ſciri, quæ forent redimenda. Id autem dicitur fieri non poſſe, quod commode fieri nequit c. faciet, 22. q. 2. & l. Nepos Proculo. ff. de verb. ſign.

Ad ſecundum eodem mõ rñdetur, nempe, quod ſolemnitas alienandi, de qua in iuribus in argumento allegatis, eſt iure humano inducta, cui etiam ſine cauſa poteſt Papa derogare, ſaltem quo ad effectum vt valeat actus, per prædicta, quamuis id non faciat hæc bulla ſine cauſa: Eadem enim fere ſeruit huic derogationi, quam ſeruire diximus præcedenti.

Ad tertium reſpondeo, concedendo quidem

4 dem, Papam non poſſe tollere pacta, & contractus, & obligationes ex eis natas ſine iuſta cauſa, vt probant allegata in eo, etiã de plenitudine poteſtatis, ſecundum Bald. in l. Princeps, ff. de leg. & alios quos refert, & ſequitur Dec. in c. 1. de prob. ſed poſſe cum iuſta cauſa noua qualis in noſtro propoſito occurrebat ſecundum Bald. in l. fin. ff. de ſenat. & Imol. poſt Anto. butr. in c. Cum M. de Conſtit. quos ſequitur Fel. in c. 1. de pob. nu. 6. ſicut & priuilegium remuneratorium datum ſubdito, vel etiã remuneratorium datum non ſubdito, nõ poteſt quidem reuocari iuſte a principe ſine cauſa, poteſt tamen cũ illa, vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in c. Nouit, de Iudic. quod ſatis explicat Fel. ibi, a nu. 9.

Ad quartum reſpondeo quidem concedendo per hanc bullam indulgeri commiſſarijs in ea deputatis poteſtatem tollendi ius quæſitum, & dominium, & quaſi dominiũ multorum bonorum, & multorum iurium ſine conſenſu dominorum, & quod id iuſte fieri non poſſet, ſine iuſta cauſa, negando ta-

5 men, quod cum cauſa id fieri nequeat, per l. Item ſi verberatum ff. de rei uend. & l. Lucius ff. de Euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in c. Quæ in eccleſiarum, de conſti.

de Conſtit. & in l.fin. C. ſi cõtra ius vel vtil. publ. negando item, quod illa in propoſito non occurrat, quum non ſolum verum, ſed etiam notorium ſit toti Orbi Chriſtiano id quod in ea narratur; nempe totam Eccleſiam Chriſtianam præſertim Italam quæ pars eius adeo nobilis eſt, vt ipſius vicarium caput conſeruet, eſſe conſtitutam in maximo periculo ſubuerſionis, & captiuitatis, niſi victoriam nouam ter mirabilem, contra immaniſſimos Turcas proximis diebus cœlitus conceſſam proſequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum ſtatum in quo non timeantur, redigamus, priuſquam vires ſuas redintegrent, & in priſtinum ſuum ſtatum nobis oppidò formidandum ſeſe reſtituant. Et quod ærarium publicum Sed. Apoſt. eſt maxime exhauſtum, non quidem conuiuiis &alijs malis, aut vanis ſumptibus, ſed bellis piis aduerſus infideles ſuſceptis, & aliis operibus neceſſarijs, quibus eius benignitas, pietas, & religio reſplendent. Quæ confirman-
4 tur ex eo quod Papa plus iuris habet in clericos ſaltem quo ad bona eccleſiaſtica, quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor. in c. Ex multiplici, de Decimis, cõiter recept. vt poſt alios tradit Dec. in d. c. Quæ in eccleſiarum, nu. 26. cuius rei efficax ratio quæ à

nemine, quem viderim, redditur, eſt illa, quæ colligitur ex notab. 7. §. 3. ſupra eod. adiunctis quæ late probauimus in Apol. præ dicta q. 1. mon. 24. videlicet, ꝙ omnia bona eccleſiaſtica ſunt ſacra, ſaltẽ 4. ſpeciei, iuxta doctrinam Thom. in 2. 2. q. 99. art. 3. & ita nullius hominis, §. Nullius, §. ſacræ, inſtit. de rer. diuiſ. ſed ſolus CHRISTVS D. N. habet verum dominium omnium bonorum Eccleſiaſticorũ. Et quod ſolus Papa, tanquã ſummus eius Vicarius & procurator, habet poteſtatem adminiſtrandi ea, receptam immediate ab eo, & quod omnes alii Prælati, & beneficiarii accipiunt a Papa mediate, vel immediate poteſtatem adminiſtrandi aliqua ex eis. Bona vero profana laicorum, ſunt eorumdem quo ad dominium, & Rex, vel Imperator ſecularis nõ habet dominium in eis, licet habeat iuriſdictionem & poteſtatẽ gubernandi ſua Regna, & Imperia, vt habet glos. in l. Bene a Zenone, de quadr. præſcript. verb. Principis, recepta cõiter ibi, & ab Archid. in c. Per principalem. 9. q. 3. & in c. Quãuis 23. q. 8. & a Bart. in prooem. ff. & vbique, & ſubditi laici, non recipiunt dominium ſuorum bonorum, neque adminiſtrationem eorum a Rege, vel Imperatore, ſicut clerici a Papa recipiunt adminiſtratio-

nem

nem bonorum eccleſiaſticorum Imò ipſi Reges & Imperatores ab initio ſuſceperunt iuriſdictionem & poteſtatem gubernandi ab ipſis populis, & Regnis, l. prima ff. de Conſtit. Princip. §. ſed & quod Principi, inſtit. de Iur. na. gent. & ciuil. vt tradidimus pridem latius in repet. c. Nouit, de Iud. not. 3. Et ita eſt clarum, lōge maius ius eſſe Papæ in clericos quo ad bona eccleſiaſtica quam Imperatori, & Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione non aſſentimur Dec. qui contra communem conatur defendere ubi ſupra eſſe ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quā Regibus in laicos, quo ad profana, quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominiū ſicut laici in ſuis, & non recipiunt dominium, nec adminiſtrationem a Papa, quæ eſt ratio vera c. Cum dilectus, de Iur. patr. & ibi Abb. 3. notab. & latius Fel. in d. c. Quæ in eccleſiarum, nu. 31. vbi hoc ſentiunt plerique omnes, facit c. fixum, 12. q. 5. c. Quicunque, de teſtam. cum aliis citatis in eis.

Ex quo infero Papam qui clerico etiam terræ ſibi in temporalibus ſubiectæ bona patrimonialia, ſine culpa, & iuſta cauſa tolleret, perinde teneri ad reſtitutionem, ac alium quemlibet Regem, & Monarcham

idem

idem facientem laico ſibi ſubiecto, ex quo ſubinfertur, Papam patrimonium clerico iuſte auferentem ad integriorem reſtitutionem teneri, quàm ſi iniuſte tolleret beneficium eccleſiaſticum, quoniam per adducta, ſupra, §.3.num.9.(vbi huc quoad aliqua lectorem remiſimus) Papa non tenetur omnino de rigore iuſtitiæ veræ & ſpecialis ad reſtituendum beneficium iniuſte ablatū, q̄uis ex bono, & æquo teneatur ad faciendam ei iuſtā compenſationem. Et ſiquis roget quoad quid tenebitur magis reſtituere, ob iniuſtam ablationem patrimonii, quàm ob ablationem iniuſtam beneficii? Reſpondeo, ꝙ ablatio iniuſta patrimonii, obligat ad reſtituendum id ipſum quod ablatum eſt, l. cū a quo, authen. Hoc niſi, & l. Manifeſti iuris. C. de ſolut. et tradimus in manuali, cap. 17. nu. 24. Ablatio vero beneficii, ſolū obligat ad compenſationem reſtituendi idem, vel ſimile. Ratio diuerſitatis poteſt eſſe, q̄d auferendo iniuſte patrimoniū ab inuito nō aufertur dominium competens ei iure naturali, nec trāſfertur in eum cui datum fuerit iuxta, l. id quod noſtrum, ff. de reg. iur. et ita idipſum reſtitui poteſt, ſine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur uere, licet iniuſte ius quod in eo habet

is cui

is cui aufertur, et collatum alteri, uere fit eius quoad adminiſtrationem, per adducta in d.nu. 9.et ita non poteſt reſtitui ſine iniu ria alterius. Quæ omnia, fundantur iuribus, et rationibus ſupra proxime, et in d. §.3. citatis. Credo autem, ꝙ Rex, vel alius Princeps, aut dominus, qui aliquod officium vendibile, venditum, aut datum alicui, iniuſte auferret, perinde teneretur reſtituere illi ac ſi aliquam rem vendibilem quæſitam ei per venditionem, vel donationem, vel aliàs, auferret: et quod vbi ſupra dixi, nõ teneri Regem, ad integram reſtitutionem ob ablationem officii a ſe dati, ꝓcedat in eo quod gratis dat, vſque ad ſuum beneplacitum, iuxta textũ. Si ſedes. Apoſtolica, et ei notata, de reſcrip. lib. 6. qualiter ut plurimum, conferuntur in Hiſpania omnia officia Prætoriorum Regiorum. Quàmuis aliquo reſpectu etiã tunc dicantur perpetua, iuxta. l. iuriſperitos. ff. de excuſ. tut.

5 Ad quintum reſpõdeo, concedendo quidem non poſſe procedere aliquem Iudicem, etiam Principem contra aliquem etiam ſubditum, inauditum, & non citatum ſine iuſta cauſa, quod probant iura in eo allegata, ſed negando quod non poſſit exiſtentę illa iuxta glos. not. l. antepen. ff. ex quib. cau.

ma.

ma. quã poſt alios ſequitur Fel.in d.c. Quæ in eccleſiarum,nu. 66. in duobus locis & Dec.nu. 18. Pro ea eſt c ſus in c.Cum olim, de re iud. vbi etiam id adnotat Panor. & in caſu bullæ interuenit iuſta cauſa omittendi citationẽ: tum quia illa omitti poteſt,quoties conſtat, non eſſe abſenti defenſionem per text. quem adhoc putat eſſe ſing. Card. ibi in d. c. Cum olim,de re iud.quem ſequũtur ibidem Panor. Fel.& citati ab eis,&Dec. & citati ab eo in c. cauſam quæ, nu. 3. de reſcript. quod probat poſſe pronũciari proceſſum eſſe nullum, abſente parte, quia non poteſt competere ei defenſio, quam iudex non intelligat parte non vocata, & in caſu prædictæ bullæ conſtat notorie Papæ, non poſſe beneficiarijs & eccleſijs eorum competere aduerſus voluntatẽ eius in ea expreſſam defenſionem aliquam quæ eis prodeſſet extante veritate cauſæ notoria qua nititur.

Ad ſextum reſpondeo concedendo quidẽ, quod per prædictam bullam datur facultas efficiendi bona eccleſiaſtica profana cum priuilegio gaudendi bonorum eccleſiaſticorum priuilegijs, negando uero id continere in ſe repugnantiam,licet peraccidens cõtradictionem Principum ſecularium in terris eis ſubiectis forte patietur. In terris autem ſubie-

ctis Papæ, quod ad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes ſeculares com pelli poſſent, facit, quòd qui poteſt tollere totũ, a fortiori põt tollere partẽ tãtũ eius rei quæ diuiſibilis eſt. argu.l. Quæ de tota, ff. de rei vendi. & c. Paſtoralis, §. Item ſi totum, ff. de off. deleg. & ita videtur poſſe Papã efficere, quod bona quæ in totum ſunt eccleſiá ſtica maneãt quo ad aliquid talia, & quo ad reliqua profana quũ per id nihil præiudicii noui fiat Principibus ſecularibus, a quib'ante prædictam bullam erat omnino exempta.

7 Ad ſeptimum reſpondeo, cõcedendo primum oĩa bona eccleſiaſtica eſſe ſacra, nõ ſolũ ob authoritatẽ. Tho. in arg. citati, ſed etiã ob c. Nulli, & cap. prædia, 12. q. 2. & c. ſunt qui opes, & c. ſacrilegium, & c. quiſquis, §. ſacrilegium, ſub eodem tito, 17. q. 4. & alia multa in quibus appellat᷑ ſacrilegus is qui eccleſiaſtica bona qualiacunque etiam prædia ruſtica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit ſacrilegium. Secundo diſtinguendo vt diſtinximus in Apolog. prædicta. q. 1. mon. 24. & 25. inter ſacra quæ benedictione aliqua conſtitutiua ſacri conſecrantur, & inter ſacra quæ ſola donatione vel alia diſpoſitione deputantur ad hominum, & rerum aliqua benedictione conſecratorũ,

vel conſecratarum ſuſtentationem, & concedendo quòd priora videlicet bona conſecrata benedictione aliqua conſtitutiua ſacri nō poſſunt penitus execrari durante eadem forma, & eodem eſſe artificiali antequam corrumpantur, conflentur, diſſoluantur, vel aliàs perdant prædictum ſuum eſſe artificiale, de quibus intelligendum.c. cōperimus, 14.q.6. & dicta Thom.in argu.citata, quatenus ſignificat, id non poſſe fieri etiam per Papam, negando autem, quòd poſteriora videlicet quæ ſine benedictione conſtitutiua ſacri fiunt talia, non poſſint penitus execrari, etiam per Prælatos inferiores, vt quotidie
8 execrantur: immobilia quidē quoties iuſta de cauſa, & cum ſolemnitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in ſumma, & in c. ſine exceptiōe, 12.q.2. & in c.nulli, & per totum titulum, de reb.eccle.non alien. fructus vero eorum ſine vlla ſolemnitate, iuxta c.veſtra, de loca. & c.querelam, ne præl.vic.ſu. Hanc diſtinctionem ſignificat glo.prædicta.c. ſemel, de reg.iur.libr.6. ſatis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confuſe, ac varie loquuti ſunt: vt pridem prælegendo, d.c.ſemel, adnotauimus, ob id enim Dy. quem ſequuntur Peruſ.& Rauen.ibi ſignificauit

ficauit illi c. non eſſe locum in Papa, quum tamẽ per prædictam diſtinctionem ſit locus etiam in eo quoad priora, & quoad poſteriora ſit locus etiam in aliis prælatis, ob id etiã cõiter intelliguntur eodẽ modo, c. eccleſiaſticis 12. q. 2. & c. 3. de rer. permu. & c. ligna, & c. veſtimenta, de conſec. diſt. 1. & c. Quæ ſemel, 19. q. 3. & c. comperimus, & c. Ad hæc, de relig. dom. quum tamen plurimum inter illa diſtet, nam alia illorum agunt tantũ de prioribus ſacris, ſcilicet de ſacratis benedictione conſtitutiua ſacri. Alia vero de poſterioribus, ſcilicet de ſacris non benedictis, nec conſecratis, ſed ad ſuſtentationem ſacrorum deputatis ſine vlla benedictione, vel ſolum inuocatiua, quæ appellauit Thom. vt prædictum eſt, quartæ ſpeciei ſacrorum, in 2, 2. q. 99. art. 3. Ob id etiam glo. in c. altare. 1. q. 3. putata ſingularis a Ludo. Rom. in ſingu. 664. fructus, citato a multis, & in iis a Dec. c. 2. nu. 14. de Iud. & in cõſi. 148. nu. 3. & a Troil. col. penul. tract. de oblat. quatenus ſenſit oblata in altari, nõ poſſe vendi, eo q̃d viſum fuerit illis altare, & oblationes ad illud factas, eſſe eiuſdem ſpeciei ſacrorum, quum ſint longe diuerſæ, nam altare eſt de numero ſacrorum conſecratorũ benedictione conſtitutiua ſacri, oblationes autem de

numero ſacrorum abſque tali benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtentationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquæ dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immeritò papa & alii prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid. in c. ſanctorum. 10.q. 1. non demirans hoc ut Ludoui. imponit ei, nec dubitans de valore talis conſuetudinis, ut alii dicunt, & meritò; quoniam aliud eſt ius accipiēdi oblationes ad altare factas, quod tanquā ſpirituale vendi non poteſt. c. quā pio 1.q.2. & aliud oblationes ipſæ temporales, quæ locari, & vendi non poſſunt d.c. quā pio, ipſæ tamen decimæ, ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per d.c. veſtra, & in hoc ſenſu prædictum c. altare, exæquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt, quo ad oblationes iam factas, & ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt, quoad faciendas autem, & ſuſcipiendas, habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionē qua diminui poſſet offerentium deuotio, eo quod videāt eas laicis & profanis eſſe locatas, nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quod plus,

vel

vel minus offerant. Quare cauendum eſſe cenſuit Archi. in d. c. altare, ne cóductor, ſeu arrendator oblationum laicus capiat eas per ſe in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationem ſine aliqua grandi cauſa non eſſent locandæ ſeu arrendandæ oblationes, quæ a fidelibus mittũtur in corbonas, quas clem. exiui de verb. ſigni. ſoccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio miſſæ fieri ſolent. Imò, neque illæ quæ oſtiatim, & compitatim, vel in eccleſiis & valuis earũ fiunt, pro eccleſiis, monaſteriis, hoſpitalibus, & aliis piis locis. Quod ipſum potuit eſſe vna de rationibus dubitãdi, an decimæ nõdum perceptæ poſſent locari, & vendi, qua nõ obſtante, definitum fuit in prædictis cap. veſtra, & querelam, poſſe illas vendi, quanquã in illis non videtur eſſe tanta occaſio diminuendi deuotionẽ ſoluendi decimas, quanta in propoſito eſt diminuendi deuotionem offerendi. Quare reſoluendum eſt poſſe quidem illas ſtricto iure vendi & locari, etiam antequam fiant, & ſuſcipiantur, fieri tamen id debere ſecreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio ſaltem ſine aliqua cauſa quæ id iuſtificet.

9 Ex quibus infertur primo, quod alia eſt benedictio conſtitutiua ſacri, ideſt, qua res fit

8 dem, Papam non poſſe tollere pacta, & contractus, & obligationes ex eis natas ſine iuſta cauſa, vt probant allegata in eo, etiã de plenitudine poteſtatis, ſecundum Bald. in l. Princeps, ff. de leg. & alios quos refert, & ſequitur Dec. in c. 1. de prob. ſed poſſe cum iuſta cauſa noua qualis in noſtro propoſito occurrebat ſecundum Bald. in l. fin. ff. de ſenat. & Imol. poſt Anto. butr. in c. Cum M. de Conſtit. quos ſequitur Fel. in c. 1. de pob. nu. 6. ſicut & priuilegium remuneratorium datum ſubdito, vel etiã remuneratorium datum non ſubdito, nõ poteſt quidem reuocari iuſte a principe ſine cauſa, poteſt tamen cũ illa, vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in c. Nouit, de Iudic. quod ſatis explicat Fel. ibi, a nu. 9.

Ad quartum reſpondeo quidem concedendo per hanc bullam indulgeri commiſſarijs in ea deputatis poteſtatem tollendi ius quæſitum, & dominium, & quaſi dominiũ multorum bonorum, & multorum iurium ſine conſenſu dominorum, & quod id iuſte fieri non poſſet, ſine iuſta cauſa, negando ta-
9 men, quod cum cauſa id fieri nequeat, per l. Item ſi verberatum ff. de rei uend. & l. Lucius ff. de Euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in c. Quæ in eccleſiarnm, de conſti.

de Conſtit. & in l.fin. C. ſi cõtra ius vel vtil. publ. negando item, quod illa in propoſito non occurrat, quum non ſolum verum, ſed etiam notorium ſit toti Orbi Chriſtiano id quod in ea narratur; nempe totam Eccleſiam Chriſtianam præſertim Italam quæ pars eius adeo nobilis eſt, vt ipſius vicarium caput conſeruet, eſſe conſtitutam in maximo periculo ſubuerſionis, & captiuitatis, niſi victoriam nouam ter mirabilem, contra immaniſſimos Turcas proximis diebus cœlitus conceſſam proſequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum ſtatum in quo non timeantur, redigamus, priuſquam vires ſuas redintegrent, & in priſtinum ſuum ſtatum nobis oppidò formidandum ſeſe reſtituant. Et quod ærarium publicum Sed. Apoſt. eſt maxime exhauſtum, non quidem conuiuiis & alijs malis, aut vanis ſumptibus, ſed bellis piis aduerſus infideles ſuſceptis, & aliis operibus neceſſarijs, quibus eius benignitas, pietas, & religio reſplendent. Quæ confirman-
4 tur ex eo quod Papa plus iuris habet in clericos ſaltem quo ad bona eccleſiaſtica, quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor. in c. Ex multiplici, de Decimis, cõiter recept. vt poſt alios tradit Dec. in d. c. Quæ in eccleſiarum, nu. 26. cuius rei efficax ratio quæ

nemine

nemine, quem viderim, redditur, eſt illa, quæ colligitur ex notab. 7. §. 3. ſupra eod. adiunctis quæ late probauimus in Apol. præ dicta q. 1. mon. 24. videlicet, ꝙ omnia bona eccleſiaſtica ſunt ſacra, ſaltẽ 4. ſpeciei, iuxta doctrinam Thom. in 2. 2. q. 99. art. 3. & ita nullius hominis, §. Nullius, §. ſacræ, inſtit. de rer. diuiſ. ſed ſolus CHRISTVS D. N. habet verum dominium omnium bonorum Eccleſiaſticorũ. Et quod ſolus Papa, tanquã ſummus eius Vicarius & procurator, habet poteſtatem adminiſtrandi ea, receptam immediate ab eo, & quod omnes alii Prælati, & beneficiarii accipiunt a Papa mediate, vel immediate poteſtatem adminiſtrandi aliqua ex eis. Bona vero profana laicorum, ſunt eorumdem quo ad dominium, & Rex, vel Imperator ſecularis nõ habet dominium in eis, licet habeat iuriſdictionem & poteſtatẽ gubernandi ſua Regna, & Imperia, vt habet glos. in l. Bene a Zenone, de quadr. præſcript. verb. Principis, recepta cõiter ibi, & ab Archid. in c. Per principalem. 9. q. 3. & in c. Quãuis 23. q. 8. & a Bart. in prooem. ff. & vbique, & ſubditi laici, non recipiunt dominium ſuorum bonorum, neque adminiſtrationem eorum a Rege, vel Imperatore, ſicut clerici a Papa recipiunt adminiſtrationem

nem bonorum eccleſiaſticorum Imò ipſi Reges & Imperatores ab initio ſuſceperunt iuriſdictionem & poteſtatem gubernandi ab ipſis populis, & Regnis, l. prima ff. de Conſtit. Princip. §. ſed & quod Principi, inſtit. de Iur. na. gent. & ciuil. vt tradidimus pridem latius in repet. c. Nouit, de Iud. not. 3. Et ita eſt clarum, lõge maius ius eſſe Papæ in clericos quo ad bona eccleſiaſtica quam Imperatori, & Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione non aſſentimur Dec. qui contra communem conatur defendere ubi ſupra eſſe ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quã Regibus in laicos, quo ad profana, quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominiũ ſicut laici in ſuis, & non recipiunt dominium, nec adminiſtrationem a Papa, quæ eſt ratio vera c. Cum dilectus, de Iur. patr. & ibi Abb. 3. notab. & latius Fel. in d. c. Quæ in eccleſiarum, nu. 31. vbi hoc ſentiunt plerique omnes, facit c. fixum, 12. q. 5. c. Quicunque, de teſtam. cum aliis citatis in eis.

Ex quo infero Papam qui clerico etiam terræ ſibi in temporalibus ſubiectæ bona patrimonialia, ſine culpa, & iuſta cauſa tolleret, perinde teneri ad reſtitutionem, ac alium quemlibet Regem, & Monarcham

idem

idem facientem laico ſibi ſubiecto, ex quo ſubinfertur, Papam patrimonium clerico iuſte auferentem ad integriorem reſtitutionem teneri, quàm ſi iniuſte tolleret beneficium eccleſiaſticum, quoniam per adducta, ſupra, §. 3. num. 9. (vbi huc quoad aliqua lectorem remiſimus) Papa non tenetur omnino de rigore iuſtitiæ veræ & ſpecialis ad reſtituendum beneficium iniuſte ablatū, q̄uis ex bono, & æquo teneatur ad faciendam ei iuſtā compenſationem. Et ſiquis roget quoad quid tenebitur magis reſtituere, ob iniuſtam ablationem patrimonii, quàm ob ablationem iniuſtam beneficii? Reſpondeo, ꝙ ablatio iniuſta patrimonii, obligat ad reſtituendum id ipſum quod ablatum eſt, l. cū a quo, authen. Hoc niſi, & l. Manifeſti iuris. C. de ſolut. et tradimus in manuali, cap. 17. nu. 24. Ablatio vero beneficii, ſolū obligat ad compenſationem reſtituendi idem, vel ſimile. Ratio diuerſitatis poteſt eſſe, q̄d auferendo iniuſte patrimoniū ab inuito nō aufertur dominium competens ei iure naturali, nec trāſfertur in eum cui datum fuerit iuxta, l. id quod noſtrum, ff. de reg. iur. et ita idipſum reſtitui poteſt, ſine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur uere, licet iniuſte ius quod in eo habet

is cui

is cui aufertur, et collatum alteri, uere fit eius quoad adminiſtrationem, per adducta in d.nu. 9.et ita non poteſt reſtitui ſine iniuria alterius. Quæ omnia, fundantur iuribus, et rationibus ſupra proxime, et in d. §.3. citatis. Credo autem, ꝙ Rex, vel alius Princeps, aut dominus, qui aliquod officium vendibile, venditum, aut datum alicui, iniuſte auferret, perinde teneretur reſtituere illi ac ſi aliquam rem vendibilem quæſitam ei per venditionem, vel donationem, vel aliàs, auferret: et quod vbi ſupra dixi, nō teneri Regem, ad integram reſtitutionem ob ablationem officii a ſe dati, ꝓcedat in eo quod gratis dat, vſque ad ſuum beneplacitum, iuxta textū. Si ſedes. Apoſtolica, et ei notata, de reſcrip.lib.6. qualiter ut plurimum, conferuntur in Hiſpania omnia officia Prætoriorum Regiorum. Quàmuis aliquo reſpectu etiā tunc dicantur perpetua, iuxta. l. iuriſperitos.ff.de excuſ.tut.

5 Ad quintum reſpōdeo, concedendo quidem non poſſe procedere aliquem Iudicem, etiam Principem contra aliquem etiam ſubditum, inauditum, & non citatum ſine iuſta cauſa, quod probant iura in eo allegata, ſed negando quod non poſſit exiſtente illa iuxta glos. not. l. antepen. ff. ex quib. cau.

ctis Papæ, quod ad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes ſeculares com pelli poſſent, facit, quòd qui poteſt tollere totũ, a fortiori põt tollere partẽ tãtũ eius rei quæ diuiſibilis eſt. argu.l. Quæ de tota, ff. de rei vendi. & c. Paſtoralis, §. Item ſi totum, ff. de off. deleg. & ita videtur poſſe Papã efficere, quod bona quæ in totum ſunt eccleſiaſtica maneãt quo ad aliquid talia, & quo ad reliqua proſana quũ per id nihil præiudicii noui fiat Principibus ſecularibus, a quib' ante prædictam bullam erat omnino exempta.

7 Ad ſeptimum reſpondeo, cõcedendo primum oĩa bona eccleſiaſtica eſſe ſacra, nõ ſolũ ob authoritatẽ. Tho. in arg. citati, ſed etiã ob c. Nulli, & cap. prædia, 12. q. 2. & c. ſunt qui opes, & c. ſacrilegium, & c. quiſquis, §. ſacrilegium, ſub eodem ſito, 17. q. 4. & alia multa in quibus appellaẽ ſacrilegus is qui eccleſiaſtica bona qualiacunque etiam prædia ruſtica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit ſacrilegium. Secundo diſtinguendo vt diſtinximus in Apolog. prædicta. q. 1. mon. 24. & 25. inter ſacra quæ benedictione aliqua conſtitutiua ſacri conſecrantur, & inter ſacra quæ ſola donatione vel alia diſpoſitione deputantur ad hominum, & rerum aliqua benedictione conſecratorũ,

vel conſecratarum ſuſtentationem, & conce dendo quòd priora videlicet bona conſecrata benedictione aliqua conſtitutiua ſacri nõ poſſunt penitus execrari durante eadem forma, & eodem eſſe artificiali antequam corrumpantur, conflentur, diſſoluantur, vel aliàs perdant prædictum ſuum eſſe artificiale, de quibus intelligendum.c. cõperimus, 14.q.6. & dicta Thom.in argu.citata, quatenus ſignificat, id non poſſe fieri etiam per Papam, negando autem, quòd poſteriora videlicet quæ ſine benedictione conſtitutiua ſacri fiunt talia, non poſſint penitus execrari, etiam per Prælatos inferiores, vt quotidie
8 execrantur: immobilia quidẽ quoties iuſta de cauſa, & cum ſolemnitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in ſumma, & in c.ſine exceptiõe, 12.q.2.& in c.nulli, & per totum titulum, de reb.eccle.non alien. fructus vero eorum ſine vlla ſolemnitate, iuxta c.veſtra, de loca. & c.querelam, ne præl.vic.ſu. Hanc diſtinctionem ſignificat glo.prædicta.c. ſemel, de reg.iur.libr.6. ſatis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confuſe, ac varie loquuti ſunt: vt pridem prælegendo, d.c.ſemel, adnotauimus, ob id enim Dy. quem ſequuntur Peruſ.& Rauen.ibi ſignificauit

ficauit illi c. non eſſe locum in Papa, quum tamē per prædictam diſtinctionem ſit locus etiam in eo quoad priora, & quoad poſteriora ſit locus etiam in aliis prælatis, ob id etiā cõiter intelliguntur eodē modo, c. eccleſiaſticis 12.q.2.& c.3.de rer.permu.& c.ligna,& c. veſtimenta, de conſec. diſt. 1. & c. Quæ ſemel, 19.q.3.& c.comperimus, & c. Ad hæc, de relig.dom. quum tamen plurimum inter illa diſter, nam alia illorum agunt tantū de prioribus ſacris, ſcilicet de ſacratis benedictione conſtitutiua ſacri. Alia vero de poſterioribus, ſcilicet de ſacris non benedictis, nec conſecratis, ſed ad ſuſtentationem ſacrorum deputatis ſine vlla benedictione, vel ſolum inuocatiua, quæ appellauit Thom. vt prædictum eſt, quartæ ſpeciei ſacrorum, in 2,2.q.99.art.3. Ob id etiam glo. in c. altare. 1.q.3. putata ſingularis a Ludo. Rom. in ſingu.664. fructus, citato a multis, & in iis a Dec.c.2.nu.14.de Iud.& in cõſi.148. nu.3. & a Troil. col. penul. tract. de oblat. quatenus ſenſit oblata in altari, nõ poſſe vendi, eo qđ viſum fuerit illis altare, & oblationes ad illud factas, eſſe eiuſdem ſpeciei ſacrorum, quum ſint longe diuerſæ, nam altare eſt de numero ſacrorum conſecratorū benedictione conſtitutiua ſacri, oblationes autem de

numero ſacrorum abſque tali benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtentationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquæ dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immeritò papa & alii prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid. in c. ſanctorum. 10.q.1.non demirans hoc ut Ludoui.imponit ei, nec dubitans de valore talis conſuetudinis, ut alii dicunt, & meritò; quoniam aliud eſt ius accipiēdi oblationes ad altare factas, quod tanquā ſpirituale vendi non poteſt. c. quā pio 1.q.2.& aliud oblationes ipſæ temporales, quæ locari, & vendi non poſſunt d.c. quā pio, ipſæ tamen decimæ, ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per d.c. veſtra, & in hoc ſenſu prædictum c. altare, exæquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt, quo ad oblationes iam factas, & ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt, quoad faciendas autem, & ſuſcipiendas, habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionē qua diminui poſſet offerentium deuotio, eo quod videāt eas laicis & profanis eſſe locatas, nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quod plus,

vel

vel minus offerant. Quare cauendum eſſe cenſuit Archi. in d.c. altare, ne cõductor, ſeu arrendator oblationum laicus capiat eas per ſe in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationem ſine aliqua grandi cauſa non eſſent locandæ ſeu arrendandæ oblationes, quæ a fidelibus mittũtur in corbonas, quas clem. exiui de verb. ſigni. ſoccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio miſſæ fieri ſolent. Imò, neque illæ quæ oſtiatim, & compitatim, vel in eccleſiis & valuis earũ fiunt, pro eccleſiis, monaſteriis, hoſpitalibus, & aliis piis locis. Quod ipſum potuit eſſe vna de rationibus dubitãdi, an decimæ nõdum perceptæ poſſent locari, & vendi, qua nõ obſtante, definitum fuit in prædictis cap. veſtra, & querelam, poſſe illas vendi, quanquã in illis non videtur eſſe tanta occaſio diminuendi deuotionẽ ſoluendi decimas, quanta in propoſito eſt diminuendi deuotionem offerendi. Quare reſoluendum eſt poſſe quidem illas ſtricto iure vendi & locari, etiam antequam fiant, & ſuſcipiantur, fieri tamen id debere ſecreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio ſaltem ſine aliqua cauſa quæ id iuſtificet.

9 Ex quibus infertur primò, quod alia eſt benedictio conſtitutiua ſacri, ideſt, qua res fit

ſacra, qualis eſt benedictio calicis, corporalis, Eccleſiæ, & altaris. Alia benedictio inuocatiua, qua res non fit ſacra, qualis eſt benedictio mēſæ, nauis, ignis, domus, & ſimilium, quæ non benedicuntur vt ſint ſacra, ac proinde nullius, ſed vt per inuocationem Dei, obtineatur aliqua aſſiſtentia eius ſpecialis, ut pulchre declarat Caiet. in 2.2.q.88. artic. 11.

10 Secundo infertur, nullum prælatum etiā Papam poſſe calicem, altare, uel eccleſiā, vel aliam rem benedictione cōſtitutiua ſacri dicatam, ſiue ſacratam, in ſua forma, & eſſe artificiali permanentia profanare, ſiue vſibus profanis applicare, vt habet regula prædicta ſemel, & prædictum. c. comperimus, Tum quia id videtur eſſe iure diuino, uel naturali prohibitum, vt ſenſit Thom. in 2.2.q.88. artic. 10. ad primum per c. fin. Leuit. Tum quia id clare ubi ſupra affirmat Caiet. & ſatis, licet non ita aperte, Thom. ibidem, & in d. artic. 10. ad primum.

Tertio quod non ſolum per Papam, ſed etiam per alios prælatos inferiores poſſunt profanari illa quæ ſunt ſacra alia rōne, quàm benedictione conſtitutiua ſacri, quod, ut ſupra dictum eſt, paſſim fit de bonis eccleſiarum mobilibus, & frequētiſſime de immobilibus

bilibus per iura prædicta quum tamen omnia illa ſint ſacra, ut ſupradictum, & probatum eſt.

11 Quarto quòd magna eſt quæſtio, quam non video per aliquem digne tractatam. An partes rei ſacratæ per benedictionem conſtitutiuam ſacri, quales ſunt lapides altaris, & Eccleſiæ deſtructæ, vel collapſæ, poſſint applicari vſibus profanis? quod enim nõ poſſint, videtur caſus in c.ligna, de conſecr. diſtin. 1. quatenus habet, ligna Eccleſiæ deſtructæ non poſſe applicari vſibus profanis. Quod autem poſſint, facit primo, quòd vaſa ſacra conflata, vendi poſſunt, c. aurum 12. q. 2. cum glo. recepta. Et conſtat argentum calicis iam conflati, fuiſſe partem eiuſdem, antequam conflaretur, & execraretur.

Deinde, ꝙ eccleſia pro maiore parte exuſta, vel deſtructa, deſinit eſſe conſecrata, c. eccleſiis, & c.de fabrica, de conſecra. diſtin. 1. & altare enormiter deformatum, deſinit eſſe conſecratum. c. 1. & c. quod in dubiis, de conſecr. eccl. vel altar. & conſequenter, imò à fortiori videntur lapides & ligna Eccleſiæ dirutæ, vel collapſæ deſinere eſſe ſacra. Et expreſſe ait Archid. ligna Eccleſiæ non eſſe ſacra, in d.c.ligna. Tum quia licet Eccleſia ſit conſecrata benedictione conſtitutiua ſa-

cri, non tamen lapides eius, quia aliud eſt eccleſia, & aliud partes ex quibus illa conſtat, l. eum qui, ff de vſuca. & l. qui vniuerſas, ff de acq. poſ. Equidem in hac quotidiana quæſtione, arbitror primò, iuſte poſſe Papam cōcedere facultatem faciendi domum laicam ex area, & lapidibus Eccleſiæ deſtructæ, vel collapſæ. Tum quia Dyn. quem ibi omnes alii ſequuntur, in d. c. ſemel, ait, cap. illud non habere locum in ſummo Pontifice, cuius dictum licet non ſit verum quoad ea quæ ſunt dicata benedictione conſtitutiua ſacri vt prius diximus, tamen in his lapidibus qui nō ſunt benedicti tali benedictione, habebit locum, per l. cōtinuus, §. pen. & ibi not. per omnes, ff. de verb. oblig. quod tamen aliquis intelligeret, quādo lapides eiuſmodi nō eſſent tales qui in ædificio domus profanę poſiti, gignerent ſcandalum actiuū iis qui cognoſcerent eos fuiſſe partes Eccleſiæ ſacræ: nam cum tali ſcandalo nil diſponi poſſe uidetur, cap. nihil cum ſcandalo, de præſcrip. & c. 2 de no. oper. nunt. quàmuis reſponderi poſſet, per facultatem, & licentiam a Papa conceſſam, & publicatam effici, ne tale ſcandalum ſit actiuum: ſicut & ceſſat in matrimonio contracto cum cognatis intra quartum gradū cum eius diſpenſatione

ſionē, quòd videtur verius, quia prohibitio hæc qua prohibetur, ne res quæ fuit pars rei ſacræ profano vſui applicetur, videtur iuris humani tantum, ſupra quod eſt Papa, c. propoſuit, de conceſſ. præb.

Secundo eiuſmodi facultatem non poteſt concedere ordinarius, per c. ligna, & c. veſtimenta, de conſecra. diſt. 1. non quidem, quia ſunt ſacra, aut ſancta, ſanctitate benedictionis conſtitutiuæ ſacri, ſed ob reuerentiā Eccleſiæ cui ſeruierunt, vt ait Archid. ibi, cum nullo iure videatur conceſſa ei ſuper hoc diſpenſandi facultas, quàmuis uiderim in Hiſpania ligna eccleſiæ veteris dirutæ, quæ nouæ ampliori conſtruendæ inepta erant, vendi plus offerēti etiam volenti ex eis domum profanā facere, vel reficere ſine licentia etiā ordinarii, quod forte diſſimulari poſſet, in lignis non pictis, neque vllo ſigno inſignitis, quò poſita in ſtructura domus profanæ, noſcerentur fuiſſe Eccleſiæ, ac proinde ſcandalizarent.

Quinto infertur, S. D. N. iuſte nuper annuiſſe cuidam Anglo vt vteretur quadam ampla domo conſtructa ex lapidibus cuiuſdam monaſterii a Lutheranis deſtructi, donec Abbas Catholicus ei ſufficeretur, vt ſupra meminimus.

Vltimo

Vltimo infertur, iuſte potuiſſe S. D. N. per prædictam bullam facere facultatem prædictis Cõmiſſarijs profanãdi bona Eccleſiaſtica in ea contenta, eo quod licet ſint ſacra quartæ ſpeciei ſacrorum, non tamen ſunt ſacrata benedictione aliqua conſtitutiua ſacri, imò nec partes rerum tali benedictione ſacratarum, & conſequenter ſolutam eſſe ſeptimã difficultatem, aduerſus prædictam bullam propoſitam. Per cuius ſolutionem & aliarũ ſex contra eam propoſitarum, clarè apparet, ipſam à nemine poſſe iniuſtitiæ redargui, ſed potius magnopere commendandam eſſe, tanquam quæ ſit e Repub. Chriſt. in magnam gloriam CHRISTI, qui nos omnes ſeruet, beetque æternum.

SVMMARIVM.

Bulla Pij. V. reuocatoria facultatum ad diſponendum in illegitimos factarum, nu. 1.
Filios Eccleſiaſticorum occaſionem eſſe damnorum Eccleſiaſticorum nu. 2.
Filios habens an poſſit in Epiſcopum eligi. nu. 2.
Filijs illegitimis relinquendi facultas cur ſcandaloſa. nu. 3.
Exempla prælatorum mala, ſcandaloſa, nu. 3.

Eccleſia-

Eccleſiaſticos teneri ad dandum ſuperflua paupe ribus. nu. 4.
Filios in illegitimos diſponendi omnis facultas de quibuſcumque bonis ſublata vna cum faculta te ſuccedēdi ab inteſtato habētibus illos, nu. 4.
Statutum habilitans ſpurios ad ſucceſſionem an valeat, nu. 5.
Facultates concedendi facultates diſponendi in illegitimos, ſublatæ; nu. 6.
Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit, nu. 7.
Feudum, & Emphyteuſim perdendi nouus modus. nu. 8.
Filijs ſpurijs non eſt adempta facultas ſuccedendi a iure cōmuni conceſſa per hanc Extraua. Pii Quinti. nu. 9.
Filios, & filias clericorum, iuſte poſſe ab eis, etiam hodie, ali & dotari, nu. 10.
Lex humana non poteſt tollere diuinam vel naturalem, nu. 10.
Dos ſuccedit loco alimentorum. nu. 11.
Filium habentem vnde ſe alat, non tenetur pater alere, nec è contrario, nu. 12.

§. 18. QVONIAM ſupra §. 6. promiſimus nos huic Commentario bullam S. D. N. Pii V. reuocatoriam facultatum teſtandi & diſponendi de rebus eccleſia-

eccleſiaſticis, ac etiam de bonis feudalibus emphyteuticis ī illegitimos de verbo ad verbum cum nonnullis adnotationibus inſerturos, ideo tenorem illius nunc ſubijciemus, & illi adnotationes promiſſas obiter adiungemus. Sic itaque habet.

Pius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

1 QVÆ ordini eccleſiaſtico noxia eſſe, & ſcandalum obijcere perhibentur, neceſſe eſt è medio ſubmouere, Quod nos pro noſtri muneris officio, inter alia incommoda quæ in oculos noſtros incurrunt, de Chriſti peculio, ne ab indignis, & reiectis ignominioſę conſumatur, neue illorum cauſa eccleſiis & pauperibus præripiatur, curam præcipuam habere volentes, De nobis attributæ poteſtatis plenitudine, reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, licentias, diſpenſationes, & indulta faciendi teſtamenta, donationes, ſiue inter viuos, ſiue

cauſa mortis, legata, & quaſcunque alias di
ſpoſitiones, de Dominiis, Terris, Caſtris,
Domibus, & quibuſlibet aliis bonis & rebus
immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus,
necnon pecunijs, iuribus, & actionibus, ex
beneficijs, fructibus, penſionibus, & alijs
rebus eccleſiaſticis quibuſcũque, confectis,
acquiſitis, & aliàs quomodocunque proue
nientibus, necnon de peculio, & alijs etiam
ſola induſtria, labore, muneribus, aut quo
cunque alio modo partis, cuiuſcunque qua
litatis, quantitatis, ſpeciei, naturæ, & va-
loris exiſtentibus, in quoſcũque illegitimos
ſiue ſuos, ſiue extraneos, etiam legitimatos,
eoſdemque ex toto vel in parte hæredes in-
ſtituendi, & ſubſtituendi, ſeu quod ipſi in
prædictis ab inteſtato ſuccedant, cæteraſque
huiuſmodi facultates, & permiſſiones, ac
etiam habilitationes, & capacitates ſuccedē-
di in bonis, & rebus feudalib⁹, & emphyteu
ticis, ab Eccleſijs, Monaſterijs, & pijs locis
profectis, quibuſcunq; perſonis, & ſeculari-
bus, & quorũcunque ordinũ, necnon militia
rum, & hoſpitalium, regularibus, ac Roma
næ Curiæ officialibus, & alijs curialibus, cu
riamque ipſam ſequentibus, & etiam Vrbis
Romæ ciuibus, ac palatia, ædes, cēſus, alia-
que, bona, in ea eiuſque diſtrictu habenti-
bus,

bus, noſtris quoque; & aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, eccleſiarum prælatis, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & alijs cuiuſcunque dignitatis, ordinis, & conditionis exiſtentibus, illorumque, & alijs eccleſijs, capitulis, conuentibus, ordinibus, militijs, hoſpitalibus, collegijs, officijs, & locis, ac prædictæ Vrbi, alijſque ciuitatibus, prouincijs, & dominijs, eorumque dominis, populis, ciuibus, & incolis, tam per fœl. rec. Sixtum iiij. Innocentiũ viij. Alexandrũ vj. Iulium ij. Leonẽ x. Clementem vij. Paulum iij. Iuliũ iij. Paulũ iiij. Pium iiii. & qui ante illos fuerunt alios quoſcunque Romanos Pontifices, ac nos, & ſedem apoſtolicam, eiuſque legatos, etiã de latere, nuntios, notarios, comites, collegia, officia, & loca, etiam per modum ſtatuti perpetui, generalis legis, initi & ſtipulati contractus ſeu quaſi, & alias ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis reſtitutiuis, præſeruatiuis, mentis atteſtatiuis, derogatoriarum derogatoriis, alijſque fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnõ irritantibus, & alijs decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, deque ſimili poteſtatis plenitudine; ac prædictorum Cardinalium conſilio, & matura

tura deliberatione, in Cōſiſtorio habita, nec non conſideratione, intuitu, contemplatione, vel diſtantia Imperatoris, Regum, & aliorum Principum etiam ob remunerationem laborum & obſequiorum nobis, & dictæ Sedi impenſorum, refectionem damnorum, compenſationem iurium ceſſorum vel ablatorum, nauatæ militiæ contra hæreticos, & infideles, ſeu pro prædictæ Vrbis ornatu, & frequentatione, ac quibuſcumque aliis vſibus, ac etiā neceſſariis, & piis cauſis conceſſa, & multiplicatis vicibus confirmata, innouata, extenſa: & moderata, & quāto cunque tempore pacifice obſeruata, quo ad eam partem quæ illegitimos prædictos tangit duntaxat, etiam ſi illa contineant, quod omnes curiales curiam ſequentes, & alij ſiue eccleſiaſtici, etiam Cardinales, ſiue mundani, qui palatia, domos, & prædia vrbana, vel ruſtica ædificauerint, aut cenſus, aliaue bona acquiſiuerint, aut aliàs acquiſita habuerint in dicta Vrbe, & circum eam, ad milliaria decem, ex bonis ſeu fructibus eccleſiaſticis, hi tales de illis, necnon iuribus & iuriſdictionibus omnibus in fauorem illegitimorum, ac quomodolibet inhabilium, & incapacium ſiue inter viuos, ſiue cauſa mortis diſponere, eoſque hæredes, & ſucceſſo

ceſſores vniuerſales,vel particulares inſtitue re, & ſubſtituere, & ſi inteſtati deceſſerint, ipſi illegitimi, & incapaces, in illis ſuccedere poſſint, quodque per quaſcunque reuocationes, derogationes, aut alias contrarias diſpoſitiones, illis quorum intereſt præiudicari nequeat, & ſi vllo vnquam tempore præiudicatum, aut derogatum quoquomodo apparuerit, ius quæſitum ablatum, & literæ reuocationum, & derogationũ huiuſmodi, iuris quæſiti ablatiuæ cenſeantur. Sicque per quoſcunque iudices iudicari debeat, & etiã difiniri: Ac pariter tollimus, & abrogamus omnes, & quaſcunque facultates ſimilia cõcedendi, Legatis, Nuntiis, Notariis, Comitibus, Collegiis, Officiis, & aliis ſupradictis quorum omnium tenores, ac ſi ad verbum infererētur, habemus præſentibus pro expreſſis. Ita vt priuilegiorum, diſpenſationum, facultatum, habilitationum, capacitatum, indultorum, & aliorum ſupradictorum ſic reuocatorum, aut etiam literarum legitimationis prætextu, nullus omnino de huiuſmodi bonis rebus, pecuniis, iuribus, iurisdictionibus, & actionibus, in commodum, & fauorem illegitimorum vtriuſuis ſexus, ſiue eorum filiorum, ſiue conſanguineorum, affiniumue, ſiue extraneorum, etiam

in ſtatu

in ſtatu ſæculari procreatorum, ac legitima ti quacunque auctoritate donatorum, & ad huiuſmodi res, & bona, eiuſque ſucceſſionem, teſtato, vel inteſtato idoneorum & capacium effectorum, ſiue teſtamento, ſiue donatione, ſiue legato, ſiue eleemoſyna, ſiue alio quocunque titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conuentione, ſeu compoſitione ceſſante; hoſpitalibus expoſitorum, & orphanorum) diſponere, nec illegitimi ipſi in eis ab inteſtato ſiue protinus, ſiue per interpoſitas perſonas, ac quomodocũque ſuccedere, aut illa alias ad eos, etiam per quemcunque circuitum multiplicatarum in alios capaces ſucceſſionum, vllo tempore deuenire poſſint. Adhæc nulla eſſe, & pro infectis haberi volumus omnia & quæcunque facta hucuſque teſtamenta, legata, donationes, & alia diſpoſita huiuſmodi, quæ viuentibus adhuc teſtatoribus, aut alias, locum non habuerunt, ac pariter ab inteſtato ſucceſſiones, non tamen litigioſas quæ plenarium non ſunt effectum ſortitæ. De hinc vero diſtrictius prohibemus, ne talia ſiue in prædictos illegitimos, vtriuslibet ſexus, ſiue in illorum coniuges, ſiue ipſorum parentes, filios, deſcendentes, aſcendentes vel alios cognatos, ſiue

Q viuenti-

viuentibus,ſiue defunctis ipſis illegitimis, etiam paupertatis, dotis,aut alterius cuiuſcũque pii operis intuitu fiant, neue ipſi vnquam in rebus,bonis,pecuniis,iuribus,iuriſdictionibus,& actionibus prædictis, ſiue totis,ſiue in parte ſuccedant, aut illa ad ipſos quauis diſpenſatione ſuffultos, etiã per prædictum circuitũ deueniant, neue de eis vlla in alium ſeu alios cõceſſio,donatio,trãſlatio,aliaue diſpoſitio fiat,vt alia bona ſimilia,vel diſſimilia, illegitimis, aut aliis ſupradictis concedantur. Quod ſi prædictorum quiſquam fuerit præſentium violator, teſtamentum,donatio,legatum, & diſpoſitio,omnino non teneat, nec etiam quo ad alios capaces, & res alias valeat, ſicque diſponens priuilegio,diſpenſatione,facultatẽ, & indulto prædicto,eiuſque vſu,& commodo, etiam in cæteris omnibus ipſo ſit iure priuatus. Nemo quantumuis capax illius prætextu fructus, res,pecunias,aut prorſus alia bona ſua faciat, nec illa detinẽs vlla præ præſcriptiõe,aut vllo alio iuris præſidio adiuuetur, ſed ad integram illorum reſtitutionem, quocunque temporis lapſu non obſtante, debeat coerceri. Ita vt omnes in eccleſiis, monaſterijs, & beneficiis ſucceſſores,tam coniunctim, quam diuiſim,quiſq;

videlicet

videlicet pro rata parte ſua, illa omni tempore recuperare poſſint, & qui primus cæteris ab eo monitis, & negligentibus, iudiciũ intenderit, ei ſoli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiuſmodi ſucceſſoribus, pro prædictis inſiſtentibus, ac etiam de peculio aliàs quam ex rebus eccleſiaſticis confecto, locorum ordinarii tam conceſſorum, & relictorum illegitimis, eorumue cauſa, quam quorumcunque aliorum bonorũ immobilium, mobilium, & ſe mouentium, necnon pecuniarum, fructuum, rerum, & iurium, alias ſub dictis teſtamentis, donationibus, legatis, & diſpoſitionibus cõprehenſorum, corporalem poſſeſſionem, amotis inde & expulſis quibuſcunq; detẽtoribus, ſiue incapacibus, ſiue capacibus per ſe vel alium ſeu alios, libere apprehendant, & apprehenſam huius ſedis nomine cuſtodiant, donec ipſa ſedes de illis, vti tũ tulerit piorũ operũ neceſſitas, duxerit prouidendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non exiſtentibus) eo ipſo deuoluta, & iuri ac proprietati ſuarum eccleſiarum, & locorum reſtituta, & cum reliquis eorum bonis conſolidata eſſe declaramus. Decernentes irritum & inane quicquid ſecus per quoſcunque

quę ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac ſtatutis, & cõſuetudinibus eccleſiarum, capitulorum, conuentuum, ordinum, militiarum, hoſpitalium, vrbium, prouinciarum, collegiorũ, etiam Cardinalium, & officiorum prædicto rum, iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia cõmunitis, & in Cõ ſiſtorio ꝑdicto; ſeu cõclaui habitis, aliiſque priuilegiis, indultis, & literis apoſtolicis generalibus, & ſpecialib⁹, illis, eorũque, & aliis quibuſcunq; perſonis, cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam ſupradictis fortioribus, ac etiam diſponentibus, quod prædicta per quaſcunque litteras nunquã, aut ſine conſenſu illorum quorum intereſt, reuocata, aut ſublata intelligantur, & alias cuiuſcunque tenoris exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, aut omnino non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, ad verbum habenda eſſet noſtris literis mentio ſpecialis, quæ omnia, quatenus prædictis aduerſentur illorũue executionem diſturbare poſſint, viribus prorſus, & effectu carere decernimus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Quia

vero

vero difficile nimis eſſet præſentes quocũque illis opus erit perferre. Volumus ut earum exempla, etiam impreſſa. Notarij publici manu, & perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, eiuſue curiæ ſigillo obſignata, eandem illam prorſus fidem, in iudicio & extra illud, ubique gentiũ faciant, quam ipſæmet præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, & oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, ablationis, abrogationis, volũtatis, prohibitionis, declarationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quingẽteſimoſeptuageſimo primo, Kalen. Februarii, Pontificatus Anno ſexto.

Annotationes promiſſas huic Extrauag. obiter adiecturus.

Noto primo, illa verba. (Quæ noxia ſunt ordini eccleſiaſtico) quod noxium eſt ordini eccleſiaſtico vt filii eccleſiaſticorum illegiti-
2 mi ſuccedant eis, quod confirmatur ex eo qđ per filios eorum ſolet periclitari ſubſtantia

eccleſiarum cap. de Syracuſanæ. 28. diſtinct. & Epiſcopi ſolent eſſe cæci erga nepotes ſecundum gloſ. ſing. in cap. peruenit. 1. quæſt. 3. Quibus conſonat Concil. Triden. ſeſſ. 25 cap. 1. de reform. ibi, vt eccleſiaſtici omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum vnde multorũ malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant vnde in Authen. quomodo oportet Epiſcopos. §. 1. colum. 1. conſtituitur ne quis habens filios, vel nepotes etiam legitimos in Epiſcopum eligatur, ſumpta voce nepotes proprie pro filiis filiorum. l. Iuriſcõſultus. ff. de grad. cogn. ſecundum Panor. in d. cap. primo. de teſtamen. numero tertio. Quæ conſtitutio refertur in d. c. de Syracuſanæ, & mandatur in cap. Catinenſis. 61. diſtin. ne habens vxorem & filios in Epiſcopũ eligatur cui concordat c. priuſquam 28. diſtin. per quæ Innoc. in d. cap. 1. de teſtamen. defenſus ibi per Panor. num. 2. affirmat non poſſe iure communi, habentem filios eligi in Epiſcopum non obſtante, cap. Epiſcopus qui filios, 12. q. 2. quamuis Hoſtien. cõmuniter receptus, contrarium teneat: cuius opinionem vſu receptam eſſe arbitror, eo quod viderim multos Epiſcopos, & alios prælatos habentes filios, promotos a ſancta Sede Apoſto-

Apoſtolica non facta mentione de illis, nec habita vt puto, diſpenſatione ſuper hoc ab eadem. Quare non arbitror, teneri ad renunciandum epiſcopatui qui habens filium etiã illegitimum præſentatur a Rege, etiam illud neſciente Papæ, id ipſum ignoranti. Sed negari non poteſt opinionẽ Innoc. iuri ſcripto eſſe conſonantiorem.

Noto ſecundo ex illo verbo (ex ſcandaloſo) quod facultas dandi, vel relinquendi bona eccleſiaſtica facta eccleſiaſticis perſonis, 8 eſt ſcandaloſa, & merito quidem, quia, ſcãdalum eſt, dictum vel factum præbens occaſionem ruinæ ſecundum Hierony. relatum a Thom. 2.2.q.43.arti.1.& conſtat per huiuſmodi facultatem præberi occaſionem ruendi in peccatum perſonis eccleſiaſticis primum, volendo, & procurando habere filios fornicarios, quibus bona relinquant, quod eſt graue peccatum, cap. Vouentibus. 17.q.2.& toto titulo de coha.cleric. Deinde quærẽdo, & ſeruando filiis ea quæ deberẽt diſtribuere pauperibus, quod eſſe peccatũ probat præfatum.c.1.de reform.ſeſſ.25.Cõcil. Triden.& præfatum cap. peruenit, per quæ & alia multa id probauimus in Apologia præfata, q.1. Mon.27. tertio præbendo exemplum fornicandi aliis dum memoriam

ſuarum fornicationum renouant per huiuſmodi ſucceſſionem iuxta cap. præcipue. 11. q. 3. ibi, tot mortibus digni ſunt prælati, quot perditionis exempla, in ſubditos tranſmittunt.

Noto tertio, ex illo verbo (Peculio) adiunctis verbis, eccleſiis & pauperibus præripiatur, infra poſitis, quod peculia eccleſia-
4 ſticorum debentur eccleſiis & pauperibus, hoc eſt operibus piis, ita quod ea quæ ſuperſunt beneficiariis decenter ſuſtentatis debent in illa diſtribui, & ita hæc extrauag. ſentit id quod late confirmauimus in Apologia præfata. q. 1. Mon. 27. & 28. & ſequ. licet enim non dicat rapi, vt dixit Bernardus in Epiſt. 2. col. pen. & in 42. col. 3. dicit tamen præripi, quod idē, vel aliquid maius ſonat.

Noto quarto, ex illis verbis. (Omnia priuilegia &c.) quod omnis facultas facta quibuſcunque perſonis non ſolum eccleſiaſticis ſed etiam ſecularibus & non ſolum ſingularibus, ſed etiam collegiis, & vniuerſitatibus non ſolum profanis, ſed etiam piis ad diſponēdum de rebus quibuſcunq; non ſolum eccleſiaſticis, ſed etiam ſecularibus in filios illegitimos a quibuſcunque Romanis Pont. etiam a Iulio Tertio, eſt iam inutilis, & conſequēter facta eſt moderatio facultatū

con-

cōceſſarum ab eodem Iulio Tertio clericis, & Romanis curialibus teſtandi, donandi, & relinquendi; ſua peculia ſuis filiis illegitimis, & ſucceſſionis incapacibus quam deſiderauimus in §. 6. ſupra eod. antequam eam videremus editam, & longe amplior, nam nos ſolum deſiderauimus prædictam mode rationem fieri quoad facultates, conceſſas perſonis eccleſiaſticis ad diſponēdum de rebus Eccleſiaſticis tātum in filios illegitimos, proprios tantum, & hæc extrauag. moderatur omnes facultates Apoſtolicas etiā conceſſas laicis etiam ad diſponēdum de rebus profanis non ſolum in prædictos filios proprios illegitimos ſed etiam in extraneos, & in filios, parentes, & cognatos omnes eorum, & non ſolum facultates, factas ad diſponendum ſed etiam factas ad ſuccedendū, ab inteſtato, & capacitates indultas ad ſuccedendum in rebus emphyteuticis, & feudalibus & aliis quibuſcunque quæſitis ab eccleſiis etiam conceſſas eccleſiis & aliis piis locis exceptis hoſpitalibus expoſitorum & orphanorum, & hoc in communi tantum, omni fraude, conuentione, ſeu compoſitione ceſſante, & nō ſolum facultates cōceſſas a Iulio. 3. quod ſolum ipſe deſiderabam, ſed etiam facultates omnes cōceſſas per ipſum-

met

met, & per quoſcunque alios Pontiſ. max. Quod merito a nobis deſideratum fuit, & prudentiſſime iuxta, ac ſanctiſſime, a prudentiſſimo & ſanctiſſimo Domino. N. Pio. V. per hăc extrauag. cumulatiſſime ſtatutum Nam omnis occaſio delinquendi eſt impedienda, ne detur, & ſi data fuerit, tollenda, 1. Tim. 4. c. Nolo 12. q. 1. & c. Non ſunt audiendi. 11. q. 3. & l. Cōuenire. ff. de pact. dot. hinc conſuetudo inuitans maritum ad diſſipanda ſua bona, & vxorem ad adulterădũ reprobatur in c. Ex parte de conſuet. hinc vetatur promiſſio beneficiorũ vacaturorũ, ne detur occaſio, mortis alienæ captandæ c. 2. de conceſ. præb. & c. ne captandæ, eodem titulo lib. 6. Hinc lex licet ſuapte natura reſpiciat futura c. fin. de conſt. & l. Leges C. de leg. Cum tamen indulget aliquid, ſolum eſt reſtringenda ad præterita vel præſentia tantum, ne det occaſionem delinquendi l. Cũ lex. ff. de leg. per quam ibi Bart. & Bald. cōmuniter recepti dixerunt quod ſtatutum diſponens quod quilibet bannitus extrahatur de banno ſoluendo decem, non compræhendit poſt illud banniendos: hinc reſcriptũ per quod pœna remittitur, ante commiſſum delictum non valere dixit Salice. in l. Caſtitati C. de Adult. Hinc denique in terminis no

ſtris

ſtris Feder. conſil. 275. caſus talis eſt, quem vitioſe allegando ſequitur Fel. in c. fin. nu. 13. de conſt. conſuluit quod ſtatutum non poteſt habilitare prolem ſpuriam ad parentũ ſucceſſionem etiam non extantibus legiti-
5 mis ne detur occaſio adulterandi, & fornicandi, quem ſequutus Domi. in §. 1. c. 2. de filijs preſb. lib. 6. ait Epiſcopum, non poſſe per ſuum ſtatutum filios illegitimos ſui Epiſcopat' habiles facere ad ordines minores, & ſimplicia beneficia, quia daret occaſionem peccandi, licet per diſpenſationem poſteaquam fuerint nati id facere poſſit per illum tex. Et quamuis vt in §. 6. diximus, contrarium eius quod conſuluit Fede. tenuerit Cald. conſil. 4. de conſt. & eũ ſequatur Decius in conſil. 271. col. 5. cum quibuſdam alijs quos ibi citat, quorũ opinio in aliquto Regnis ſeruatur, & in puncto iuris verior etiam nobis videatur ob quod vbi ſupra facultatem Iulianam ſeruandam eſſe donec reuocaretur diximus, tamẽ negari non poteſt multo ſanctius eſſe contrarium præſertim quoad Eccleſiaſticos & quoad diſpoſitionem faciẽdã de bonis et fructibus Eccleſiaſticis à quibus multis canonib' arcentur illegitimi,
6 vt etiam principium huius Extrauag. inſinuat, merito igitur, S. D. N. Pius. V. reuoca-

uit in

uit in hoc præfatas facultates, per quas magna dabatur occaſio polluendi ſe perſonis Deo dicatis, & ſanctificatis. Non obſtat dicere, per hanc rationem iuſtificari quidem deſiderium noſtrũ prædictum & etiam hanc legem quatenus illud explet, ſed non quatenus illud cumulat tollendo facultates con ceſſas collegiis, & vniuerſitatibus quæ non ſunt filiorum capaces quibus per illas non datur occaſio vtendi venereis, non inquam hoc obſtat, quia illum cumulum nõ addidit cauſa tollendi occaſionem vtendi venereis collegijs, ſed cauſa tollendi occaſionem vten di eis ſingularib⁹ perſonis Eccleſiaſticis quæ poterant cõuenire tacite cum prædictis collegijs vt bona quæ ipſis darent, vel relinquerent darentur filijs illegitimis earum aliqua parte ſibi retenta, quæ ratio inſinuatur per hanc eãdem extrauag in exceptione Hoſpitaliũ expoſitorum & orphanorum dum, limitat eam vt ſolum procedat quum datur vel relinquitur eis in communi, & nulli eorum in particulari, idque omni fraude, & conuentione ceſſante. Qua eadem ratione iuſtificatur quatenus vetat diſpoſitionem in filios illegitimos extraneos & parẽtes, filios & cognatos eorum, id enim fecit ad obuiandum fraudi qua clerici conuenire poterant

 inter

inter ſe vt alij in aliorum filios illegitimos vel cognatos eorum diſponerent, & dicere ſibi mutuo, tu fac, hæredem, Legatarium vel donatarium filium meum illegitimum, vel aliquem cognatum eius; & ego faciam tuum uel aliquem cognatum illius, conuentio enim eiuſmodi non poterat reprobari, tanquam ſymoniaca, arg. definitionis ſymoniæ datæ a glos. in sūma. 1. q. 1. & a Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. quia non fieret ſuper ſpiritualibus, & ita niſi per hanc legem alias prohibita fuiſſet, iudicanda erat valida arg. l. Illam, C. de collat: & c. legatur. 24. q. 2.

Noto Quinto ex verſic. (Quibuſcunque perſonis &c.) nullā eſſe differentiam in hoc inter perſonas ſingulares, & vniuerſitates nec inter ſeculares, & Eccleſiaſticos nec inter regulares, & ſæculares clericos, nec inter pia loca, & profana, neque inter Epiſcopos & ſuperiores etiam Cardinales & alios inferiores: Imò parificari, ita quod per præfatas facultates nō poſſunt diſponere in præfatos filios illegitimos proprios, nec extraneos, nec cognatos eorum, nec præfatarum facultatum virtute ſuccedere. Ex quo ſequitur quod facultates, quas habent aliqua pia loca ſuccedendi clericis ab inteſtato, ſunt ablatæ per hanc reuocatoriam, quoad clericos ha

bentes

bentes filios illegitimos ea ratione ne vt prædictum eſt, fraus fiat legi huic, partiendo bona quæſita cum filijs illegitimis.

Noto ſexto ex illo verſ. (Ac pariter &c.) quod non ſolum reuocat facultates huiuſmodi, a ſe ſuiſque præceſſoribus datas, ſed etiam datas a ſuis Legatis. Imò & facultates factas a Sede Apoſtolica eis & quibuſcunq; alijs ad concedendum prædictas facultates ita quod poſthac a nemine poſſunt concedi uirtute cuiuſcumque facultatis Apoſtolicæ.

Noto ſeptimo ex illis verbis. (Quod ſi prædictorum &c.) quod licet facultates prædictæ ſolum ſint ſublatæ quatenus tãgunt illegitimos filios, & non quoad alios, ſi tñ hñtes illas vſi fuerint eis quoad ea quæ tangunt filios illegitimos ipſo iure ſunt reuocatæ etiã quoad cætera contenta in eis, & quo ad omnia facta virtute illarum, ſicut in ſimili qui Epiſcopus male ordinat clericũ alienum ſine literis dimiſſorijs bene ſuſpenditur per annũ a collatione ordinum c. Eos, de temp. ordi. lib. 6. & qui male retinet priorem parochialem obtenta ſecunda, quam bene retinere
7 poteſt dimiſſa illa per c. De multa, de præb. iuſte perdit vtranque ſi iuſte non relinquit priorem per Extrauag. execrabilis, lo. 22.

Noto octauo ex verſ. (bona vero &c.) nouum

uum modũ quo cadũt in cõmiſſum res feudales, & emphyteuticæ nempe ſi quis illas
8 habens diſpoſuerit de illis virtute facultatũ Apoſtolicarum in filios illegitimos, proprios, vel extraneos, vel cognatos eorum quæ eſt adnotatio addenda c. Potuit, de locat. & l. 2. de iure Emphyteut. & c. 1. de feud.

Noto nono & colligo ex tota Extrauag. id in quo multos audio decipi, nempe quod hæc extrauag. non reuocat iura communia
9 per quæ illegitimi poſſunt habere aliqua de bonis parentum, etiam ſi ſint ſpurij, iux. æquitatem canonicam c. Cum haberet, de eo qui du. in mat. ea quæ Panor. & alij ibidem notant, ſolum enim reuocat priuilegia, licentias, diſpenſationes, & indulta faciendi teſtamenta, donationes, &c. contra vel præter ius cõmune cõceſſa per ipſummet Pium Quintũ & alios omnes prædeceſſores eius, vt ex ea patet, & probatur primo quia qui de vno dicit, de alio negare videtur. l. cũ præter. ff. de iud. c. nonne, de præſumpt. & priuilegium aliud eſt a lege, imò eſt legi contrariũ c. priuilegia. 3. diſt. c. In his de priuileg. Ergo per reuocationem priuilegiorum quæ fit hic non reuocatur ius cõe cuius nihil meminit, Secundo quia facilius tollitur ius ſpeciale quam ius commune l. eius militis §. militia

miſſus

miſſus ff. de milit. Teſtam. & l. ſi quando, C. de inoff. teſtam.

Tertio quia lege humana non poteſt tolli naturalis c. ſunt quidam 25. q. 1. l. Id quod noſtrum ff. de reg. iur. & educatio liberorū iure naturali debetur c. Ius naturale 1. diſt. & l. 1. §. Ius naturale, ff. de iuſt. & iur. Quartò quia prædicta Auth. Ex cōplexu, C. de inceſt. nupt. nullibi gentium ſeruatur, quatenus habet ſpurios filios, non eſſe à parentibus alendos, quoniam tamquam contraria pietati naturali poſtponitur æquitati canonicæ prædictæ conformi iuri & pietati naturali, de qua in l. 1. & 2. ff. de lib. agnoſ. vt ſupra dictū eſt. Quintò, quia non eſt veriſimile quod Pius V. pientiſſimus, & iuris communis obſeruātiſſimus & morum ab eo exorbitantiū reductionis in illud tanquam in priſtinum, & probatiſſimum ſtatum amantiſſimus, intenderit tollere legem tantæ pietatis, cum ſimilis ſimilem quærat & foueat iux. c. 13. Eccl. & Philoſophū in eth. & facere cōtrariū eſſet quædam crudelitas Deo & hominibus inuiſa, ſecundū Io. baptiſt. in repet. l. ſi qua illuſtris. C. ad orfic. col. pen. Deniq; quod à iure antiquo nō cenſetur receſſum niſi quatenus id in nouo exprimitur. l. Præcipimus C. de Appell. et per hanc extrauag. nulla receſſio

ceſſio ab eo exprimitur, ergo: Ex quo infertur iuſte poſſe & debere clericos non obſtante hac extrauag. alere ſuos filios illegitimos etiam ſpurios nitendo iuri communi cōtento in d.c.Cum haberet,quod ſeruandum eſſe etiam in foro ſeculari terrarum imperii, & aliorum Regnorum etiam non ſubiectorum Papæ affirmat cōmunis opinio poſt Panor. in d.c.cum haberet: & Bart. in Authen. ex complexu,C. de inceſt.nupt. & videre eſt apud Decium,alios citantem in c. clerici,nume. 2.de iud.cui adde Philip. franc. in rubr. de teſta.lib.6.col.28.& 10. Lupum in repet. c.per veſtras,de donat.inter vir.& vxo.§ 23 nu. 12. quorum omniū firma ratio eſt,quod vt ſupradictū eſt,humana poteſtas, quæ minor eſt,nō poteſt naturali vel diuinæ quæ maior eſt,reſiſtere,c.inferior,21. diſtin. c. ex inſinuatione de appella. Subinfertur etiam
10 quod clerici poſſunt, & debent filias ſuas etiam ſpurias dotare, quia qui poteſt, & debet filiam alere, poteſt & debet eam dotare,
11 quum dos ſuccedat loco alimentorum, ſecundum communem præſertim. Bart. qui in his terminis hoc dicit in l. vxorē.§. pater naturalis, de leg. 3.quem cum aliis refert, & ſequitur Ioannes Lupus, vbi ſupra. Quæ duo facere poteſt etiam de reditibus eccleſia

ſticis, argu. tex.cum gloſ.in capit.omnino, 31.diſtinct.quatenus habet, quod propriam vxorem, & filios ſuſtinere debet clericus de bonis Eccleſiæ, & licet loquatur de filiis ante clericatum habitis: idem eſt in filiis habitis per illicitum coitum quoad hoc, nam licet clericus maleſecerit: tamen ex quo ſunt geniti non ſunt perdendi, ſed paſcendi & tanquam pauperes iuuandi, argumen. cap. 86.diſtinct.& cap. ſicut hi, & prædicti cap. Cum haberet. Quæ tamen omnia limitanda ſunt procedere in filiis qui aliunde non
12 haberent quo ſe alerent, quoniam nullo iure naturali nec humano tenetur pater alere filium habentem quo ſe alat, nec econtrario filius patrem idem habentem. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, & §. ſolent, ff. de libe. agnoſcen. Quamquam autem ad alia multa adnotanda copioſam materiam hæc extrauagan. ditiſſima iuxta, ac pientiſſima præſtabat paucula tamen hæc breuiter noſtro propoſito magis congruentia ſufficiant adnotaſſe, ne vltra inſtitutum excreſcat præſens Commentarius, & ne iam diutius, contra iuſſa & rogatus quam plurimorum Summatum, & Infimatum differamus editionem Manualis noſtri Confeſſariorum & pœni-

pœnitentium, quod ex ſermone hiſpano in latinum per nos ipſos traductum, ac recognitum, & quàm plurimis auctum, mox (vt ſupra condiximus) euulgabimus: in gloriam Dei, qui ſua nos omnes infinita bonitate ſeruet, beetque æternum. Amen.

FINIS.

pœnitentium, quod ex ſermone hiſpano in latinum per nos ipſos traductum, ac recognitum, & quam plurimis auctum, mox (vt ſupra condiximus) euulgabimus: in gloriam Dei, qui ſua nos omnes infinita bonitate ſeruet, beetque æternum. Amen.

FINIS.

INDEX PRAECIPVARVM MATERIARVM HOC in commentario contentarum, ordine Alphabeti co digeſtarum.

A

Alienandi rem eccleſiæ cauſa triplex. numero.5.§.2. *fol.12*

Alienandi res Eccleſiæ facultas quam habet Papæ diuerſa eſt à facultate inferiorum Prælatorum.num.6.§.2. *fol.1 2*

Alienatio rei vnius Eccleſiæ in aliam, vel in eccleſiaſticos vſus, an Papæ licita? numero.1.§.3. *fol.15*

Alienatio Papæ, quæ iuſta, & valida, quæ nec iuſta, nec valida, & quæ valida, & non iuſta, num.8.§.3. *fol.22*

Axiomata quinque magnopere notabilia. numero.8.§.11. *fol.77*

B

Benedictio duplex, altera conſtitutiua ſacri, altera inuocatiua, nu.9. §.18 *fol.115*

R 1 *Bene-*

Beneficia tenentes ſine canonico titulo, quid de fructibus perceptis agere conueniat, numero.2.§.12. fol.78

Beneficiarij de ſuperfluis redituum eccleſiaſticorum teſtari cur vetentur.nu.5 §.14. fol.83

Beneficiarius prius eſt ſuſtentandus, quàm Eccleſia ipſa,num.7.§.10. fol.71

Beneficiarius nullus, aut penſionarius qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel penſionibus reditum excedentem ſummã 30. ducatorum de Came. cenſetur relinquere ſpolia. nume.7.§.8. fol.59

Beneficiarium inter, & beneficium ſeu Eccleſiam, quidam contractus matrimonij eſt, numero.5.§.1. fol.19

Beneficiarij ſucceſſor, an teneatur ad ſoluenda debita contracta per prædeceſſorem, numero.6.§.10. fol.70

Beneficiarius rebus Eccleſiaſticis in vſus profanos vtens, violat præceptum de non furando,num.4.§.2 fol.11

Beneficiorum reſeruatorum & nõ reſeruatorum vna differentia,num 3.§.7 fol.46

Beneficiorum liberam & plenariam diſpoſitionẽ, pertinere ad Papam, quomodo intelligendũ, num.4.§.3. fol.19

Beneficia Eccleſiaſtica in quo ſenſu manualia Papæ, & quæ ablatio eorum valida, & non iuſta,

ſtà, licet non obliget ad reſtituendum, numero.9.§.3. fol.24
Beneficia & penſiones quoad materiam ſpoliorum, & onus diſtribuendi reditus, æquiparantur. nu. 8.§.8. fol.60
Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrũque retinere contendit. n.7. §.19. *f.*127
*Bona Deo dicata benedictione conſtitutiua ſacri non poſſunt profanari durante forma, & eſſe artificiali eorum, nu.*7.§.18. *fol.*113
*Bona patrimonialia, vel quaſi, non ſpectant ad ſpolia, poſſuntq; clerici de ijs pro libito diſponere, ſicut laici, nu.*3.§.1. *fol.*5
*Bona reliquata per beneficiarium ex his quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, fiunt illi quaſi patrimonialia, nec cenſentnr ſpolia. num.*3.§.1. *fol.*5
*Bona immobilia ex reditibus Eccleſiæ comparata, manent eiuſdem naturæ, cuius ſunt reditus.num.*2.§.6. *fol.*37
*Bona debita, licet nondum ſoluta, & quærenda beneficiario poſt mortem, cenſentur ſpolia numero.*3.§.1. *fol.*4
*Bona eccleſiaſtica deſtituta catholicis adminiſtratoribus, ſpectant ad Sedem Apoſtolicam, num.*5.§.10 *fol.*70
Bona ad ſuſtentationem beneficiarij neceſſaria, non pertinent ad ſpolia, neque illa quæ ipſe dum

dum viueret, emit pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, vel alijs operibus piis, numero 4. §. 1. fol. 6

Bona quæ prælati & beneficiarii regulares relinquunt incouſumpta, ſpolia ſunt. nu. 2. §. 5. f. 30

Bona in vita iuſte impenſa, non dicuntur ſpolia, male autem, profane, aut in fraudem Eccleſiæ ſic. nu. 3. §. 1. fol. 5

Bona Eccleſiæ incorporata, non computantur inter ſpolia, nec alia iuſte donata. nu. 2. §. 6. f. 37

Bona clericorum per negotiationē illicitam quæſita, ſpectant ad ſedem Apoſtolicam, numero, 4. §. 7. fol. 48

Bona patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus &c. non dicuntur ſpolia. num. 2. §. 1. fol. 4

Bona aliqua empta ex reditibus eccleſiaſticis beneficiarijs morientibus non connumerantur ſpolijs, neque bonis eorum patrimonialibus aut quaſi, & quæ ſint illa. nu. 2. §. 8. fol. 56

Bona eccleſiaſtica fieri poſſunt per Papam profana, cum retentione priuilegii bonorum eccleſiaſticorum, nu. 6. §. 18 fol. 113

Bona eccleſiaſtica omnia ſūt ſacra, ſed alia alijs ſacratiora, num. 7. § 18 fol. 113

Bona facta ſacra ſine benedictione vlla, vel ſolum cum inuocatiua tantum, poſſunt profanari, etiā ab inferiore Papa. n. 10, §. 18. f. 115

Bona

Bona clericorum quæſita per modos a canonibus prohibitos, ſunt reſeruata Papæ.n.5.§.7.f.49
Bona ex reditibus eccleſiaſticis nomine beneficiarii empta, etiam immobilia, pertinent ad ſpolia.num.4.§.1 *fol.6.*
Bona immobilia de reditibus eccleſiaſticis per beneficiarios empta, non omnia ipſo iure ſunt Eccleſiarum.no.4.§.6 *fol.40*
Bonorum quorundam dominium, ipſo iure tranſit in Eccleſiam beneficiarij ſimulac ille vita perfunctus eſt. nu. 5.§.8. *fol.58*
Bonorum Eccleſiaſticorum dominium eſſe domini noſtri Ieſu Chriſti, de fide eſſe, numero. 4. §. 9. *fol.61*
Bonorum ſacratorum benedictione conſtitutiua ſacri, partes, an, & per quem poſſint profanari.num. 11. §. 18. *fol. 116*
Bonorum eccleſiaſticorum verus, & abſolutus dominus, eſt Chriſtus: & qua ratione, nume. 2.§. 2. *fol. 10*
Bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem nemo habet niſi eam immediate, vel mediate, acceperit a Papa vel eccleſia vniuerſali.numero, 4.§.9. *fol.63*
Bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio, vires humanas vnius excedit, num.4.§.11 f.75.
Bulla affrancationis S. D. N. Pij V. num.1. qua circumſpecte compoſita eſt. numero. 2.§. 17. *fol.95*

fol. 95. & 106
Bullam contra præfatam 7. difficultates.
Prima, quod dat facultatem alienandi immobilia eccleſiaſtica ſine mandato ſpeciali.
Secunda quod dat facultatem alienandi non ſeruata forma iuris.
Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.
Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia ſine conſenſu dominorum.
Quinta quod dat facultatem procedendi ſine citatione.
Sexta quod dat faculatem faciendi vt eadem bona ſint Eccleſiaſtica & non Eccleſiaſtica.
Septima quod facit facultatem execrandi ſacra, numero. 2. §. 17. fol. 106
Bulla Pij. V. reuocatoria facultatum ad diſponendum in illegitimos factarum, numero. 1. §. 19. fol. 118

C

Callandrus Luſitanus Doctor inſignis, numero, quinto, §. 15. fol. 88
Citatio omitti poteſt, cũ conſtat notorie non poſſe competere parti defenſionem numero quinto §. 18. fol. 112
Citatio iure naturæ requiritur, ſed ex cauſa omitti poteſt num. 5. §. 18. fol. 112
Clauſula

Clauſula poſita in aliqua diſpoſitione, ſiue in principio, ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur; nu. 2. Et quando fallat hæc regula, numero. 3. §. 10. fol. 67

Conſtitutio Papæ poſterior licet deroget priori eiuſdem contrariæ, non tamen derogat conſuetudinibus contrariis, ſi rationabiles ſunt, num. 7. §. 14. fol. 84

Conſuetudo non valet contra legem humanã prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, nu. 3. §. 14 fol. 82

Conſuetudinem vbique gentium eſſe, vt beneficiarii pro libito de ſuis reditibus donent, vel relinquant in vita, & in morte, vt quidam aſſerunt, verum non eſſe, nume. 7. §. 6. fol. 42

Conſuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinam excuſare poteſt, num. 1. §. 14. fol. 82

Conſuetudo qua epiſcopus ſpeciem vnam bonorum mobilium, ſeu ſe mouentium beneficiarii morientis optat, valida, nu. 1. & eius conſuetudinis limitationes nu. eod. §. 16 fol. 90

Conſuetudo an induci poſſit, contra legem etiam humanam decreto irritante munitam, numero 2. §. 14. fol. 82

Conſuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis, num. 7. §. 14. fol. 84

Conſuetudo in multis Epiſcopatibus Hiſpaniæ inualuit; vt Epiſcopus mortuo beneficiario,

optet

optet ſpeciem vnam rerum mobilium, nume-
ro.6.§.9. fol.64
Conſuetudo uel priuilegium Papæ teſtandi de ſpo
liis ad opera pia a peccato excuſat. numero
ſexto.§.14. fol.83
Conſuetudo & priuilegium Principis contra le-
gem humanam valet, nu.6.§.14. fol.84
Conſuetudine extante vt fructus primi, vel ſe-
cundi anni cedant beneficiario præmortuo, non
debent cedere ſecularibus quo ditiores fiant.
num.1 §.15. fol.87

D

Decreti irritantis efficacia, nu.2.§.14. fol.82
Diuerſum eſt frequenter id quod fit, & quod fie
ri debet, nu.4.§ 10. fol.69
Dominus rei in dubio non præſumitur velle vt
res eius alteri tradatur, nu.3.§.2. fol.11
Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis
Pontificibus, & teſtandi facultates obreptitiæ
cenſendæ, nu.2.§.11. fol.74
Dos ſuccedit loco alimentorum. nu. 11.§.19.
fol.129
Dubii primi hoc commentario principaliter pro-
poſiti ampla in partem vtranque diſcuſſio, &
eiuſdem reſolutio.nume.1. ac ſequen. & toto.
§.9.& 10. fol.61
Dubii ſecundi principaliter hoc cõmentario pro-
poſiti

poſiti partē in vtrāque diſcuſſio, et eiuſdē reſolutio, nu. 1. & ſeq. ac toto. §. 11. et 12. fol. 73

Dubii tertii principaliter hoc cōmentario propoſiti breuis reſolutio, num. 1. §. 13 fol. 81

Dubii quarti principaliter hoc cōmentario propoſiti reſolutio, nu. 1. & toto. §. 14. & 15. fol. 82

E

Eccleſiaſticorū fructuū plenaria adminiſtratio ad Rom. ſpectat Pōt. & res omnes eccleſiæ ipſius ſunt quoad adminiſtrationē, num. 2. §. 9 fol. 62

Eccleſiaſticos teneri ad dandum ſuperflua paupe ribus, nu. 4. §. 19. fol. 124

Eccleſiaſticum prædium in emphyteoſim perpetuam dari non poteſt, neque in vſumfructum ad longum tempus, nu. 1. §. 4. fol. 26

Eccleſiaſticæ perſonæ dicuntur, et ſunt fori Eccleſiaſtici, Deo donati, cōuerſi, & c. etiāſi clerici non ſunt. num. 2. §. 1. fol. 4

Eccleſiaſticos fructus, & reditus male percipientes, quid agere oporteat, nu. 1. §. 12. fol. 78

Eccleſię res vēdere licet, ꝑ ſoluēdis illius debitis, non tamē pro debitis Rectoris. nu. 5. §. 2. f. 12

Electus electione valida iure naturali, licet inualida iure humano, tuta conſcientia dignitatem retinet. nu. 7. §. 2. fol. 13

Epiſcopus rē Eccleſiæ, iuſta de cauſa alienare poteſt,

teſt, & à fortiori Papa. nu. 5. §. 2. fol. 12
Exempla prælatorum mala, ſcandaloſa, num. 3. §. 19. fol. 123

F

Facultates concedendi facultates diſponendi in illegitimos, ſublatæ; nu. 6. §. 19 fol. 126
Feudum, & Emphyteuſim perdendi nouus modus. nu. 8. §. 19 fol. 128
Filium habentem vnde ſe alat, non tenetur pater alere, nec è contrario, n. 12. §. 19. f. 129
Filijs ſpurijs non eſt adempta facultas ſuccedendi à iure cõmuni conceſſa per hanc Extrauã. Pii Quinti. nu. 9. §. 19 fol. 128
Filios habens an poſſit in Epiſcopum eligi. numero. 2. §. 19 fol. 123
Filijs illegitimis relinquendi facultas cur ſcandaloſa. nu. 3. §. 19. fol. 124
Filios Eccleſiaſticorum occaſionem eſſe damnorum Eccleſiaſticornm nu. 2. §. 19 fol. 123
Filios in illegitimos diſponendi omnis facultas de quibuſcumque bonis ſublata vna cum facultate ſuccedendi ab inteſtato habẽtibus illos, numero. 4. §. 19. fol. 125
Filios, & filias clericorum, iuſte poſſe ab eis, etiam hodie, ali & dotari, nu. 10. §. 19. f. 129
Forſan, dictio caſualiter iuxta materiam ſubiectam ſignificat certitudinẽ, licet proprie dubitationem

tationem importet, nu. 3. §. 5. fol. 33
Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conſcientia non admittit, numero.4.§.11. fol.75
Fructuum eccleſiaſticorũ alii obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto, eorumque differentia, nu.5.§.12. fol.79
Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialibus eſt pro ratione voluntas, nu.3.§.3. fol.18
Intellectus cap. non liceat Papæ, 12. quæſt. 2. nume.1.§.2. fol.8
Intellectus, c. cũ vos, de off. ord. nu.1.§.10. f.67
Intellectus, c. quia ſæpe, de elect. lib.6. & c. præſenti, de off. ord. cõ. lib. nu.3.§.10. fol.68
Intellectus c. Mãdata, de præſũp. n.5.§.11. f.75
Intellectus c.2. de reb. eccl. non alie. n.1. fol.108
Intellectus clem.1. de probat. nu. 9.§.2. fol.14
D. Ioan. Auſtriacus ſpolia opima reportauit, et victoriam naualem ter maximam obtinuit, num.1.§.1 fol.2
Iulij Tertii bullæ ſpolia concernentis fragmentum, nu.1.§.6. fol.35
Aliud eiuſdẽ Iulii Tertii bullæ fragmẽtũ. f.39
Iure humano inducta eſt forma alienandi eccleſiaſtica bona. nu. eod.§.18. fol.109

Iura

Iura conſuetudinis authoritatem fouent, numero 4.§.14. fol.83

L

Legem humanam omnem, quatenus humana eſt, conſuetudo tollere poteſt, nu.8.§.14. fol.85
Lex naturalis, qua bonorum Eccleſiæ alienatio prohibetur, quæ ſit. nu.3.§.2. fol.6
Lex humana non poteſt tollere diuinam vel naturalem, nu.10.§.19. fol.129
Lex maiore cum deliberatione conditur, quàm fiat commiſſio, nu.5.§.6. fol.41

M

Modum ſuæ rei traditioni, vnuſquiſque adiicere poteſt, nu.2.§.15. fol.87
Mutuum nequit iuſte fieri niſi gratis, numero.3. §.15. fol.93

O

Oblationes vendi & locari poſſunt, non autẽ ius eas capiendi, et quid in eis locandis ſeruandũ. num.8.§.18. fol.113
Officia ſingula, ſingulis committenda perſonis, numero.5.§.11. fol.75

P

Panniculâria quæ dicantur, nu.1.§.1. fol.3

Papa cum cauſa rationabili, diuidere, & vnire, Eccleſias cõferre & auferre beneficia poteſt, etiã ſine beneficiariorum culpa nu. 6.§ 3.f.21

Papa plus iuris habet in clericos, & bona eorũ eccleſiaſtica, quàm Rex in laicos, & bona eorum laica, & ratio huius differentiæ noua.num.4. §.18 *fo.110*

Papa non poteſt conſecrata benedictione conſtitutiua ſacri profanare, antequam deſinant eſſe talia, num.10. §.18 *fol.115*

Papa etſi non ſit bonorum eccleſiaſticorum dominus, eſt tamen ſummus eorum adminiſtrator, num.2. §. 9 *fol.62*

Papa iure naturali tenetur ſeruare pacta iuſta, ſecum, vel inter alios facta: ſed ex cauſa poteſt eis derogare. nu.2. Quod ipſum dicendum eſt de dominio.nu.3.§.18 *fol.109*

Papa bonis Eccleſiaſticis neque inter uiuos, neque in ultima voluntate pro libito vti poteſt numero.1. §.11 *fol.73*

Papa paſſim cõcedit clericis teſtandi facultatem de ſuperfluis redituũ beneficiorũ ſuorum quæ inteſtatis eis morientibus ſpolia remanent. num.3. §.9 *fol.62*

Papa lege naturali prohibetur alienare bona Eccleſiaſtica ſine iuſta cauſa.nu.2. § 2.fol. 10.

Papa non eſt uerus, & abſolutus bonorum Eccleſiaſticorum dominus.nu.2.§.2 *fol.9.*

Papa eo temporis momento, quo electus eſt, accepit à Deo poteſtatem ſuper totum corpus CHRISTI myſticum n. 2. § 2 fol. 9

Papa & alii beneficiarii quomodo poſſunt alienare iuſte fructus beneficiorũ collectos, & colligendos ſine iuſta cauſa, & ſolemnitate; nu. 2. § 4. folio. 26

Papa non ſubeſt iuri humano n. 1. § 18. fol. 109

Papa ſicut non poteſt bona eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine iuſta cauſa. & conſenſu beneficiariorum, ita nec reditus eorum; num. 3. § 4. fol. 28

Papa licet poteſtatis plenitudinem acceperit, ſocios tamen qui ipſum in ea exercenda iuuent, aſſumere debet, nu. 5. §. 11 fol. 75

Papa non ſolum non poteſt iuſte ſine cauſa alienare prædia Eccleſiæ Romanæ, ſed neq; vſum fructum eorum, nu. 1. §. 4 fol. 26

Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni cõcedit nonnullis Epiſcopis debitis oneratis, num. 2. §. 9. fol. 62

Papa in miſſarum ſolemniis, cur ubique & ſemper pallio vtitur, alii vero Prælati minime num. 7. §. 11. fol. 77

Papa immediatius à Deo ſuã poteſtatẽ accipit, quàm Principes ſeculares. nu. 5. §. 5. fol. 34

Papa ſine iuſta cauſa rem Eccleſię etiam inferioris alienare iuſte nequit. nu. 1. §. 3. folio 15.

Papa nulla lege humana ligatur, ſaltem quo ad uim coactiuam.nu. 2. § . 2 fol.10
Papæ omnes eccleſiæ res eſſe, quomodo intelligendum,num.7. § 11. fol.76
Papæ nomen,& ſi Patriarchis,Archiepiſcopis, & Epiſcopis conueniat, antonomaſice tamen ſoli Romano Pōtifici attribuitur,n. 1.§.2.f.9
Papa qui ſine, cauſa, patrimonium uel beneficium alicui adimit an peccet, et reſtituere teneatur,num.4. § 18. fol.111
Papæ & eccleſiæ vniuerſali immediate a Deo commiſſa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio,num.4.§.9. fol.63
Papæ,aut Monarchæ,voluntates donantiū ſine iuſta cauſa mutare nō licet n. 2.§.3. fol.17
Papæ debentur fructus eccleſiarū menſarū Patriarchaliū, Metropolitanarū, &c.a die vacationis,vſq; ad diē prouiſionis,n. 7.§,6.f.44
Papæ ſemper ea mente fuerunt, vt ſpolia cederent Cam. Apoſt.& non aliis,n.4.§.5. fol.33
Patrum ſanctorū decretis quod non eſt cōſtitutū, ſuperſtitioſis inuentionibus affirmandum non eſt,uu.5.§.9. fol.63
Paulus odeſchalcus & Franciſcus fratres laudati,nu.7.§.7. fol.51
Pauli iii. bulla concernens ſpolia,n.1.§.5. f.29
Pauli iiii. bullæ de ſpoliis fragmentum, fol.39
Permittuntur multa ad ſedandas diſcordias exterio-

teriores, quæ non ſedant interiores. numero. 6. §.8. fol.59
Petrus & alii Pontifices Maximi, cur bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrvtionem diuiſerint, numero.6.§.11. fol.76
Pii iiii. bullæ fragmentum. fol.41
Alia bulla eiuſdem. fol.42
Item alia Pii iiii. bulla.fol.45.alia itē, f.47. eiuſdem breue quoddam. fol.42
Pii V. bulla de ſpoliis clericorum, nu.1.§.8 f.53
Pij V. benignitas quibus maxime reſplendet. num.3.§.18. fol 110
Poſſeſſio beneficiorum reſeruatorum in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæſitum per ſimplicem ſignaturam.num.3.§.7. fol.46
Poſſeſſionem capiens per ſolam ſignaturam, non eſt regulariter iudicandus intruſus, vt aſſeruit Fel.num.3.§.7. fol.47
Poſſumus ſolum, id quod iuſte poſſumus, numero.6.§.11. fol.42
Præcepta Decalogi, omnia ſunt naturalia, numero.3.§.2. fol.10
Præſumendum non eſt iuſtam cauſam interueniſſe in alienatione rei Eccleſiæ, etiam per papam facta, niſi de illa conſtet, numero octauo.§.2. fol.13
Primogenium authoritate Regia inſtitui poſſe

cum

cum clauſula, vt deficientibus legitimis, ille-
gitimi ſuccedant, nu. 2. §.6. fol.38
Priuilegio diuino ad papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus ſpiritualibus, & eccleſiaſticis, num. 2. §.9. fol.62
Probanda cauſa eſt ſine qua iuſte aliquid fieri nequit. num. 8. §. 2. fol.13

R

Reditus annuus res immobilis cenſetur, numero 2. §. 16. fol.93
Remedia tria obtinendi abſolutionem ab obligatione reſtituendi fructus eccleſiaſticos variis ex cauſis male perceptos, numero quarto, §. 12. fol.80
Remiſſio magnæ quantitatis a quodam prælato de reditibus Eccleſiaſticis cuidam diuiti ſine pietatis, vel paupertatis intuitu facta, inualida, num. 5. §. 15. fol.89
Remiſſio debiti, eſt donatio, numero quinto, §. 15. fol.eod.
Roncæuallis Prioratus quare etiam cum cauſa non fuit a domino Franciſco Nauarra ablatus, num. 7. §. 3. fol.21

S

Sacræ res & religioſę, etſi nullius hominis ſint, quoad

quoad verum dominium, vſus tamen earum honeſtus, penes aliquem, etiam laicum eſſe poteſt. num. 4. §. 8 fol. 57

Spolii definitio quid nominis, et diuiſio, numero. 1. § 1. fol. 1

Spolia nulla cenſentur relinquere beneficiarii, qui dum uiuerent, non habuerunt beneficia, uel penſiones excedentes ualorem 30. ducatorum auri de Camera, ſi ab illicita negotiatione abſtinuerunt num. 5. § 1. folio 6

Spolia Epiſcoporum Hiſpaniæ ſoluuntur ſedi Apoſtolicæ, num. 4. §. 9. fol. 63

Spolia per diſpoſitiones inter uiuos, vel ultimas voluntates alio reſpectu quàm pietatis, uel paupertatis poſſidentes, Sedi Apoſt. illa reſtituere tenentur. num. 3. § 15. fol. 88

Spolia poſſidentes etiam per ultimas uoluntates, et intuitu pietatis, uel paupertatis, ſine priuilegio vel conſuetudine ad pia teſtandi factas, ad reſtitutionem tenentur. n. 4. § 25. fol. 88

Spolia non ſunt ſcamna, menſæ, dolia uacua, &c. etiam ex Eccleſiæ reditibus comparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, & paramenta. num. 4. § 1. fol. 6

Spolia non ſunt poſt Pii v. extrauag. ornamenta, paramenta, vaſa ſacra, &c. prout ante, & minus ſunt patrimonialia, uel quaſi, ſed applicantur Eccleſiis. num. 4. § 1. fol. 6

Spolia

Spolia Eccleſiarum non ſolum Italiæ, ſed & aliarum prouinciarum Papæ reſeruata, numero. 5. § 5. fol. 33
Spoliorum nomine quæ ueniant, numero 10. § 6. folio 44
Spoliorum adminiſtratio ſoli Papæ eſt reſeruata, num. 2. § 13. fol. 81
Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio, num. 2. § 1. fol. 3
Statutum habilitans ſpurios ad ſucceſſionem an valeat, nu. 5. §. 15 fol. 126
Superflua non eſt repetitio claritatem augens, num. 3 § 1. fol 5

T

Teſtandi facultas de ſpoliis a Iulio 3. Clericis in Curia decedentibus facta, uidetur temperanda, num. 3. § 11. fol. 74
Teſtandi facultas non prodeſt, niſi teſtetur is cui illa facta eſt nu. 6. §. 7. fol. 50
Teſtari duabus rationibus impeditur Religioſus, nu. 3. § 6. fol. 39
Teſtari iure nequit beneficiarius de reditibus Eccleſiaſticis, ſiue ſimplicis, ſiue curati beneficii neque ad pia, neque ad profana, numero, 5. § 6. folio 4.

V

Verba proprie intelligi debent, niſi aliud conſtet de mente diſponentis nu.4. §.5. *fol.* 33
Verba (uolumus) et (decernimus) ius nouum important, nu.9. §.6. *fol.* 44
Verbum ſtatuimus, ius nouum inducit, numero. 2. §. 8. *fol.* 46
Verba (ſtatuimus) & (decernimus) ius nouum important. nu. 3. §.8. *fol.* 57

ROMAE,

M. D. LXXII.

Apud Victorium Helianum.

Cum licentia Superiorum.